

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΕΝΙΔΗΣ

*Εκπαιδευτικός*

# ***Ο Πνευματικός Θησαυρός του Βορειοδημότη***



ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΕΝΙΔΗΣ

**Ο Πνευματικός Θησαυρός  
του Βορειοδημότη**

Αθήνα 1995

**Στοιχειοθεσία - Εκτύπωση**  
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΕΠΕ  
Αραχώβης 61, 10682 Αθήνα  
Τηλ.: 3300914, 3303694

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Λίγα χρόνια έχουν περάσει από τότε που έγινε παρανάλωμα πυρός η εφημερίδα "Ο ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗΣ".

Η ελπίδα της ανάστασής του θάφτηκε στ' αποκαΐδια. Οι αναγνώστες του εξέφρασαν τη βαθιά τους λύπη για το γεγονός και τη στέρησή τους.

Παρά τη θέληση και προσπάθειές του, ο εκδότης δεν μπόρεσε να τον επαναφέρει στη ζωή.

Πέτυχε, όμως, να φέρει σε τέλος κάτι άλλο, για το οποίο αισθάνεται χαρούμενος και ικανοποιημένος. Τη χαρά και ικανοποίηση τη μεταφέρει στους αναγνώστες που τον γνώρισαν και σ' αυτούς που θα τον γνωρίσουν με την έκδοση αυτού του βιβλίου, του οποίου το περιεχόμενο είναι, ο πνευματικός θησαυρός του "ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗ".

Το βιβλίο αυτό είναι αφιερωμένο στη γενιά που πέρασε και στη γενιά που έρχεται.

Στη γενιά που πέρασε, για την οποία, ο εκδότης, γέρος πιά συνταξιούχος δάσκαλος, έλυσε σαν λαμπάδα, φώτισε και κατεύθυνε τους νέους στα ύψιστα ιδανικά που είναι η Θρησκεία, η Πατρίδα, η Οικογένεια.

Είναι Ιδανικά και Αξίες, τα οποία σήμερα καθυβρίζονται, καταπατούνται, περιφρονούνται.

Προς Θεού δεν πρέπει να επιτρέψουμε παραχωρώντας πρόσφορο έδαφος στους κάθε χρώματος ανατροπείς και κρημνιστές των πνευματικών θεμελίων της Πατρίδας μας που αποτελούν οι ηθικές αξίες και τα ιδανικά της φυλής μας.

Όλοι, ο καθένας με το δικό του τρόπο, πρέπει να εργασθούμε, ώστε να προσανατολίσουμε τα παιδιά μας στο μεγαλύτερο και αναμφισβήτητο Ιδανικό και Αξία που είναι ο "ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ". Να καταπολεμήσουμε τις υλιστικές και άθεες κοσμοθεωρίες των προπαγανδιστών που ξεφυτρώνουν εκεί που ζούν και κινούνται οι νέοι μας.

Η ηθική, η πολιτική, η κοινωνική, η οικογενειακή κρίση που μαστίζουν το Έθνος μας είναι η χειρότερη όλων των αιώνων της ιστορίας μας.

Γύρω μας χύνονται δηλητήρια, με τα οποία η νεολαία μας εμποτίζεται και αργά, αλλά σταθερά, βαδίζει προς την καταστροφή και τον αφανισμό μας.

Ο υλισμός, τα ναρκωτικά, ο ηθικός ξεπεσμός οι αιρέσεις, ο ψευδοπροοδευτισμός, η άρνηση των αξιών, ο αθεϊσμός, η συστηματική καταπολέμηση των εκπροσώπων της εκκλησίας και μέσω αυτών της θρησκείας που φθάνει στη χυδαία και ύπουλη πολεμική εναντίον και Αυτού του Αναστάσιου Σωτήρος Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, τι άλλο αποδεικνύει από την επερχόμενη καταστροφή της Πατρίδας μας;

Όσοι πονούμε για το μέλλον της φυλής μας, θα πρέπει ν' αγωνισθούμε για τη σωτηρία των παιδιών μας. Να πολεμήσουμε το κατρακύλισμα των ηθικών αξιών και ιδανικών, κατά του αφελληνισμού και αποχριστιανισμού της νέας γενιάς.

Θα νικήσουμε, γιατί μαζί μας θα είναι ο Χριστός. Το περιεχόμενο του βιβλίου αυτού προς τα εκεί στοχεύει. Να προσφέρει ένα μικρό πετραδάκι στο μέγα οικοδόμημα που λέγεται:

**ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.**

Το περιεχόμενό του είναι:

Πεζογραφία, Διήγημα, Χρονογράφημα, λαογράφημα, ευθυμογράφημα, και συμβουλές προς τους νέους.

Το παραδίδουμε στην κρίση σας.

Ο αναγνώστης θα είναι ο καλύτερος κριτής μας.

Ο εκδότης

## Ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΞΥΛΑΣ

Οι περιστάσεις τον βοήθησαν να πετύχει στον οικονομικό τομέα. Με τη μαύρη αγορά της κατοχής συγκέντρωσε το απαραίτητο κεφάλαιο, που χρειαζόταν ν' ανοίξει ένα μεγάλο παντοπωλείο στην Αθήνα. Σε λίγα χρόνια ο Αντώνης Ξυλάς είχε κερδίσει αρκετά εκατομμύρια. Οι δουλειές του πήγαιναν πολύ καλά. Μέρος των χρημάτων του τα επένδυσε αγοράζοντας ένα μεγάλο οικόπεδο σε πάροδο της Λ. Αλεξάνδρας και τέσσερα μεγάλα διαμερίσματα. Ήταν ικανοποιημένος και ευχαριστημένος με την οικονομική του πρόοδο.

Αντίθετα με τον εαυτό του δεν τα πήγαινε καλά. Στην ηλικία των 40 ετών δεν ένωθε άνετα μόνος του. Του έλειπε μία καλή σύντροφος. Έξυπνος, οικονόμος, εργατικός, αφοσιωμένος στη δουλειά, έπρεπε να βρει και μια καλή γυναίκα.

Η τύχη τάφερε ανάποδα. Αρρώστησε βαριά. Δεν είχε κανένα να τον βοηθήσει και να του συμπαρασταθεί. Στου Νοσ/μείου το κρεβάτι κανείς δεν φάνηκε να τον επισκεφθεί.

Τις ώρες της ελεύθερης εισόδου όλα τα κρεβάτια των αρρώστων γέμιζαν από επισκέπτες. Στο δικό του κανείς. Τα παιδιά του αδελφού του, που σκοτώθηκε στην Αλβανία, τόμαθαν, αλλ' από τα τρία κανένα δεν μπήκε στον κόπο να κατέβει στην Αθήνα να επισκεφθεί το θείο που χαροπάλεψε πολλές ημέρες στο κρεβάτι του πόνου. Μόνο με τις προσπάθειες των γιατρών του Ν/μείου και τις περιποιήσεις των αδελφών νοσοκόμων έγινε καλά, αλλά ανίκανος να συνεχίσει τη δουλειά του. Αναγκάστηκε να διαλύσει το κατάστημα. Εισέπραξε αρκετά εκατομμύρια. Παρά την οικονομική του επιφάνεια, ένοιωθε τον εαυτό του κενό, δυστυχισμένο, μόνο και απογοητευμένο...

Τι να τα κάνει τα πλούτη, αφού δεν είχε κανένα στον κόσμο; Έπεσε σε βαρεία μελαγχολία.

Η κυρά Φανή, μιά γριούλα γειτόνισσα τότε αντιληφθεί και πήγαινε σπίτι του πότε πότε, να τον σιγουρίσει, να του φτιάξει φαγητό και να του κρατήσει λίγες ώρες συντροφιά.

- Κυρά - Φανή ο Θεός να σ' έχει καλά. Αν δεν ήσουν κι εσύ να με εξυπηρετείς σ' αυτή τη δύσκολη κατάσταση δεν ξέρω τι θα γινόμουν. Σ' ευχαριστώ... Η Κυρά - Φανή, μια αγαθή, πονετική, καλόκαρδη θεοφοβούμενη χριστιανή, του πρόσφερε τις υπηρεσίες της όχι από ανάγκη χρημάτων, αλλά από αγάπη στον κακοτυχισμένο συνάνθρωπό της.

- Κυρ - Αντώνη μου, το Θεό να ευχαριστείς και να παρακαλείς να σε κάνει καλά κι όχι εμένα. Γείτονας είμαι. Αυτό πρέπει να κάνω. Δεν έχεις κανένα δικό σου. Έχεις ανάγκη από συμπάρσταση. Αν δε σε προσέξει ο γείτονας, τότε ποιός άλλος; Αν ήσουν παντρεμένος θα είχες τη γυναικούλα σου, ίσως και παιδιά, οπότε αν θάταν διαφορετικά.

- Αυτό σκέφτομαι κι εγώ κυρα - Φανή. Τι να τα κάνω τόσα πλούτη που απόκτησα, αφού δεν έχω κανέναν; όλα είναι μάταια και ψευδή.

- Μην απελπίζεσαι γιόκα μου, έχει ο Θεός. Αυτός που σου δώσει τόσα πλούτη θα σε φωτίσει, θα σε βοηθήσει, να βρείς μια καλή λύση.

- Δεν υπάρχει λύση για μένα κυρά - Φανή. Αυτή που θα θελήσει να με πάρει, δεν θα μου κάνει τη χάρη να σκέπτεται εμένα κι όχι τα χρήματά μου. Η σκέψη της θάνατι στην κληρονομιά και πουθενά αλλού. Στην ηλικία και κατάσταση που βρίσκομαι, κακά τα ψέματα, όλα δύσκολα κυρα - Φανή.

- Συμφωνώ κυρ Αντώνη, πως υπάρχουν γυναίκες που θα σε πάρουν για την κληρονομιά. Δεν χάθηκαν, όμως και οι καλές.

- Το θέμα είναι που να βρείς την καλή. Μούφεραν μια από χωριό φτωχή, καλή εκ πρώτης όψεως. Είπα, πως

μπορεί να προχωρήσω. Σταμάτησα, γιατί ζήτησε να της γράψω τα δύο διαμερίσματα και μετρητά. Δηλ. καταλαβαίνεις, γιατί με ήθελε για άνδρα.

Ο διάλογος με τη γριούλα τον βοηθούσε να διώχνει την μελαγχολία και τις μαύρες σκέψεις που στροβύλιζαν στο μυαλό του...

Δυο τρεις μέρες πέρασαν που η κυρα - Φανή έχει να φανεί στο σπίτι.

Έμπλεξε με δουλειές. Ενωρίς θέλει να ετοιμάσει το σπίτι πριν έλθει η Λαμπρή. Όλα ήθελε να τάχει έτοιμα πριν την Μ. Εβδομάδα των Παθών, για να είναι έτοιμη να υποδεχθεί το γιού και τη νύφη της που θάρχονταν από την Αμερική.

Ο Αντώνης ένοιωσε άσχημα. Από την ερημιά και μοναξιά τούρθε ζάλη στο μυαλό. Τον κυρίευσε απόγνωση και μελαγχολία. Όλα του φαίνονταν κακά και μαύρα.

Την ψυχική κατάσταση τη χειροτέρευε και ο καιρός. Μια μέρα βαριά, συννεφιασμένη, σκοτεινή, μελαγχολική, με ψιλοβροχή.

Τίποτα δεν τραβά το ενδιαφέρον του.

Έσπασε το ηθικό του. Απελπίστηκε. Έχασε το λογικό του. Συλλογίστηκε.

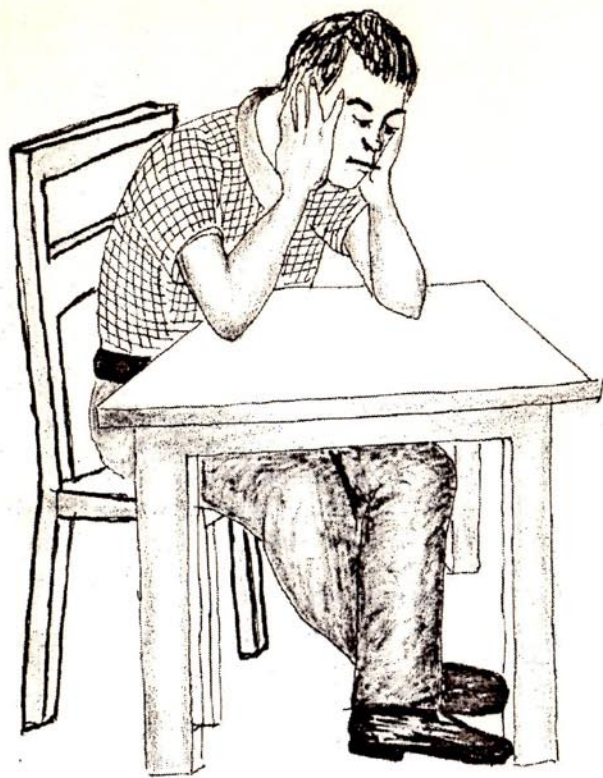
- Τι να κάνω, τι να κάνω, άλλο πλέον δεν βαστώ όσο πάει και τα χάνω. Σίγουρα θα τρελαθώ. Σηκώθηκε με κόπο από τον καναπέ. Πήγε και κάθησε στην καρέκλα του γραφείου του.

Ακούμπησε τους αγκώνες στο τραπέζι και χούφτωσε με τις δυο του παλάμες το κεφάλι.

Ποτέ δεν βρέθηκε σε τέτοιο χάλι. Πίεσε με δύναμη τους κροτάφους του. Τα μηλίγγια του πήγαιναν να σπάσουν.

Έκλεισε τα μάτια. Έπεσε σε συλλογισμούς.

Θυμήθηκε τα περασμένα. Πως ξεκίνησε, που έφτασε και πως κατάντησε. Πολλά τα είχε ξεχασμένα. Τώρα ζωντάνεψαν στην μνήμη του. Σταμάτησε ο πόνος των κρο-



*Με τις δυο του παλάμες χούφτωσε το κεφάλι του.  
Τα μηλίγγια του πήγαιναν να σπάσουν.*

τάφων. Ξεχώρισε στο λογισμό του ένα σημείο της ζωής του, που πολλές φορές το έφερνε στην μνήμη του.

Τη χρονιά της κατοχής του 1943, θυμάται, που γύριζε με το γαϊδάρο του φορτωμένο μεπραμάτια υπόδυσης από χωριό σε χωριό πουλώντας σόλες και παπούτσια και εισπράτοντας λάδι και σιτάρι.

Φθινόπωρο με πρώιμο χειμώνα βρέθηκε σ' ένα χωριό της Φθιώτιδας. Είχε σουρουπώσει και το κρύο γινόταν τσουχτερό, διαπεραστικό βόρειο, που προμήνυε χιόνι στα βουνά.

Έψαχνε για κατάλυμα να περάσει τη βραδιά. Το καλοκαίρι καλά τα βόλεψε, στην ανάγκη την περνούσε και στο ύπαιθρο.

Χτύπησε πόρτες. Άλλες άνοιξαν και από το νοικοκύρη του δινόταν αρνητική απάντηση, άλλες δεν άνοιγαν. Φοβούντο οι ένοικοι τους ξένους και τα νυχτερινά κτυπήματα. Από την είσοδο του χωριού πέρασε κι έφθασε στην έξοδο.

Το τελευταίο σπίτι ήταν και η τελευταία του ελπίδα.

Ένα χαμόσπιτο, φτωχικό με μια πολύ παλιά πόρτα εισόδου δυό μικρά παράθυρα. Άφησε το γαϊδάρο του στη μέση της αυλής. Προχώρησε, σταμάτησε λίγο μπροστά στην πόρτα και με δυσταγμό την κτύπησε τρεις φορές. Δεν περίμενε πολύ. Το μικρό παραθύρι τριζοβόλησε και στο αγκωνάρι ένα χέρι φάνηκε κρατώντας το φανάρι.

Μια γυναικεία φωνή ακούστηκε.

- Ποιός είναι;

- Αντώνης, Αντώνης Ξυλάς λέγομαι κυρία. Το φανάρι έχασε τη σταθερότητα, άρχισε να τρέμει μαζί με το χέρι που το κρατούσε. Η γυναίκα στο άκουσμα "Αντώνης" ταραχθηκε, συγκλονίστηκε, την έπιασε τρεμούλα. Η σκέψη της πέταξε στον κουνιάδο της που είχε σκοτωθεί στο Αλβανικό μέτωπο.

- Έχω ανάγκη από κατάλυμα να μείνω απόψε. Θα το θεωρήσω μεγάλη χάρη. Είθε η τελευταία μου ελπίδα να περάσω την αποψινή βραδιά... Το φανάρι τραβήχτηκε μέσα. Το παράθυρο ξανάκλεισε επαναλαμβάνοντας το χαρακτηριστικό τριζοβόλημα.

Δεν περίμενε πολύ. Η πόρτα άνοιξε.

- Περάστε στο φτωχικό μας κύριε. Ο ξένος περνώντας το πλατύσκαλο ευχαρίστησε τη γυναίκα, που πρό-

θυμα τον δέχθηκε στο φτωχικό της.

Φαινόταν σαραντάχρονη. Ήταν αδύνατη, ψηλή, χλωμή με τσεμπέρι στο κεφάλι. Το εσωτερικό χωριζόταν στα δύο. Πέρασε τον ξένο από την μισαντρόπορτα στο χειμωνιάτικο. Ήταν στρωμένο με ψάθες και κουρέλες. Στη δεξιά γωνιά σ' ένα διπλό κρεβάτι με τρίποδα και σανίδες ήταν ξαπλωμένος ο άνδρας της. Κοίταζε τον ξένο με περιέργεια. Κοντά στο κρεβάτι μέσα σε μια σκάφη που χρησίμευε για κούνια, ένα μωρό κοιμόταν σαν αγγελοῦδι σκεπασμένο ως το λαιμό με μια ροζ κουβέρτα.

Ένα αγοράκι ως 4 χρονών στην αριστερή μεριά του πραγωνιού κοίταζε με τα αθώα γαλανά ματάκια του τον ξένο λιγάκι φοβισμένο μη συνηθισμένο σε τέτοιου είδους επισκέπτες.

Στη γωνιά ένα κούτσουρο με δυο - τρία δαυλιά έκαιαν σπιθοτριζοβολώντας και σκορπώντας μια ευχάριστη ζεστασιά.

- Ένα κρουλόγημα με δυνατό πυρετό ανάγκασε τον άνδρα μου να πέσει στο κρεβάτι και πάνω από 10 μέρες δεν πέφτει ο πυρετός. Πολεμάω με βεντούζες κι εντριβές. Δεν έχουμε βλέπεις και γιατρό... Πολύ μας φοβίζει η κατάσταση του αυτή, ως που θα τραβήξει...

- Μη φοβόσαστε, κυρία, τ' όνομά σας;

- Μάρθα και τον άνδρα μου Παναγιώτη. Τον μικρό τον λέω Κωστάκη και την μπέμπα Ελενίτσα.

- Κυρα - Μάρθα, κύριε Παναγιώτη μη φοβάσθε. Είστε πολύ καλοί άνθρωποι. Ο Θεός, κυρ Παναγιώτη, θα σας βοηθήσει να γίνετε καλά. Ξέρετε πόσα σπίτια κτύπησα και δεν μου άνοιξαν; Ξέρετε πόσοι αρνήθηκαν να με φιλοξενήσουν, και τι σπίτια! πλούσια, φανταχτερά, ψυχρά κενά εσωτερικά.

- Γυναίκα, τι κάθεσαι, τοίμασε να φάει κάτι ο άνθρωπος, πως τόπατε τ' όνομά σας;

- Αντώνης. Αντώνης Ξυλάς...

- Αντώνης, είπατε; Αντώνη έλεγαν και τον συγχωρε-

μένο τον αδελφό μου. Έμεινε στην Αλβανία. Σκοτώθηκε στο Τεπελένι τον Μάρτη του '41.

- Στο Τεπελένι είπατε κυρ - Παναγιώτη; Εκεί υπηρέτησα κι εγώ. Μπροστά μας είχαμε τα τρία αυγά, δηλ. τρία υψώματα που έμοιαζαν μ' αυγά, και δεξιά μας το Δρίνο ποταμό.

Με συγχωρείτε, το επώνυμό σας κύριε Παναγιώτη;

- Δημαρόπουλος.

Ο Αντώνης ξαφνιάστηκε. Σηκώθηκε από το κάθισμα.

- Δημαρόπουλος; Το επώνυμό σας μου είναι πολύ γνωστό. Το διατηρώ στη μνήμη μου, γιατί πολύς θόρυβος και πολλά συζητήθηκαν γύρω από ένα Αντώνη Δημαρόπουλο.

Ο κυρ Παναγιώτης πετάχτηκε από το κρεβάτι σα να τον κτύπησε ηλεκτρικό ρεύμα. - Ο Αντώνης Δημαρόπουλος ήταν αδελφός μου... Η κυρά Μάρθα έκανε το σταυρό της. "Έλα Χριστέ και Παναγιά".

- Κυρ Αντώνη μου ο Χριστός σας έφερε στο σπίτι μας. Ναι, ναι ο Αντώνης ήταν ο κουνιάδος μου.

- Θεέ και Κύριε, τι σύμπτωση είναι αυτή; βρίσκομαι στο σπίτι του αξέχαστου φίλου μου Αντώνη Δημαρόπουλου;

Τον κυρ - Παναγιώτη τον έπιασε δυνατό ρίγος. Έπεσε στο κρεβάτι και τράβηξε το σκέπασμα ως το κεφάλι.

- Γυναίκα κρυώνω. Ρίξε μου κι άλλο σκέπασμα. Πέρασαν αρκετά λεπτά σε βαριά ατμόσφαιρα. Νεκρική σιγή απλώθηκε στο σπίτι.

- Μαμάκα, τι έπαθε ο μπαμπάς; γιατί κουκουλώθηκε; γιατί δεν μιλάει; Μαμάκα, γιατί κλαίς;

Ο Κωστάκης διέκοψε τη σιωπή γεμάτος ερωτήματα, αν και δεν πολυκαταλάβαινε γι' όλα αυτά που γίνονταν.

Σε λίγο ο κυρ - Παναγιώτης συνήλθε. Ξεσκέπασε το κεφάλι του και ρώτησε.

- Καλέ μου άνθρωπε πες μας τι ξέρεις για τον αδελφό μου; Απ' αυτή τη στιγμή σε βλέπω σα δικό μας άνθρωπο,

έχεις και το ίδιο όνομα.

- Τι να σας πω. Έχω ταραχθεί. Έχω πολύ συγκινηθεί, τάχω χαμένα. Ο Θεός να τον αναπαύσει. Ο Αντώνης ήταν παλικάρι, ήρωας πραγματικός, υπηρετούσαμε στην ίδια διμοιρία. Θυσιάστηκε σε μία νυκτερινή επίθεση των Ιταλών στις προφυλακές μας. Με την αυτοθυσία του έσωσε ολόκληρη τη διμοιρία μας.

Οι Ιταλοί σκόρπισαν οπισθοχωρώντας από τις ριπές του οπλοπολυβόλου του.

Την τελευταία στιγμή μόλις που προλάβουμε να πιάσουμε τις θέσεις μας, μια σφαίρα τον κτύπησε κατάστημα και τον άφησε στον τόπο. Τον θάψαμε με τιμές. Μην τον κλαίτε. Τους ήρωες δεν τους κλαίνε, τους θαυμάζουν και δοξάζουν. Τους ζωντανούς να θρηνείς. Δοξασμένο και συγχωρεμένο να είναι τ' όνομά του. Και μεις που ζήσαμε τι κερδίσαμε; Πείνες, φόβοι, τρόμοι, αγωνίες, διωγμούς σκοτωμούς... Με μιας τίναξε το κεφάλι του προς τα πάνω. Άνοιξε τα μάτια του. Ήταν κατακόκκινα. Δυό δάκρυα κύλησαν στα μάγουλα και έσταξαν στο τραπέζι.

Δέκα χρόνια πέρασαν από τότε. Τι να γίνονται αυτοί οι χριστιανοί; ο κυρ Παναγιώτης να ζει άραγε; Ο Κωστάκης το τετράχρονο αγόρι, θα έγινε ολόκληρο παλικάρι. Θυμήθηκε τα λόγια του, όταν τους αποχαιρετούσε.

- Γιατί φεύγετε θείε; Καθήστε ακόμη. Δεν θέλω να φύγετε. Θα ματαγυρίσετε;

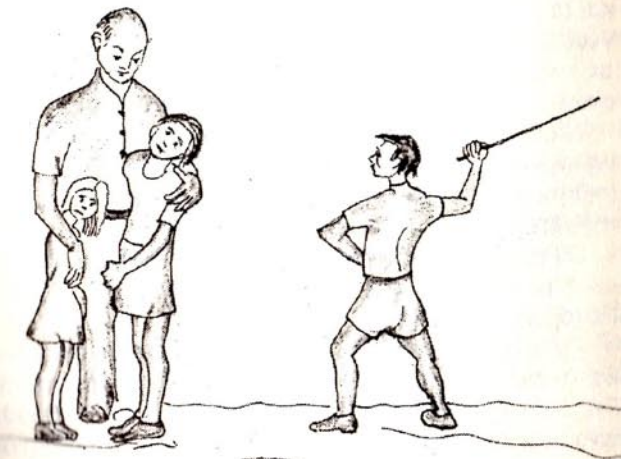
Η Ελενίτσα, κείνο το χαριτωμένο αγγελούδι; τώρα θα πέρασε τα 12 χρόνια. Θυμάται που σήκωνε το τρυφερό και παχουλό χεράκι της στην αγκαλιά της μάνας της. Τον χαιρετούσε καθώς απομακρύνονταν από το σπίτι και το χωριό. Οι παραστάσεις αυτές πλημμύρισαν το είναι του. Τον συντάραξαν. Τον συγκίνησαν. Του γέννησαν σφοδρή επιθυμία να ξαναβρεθεί κοντά τους. Η ζωή του άρχισε να παίρνει νόημα. Ο ψυχικός του κόσμος αναστατώθηκε. Έπαιρνε στροφή, αλλαγή, μια ανεξήγητη μεταστροφή

της ψυχικής διάθεσής του. Απομακρύνθηκαν οι θλιβερές σκέψεις από το μυαλό του που τον βασάνιζαν και τον οδηγούσαν σταθερά στην αυτοκτονία.

Νέα συναισθήματα πλημμύρισαν το είναι του. Ένοιωσε πως δεν είναι μόνος κι έρημος σ' αυτόν τον κόσμο. Έχει ανθρώπους να σκεφθεί. Πήρε θάρρος, δύναμη και μια απόφαση να βοηθήσει. Τα στήθεια του γέμισαν από μια χαρά ανεξήγητη. Έγινε άλλος άνθρωπος.

Η υγεία του βελτιώθηκε σημαντικά. Ένοιωθε τόσο καλά, όσο ποτέ άλλοτε.

Ανοιξιάτικο μεσημέρι του Μαρτίου με μια βαλίτσα στο χέρι προχωρούσε περνώντας την μικρή πλατεία του χωριού.



- Κύριε, κύριε σώστε μας...

- Δυο κορίτσια κατέφυγαν κοντά του ζητώντας προστασία από τον άγνωστο κύριο να τα προστατεύσει από τις απειλητικές διαθέσεις του συμμαθητή τους που κρα



τούσε στα χέρια μια μεγάλη βέργα.

- Κύριε, κύριε, σώστε μας. Θα μας κτυπήσει. Ο κύριος έπιασε τα κορίτσια από το χέρι. Τ' αγόρι έφτασε κοντά αγριεμένο.

- Στοπ, μικρέ, μη τολμήσεις να κτυπήσεις τα κορίτσια, θα σου ξερριζώσω τ' αυτιά.

Ο μικρός σταμάτησε. Ένα αγόρι 12-13 χρονών με σγουρά μαύρα μαλλιά, κοντό, με μαύρα μάτια αγριεμένα.

- Γιατί με μαρτυρήσατε έ; νομίζετε πως θα τη γλιτώσετε; Όσες έφαγα από τη δασκάλα, θα φάτε άλλες τόσες.

- Μικρέ, για έλα πιο κοντά. Πως σε λένε; Γιώργο. Γιώργο, έχεις ωραίο όνομα, δεν πρέπει να τα βάζεις με τις συμμαθήτριές σου. Αν έπεσες σε κάποιο παράπτωμα και σε τιμώρησε η δασκάλα, φταίς εσύ που δεν το αναγνώρισες. Είσαι σε ηλικία που πρέπει να αναλαμβάνεις τις ευθύνες σου, να μην αποφεύγεις να παραδέχεσαι την ενοχή σου.

Να ζητάς συγγνώμη και συγχώρεση, με την απόφαση να μη ξαναπέσεις στο ίδιο σφάλμα. Ελάτε τώρα ν' αγαπηθήτε. Δώστε τα χέρια να δείτε πόσο ωραιότερα θα νιώσετε!

Ο Γιώργος πέταξε τη βέργα και πλησίασε με χαμηλωμένα μάτια. Πρότεινε το χέρι του λέγοντας. Ελενίτσα, Πότα, σας συγχωρώ.

- Μπράβο, μπράβο Γιώργο. Κατάλαβα πως είσαι πολύ καλό παιδί. Έλα, γι' αυτή την καλή πράξη θα σας κεράσω. Πάρε Γιώργο αυτά τα χρήματα, θα πας να αγοράσεις τρία παγωτά από ένα στον καθένα και τα ρέστα δικά σου. Έτρεξε χαρούμενος για τα παγωτά.

- Ελενίτσα και Πότα σας λένε; Εσύ Ελενίτσα τίνος είσαι; Μήπως τον πατέρα σου τον λένε Παναγιώτη;

- Ναι, κύριε, Παναγιώτη Δημαρόπουλο. Τον γνωρίζετε; Ο πατέρας μου πέθανε πριν τρία χρόνια.

- Ελενίτσα, όταν πάρετε το παγωτό σας θα πάμε σπίτι

σου. Τον πατέρα σου τον γνώριζα πολλά χρόνια πριν.

Παρά τη δυσάρεστη πληροφορία του θανάτου και τη συγκίνηση που ένιωσε, μέσα του πλημμύριζε μια ανεξήγητη χαρά που πρώτη φορά αισθάνονταν.

Το κάθε παιδί με το παγωτό στο χέρι τράβηξε ευχαριστημένο για το σπίτι του.

Η Ελενίτσα, με τον άγνωστο κύριο, προχώρησαν για το δικό της.

Αντίκρουσε το ίδιο εκείνο σπίτι που είχε δει προ 10/ετίας. Μόνο η μουριά είχε κοπεί για καυσόξυλα, όπως πληροφόρησε τον κύριο η Ελενίτσα. Είπε, ακόμη, πως ο Κωστάκης σταμάτησε το Σχολείο. Έπιασε δουλειά στο μπακάλικο του κυρ - Θεμιστοκλή του νονού του, για να βοηθήσει στην οικονομία της οικογένειας που δύσκολα τα γυρόφερνε.

- Μαμά, μαμά ένας κύριος σας ζητάει. Γνώριζε τον μπαμπά...

Με δυσκολία αναγνώρισε την κυρα- Μάρθα στα μαύρα ντυμένη πολύ καταβλημένη, αλλά και κείνη δυσκολεύτηκε, δεν μπόρεσε να θυμηθεί τον παλιό πραματευτή, που είχε φιλοξενήσει στην περίοδο της κατοχής.

- Κυρά Μάρθα δεν με αναγνωρίσατε. Συλλυπητήρια για τον άνδρα σας. Μούπε τα νέα η Ελενίτσα.. Δεν με θυμάστε; Είμαι ο Αντώνη που...

Α! Πω!, πω, ο κυρ - Αντώνης είσθε! Από τότε που πέθανε ο συγχωρεμένος ο Παναγιώτης τάχω χαμένα. Και σεις κυρ Αντώνη αλλάξατε πολύ. Δεν είσθε όπως σας είχαμε γνωρίσει. Ας κάνουμε και διαφορετικά. Από τότε που πέθανε ο συγχωρεμένος πολλά αλλάξανε. Καθήστε. Τα πράγματα μας δυσκόλεψαν πολύ. Το παιδί, ο Κωστάκης πιάστηκε στη δουλειά, για να βοηθήσει. Εγώ ξενοπλένω, για να τα βολέψουμε.

- Από τι χάσατε τον άνδρα σας κυρα - Μάρθα;

- Αρρώστησε και πάλι από κρουολόγημα. Έπεσε στο κρεβάτι με ψηλό πυρετό 41. Την τρίτη ημέρα τον γύρισε

σε διπλή περιπνευμονία και τον χάσαμε. Έβαλε τα κλάματα. Έβγαλε το μαντύλι της, ένα κομμάτι από υφαντό ύφασμα, και σκούπισε τα δάκρυά της.

- Μην κλαίτε κυρα - Μάρθα. Η μοίρα του ανθρώπου αυτή είναι, δεν αλλάζει, ο ένας έτσι ο άλλος αλλιώς όλοι θα φύγουμε απ' αυτό τον κόσμο θέλουμε δε θέλουμε.

- Ναι έτσι είναι κυρ - Αντώνη μου, αλλά το θέμα είναι πως φεύγει ο καθένας και τι αφήνει πίσω του. Είχε πολλά χρόνια να ζήσει. Αν ζούσε ακόμη να μεγαλώσουν τα παιδιά, δεν θάμαστε σ' αυτή την κατάσταση που βρισκόμαστε.

Ο Κωστάκης αντί για γράμματα, δουλειά, κι εγώ να ξενοδουλεύω...

- Εμένα που με βλέπεις κυρα - Μάρθα με βοήθησε η τύχη να πλουτίσω με το μικροεμπόριο της κατοχής. Όμως έφθασα σε σημείο που τίποτε δεν με γέμιζε. Είχα τόση απογοήτευση που έφθασα στο απροχώρητο. Σκεφτόμουν να δώσω τέρμα στη ζωή μου. Σε μιά στιγμή ψυχικής κατάρρευσης η σκέψη μου φωτίστηκε απο την ανάμνηση της προ δεκαετίας, φιλοξενίας σας. Τη σκέψη της αυτοκτονίας τη διαδέχθηκε μια δύναμη που με κυρίευσε. Είπα: Όχι υπάρχει ζωή για μένα. Δεν είναι όλα χαμένα. Χρήματα έχω πολλά, ανθρώπους δεν έχω. Μια παράξενη ανεξήγητη εσωτερική φωνή μούλεγε μέσα μου. Έχεις ανθρώπους. Έχεις, αρκεί να το θελήσεις. Η σκέψη μου τρυγύριζε κοντά σας κοντά στην οικογένεια που κάποτε μου συμπαραστάθηκε. Θυμήθηκα τον συγχωρεμένο τον άνδρα σας, εσάς, που κάνατε το παν να με περιποιηθείτε, τα χαριτωμένα παιδιά σας... Αλήθεια, πόσο ανθρώπινα μου φανήκατε εκείνη τη φθινοπωρινή βραδιά...

Κυρά Μάρθα προσέξτε. Ακούστε με. Πήρα την απόφαση. Ήλθα εδώ σε σας, γιατί θέλω να σας βοηθήσω. Θα πράξω το παν για να καλύτερεύσει η ζωή σας και να αποκατασταθούν ο Κωστάκης και η Ελενίτσα.

Σεις τι λέτε για όλ' αυτά;

Η κυρα - Μάρθα σταυροκοπήθηκε.

- Ο Θεός σ' έστειλε κυρ - Αντώνη μου, όπως και τότε έτσι και σήμερα...

Και πάλι σταυροκοπήθηκε λέγοντας "δοξασμένο να-ναι το Άγιο Όνομά του".

Ελενίτσα, παιδί μου, την Μ. Εβδομάδα κάθε μέρα στην εκκλησία να ευχαριστούμε το Χριστό που μας έστειλε αυτό τον άνθρωπο. Να παρακαλούμε το Θεό να τον έχει καλά στην υγεία. Είναι ο ευεργέτης μας, ο σωτήρας μας.

Σ' ευχαριστούμε κυρ Αντώνη. Ο Θεός να σ' έχει καλά.

Η Ελενίτσα παρακολουθούσε με προσοχή τη συζήτηση. Κατάλαβε περί τίνος πρόκειται. Χαρούμενη έτρεξε κοντά του. Πήρε το χέρι του ουρανόσταλτου προστάτη, το φίλησε και είπε

- Ευχαριστώ πάρα πολύ κύριε. Είστε ο Πατέρας μου.

- Ευχαριστώ, Ελενίτσα, θείο να με λες. Είσαι πολύ καλό κορίτσι. Δεν αμφιβάλω πως και στα μαθήματα θα είσαι καλή. Σε ποιά τάξη πηγαίνεις;

- Στην Έκτη τάξη θείε. Ο δάσκαλος μέβαλε σημαιοφόρο στις 25 Μαρτίου. Είπα και ένα μεγάλο ποίημα "Ο Βράχος και το κύμα".

- Μπράβο Ελενίτσα. Τι θέλεις να γίνεις σαν μεγαλώσεις;

- Από τότε που χάσαμε τον πατέρα μας αβοήθητο από γιατρούς, λέγαμε με τον Κωστάκη. Τι καλά θα ήταν να είχαμε χρήματα να σπουδάσαμε γιατροί, να κάναμε καλά τους ανθρώπους να μη πεθαίνουν αβοήθητοι.

- Ελενίτσα, παιδί μου, αυτό θα γίνει. Η επιθυμία σας θα πραγματοποιηθεί. Ναι. Με τη βοήθεια του Θεού και με τη δική μου οικονομική ενίσχυση θα γίνει το θέλημά σας. Το όνειρό σας θα γίνει πραγματικότητα, αρκεί να είσθε καλά και μελετηρά παιδιά.

Τι μαθήματα έχετε αύριο;

- Έχουμε Ανάγνωση, Ορθογραφία, Αριθμητική και

Καλλιγραφία.

- Έλα πάρε το τετράδιο και μολύβι. Θα σου υπαγορεύσω να γράψεις ορθογραφία. Φέρε μου το αναγνωστικό σου.

Η κυρα - Μάρθα ετοιμάζει το τραπέζι για μεσημεριανό φαγητό, φασολάκια, κολοκύθια με πατάτες. Η χαρά της είναι απερίγραπτη. Φοβάται μήπως πάθει τίποτα από την μεγάλη της χαρά. Μέσα της συνέχεια δοξάζει το Θεό που βρέθηκε αυτός ο άνθρωπος να τους σώσει από τη φτώχεια.

- Μπράβο, Ελενίτσα, μπράβο σου, συγχαρητήρια αξίζεις για σημαιοφόρος του Σχολείου σας. Σε 10 σειρές άγνωστη ορθογραφία δεν έκανες κανένα λάθος. Είσαι άριστη μαθήτρια. Η πόρτα άνοιξε και μπήκε ο Κωστάκης βιαστικός. Αδύνατο, ψηλό, χλωμό παλικάρι με γαλανά μάτια και μαύρα μαλλιά.

Χαίρετσε τον άγνωστο επισκέπτη μ' ευγένεια. Η μάνα του τον σύστησε. Ο Κωστάκης αμήχανος προσπαθούσε να θυμηθεί. Δεν μπορούσε να φέρει καμιά εικόνα αναγνώρισης του ξένου.

- Κωστάκη τότε είσουν 4 χρονών παιδάκι. Θυμάσαι, όταν πρόκειτο να φύγω από το σπίτι σας που μου είπες: γιατί φεύγετε κύριε; θέλω να καθήσετε πολύ. Θα ματαγυρίσετε; και όταν απομακρυνόμουν, με την Ελενίτσα μ' αποχαιρετούσατε; θυμάσαι;

- Ναι, ναι, τώρα θυμήθηκα. Θυμάμαι που μας βάλατε πάνω στο γαϊδούρι μπροστά στο σαμάρι την Ελένη και πίσω εμένα.

- Έτσι μπράβο. Τώρα έγινες ολόκληρο παλικάρι και όπως μαθαίνω, εργάζεσαι σε μπακάλικο. Εύγε σου. Θα γίνεις καλός άνθρωπος. Βλέπεις πως έρχονται τα πράγματα; Που να φανταστεί κανείς πως ο Θεός θα τάφερνε να ξαναγυρίσω στο σπίτι σας, όχι σαν άνθρωπος της νύχτας ζητώντας φιλοξενία. Κωστάκη μου, καλό παιδί, δεν θα χρειασθεί να ξαναδουλέψεις. Θα σταματήσεις τη

δουλειά. Σ' αρέσει να σπουδάσεις;

- Πάρα πολύ μ' αρέσει, Κύριε. Αν ζούσε ο πατέρας μου...

- Κωστάκη, η Ελενίτσα μου είπε, πως τα δυό σας κάποτε που συζητούσατε για το θάνατο του πατέρα σας, είπατε πως θα θέλατε αν μπορούσατε, να σπουδάσετε ιατρική. Λοιπόν, Κωστάκη μου, ήλθε η ώρα που το όνειρό σας αυτό θα πραγματοποιηθεί με τη δική μου οικονομική βοήθεια.

- Ω! Κύριε, σας ευχαριστώ.

- Δε θα με λες κύριο. Θα με φωνάζετε θείε Αντώνη. Χρήματα έχω πάρα πολλά, για να σας βοηθήσω να σπουδάσετε. Μόνο που πρέπει εσείς να με βοηθήσετε με την επιμέλεια και αφοσίωση στα μαθήματά σας. Έτσι Κωστάκη; έτσι Ελένη;

- Ναι, ναι θείε, απάντησαν μ' ένα στόμα και τα δυό.

- Θείε Αντώνη, όμως, θα πρέπει να συνεχίσω τη δουλειά για λίγες ημέρες ώσπου να βρεί ο νουνός μου, ο κυρ Θεμιστοκλής, άλλο αντικαταστάτη.

- Μάλιστα Κωστάκη, μπράβο σου αυτό πρέπει να γίνει. Βλέπω πως είσαι "εν τάξει", στις κοινωνικές σου σχέσεις. Δεν τόχα σκεφθεί αυτό. Θα πεις του νονού σου να βρεί άλλο παιδί, ώστε το πολύ σε δέκα ημέρες να σταματήσεις, να προετοιμαστείς, για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο Γυμνάσιο. Αν θέλεις, πέστου και το λόγο. Πέστου, πως ένας κύριος γνωστός σας από τα χρόνια της κατοχής προσφέρθηκε να βοηθήσει εσένα και την αδελφή σου να σπουδάσετε.

Πολύ ευχαριστήθηκε ο κυρ Θεμιστοκλής σαν άκουσε τα νέα. Πολλές φορές διαπίστωνε την αντίληψη του βαπτιστικού του και παραδεχόταν τις έξυπνες ιδέες του. Έλεγε: "Κρίμα να χαθεί ένα τέτοιο έξυπνο παιδί". Από τη φτώχεια πολλά χάνονται. Ανάμεσα σ' αυτά και ο Κωστάκης. Πήρε το παιδί στην αγκαλιά του.

- Κωστάκη παιδί μου, με την ευχή μου, χαίρομαι πάρα

πολύ γι' αυτό. Απ' αύριο μπορείς να σταματήσεις. Θα βρω να βάλω στη θέση σου άλλο παιδί. Εύχομαι μ' όλη την καρδιά μου να προσδεύσεις στα γράμματα και να γίνεις ένας καλός και χρήσιμος άνθρωπος. Είσαι καλό και έξυπνο παιδί ο Θεός θα σε βοηθήσει να πας μπροστά.

Ο Κωστάκης φίλησε το χέρι του νονού του.

- Νουνέ, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για όλη την υποστήριξη και τη βοήθειά σας.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω την καλωσύνη, τις συμβουλές που μου έδινες και τα καλά σου λόγια... Με πολλή όρεξη και μεγάλο ενθουσιασμό ρίχτηκε στο διάβασμα. Με αδιάκοπη μελέτη πέντε μηνών τον Σεπτέμβριο στις εισαγωγικές εξετάσεις άριστευσε. Πέτυχε πρώτος, αλλά και η Ελενίτσα κατατάχτηκε τέταρτη στη σειρά επιτυχίας πενήκοντα εισαχθέντων.

Η μητέρα των παιδιών και ο θείος Αντώνης ήσαν ικανοποιημένοι και χαρούμενοι από την πρόοδο των παιδιών.

Η κυρα - Μάρθα δεν παρέλειπε πρωί - βράδυ στην προσευχή της να ευχαριστεί το Θεό από τα βάθη της ψυχής της γι' αυτή την αναπάντεχη ουρανόσταλη βοήθεια στην οικογένειά της.

Ο Θεός να έχει καλά τον επίγειο άγγελο προστάτη, τον κυρ - Αντώνη.

Τα παιδιά προχωρούσαν κάθε χρόνο με διακρίσεις, βραβεία και επαίνους. Με το δίκιο τους τα καμάρωναν. Όλο το χωριό είχε να λέει πολλά για τον ευεγέρτη της οικογένειας Δημαρόπουλου.

Σ' όλους ήταν ευγενικός και γλυκομίλητος, φιλότιμος και καταδεκτικός.

Πρόθυμος, βοήθησε και την Κοινότητα με σεβαστά ποσά για να γίνουν αρκετά έργα, όπως το Σχολείο, η Πλατεία, η ύδρευση, δρόμοι κ.λ.π. Ο Πρόεδρος με το Συμβούλιό του τον ανακήρυξαν "Ευεργέτη του Χωριού". Σε μια ειδική τελετή με τη συνεργασία και του διευθυντή

του Σχολείου έδωσε στην Πλατεία του χωριού το δικό του όνομα.

"ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΞΥΛΑ".

Ο κ. Αντώνης τις τιμες αυτές τις δέχονταν με σεμνότητα και ταπεινότητα. Έλεγε:

- Ότι κάνω για το χωριό, το κάνω χάρης στην οικογένεια του αείμνηστου Π. Δημαρόπουλου που κάποτε στα χρόνια της κατοχής μου φέρθηκε ανθρώπινα προσφέροντάς μου στέγη και τροφή. Τα χρόνια κυλούν γρήγορα, φεύγουν περνούν διαβαίνουν, χωρίς να το καταλάβουμε.

Τα παιδιά αποφοίτησαν από το Γυμνάσιο με άριστα. Την ίδια χρονιά πέτυχαν στην Ιατρική Σχολή Αθηνών ανάμεσα στους πρώτους επιτυχόντες. Μητέρα και προστάτης έπλεαν σε πελάγη χαράς κι ευτυχίας.

Ο κυρ Αντώνης δεν περιορίστηκε στην υποστήριξη των δύο αδελφών, αλλά βοήθησε να σπουδάσουν, άλλα δύο παιδιά που οι γονείς τους δεν είχαν τη δύναμη να τα στείλουν στο σχολείο.

Αυτά ήταν ο Γεώργιος και η Πότα που πριν από 10 χρόνια τα είχε κεράσει παγωτό στην πλατεία. Έγιναν δασκαλοι. Ο κ. Αντώνης τους στεφάνωσε. Έγιναν υποδειγματικό αντρόγυνο εκπαιδευτικών. Συζούσαν με πλήρη επαγγελματική συνεργασία και κατανόηση μέσα κι έξω από το Σχολείο. Διακρίθηκαν στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Ο Γεώργιος μετά από επιτυχή μετεκπαίδευση προήχθη σε Επιθεωρητή.

Ανάπτυξε αξιοθαύμαστη δραστηριότητα στις Περιφέρειες που υπηρέτησε.

Συνέγραψε βοηθητικά εγχειρίδια του Δημοτικού Σχολείου που πολύ ωφέλησαν τους μαθητές. Με παιδαγωγικά συνέδρια και υποδειγματικές διδασκαλίες πάνω στις αρχές του "Σχολείου Εργασίας" επιμόρφωσε και τους δασκάλους. Πάντα τόνιζε: "Το παιδί πρέπει να εργάζεται αναπτύσσοντας πρωτοβουλία, αυτενεργώντας για την απόκτηση κάθε γνώσης".

"Ο δάσκαλος θα παίζει τον ρόλο του βοηθού καθοδηγώντας το μαθητή στο σωστό δρόμο και τρόπο για την απόκτηση της γνώσης".

Δεν παράλειπε πάντα να υποστηρίζει λέγοντας πως η κοινωνία έχει ανάγκη από άτομα ενεργητικά, δραστήρια. Όχι παθητικά μαθαίνοντας να καταπίνουν τις γνώσεις, ανίκανα ν' ανταπεξέλθουν στις δύσκολες φάσεις της ζωής".

Απαιτούσε αφοσίωση και πίστη στα ιδανικά της φυλής μας. "Μόνο ο άνθρωπος που εμφορείται από ηθικές αξίες και εθνικές αρχές θα ωφελήσει το κοινωνικό σύνολο, όταν καταλάβει κάποια ηγετική θέση.

Άνθρωποι που δεν έχουν μέσα τους καμιά ηθική αξία, κανένα ιδανικό, εύκολα αδικούν, εκμεταλεύονται, καταχρώνται, ληστεύουν, σκοτώνουν, παρανομούν γενικά".

Ο κυρ Αντώνης μάθαινε την πρόδότη τους και χαιρόταν διπλά, γιατί παράλληλα προχώρησαν στην Ιατρική επιστήμη και τα δυο αδέλφια. Το παιδικό τους όνειρο έγινε πραγματικότητα. Απέραντο σεβασμό και αγάπη αισθάνονταν για τον Θεόσταλο προστάτη τους.

Αναδείχθηκαν διδάκτορες της Ιατρικής, άξιοι επιστήμονες γιατροί.

Χάρισαν την μεγαλύτερη χαρά, ικανοποίηση και τιμή στην μητέρα τους και τον ευεργέτη τους Αντώνιο Ξυλά.

Ο Κωστάκης με υποτροφία συνέχισε τις σπουδές του στο εξωτερικό. Έγινε ξακουστός χειρουργός. Η Ελένη πήρε την ειδικότητα της Καρδιολόγου Παθολόγου.

Το ιατρικό επάγγελμα το θεωρούσαν λειτούργημα, αποστολή. Ακούραστοι και πρόθυμοι, πονετικοί κι εξυπηρετικοί στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου. Φρόντιζαν μ' όλες τις δυνάμεις τους μαζί και με άλλους εκλεκτούς συναδέλφους των για την κάθε περίπτωση.

Ιδιαίτερα συμπαθούσαν και βοηθούσαν τους ασθενείς που ήταν ασθενέστεροι οικονομικά. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι που νοσηλεύτηκαν χωρίς να υποστούν καμιά οικονο-

μική δαπάνη.

Ποτέ δεν αρνήθηκαν την παροχή υπηρεσιών σε κάθε στιγμή και σε οποιονδήποτε πάσχοντα συνάνθρωπί τους.

Έτυχε να περάσω από μια πάροδο της λεωφόρου Αλεξάνδρας. Με περίμενε μια έκπληξη. Βρέθηκα μπροστά σε μια εξαόροφη κατάλευκη πολυκατοικία. Σε μια μεγάλη ταμπέλα έγραφε:

ΓΕΝΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

"Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ"

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΔΗΜΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Τάχασα. Ο νούς μου πήγε στο φίλο μου γιατρό Κώστα Δημαρόπουλο που τον είχα γνωρίσει στο στρατό. Με κυρίευσε η περιέργεια να μάθω. Προχώρησα στην είσοδο. Ανέβηκα, λίγα σκαλοπάτια. Βρέθηκα σε μιά μεγάλη αίθουσα με ωραιότατη διακόσμηση. Μοσχοβολούσε από καθαριότητα. Δίπλα στο κλιμακοστάσιο ένας χώρος με όμορφη περίφραξη χρησίμευε για γραφείο της αδελφής επί της κίνησης των ασθενών.

Καναπέδες και πολυθρόνες πολυτέλειας ήσαν τοποθετημένες σε πολλά σημεία του σαλονιού. Μεγάλες γλάστρες με πλατύφυλλα φυτά στόλιζαν το περιβάλλον κάνοντάς το πολύ ευχάριστο. Γύρω - γύρω δωμάτια αρκετά χρησίμευαν για εργαστήρια, ιατρεία και γραφεία των γιατρών και του Διευθυντή.

Απόλυτη ησυχία, τίποτε δεν ακουόταν, κανείς δεν φαινόταν. Κάθησα σε μια πολυθρόνα και περίμενα με τη σκέψη πως κάποιος θα φανεί να ζητήσω πληροφορίες.

Σε μια στιγμή από την πόρτα του αναβατήρα βγήκαν ένας γιατρός με το ακουστικό κρεμασμένο από το λαιμό στο στήθος και μια νοσοκόμα στα ολόλευκα ντυμένη. Ο γιατρός στρίβοντας αριστερά μπήκε σ' ένα εργαστήριο.

Η νοσοκόμα προχώρησε δεξιά προς το μέρος μου. Σηκώθηκα και τη ρώτησα.

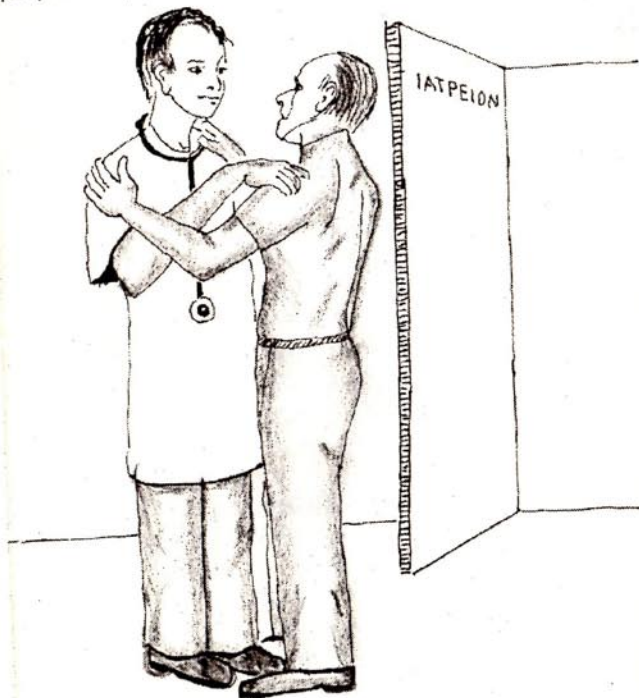
- Αδελφή, με συγχωρείτε, μπορώ να δω τον κ. Δημα-

ρόπουλο;

- Τον κ. Διευθυντή θέλετε; ελάτε μαζί μου.  
Χτύπησε την πόρτα του γραφείου.  
Άνοιξε. Κύριε Διευθυντά σας ζητάει ένας κύριος.  
- Να του πείτε να περάσει.

Αναγνώρισα το φίλο μου τον Κώστα αν και είχα 10 χρόνια να τον δω.

Πετάχτηκε από την πολυθρόνα του γραφείου του σαν με είδε. Προχώρησε προς το μέρος μου. Στη μέση του γραφείου αγκαλιαστήκαμε...



Στη μέση του γραφείου αγκαλιάστηκαν  
οι δυο φίλοι από το στρατό

- Βρε, βρε το φίλο μου τον Πέτρο...

- Κώστα μου, η χαρά μου είναι μεγάλη... φιληθήκαμε...

Η αδελφή καθόταν στην πόρτα σαστισμένη αμήχανη.  
Δεν θέλησε να χάσει την εικόνα γνωριμίας.

- Αδελφή, σε παρακαλώ κλείσε την πόρτα και μην επιτρέψεις σε κανέναν να μας ενοχλήσει, εκτός αν είναι κάτι επείγον.

Καθήσαμε ο ένας κοντά στον άλλον. Θυμηθήκαμε και είπαμε πολλά από τα περασμένα, ιδιαίτερα από τις αναμνήσεις του στρατού.

Γελάσαμε με το πρώτο καψόνι που μας σκάρωσε ο ανθυπολοχαγός.

Πέντε νεοσύλλεκτοι θελήσαμε να δείξουμε τον καλό εαυτό μας. Σπεύσαμε να ντυθούμε πρώτοι. Ανεβήκαμε στο κλιμακοστάσιο. Ο ανθ/γός μας περίμενε σοβαρός. Μας έβαλε στη γραμμή. Μπροστά τον Κώστα, μετά εμένα και πίσω μας οι άλλοι τρεις.

- Προσοχή! Βλάετε τα σακάκια σας. Πρόταση! ένα, ένα σακάκι αναποδογυρίζοντάς το μας το φορούσε από εμπρός.

- Εμπρός, πάρος, ένα δυό, εν δυό... Τροχάδην... Τρέχαμε στο θάλαμο γύρω - γύρω. Μας ξεθέωσε στο τροχάδην.

Τα χάσαμε... Στενοχωρηθήκαμε. Θυμώσαμε... Ιδρώσαμε, ώσπου μας λυπήθηκε.

Μας οδήγησε στην αποθήκη στο βάθος του θαλάμου και ο αποθηκάριος μας έδωσε την στρατιωτική στολή.

Γελάσαμε και για άλλα πολλά καψώνια του στρατού. Είπαμε ο καθένας και τα ατομικά μας. Με προσοχή, συγκίνηση και θαυμασμό άκουσα και τη δική του ιστορία.

Μια ιστορία που κυριολεκτικά με συντάραξε.

Η Κλινική ανήκει στον ίδιο και στην αδελφή του. Κτίστηκε με χρήματα του "Αγίου", όπως τον έλεγε, άνθρωπου του ευεργέτη τους", ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΞΥΛΑ, στο δικό του

οικόπεδο. Στην Κλινική έδωσε το όνομα του Αγίου Αντωνίου, για να τους θυμίζει τον ευεργέτη τους τον ΑΝΤΩΝΙΟ ΞΥΛΑ που αναπαύθηκε πριν επτά χρόνια και σύμφωνα με τη θέλησή του τάφηκε στο νεκροταφείο του χωριού του φίλου μου γιατρού.

## ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ

Αν το γεγονός συνέβαινε τη σημερινή εποχή θα έγραφα σαν τίτλο "ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ". Το 1926 που έγινε δεν υπήρχε τουρισμός. Οι λίγοι ξένοι έρχονταν στην Ελλάδα για να ιδούν και να θαυμάσουν τις αρχαιότητες.

Για εσωτερικό περιηγητισμό ούτε λόγος. Τα Αρχαία ήσαν για τους ξένους και όχι για τους ντόπιους.

Τρεις μικροί φίλοι από την Καστανιά αποτέλεσαν την εξαίρεση. Ο Γεώργης 8 ετών, Ο Βαγγέλης 7 και ο γράφων 6. Γίναμε "ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ" Πως; μάθετέ το διαβάζοντας το πάρα κάτω.

Στην ηλικία των 6 ετών πίστευα ότι ο κόσμος περιορίζεται και τελειώνει σ' αυτά που έβλεπα.

Πέρα από το δικό μας ορίζοντα, για μένα δεν υπήρχε τίποτε. Ο φίλος μου ο Γεώργης είχε διαφορετική γνώμη.

- Δεν είμαστε εμείς μονάχα. Υπάρχει κι άλλος κόσμος. Ο δάσκαλος μας είπε πως υπάρχει, όχι μακριά, η Σπάρτη. Είναι μια μεγάλη πόλη " με δυνατούς ψηλούς ανθρώπους και ψηλά σπίτια".

Η Σπάρτη μας κέντρισε τη φαντασία. Μας κίνησε το ενδιαφέρον. Πήραμε την μεγάλη απόφαση, να πάμε στη Σπάρτη να δούμε "τους μεγάλους και δυνατούς ανθρώπους και τα ψηλά σπίτια".

Την Κυριακή αντί να πάμε στο ιερό, ο παπάς μας περίμενε μάταια, συννενοημένοι ανταμώσαμε στον Άγιο Μάμα. Τα εφόδια ήσαν: Ο Βαγγέλης με το οικογενειακό βιβλιάριο αγόρασε από το μπακάλικό του Ν. Λαμπράκη ένα φελί βακαλάο. Εγώ σε μια πετσέτα τύλιξα μερικά ξεροκόμματα που βρήκα στο σανίδι. Οι φίλοι μου δυσανεστήθηκαν περίμεναν καρβέλι.

- Παιδιά δε βρήκα καρβέλι. Αυτά ήταν, αυτά πήρα. Για να μη με καταλάβει η μάνα μου τόσκασα ξυπόλητος.

- Έλα, δεν πειράζει, έχω τρεις δραχμές και θα πάμε ψωμί, είπε ο Γεώργης.

Ξεκινήσαμε. Βαδίζαμε με τη σκέψη μπροστά στη Σπάρτη. Πότε θα φθάσουμε να δούμε "τους ψηλούς και δυνατούς ανθρώπους με τα μεγάλα και ψηλά σπίτια".

Στο δρόμο λέγαμε: Α λιγάκι ακόμα να περάσουμε κι αυτό το βουναλάκι να δούμε τη Σπάρτη.

Πολλές φορές διαψευστήκαμε, αλλά δεν το βάζαμε κάτω. Προχωρούσαμε, με μια ανεξήγητη δύναμη, στο σκοπό μας. Περιπατούσαμε, βαδίζαμε και Σπάρτη δε βλέπαμε. Στο βάθος του δρόμου φάνηκε ένας άνθρωπος καβάλα στο γαϊδούρι του. Ο Γεώργης τον ρώτησε.

- Μπάρμπα δεν μας λές, είναι μακριά η Σπάρτη;

- Θα προχωρήσετε 500 μέτρα. Θα πάρετε το μονοπάτι δεξιά και θα μπήτε στη Σπάρτη.

Χαρούμενοι ξεκινήσαμε με νέες δυνάμεις ολοταχώς για τη Σπάρτη. Λίγο ακόμα και θα θαυμάσουμε "τους δυνατούς και ψηλούς ανθρώπους και τα ψηλά σπίτια".

Παιδιά, παιδιά, κοιτάξτε, κοιτάξτε, πω! πω! μια γέφυρα!

Σταθήκαμε. Ευκαιρία να ξεκουρασθούμε και να θαυμάσουμε την πελώρια γέφυρα. Ήταν για μας μια καταπληκτική θέα. Η φαντασία μας ικανοποιείτο. Βλέπαμε μια τεράστια γέφυρα που δεν ξανάχαμε δει. Ήταν η γέφυρα του Ευρώτα, η αγωνία μας κορυφώθηκε.

Πλησιάζει η στιγμή που θ' αντικρύσουμε και τους "ψηλούς και δυνατούς ανθρώπους και τα ψηλά σπίτια".

Ανεβήκαμε το μονοπάτι. Αγναντέψαμε τη Σπάρτη.

Το θέαμα μας απογοήτευσε. Λυπηθήκαμε που δεν είδαμε ψηλά σπίτια. Ούτε ψηλούς και δυνατούς ανθρώπους. Τίποτε παρά πάνω από μια μεγάλη Καστανιά με μια μεγάλη εκκλησία. Και οι άνθρωποι όχι της φαντασίας μας. Που θα πάμε; Πού αλλού; Στην Εκκλησία που ήταν η αδυναμία μας. Πλησίαζε μεσημέρι. Ευτυχώς τη βρήκαμε ανοιχτή. Τα χάσαμε. Πρώτη φορά βλέπαμε αγιογραφημένους τοίχους. Η πιο μεγάλη έκπληξή μας ήταν, όταν κοιτάξαμε ψηλά στο θόλο. Μείναμε αρκετή



ώρα μ' ανοιχτό το στόμα θαυμάζοντας τον Παντοκράτορα...

- Εμπρός, εμπρός, έξω, ακούστηκε μια φωνή. Εμείς τίποτα καρφωμένοι στη θέση μας βλέπαμε τον Παντοκράτορα που μας ευλογούσε με το χέρι Του από τόσο ψηλά...

Είχα την αίσθηση πως τόκανε κείνη τη στιγμή για μας.

- Ε, δεν ακούσατε τι είπα; εμπρός έξω. Ήταν ο καντη-



λανάφτης, ένας Ξερακιανός με γένια και μεγάλα μουστάκια.

Απομακρυνθήκαμε με το κεφάλι στραμμένο στον τρούλο και τα μάτια μας καρφωμένα στο Χριστό...

Το φελί και τα ξεροκόμματα μας περίμεναν. Είχαμε πεινάσει για καλά. Καθήσαμε στα σκαλοπάτια ενός από τα σπίτια απέναντι της Εκκλησίας. Ξεκοκκαλίσαμε τον βακαλάο. Πήρε ο καθένας την μερίδα του και άρχισε το γεύμα.

Τρώγαμε και η αλμύρα μας έκαιε το λαιμό.

Ας ήταν τουλάχιστο Ξενερισμένος... Που τέτοια πρόβλεψη από το φίλο μας το Βαγγέλη. Τα ξεροκόμματα τους πείραξαν!

Ρε, θα λυσάξουμε από τη δίψα, που θα βρούμε νερό; Ξάφνου ανοίγει η ξώπορτα του σπιτιού.

Εμφανίστηκε μια χοντρή μελαχρινή γυναίκα, σα γύφτισσα, και σαν είδε τα κόκκαλα του βακαλάου στην πόρτα έμπηξε τις φωνές. Βρε αλήτες στην πόρτα του Δεσπότη ήρθατε να φάτε; Φύγετε παληόπαιδα, μη σας τσακίσω τα πλευρά με το μπαστούνι του Δεσπότη.

Το βάλαμε στα πόδια, αφήνοντας να μαζέψει τα κόκκαλα...

Η αρμύρα μας φούντωσε. Νερό, νερό, φωνάξαμε κι οι τρεις. Πήραμε τον κεντρικό δρόμο προς τα κάτω. Τρέξαμε ποιός να πρωτοπρολάβει τη βρύση, που ήταν έξω στο καφενείο του Ματάλα. Ο Βαγγέλης ταχύτερος, έφθασε πρώτος, αλλά ρούφηξε αέρα... Δεν είχε νερό.

Η δίψα μας θέριζε. Καθήσαμε για πρώτη φορά σε τραπέζι καφενείου σαν μεγάλοι "περιγηγής".

Κατέφτασε το γκαρσόνι. Βρε καλώς τους! βλέπω στρογγυλοκαθήσατε από που μας ήρθατε; Εγώ έκρυβα τα πόδια μου να μη με δει πως ήμουν Ξυπόλητος και μας διώξει. -

- Από την Καστανιά μπάρμπα. Φάγαμε βακαλάο και διψάμε πολύ. Έχω λεφτά. Είπε ο Γεώργης.

- Θέλουμε νερό, πολύ νερό, συμπλήρωσα ακράτητος εγώ.

- Πόσο κάνουν τα λουκούμια; ένα πενηνταράκι.

- Φέρε μας τρία με πολύ νερό.

- Μάλιστα... τρία λουκούμια και νερό απ' το μαστέλο-οο...

Πρώτη φορά ακούσαμε τη λέξη "μαστέλο".

Έφθασε το γκαρσόνι με τρία λουκούμια στο πιατέλο και ένα σέκιο γεμάτο νερό. Πεταχτήκαμε με μιας πάνω και οι τρεις. Αλληλοσπρωχνόμαστε ποιός θα πρωτοπιεί. Το γκαρσόνι έβαλε τα γέλια. Ε, ε, σιγά σιγά, θα χύσετε το νερό κι' άλλο δεν έχει. Πρώτα ο μικρός. Στάθηκα τυχερός. Οι φίλοι οπισθοχώρησαν.

Ροφούσα, ροφούσα, όσο μπορούσα. Κόρεσα τη δίψα μου.

Συνέχισε ο δεύτερος, ο τρίτος. Το "μαστέλο" έφθασε στον πάτο. Διώξαμε την υπόλοιπη αρμύρα με τη γλύκα του λουκουμιού.

- Εν τάξει; ήπιατε νερό για μια βδομάδα, φάγατε και το λουκουμάκι σας και τώρα δρόμο για τη μάνα σας που



περιμένει. Πάτε και στο Μουσείο να δείτε τ' αρχαία. Τι σόϊ περιηγητές είσθε! Και που είναι το Μουσείο;

- Θα πάτε ίσα κάτω, δεξιά θα συναντήσετε έναν μεγάλο κήπο, εκεί μέσα είναι.

Περάσαμε την πλατεία Δημαρχείου. Κατά μήκος του δρόμου ήσαν μαγαζιά παράγκες.

Χαζέψαμε στο μαρμάρινο συντριβάνι του Μουσείου με τα χρυσόψαρα. Μια παρέα ξένων μου τράβηξε την προσοχή. Τους ακολούθησα ως την πόρτα του Μουσείου.

Στάθηκα απολιθωμένος, τάχασα. Είδα, για πρώτη φορά, δύο πανύψηλους ανθρώπους στην μια μεριά και στην άλλη της εισόδου, αλλά ήσαν μαρμάρινοι.



Ο φύλακας, ένας κοντακιανός, καμάρωνε στην είσοδο με το μαύρο κουστούμι, το ψηλό καπέλο με τη γυαλιστερή μεγάλη κορόνα στο κεφάλι.

- Γεώργο, Βαγγέλη, ελάτε, ελάτε να δείτε να θαυμάσετε. Δυο ανθρώπους από μάρμαρο μεγάλους...

- Μπάρμπα, ήρθαμε από την Καστανιά να δούμε τη Σπάρτη. Αφήστε μας να μπούμε να δούμε το Μουσείο.

Με την άδεια του περάσαμε μέσα. Δεν θυμάμαι τίποτα απ' όσα είδα. Μου έμεινε, όμως αξέχαστο και το θυμάμαι ακόμη. Ένα μαύρο παιδί μετ' άσπρο το πουλί του. Βγαίνοντας έξω, ο φύλακας μας ρώτησε.

- Ε, τι είδατε; σας άρεσαν;

- Μου άρεσε το μαύρο παιδί με τ' άσπρο του πουλί, και τόβαλα στα πόδια να μη τις φάω. Γύρισα να δω. Ο άνθρωπος με το ψηλό καπέλο και τη μεγάλη κορόνα βρισκόταν στη θέση του...

Ο δρόμος της επιστροφής έγινε δύσκολος. Η πείνα και η κούραση μούκοβαν τα πόδια. Στιγμές, στιγμές δύσκολα περπατούσα.

- Έλα κοντά ρε, τι κάθεσαι πίσω; θα νυχτώσουμε.

Εγώ τους έλεγα, "νηστικό αρκούδι χορεύει ποτές;" Φθάσαμε στο Καστρί. Είχε νυχτώσει για καλά. Με τη σκέψη πως η μάνα μου θα με περιμένει με τη βέργα στο χέρι, τα πόδια μου λύθηκαν.

Από φόβο δεν τόλμησα ν' ανέβω στο σπίτι προτίμησα τον αχυρώνα. Με πήρε ο ύπνος στ' άχυρα, όταν ξαφνικά δυό χέρια μου τράβηξαν τα πόδια.

- Βρε δω' σαι; που ήσουν όλη μέρα; θα φας της χρονιάς σου κακομοίρη, μου είπε ο αδελφός μου που ήλθε να ρίξει άχυρο στα ζώα. Τον ακολούθησα τρέμοντας σύγκορμος. Περισσότερο φοβόμουν τις στριφτές τσιμπιές στα κολομέρια μου παρά τη βέργα.

Είπα την αλήθεια. Πήγα να δω τη Σπάρτη με δύο φίλους μου. Θέλαμε να δούμε "τους δυνατούς και ψηλούς ανθρώπους και τα ψηλά σπίτια".

Υποχώρησε ο θυμός της μάνας και του πατέρα. Με κοίταξαν άφωνοι με θαυμασμό. Τους ήμουν ένας μικρός ήρωας. Τους ήρωες δεν τους δέρνουν τους θαυμάζουν. Για την ηλικία μου ήταν ένα κατόρθωμα. Πήρα θάρρος. Ό,τι είδα κι έπαθα τα είπα όλα. Είπα όλη την αλήθεια. Γλίτωσα το ξύλο. Πήρα κι ανταμοιβή. Ο πατέρας μου μ' αγκάλιασε και με φίλησε.

- Πήγαινε τώρα να κοιμηθείς και να μη το ξανακάνεις είσαι πολύ μικρός για τέτοια ταξίδια. Μη βιάζεσαι θα γνωρίσεις τον κόσμο με τον καιρό.

Ο ύπνος κείνης της νύχτας ήταν ο γλυκύτερος της ζωής μου.

## ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ Ο ΒΡΑΧΟΣ ΚΙ Ο ΑΡΑΠΗΣ

Στο πανηγύρι του Άγιου - Μάμα την είδε μαζί με τη μάνα της να ψωνίζει τα χαλκώματα για την προίκα της, τη Βαίβα η ομορφοκόρη της κυρα - Σταμάτας της χήρας από την Ελευρού. Τον θάμπωσε η ομορφιά της. Έστειλε την ίδια μέρα προξενητή να τη ζητήσει από τη μάνα της για γυναίκα του.

Ήλθε στο πανηγύρι τ' αρχοντόπουλο, ο Περικλής Γαλαζομάτης, από το Πισοχώρι για να πουλήσει το ένα από τα τρία μουλάρια που είχε. Είδε τη Βαίβα την πεντάμορφη, του άρεσε πολύ και τη ζήτησε σε γάμο.

Η μάνα της δέχτηκε μ' ευχαρίστηση ακόμα περισσότερο, γιατί ο γαμπρός δεν ήθελε προίκα. Ήταν ευκαιρία ν' αλαφρώσει δίνοντας την μία από τις τρεις κόρες της και μάλιστα δίχως προίκα.

- Μάνα δεν τον παίρνω. Δεν τον θέλω. Δεν θέλω να παντρευτώ τον Περικλή. Τον είδα και δεν μου άρεσε.

- Βαίβα ο Περικλής είναι αρχοντόπαιδο. Θα πας σε πλούσιο σπίτι. Μου το είπε. Δεν θα σε βάλει να δουλεύεις. Θάσαι αρχόντισσα. Τι άλλο θέλεις; Εδώ ξεθεώνεσαι στα μεροδούλια. Ποιόν άλλο καλύτερο θα βρεις;

- Μάνα, δεν θέλω ούτε να τ' ακούσω. Μάνα, βγάλτο από το μυαλό σου. Προτιμώ τα μεροδούλια, παρά να πάρω αυτό το χονδροβάρελο. Κάλλιο να πάρω φτωχό από δω κοντά παρά να πάω πίσω στα βουνά με έναν που δεν μ' αρέσει. Αν με ζητούσε κάποιος από την Καστανιά, θα δεχόμουν, ας ήταν και φτωχός.

- Βαίβα οι φτωχοί ελπίζουνε περισσότερο στην προίκα. Που να βρούμε μετρητά; Αυτό που σου λέω θα γίνει. Θα πάρεις αυτόν. Δεν θέλω κουβέντα. Έδωσα το λόγο μου. Την παραπάνω Κυριακή θα έρθει ο γαμπρός να γίνουν οι αρρεβώνες.

Αυτόν θα πάρεις. Δεν θα γίνουμε ρεζίλι.

Η θέληση των γονέων της εποχής εκείνης ήταν νόμος

για την παντρεία των παιδιών και ιδιαίτερα της κόρης. Η επιλογή του προσώπου ήταν υπόθεση των γονέων. Στην περίπτωση της Βαίβας συνέβη το αντίθετο.

Σημειώθηκε απειθαρχία, ανυπακοή, ανταρσία στη διαταγή της μητέρας, φαινόμενο σπάνιο της εποχής. Η Βαίβα, ως τόσο, ένοιωθε ευτυχής. Κρύβει το μυστικό της εδώ και τρία χρόνια. Είχε χαρίσει την καρδιά της στο Δήμο από την Καστανιά.

Στο χωράφι της που συνόρευε με το δικό του πλησίασε ο ένας τον άλλο. Κουβέντιασαν λόγια, γλυκά, ερωτικά. Έδωσαν όρκο αιώνιας αγάπης και αφοσίωσης. Το φιλί τους ήταν η σφραγίδα του όρκου τους πως μια μέρα, όταν θα έρθει ο κατάλληλος χρόνος, θα γίνουν ζευγάρι και κανείς δεν θα τους χωρίσει.

Πολλές φορές μυστικά χωρίς κανείς να τους πάρει είδηση συναντιόνταν στο γροθαρομάντρι μέσα, τάλεγαν και τα ξανάλεγαν. Ανανέωναν και ζωντάνευαν περισσότερο την αγάπη ο ένας για τον άλλο.

Έπλαθαν τα όνειρά τους. Κανείς δεν θα σταθεί εμπόδιο μπροστά τους. Δεν τους πείραζε η φτώχεια. Η αγάπη ήταν τα πλούτη τους. Τα είχαν κανονίσει. Όταν παρθούν, θα φύγουν για την Αμερική που δεχόταν μετανάστες. Τόχε πει ο Δήμος στον πατέρα του, πως γρήγορα θα πάει στα ξένα.

- Η μητέρα του, η κυρα - Άννα, έφερνε αντιρήσεις.

- Ο πατέρας συμφωνούσε με το γυιό του.

Ξαφνιάστηκε ο Δήμος σαν άκουσε από το στόμα της αγαπημένης του, πως η μάνα της την παντρεύει με κάποιον από τα πίσω χωριά του Ταΰγκετου, και μάλιστα την επόμενη Κυριακή ορίστηκαν να γίνουν οι αρραβώνες.

- Βαίβα, αγάπη μου, αυτό δεν πρέπει να γίνει. Έφερρες αντίρηση;

- Αντέδρασα, Δήμο μου. Αρνήθηκα. Της είπα δεν θέλω να παντρευτώ. Κείνη επέμενε με φωνές. Μαλώσαμε και έφυγα. Τι θα κάνουμε; Δεν θα ξεφύγω. Αν το μάθουν οι

συγγενείς θα πέσουν όλοι πάνω μου να με σκοτώσουν.

- Βαίβα, δυστυχώς είμαστε απροετοίμαστοι. Για να το σκάσουμε θέλουμε χρήματα και χρήματα δεν έχουμε ούτε πεντάρα. Τι σου είπε για το γάμο;

- Σε τρεις μήνες το πολύ θα γίνει ο γάμος.

- Ως τότε έχουμε χρόνο. Κάνε τους αρραβώνες σου. Θα μαζέψω τα χρήματα που μας χρειάζονται. Θα σκεφθούμε να βρούμε τρόπο ν' αντιδράσουμε. Αγκαλιάστηκαν. Φιλήθηκαν...

- Σ' ορκίζομαι, Βαίβα μου, πως θα γίνεις γυναίκα μου. Θα σ' έχω πάντα στο νού μου και δεν θα ησυχάσω νύχτα μέρα, αν δεν βρω τρόπο να σε απαλλάξω απ' αυτή την καταδίκη.

- Κι εγώ το ίδιο, αγαπημένε μου, θα σ' έχω στο μυαλό και στην καρδιά μου. Θα υπακούσω σ' ό,τι συ θ' αποφασίσεις.

Φιλήθηκαν και πάλι. Η Βαίβα έφυγε προσεκτικά.

- Την άλλη μέρα των αρραβώνων θα πούμε τα νέα...

Οι αρραβώνες έγιναν την Κυριακή.

Ο Δήμος περίμενε στο ίδιο μέρος με αγωνία να μάθει νεώτερα. Η Βαίβα δεν άργησε.

- Ο γάμος, Δήμο μου, κανονίστηκε να γίνει τέλη του μήνα σύντομα, μη τύχει και γυρίσει ο καιρός σε πρώιμο χειμώνα και κλείσει το δρόμο του βουνού από τα χιόνια.

Οι στέψεις θα γίνουν στο χωριό του γαμπρού, γιατί δεν έχουμε παπά.

- Βαίβα χρυσή μ' αγάπη, μη φοβάσαι όλα τάχω σκεφθεί, τάχω κανονίσει.

- Δήμο μου, φοβάμαι. Φοβάμαι μη σε χάσω, μη χαθώ εγώ για σένα. Δεν θ' αντέξω το χωρισμό. Κοντεύω να χάσω τα μυαλά μου από το φόβο και τη στενοχώρια. Για πες μου. Δήμο μου, τι έχεις κανονίσει;

- Άγγελέ μου, λουλούδι της καρδιάς μου, άκουσέ με.

Περπάτησα το δρόμο προς το βουνό. Προτού φθάσουμε στα πιγαδάκια είναι μια απότομη κλειστή στροφή.

Περνώντας την αριστερά μας ορθώνεται ένας πανύψηλος άγιος, επιβλητικός βράχος. Δεξιά μια κατηφόρα με πυκνά πουρνάρια. Στο σημείο αυτό θα γίνη η απαγωγή. Λίγα μέτρα πριν τη στροφή θα χτυπήσεις το άλογο να τρέξει. Τη στιγμή που θα καλυφθεί από τη στροφή και κανείς δεν θα σε βλέπει, θα πηδήξεις από τ' άλογο και θα εξαφανισθείς πρώτου προλάβει να δει ο γαμπρός τι έγινε. Εκεί κάτω θα είμαι να σε πάρω, για να κρυφτούμε σε μια βαθουλωτή σπηλιά που βρίσκεται πιο κάτω.

- Δήμο μου μάτια της ψυχής μου, δεν πρέπει να γνωρίσω το μέρος για να ξέρω τι θα κάνω ακριβώς;

- Θα πεις της μάνας σου πως στα εννιάμερα της Παναγιάς έχεις τάξει να πας στο βουνό στη μνήμη της. Πρωί - πρωί πριν καλά καλά ξημερώσει θα σε περιμένω στον Άγιο - Νικόλα να βαδίσουμε μαζί την ανηφόρα ως του Κούστα τα έλατα. Θα σου δείξω τον τόπο και τα σημεία που θα ξεπεζέψεις και να ροβολήσεις προς τα κάτω.

- Ο Θεός να μας βοηθήσει, χρυσέ μου, τρέμω από φόβο.

- Έχε πίστη. Θα πετύχουμε. Με τον πατέρα μου τα κανόνισα. Όποια μέρα θελήσω να φύγω, θα μου δώσει χρήματα να πάω στα ξένα με την ευχή του. Το καλό είναι πως συμφώνησε και η μάνα μου, σαν έμαθε πως ο Δημητρός της κυρα - Γεώργινας της γειτόνισσάς μας τους έστειλε χρήματα από την Αμερική, και δεν είναι πέντε μήνες που έφυγε με άλλους μετανάστες.

Στις 23 Αυγούστου ανήμερα της Παναγιάς την περίμενε κρυμμένος πιο πάνω από το νεκροταφείο του Άγιο - Νικόλα.

Την είδε ν' ανηφορίζει. Προχώρησε μπροστά και σε αρκετή απόσταση με προφύλαξη ακολουθούσε η Βαίβα.

Λιγόστεψε το βήμα του και σχεδόν σταμάτησε δήτην να ξαποστάσει, στον τόπο που θα της έδειχνε.

Το μέρος της απόδρασης άρεσε και στη Βαίβα. Πήρε θάρρος και απόφαση να γίνει αυτό που σχεδίασαν.

- Βαίβα μου θα παραμείνω να γυρίσω πίσω. Εσύ πρόχωρα να πας στην Παναγιά.

- Ναι, Δήμο μου χρυσέ μου, θα την παρακαλέσω να μας βοηθήσει. Θα προσευχηθώ και για σένα. Την Κυριακή προ του Σταυρού ορίστηκε ο γάμος. Τα είπαν τρεις μέρες μπροστά από το γάμο. Κανόνισαν μερικές λεπτομέρειες.

- Άγγελέ μου, λουλουδι της ψυχής μου, χρυσή μου Βαίβα, μη φοβηθείς σαν με δεις εκεί μουτζουρωμένο. Θα γίνω σωστός Αράπης με παλιόρουχα. Φοβάμαι μην τύχει και με δει κανείς και με γνωρίσει. Θάμαστε χαμένοι, αν τύχει και με αναγνωρίσουνε. Θα φύγουμε νύχτα. Από το καλύβι μου θα πάρουμε δυό βαλίτσες. Από την Κονιδίτσα θα βγούμε στο δρόμο. Κάποιο κάρο θα περάσει να μας πάρει.

- Καλά τα σκέφτεσαι, Δήμο μου. Αγωνιώ πότε να έλθει η στιγμή να ενωθούμε για πάντα.

- Υπομονή, Βαίβα μου, λίγες μέρες μας μένουν.

- Πρέπει να φύγω. Άργησα. Η μάνα μου θα περιμένει. Νομίζει πως πήγα στην ξαδέλφη μου να της πω να κανονίσει να 'ρθει την Κυριακή μ' άλλες φίλες να με στολίσουν νύφη, θα στολιστώ για σένα αγάπη μου. Μόνο σε σένα θάναι το μυαλό μου.

- Φύγε τώρα και μη καθυστερείς μην και σ' αναζητήσει η μητέρα σου και υποψιαστεί τίποτα.

Με θερμό φιλί αποχωρήστηκαν. Η Βαίβα πέρασε από την ξαδέλφη της ικανοποιημένη και χαρούμενη. Της είπε για το στολισμό της νύφης. Την Κυριακή πρώτου το μεσημέρι έφθασαν στην Αλευρού οι συμπεθέροι καβάλα στα μουλάρια τους. Ο γαμπρός κοντός, χονδρός, μουστακαλής τριανταπεντάρης καμάρωνε με το μαύρο γαμπριάτικο κουστόμι. Δεν έβλεπε την ώρα και τη στιγμή πότε να τελειώσουνε, να πάρει τη νύφη και να φύγουνε. Δεν είχαν καιρό για διασκέδαση. Έπρεπε να γυρίσουν νωρίς να κάνουν τις στέψεις στο χωριό του. Κοντά τους θα ερχόταν η μάνα της νύφης με τη μια κόρη και

τον αδελφό της με τη γυναίκα του.

Μετά το φαγητό όλα έτοιμα. Ξεκίνησαν.

Μπροστά προχώρησαν δυό μουλάρια φορτωμένα με τα προικιά της νύφης και τους οδηγούς. Λίγα μέτρα πίσω ακολουθούσε η νύφη, κάτασπρη νεραΐδα, με τα πέπλα της, καβάλα στο ήμερο μουλάρι. Πιό πίσω ο γαμπρός μ' όλο το συμπεθεριό καμιά τριανταριά καβαλαραίοι.

Ο Δήμος, κατάμαυρος, σωστός αράπης, κρυμμένος μεσ' στις πουρναριές περίμενε μ' αγωνία και χτυποκάρδι. Περίμενε, περίμενε, και συμπεθεριό δεν φαινόταν. Έχασε την υπομονή του. Κάτι σαν άκουσε. Δοκίμασε να βγεί λίγο από την κρύπτη του να δει προς τα κάτω, αν έρχονται. Τι σύμπτωση κακή! Κάποιος κατηφόριζε από το βουνό. Είδε του Αράπη το κεφάλι που ξεπρόβαλε ανάμεσα από τα κλαδιά και το αίμα του ανέβηκε στο κεφάλι.

- Παναγιά μου, ένας αράπης... τρομοκρατημένος έτρεξε προς τα κάτω να σωθεί.

Με την ψυχή στο στόμα, μπήκε στο καφενείο του χωριού. Αγκομαχώντας, είπε:

- Σας λέω αλήθεια. Πιο κάτω από τα πηγαδάκια είδα να ξεπροβάλλει ένας Αράπης κοντά στο βράχο, ανάμεσα από τα πουρνάρια.

Είχε γουρλωμένα τα μάτια και μου έδειχνε τα κάτασπρα δόντια του άγριος. Σας ορκίζομαι σ' ότι έχω ιερό ψέματα δε λέω.

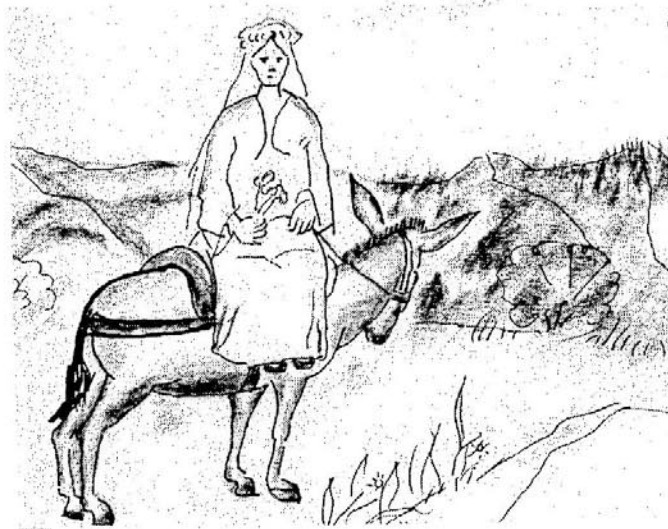
Από το δρόμο αυτό δεν θα ξαναπεράσω. Ο Αράπης παραφυλάει. Πρόλαβα και τόσκασα, αν μ' έπιανε τότε...

- Ε τότε θα σε χάναμε, συμπλήρωσε κάποιος από την παρέα που παίζανε χαρτιά, κι οι άλλοι έσκασαν στα γέλια.

- Τι παραμύθια μας πουλάς; Τι αραπολογάς;

- Που βρέθηκε Αράπης; Σένα διάλεξε να παρουσιάσει;

- Τόσοι άλλοι που ανεβοκατεβαίνουν στο βουνό γιατί δεν τον είδαν;



Στη στροφή του δρόμου χάθηκε η νύφη

- Εγώ πάντως σας το λέω και το ξαναλέω. Τον είδα με τα μάτια μου που με κοιτούσε άγρια έτοιμος να μου επιτεθεί. Το μέρος είναι στοιχειωμένο. Στο βουνό θ' ανεβαίνω από την Τικλα.

Το ίδιο απόγευμα το νέο συντάραξε τα δυό χωριά Αλευρού και Καστανιά.

Στο μέρος που είδε ο Λιάς της Θανάσαινας τον Αράπη, χάθηκε η νύφη. Τη νύφη την πεντάμορφη που έμοιαζε Νεραΐδα τη ζήλειψε ο Αράπης, την άρπαξε και χάθηκε ψηλά στο βράχο.

- Σας το είπα. Δεν σας το είπα; Δεν πιστέψατε και με κοροϊδέψατε κι από πάνω.

Τώρα, "τι χαμπάρια μάστορα;" τι λέτε; Πάει η νύφη, χάθηκε, την άρπαξε ο Αράπης.

Κανείς δεν μιλούσε. Όλοι είχαν πέσει σε βαθιά

συλλογή. Κανείς δεν μπόρεσε να δώσει εξήγηση. Πολλοί το πίστεψαν κι ακόμη ως τα σήμερα το πιστεύουν. Ο Αράπης άρπαξε τη νύφη. Την Βαίβα, τ' ομορφότερο κορίτσι της Αλευρούς. Την έκλαψαν. Σιγά - σιγά το γεγονός πέρασε στο θρύλο.

Ο βράχος ονομάστηκε "ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ Ο ΒΡΑΧΟΣ". Μικρός, όταν τύχαινε να περνά από εκεί έτρεχα όσο μπορούσα πιο γρήγορα να προσπεράσω το βράχο, μη τύχει και βγει ο Αράπης και αρπάξει και μένα.

Κανείς ποτέ δεν έμαθε τα πραγματικά γεγονότα. Πέρασαν χρόνια και χρόνια. Ο Δήμος και η Βαίβα πέρασαν ευτυχισμένοι μακριά στα ξένα και η ιστορία τους πήρε την μορφή του θρύλου που φθάνει σε μας ως τα σήμερα.

## ΠΡΟΜΑΝΤΕΜΑΤΑ

Από την πολύχρονη εμπειρική παρατήρηση πολλοί άνθρωποι κατόρθωσαν ν' αποκτήσουν το χάρισμα να προβλέπουν με ακρίβεια τις καιρικές συνθήκες.

Λίγες φορές πέφτουν έξω στις προβλέψεις των.

Σε κάθε τόπο, προ πάντων στην ύπαιθρο, υπάρχουν άνθρωποι που διακρίνουν τα σημάδια του καιρού. Θυμάμαι ένα πρωινό μετεωρολογικό δελτίο. Έλεγε: "Σ' ολόκληρη τη χώρα θ' επικρατήσουν αραιές συννεφίες ιδίως στα βόρεια διαμερίσματα της χώρας κατά τις απογευματινές ώρες".

Το πρωί στο καφενείο συνάντησα τον εμπειρικό μετεωρολόγο τον Μαστρο Κωνσταντή.

- Ε, μάστορα, σήμερα θάχουμε καλό καιρό; Τόπε και το κουτί.

- Μένα τα σημάδια μου λένε πως το απόγευμα θάχουμε βροχή και χαλάζι· δεν ξέρω τι λέει το κουτί.

- Αδύνατον θα πέσεις έξω.

Μαζεύτηκαν κι άλλοι. Η συζήτηση και τα πειράγματα ζωντάνεψαν. Μόνο ο μαστρο - Κώστας είχε διαφορετική γνώμη.

- Ρε δεν ξέρω τι μου λέτε εσείς. Θα δείτε. Τ' απόγευμα ώρα 4 θάχουμε καταρρακτώδη βροχή. Όλοι διαψευστήκαμε. Τ' απόγευμα ώρα 5 - δεν έπεσε και πολύ έξω - είχαμε βροχή με χαλάζι σα ρεβίθια.

Μιά άλλη φορά είχα κανονίσει με τον μάστορα να ξενοδιαβάσουμε το σπίτι.

Το πρωί περίμενα να φανεί. Τον αναζήτησα που αλλού, στο καφενείο έπαιζε το πινάκλι του με την παρέα του.

- Ού να χαθείς "βαχαβιόλο". Τον άσο ρε, τον άσο τον κρατάνε; Τον άκουσα να λέει στο σύντροφό του.

- Συγχώρα με, μαστρο - Κωστή μου ξεφυγε...

- Γιατί με γέλασες μάστορα; περιμένω δυο ώρες. Δεν

θα ξενοδιαβάσουμε; Έτσι κάνουν; Δεν μου τόλεγες τουλάχιστον να πάω στον κάμπο;

- Χθες δεν μπορούσα να στο πω, γιατί δε ήξερα.

- Τι λες βρε μάστορα; με κοροϊδεύεις κι από πάνω; εγώ σε ρωτάω, γιατί με γέλασες και συ μου λες "δεν τόξερα". Δεν λες καλύτερα, πως βρήκες δουλειά το πινακλάκι σου;

- Δεν σε γέλασα εγώ, ο καιρός μας γέλασε. Στις 2 θα βρέξει θέλεις να γίνουν όλα "λίμπα" μέσα στο σπίτι; Κοίταξα τον ουρανό, σύννεφο πουθενά.

- Μάστορα δεν μας τα λες καλά. Ούτε συννεφάκι στον ουρανό και συ μας λες πως σε 4 ώρες θάχουμε βροχή;

Πήρε το λόγο κι η παρέα του. Όλοι συμφώνησαν μαζί του, προ πάντων ο σύντροφός του. Σκέφτηκα να τα βάλω μαζί του να του πω.

- Πάψε συνήγορε, συ είσαι "βαχαβιόλος" τόπε και ο μάστορας. Συγκρατήθηκα. Πήρα μια καρέκλα, κάθησα να παρακολουθήσω το παιχνίδι τους. Στο δεύτερο πήρα θέση με σύντροφο το μάστορα.

- Αν χάσουμε και βρέξει θα κεράσεις δυο φορές, μια για το χάσιμο και μια για το βρέξιμο. Αν κερδίσουμε και βρέξει, πάλι θα κεράσεις.

Πίστευα πως τα πράγματα θα 'ρθουν αρνητικά, ούτε θα χάσουμε μήτε θα βρέξει.

Έπεσα έξω. Τα πλήρωσα διπλά. Στις δυο ώρες που κράτησε το παιχνίδι δεν τόχαμε καταλάβει. Ο ουρανός είχε μαυρίσει προς το βοριά. Μια βροντή ακούστηκε κατά το Λοντάρι.

- Τ' ακούσατε; Δεν σας τόπα; Η ώρα είναι 12. Σε δύο ώρες θάχουμε βροχή... και συνέχισε.

"Άστραψε κατά το Λοντάρι;

πιάσε γέρο δυναμάρι.

Βγήκε σύννεφο στην Τσεμπερού;

θ'άχει βροχή αποσπερού.

Κάνει το νερό φουσκάλες;

θάχουμε βροχές μεγάλες.

Πάνε τα σύννεφα κατά την Μάνη;

σίγουρα νερό δεν πιάνει".

Τραβήξαμε για την ταβέρνα να πιούμε τα ποτηράκια μας στην υγεία μας και στην καλή μου τύχη, γιατί ευτυχώς δεν ξεσκέπασα το σπίτι. Στις 2 ακριβώς, όπως τόχε προματέψει, ο φίλος μου ο μαστροΚωστής, έπιασε δυνατή νεροποντή, που χάρις στο προμάτεμά του μάστορα δεν έγιναν όλα "ΛΙΜΠΑ", όπως είχε πει. Ο Θεός να τον συγχωρέσει. Δεν το ξεχνώ.



## ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ - ΤΙΜΩΡΙΑ

Για σας που θα διαβάσετε τα παρακάτω θα είναι μια ιστορία που συνέβηκε 50 χρόνια πριν.

Για μένα είναι μια πραγματικότητα ζωηρά τυπωμένη στη μνήμη μου και καθοριστική για όλη τη ζωή μου. Μέχρι σήμερα τη διηγούμην περιστασιακά σε ανθρώπους που μου έδιδαν την αφορμή. Οι παρέες μου τώρα, λόγω γήρατος, είναι περιορισμένες. Σκέφτηκα την ιστορία μου αυτή να την κάνω γραπτή.

Αναγνώστη, ελπίζω πως, αν τη διαβάσεις θα σου γίνει ενδιαφέρουσα και ωφέλιμη, αν τύχει μάλιστα να ανήκεις στην κατηγορία των ανθρώπων εκείνων που βάζουν στο στόμα τους το όνομα του Θεού, Χριστού, Παναγίας, όχι για να το υμνήσουν, δοξολογήσουν και ευχαριστήσουν, αλλά να το υβρίσουν.

Η ιστορία μου αρχίζει με πάσα ειλικρίνεια.

Ως τα 25 χρόνια μου ήμουν θεοσεβής, θεοφοβούμενος. Στο Αλβανικό μέτωπο άλλαξα ξαφνικά. Έγινα άθλιος, βλάστημος. Όταν βρέθηκα στη ζώνη του μετώπου δέχθηκα την πρώτη επίθεση, όχι των Ιταλών, αλλά των φειρών. Λες και μπήκαν χιλιάδες δαιμόνια μέσα μου. Άρχισα τις βλαστήμιες μ' αυτές, μετά με τους στρατιώτες της διμοιρίας, (ήμουν ανθ/γός).

Όλα μ' ενοχλούσαν τα πάντα με πείραζαν. Τους ανεβοκατέβαζα όλα τα θεία.

Κατάντησα ο πιο βλάστημος του μετώπου σε μια περίοδο, που όλοι οι Έλληνες είχαν στρέψει την ψυχή και το πνεύμα τους στο Θεό ζητώντας βοήθεια για ατομική και Εθνική σωτηρία από την κόλαση του πολέμου.

Πολλοί από τους στρατιώτες μου, είμαι βέβαιος, ότι θα ευχόντουσαν:

**"κακό θόλι να τον θρει"**. Ένα βραδυνό ήλθε ο λοχίας, ένα εξαιρετο παιδί από την Αρκαδία, για να του πω το "σύνθημα και παρασύνθημα". Μου λέει:

- Κύριε ανθ/γέ επιτρέψτε μου να σας πω κάτι. Τον λοχία τον αγαπούσα πάρα πολύ, γιατί εκτός των άλλων ήταν παλικάρι. Στις προφυλακές με την ομάδα του έσωσε ολόκληρη τη διμοιρία από νυκτερινή επίθεση των Ιταλών.

- Πες μου, λοχία, λεύθερα ό,τι θες.

- Κύριε ανθ/γέ πολύ βλαστημάτε. Αν είσαι άθεος, είσθε καταδικασμένος οπωσδήποτε, αν όχι, γιατί καταστρέφετε τον εαυτό σας;

- Λοχία, δεν ήμουν βλάστημος. Δω έγινα. Δεν μπορώ να καταλάβω πως δαιμονίστηκα έτσι.

- "Κύριε ανθ/γέ αν πιστεύετε στο Θεό μια φορά, τώρα πρέπει να τον πιστέψετε εκατό φορές περισσότερο. Δεν έχετε ακόμα πάρει το βάπτισμα του πυρός. Τόσες νίκες που κερδίζουμε, από που παίρνουμε δύναμη και θάρρος; Μόνο ο Θεός και η Κυρά - Παναγιά μας συμπαραστέκονται, μας εμψυχώνουν και μας βοηθούν να νικήσουμε τους Ιταλούς". Τούδωσα το σύνθημα "ΕΛΠΙΔΑ" και παρασύνθημα "ΝΙΚΗ" κι έφυγε.

Μελαγχόλησα. Μούρθε να βλασφημήσω, αλλά δάγκασα τη γλώσσα μου και συγκρατήθηκα. Στον ουρανό έλαμπαν τρεμοσβήνοντας τα πρώτα άστρα. Έπεσα να κοιμηθώ. Τα λόγια του λοχία στριφογύριζαν στη σκέψη μου. "Κε ανθ/γέ είσθε πολύ βλάστημος..." "αν είσαι άθεος είσαι καταστραμμένος αν... ο ύπνος με πήρε στην αγκαλιά του..."

Τραντάχτηκα από ένα όνειρο. Ξύπνησα με ταχυπαλμία. Κρύος ιδρώτας περιέλουζε όλο το σώμα μου.

- Περίεργο όνειρο, είπα, φοβερό. Δεν είχα ιδεί ποτέ στη ζωή μου τέτοιο.

Είδα ότι ανέβαινα σ' ένα βουνό. Το μονοπάτι, όσο προχωρούσα στένευε. Σ' ένα σημείο ήταν δυσκολοπέραστο. Μια άβυσσος σκοτεινή, κατάμαυρη απλωνόταν προς τα δεξιά μου, λες και περίμενε με ανοιχτό στόμα να με καταπιεί, αν παραπατούσα κι έπεφτα.

Με προσοχή άρχισα ν' αλλάζω το βήμα κλίνοντας το

σώμα μου προς τα αριστερά - αντίθετα της αβύσσου.

Ξάφνου μια γυναίκα μαυροφορεμένη μούφραξε το δρόμο. Αδύνατο το προσπέρασμα και τοπισογύρισμα. Αν δοκιμάζαμε, θα πέφταμε και οι δυο στο χάος. Έδωσα μια γροθιά στη γριά. Έπεσε. Προσπέρασα... Γύρισα να δω τη γυναίκα. Ήταν ξαπλωμένη. Σήκωσε το κεφάλι της και μου φώναξε δυνατά.

"Και με χτυπάς και με βλασφημάς. Θα περάσεις μεγάλη ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ - ΤΙΜΩΡΙΑ".

Ξύπνησα τρέμοντας σύγκρομος, όπως προείπα, με ταχυπαλμία και κρύο ιδρώτα.

Σηκώθηκα. Βγήκα έξω από τ' αμπρί. Στο βάθος κατά την ανατολή, λίγα σύννεφα υποδέχονταν το βασιλεία της ημέρας κατακόκκινο, αιματοβαμμένο που ανέβαινε αργά - αργά στον ορίζοντα. Το θαυμάσιο θέαμα με συνέφερε αρκετά.

Πήρα απόφαση. Δεν θα ξαναβλασφημήσω τα "Θεία". Οι δαίμονες, αυτές οι ψείρες, που τόσο με ερέθιζαν, έπρεπε να τις απαλλαγώ. Πήρα ένα κουβά, σπίρτα και τη χλαίνη μου. Δεν χρειάστηκε να ντυθώ. Κοιμόμασταν με τα ρούχα και άρβυλα.

Πεντακόσια μέτρα προς τα πίσω ήταν η πηγή που παίρναμε νερό. Κατέβηκα εκεί. Μάζεψα ξύλα. Έφτιαξα μια πυροστιά με πέτρες, έβαλα τον κουβά πάνω με νερό, έβγαλα όλα τα ρούχα μου, για ζεμάτισμα και φόρεσα τη χλαίνη.

Δεν πρόλαβα ν' ανάψω το σπίρτο και ένα βλήμα όλμου έσκασε λίγα μέτρα μακριά μου. Ύστερα άλλο κι άλλο, πάρα πολλά έσκαγαν τριγύρω. Φοβήθηκα. Έπεσα εκεί κοντά σε μέρος που νόμισα κατάλληλο για προφύλαξη. Άρχισαν να πέφτουν και βλήματα πυροβολικού. Το χλου χλου χλου διακρίνονταν απ' αυτό των όλμων. Τυλίχτηκα καλά με τη χλαίνη. Κάλυψα το κεφάλι με τα χέρια μου.

Δεν πρόλαβα να καλοσκεφτώ τη γριά στο βράχο, δέ-

χθηκα ένα φοβερό τράνταγμα με λάμψη και κρότο. Βρέθηκα πεταγμένος 4-5 μέτρα μακριά από την πίεση των αερίων και τα χώματα. Κάτω από το αριστερό γόνατο έτρεχε αίμα από δυο πληγές. Δεν πρόλαβα να σηκωθώ να πάω στα ρούχα να πάρω τους επιδέσμους από το χιτώνιο και μια δεύτερη αστραπή και βροντή με χτύπησε. Έχασα τις αισθήσεις μου... Άνοιξα τα μάτια μου. Βρισκόμουν ξαπλωμένος στο κρεβάτι του Ορεινού Χειρουργείου του 3ου Συντάγματος.

- Στάθηκες πολύ τυχερός κ. ανθ/γέ. Σε βρήκαμε μέσα σε ένα λάκκο που είχε ανοίξει βλήμα πυροβολικού.

Τι είχε γίνει; εκ των υστέρων διαπίστωση πως το δεύτερο βλήμα με πέταξε στο λάκκο που είχε ανοίξει το πρώτο.

Κούνησα τα χέρια μου, τα πόδια μου. Συνειδητοποίησα πως δεν ήμουν για πεθαμό. Μόνο που τ' αριστερό πόδι κάτω από το γόνατο ήταν φασκιοδεμένο. Τίποτε άλλο. Είπα στους δυο στρατιώτες μου.

- Παιδιά σας ευχαριστώ. Στάθηκα τυχερός. Είμαι καλά.

Γρήγορα επέστρεψα στη διμοιρία μου. Ζήτησα συγνώμη και συγχώρεση απ' όλους τους στρατιώτες. Υποσχέθηκα πως δεν θα ξαναβλασφημήσω τα Θεία. Όμως ξέχασα το σπουδαιότερο. Δε ζήτησα συγχώρεση από το Θεό, που τόσες φορές προσέβαλα το Όνομά Του με το μιανό στόμα μου.

Πίστεψα, όμως, πως η **Δοκιμασία - Τιμωρία** ήλθε από άνωθεν...

Την τελευταία μέρα της υποχώρησης πέρασα και δεύτερη ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ - ΤΙΜΩΡΙΑ.

Ένα πρωινό άρχισαν τα πολυβόλα να κροταλίζουν ασταμάτητα. Οι όλμοι έπεφταν βροχή. Ο σκοπός φώναξε:

"Στα όπλα οι Ιταλοί στις προφυλακές μας". Όλοι τρέξαμε στα χαρακώματα στην κύρια γραμμή αντίστασης.

Πέρασα από όλα τα αμπριά να διαπιστώσω, αν οι στρατιώτες έφυγαν όλοι. Βρήκα έναν να κοιμάται. Ήταν άρρωστος. (Είναι ο μόνος που σκοτώθηκε από τη διμοιρία μου. Ένα βλήμα όλμου έπεσε πάνω στο αμπρί που κοιμόταν). Πήρα το όπλο του, έβαλα εφ' όπλου λόγχη να είμαι έτοιμος για ξιφομαχία.

Έφτασα στο χαράκωμα λαχανιασμένος. Στάθηκα 3-4 δευτερόλεπτα να πάρω ανάσα. Άφησα το όπλο έξω από το αμπρι και πήδησα μέσα στο παρατηρητήριο του λοχαγού που ήταν 2-3 μέτρα δίπλα. Δεν πρόλαβα να καλοκαθίσω. Ένα βλήμα πυροβολικού πέφτει ακριβώς στο σημείο που κάθησα πριν λίγα δευτερόλεπτα.

Χώματα και κομμάτια από το βλήμα έφθασαν ως τις πλάτες μας. Ήμασταν 4. Δεν πάθαμε τίποτα. Εκείνη τη στιγμή έκανα το σταυρό μου και είπα: "Κύριε ήμαρτον" συγχώρησέ με τον αμαρτωλό". Η μάχη σταμάτησε, όταν άρχισε να χτυπά τους Ιταλούς το δικό μας πυροβολικό.

Οι Ιταλοί τόβαλαν στα πόδια εγκαταλείποντας τις προφυλακές μας. Δεν τόλμησαν να συνεχίσουν επίθεση προς την κύρια γραμμή αντίστασης που βρισκόμαστε εμείς. Οι βολές όλμων και πυροβολικού αραιώσαν. Φφφλάπ! ακούστηκε δίπλα μας σε 1 μέτρο, βλήμα όλμου τρύπησε το ανάχωμα και έπεσε μέσα στο χαράκωμα χωρίς να σκάσει. Κάναμε όλοι το σταυρό μας. Ευχαριστήσαμε το Θεό και την Παναγιά που μας προστάτεψαν από βέβαιο θάνατο. Ήλθε ένας υπολοχαγός. Μας διάβασε μια διαταγή. "Το βράδυ αρχίζει η σύμπτυξη των στρατευμάτων...".

Η υποχώρηση άρχισε με ομίχλη και φιλοβροχή. Πριν ξεκινήσω προς τα πίσω, προσευχήθηκα. Είπα: "Κύριε εννώ το βάρος των αμαρτιών μου. Είναι πολλές και βαριές, Κύριε. Είμαι ένοχος θανάτου. Εσύ, Κύριε, που είσαι εξουσιαστής των πάντων, λυπήσου και συγχώρεσε μένα τον ανάξιο, άθλιο, ελεεινό και αμαρτωλό δούλο σου. Βοήθησέ με να φτάσω στο σπίτι μου και στην πρώτη

ευκαιρία, ως άλλος άσωτος υιός θα προσέλθω ενώπιόν σου γονατιστός να αποθέσω στα πόδια σου όλες τις αμαρτίες που διέπραξα ως τα σήμερα ζητώντας το Μέγα σου Έλεος. Στον πόλεμο γνώρισα την αγάπη και μακροθυμία Σου. Δεν θέλησες ν' απωλεσθώ πνιγμένος στις ανομίες μου. Σώσε και συγχώρεσέ με, όπως έσωσες και συγχώρεσες τον Τελώνη, το Ληστή τον Άσωτο υιό...".

Γύρισα σώος και αβλαβής. Κράτησα την υπόσχεση που έδωσα στο Θεό. Μου δόθηκε η ευκαιρία στην Ιερά Μονή Γρηγορίου του Αγίου Όρους να γνωρίσω μια μορφή ασκητική, άγια, τον γέροντα Μακάριο. Με το μυστήριο της Θείας Εξομολογήσεως και Μετανοίας ένοιωσα την μεγαλύτερη χαρά και ικανοποίηση της ζωής μου.

Ευχαριστώ το Θεό, γιατί μ' αξίωσε να εκπληρώσω την υπόσχεσή μου, την οποία έδωσα την τελευταία ημέρα της υποχώρησης.

Τάγραψα, όπως ακριβώς συνέβησαν αγαπητέ αναγνώστη. Αν ανήκεις στην κατηγορία των βλασφημών, μην αμελείς, κάνε γρήγορα το ίδιο κι εσύ. Θα αλαφρώσεις, θα ανακουφιστείς, θα σωθείς με την μετάνοια κι εξομολόγηση.

## ΤΑ ΤΣΑΡΟΥΧΙΑ

Δημόσιο θέαμα γινόταν το παιδί κάποιου πλούσιου, που εμφανιζόταν στην αγορά με καινούργια παπούτσια. Όλα τα παιδιά που δεν φορούσαν περιτριγύριζαν τον ποδεμένο φίλο τους και θαύμαζαν τα δετά Αναβρυτιώτικα μποτάκια.

- Τι ωραία τα παπούτσια σου Κωστάκη! - Ποιός σου τ' αγόρασε; Έχεις και άλλα; - Δεν τα βγάζεις να τα φορέσω κι' εγώ να δω μου πάνε; του έλεγαν και ξανάλεγαν οι φίλοι του. Μερικοί, ίσως από ζήλεια, του τα πάταγαν, για να του πούνε το μεγιά. Ο Κωστάκης φυλαγόταν να μη του τα λερώσουν τα καινούργια Αναβρυτιώτικα παπούτσια, κύτταζε την ώρα και τη στιγμή πως να το σκάσει... Με την ευκαιρία τόβαλε στα πόδια. Στο σπίτι τα έβγαλε και ήλθε στην αγορά ξυπόλητος εξαλείφοντας την ανοθογραφία της παρέας και συμβαδίζοντας με τη μόδα της εποχής.

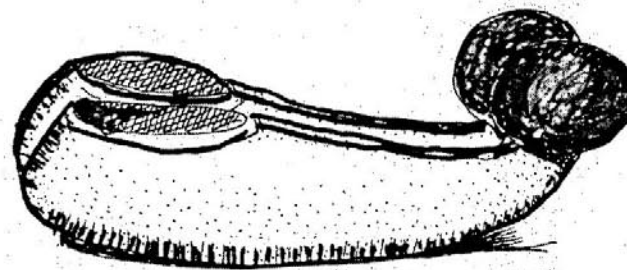
Έτσι έμπαινε και αυτός στο ξυπόλητο τάγμα του χωριού.

Παπούτσια μόνο την Κυριακή φορούσαν μερικά παιδιά πλουσιών οικογενειών. Κι' εγώ ανήκα στους πολλούς. Ένα ζευγάρι είχα και κείνα οι μύτες τους γελούσαν. Τα μεγάλα δάκτυλα έβγαιναν από μέσα σαν το κεφάλι της χελώνας. Το είχα καημό να φορέσω κι' εγώ ένα ζευγάρι καλό, καινούργιο, σαν του Κωστάκη, να πηγαίνω στην εκκλησία, στο ιερό. Πως να βγώ με κείνα τα ξυλωμένα παπούτσια κρατώντας τη λαμπάδα, προ πάντων το Πάσχα; Κάθε Δευτέρα πήγαινα στην αγορά και χάζευα κοιτάζοντας τα σωριασμένα Αναβρυτιώτικα παπούτσια. Δεν χόρταινα να τα βλέπω. Είχα ξεχωρίσει ένα ζευγάρι ωραία κόκκινα τσαρούχια με μαύρη φούντα. Μπήκαν στην καρδιά μου. Αχ και να ήταν δικά μου; Να πω του πατέρα μου, να μου τ' αγοράσει δεν τολμούσα. Αφού δεν μου έδινε ένα λεπτό, να πάρω μιά караμέλα, θα έδινε τόσα λε-

πτά για τα τσαρούχια; Δεν μπορούσα να ησυχάσω. Ως και στα όνειρά μου τα έβλεπα. Κάποτε μάλιστα που ονειριάζόμουν πως τα φορούσα, ξύπνησα και έψαχνα τα πόδια μου μήπως τα φορώ. Κάποτε είδα, πως μερικά παιδιά ήθελαν να μου τα κλέψουν και έβαλα τις φωνές. - Μανούλα μου τα τσαρούχια μου θέλουν να μου τα κλέψουν.

- Χριστός και Παναγιά, παιδί μου, για τι τσαρούχια φωνάζεις στον ύπνο σου; Εγώ άρχισα τα κλάματα. - Θέλω τα τσαρούχια... θέλω τα τσαρούχια... και έκλαια ακατάπαυστα. - Για ποιά τσαρούχια μιλάς παιδί μου, τι έπαθες; Μπα σε καλό σου. Θέλω να μου αγοράσετε τσαρούχια από κείνα που πουλάει εκείνος ο μπάρμπα στο παζάρι. Βρύση τα δάκρυα, ασταμάτητα. Η μάνα μου τα χρειάστηκε. Δεν θέλεις να πάθει τίποτε το παιδί.

- Έλα Χριστέ και Παναγιά. Έλα, έλα, τώρα ησυχάσε, κοιμήσου και αύριο που θάρθει ο πατέρας σου από τον κάμπο θα του πω, να σου τα πάρει.



Τα τσαρούχια του ονείρου μου που δεν τα χάρηκα...

Μετά την απόσπαση της υπόσχεσης, ησυχάσα και κοιμήθηκα γλυκά... Ύστερα από πολλούς διαταγμούς και χάρις στην υπομονή της Μάνας ο πατέρας υποχώρησε. Την Δευτέρα το πρωί το όνειρο έγινε πραγματικότητα. Η μάνα μου κρατώντας με από το χέρι με οδήγησε μπροστά στο σωρό του μπάρμπα με τα Αναβρυτιώτικα παπού-

τσια. Έγινα κάτοχος του πιό ωραίου ζευγαριού από τα τσαρούχια. Ήταν εκείνα που είχα βάλει στο μάτι, τα κόκκινα τσαρούχια με τη μαύρη φούντα! - Αϊντε μεγεία σου, μου είπε η μάνα μου και το νού σου, κακομοίρη μου, να τα προσέχεις να μη τα λειώσεις. Περπατούσα και σε κάθε δυό τρία βήματα έσκυβα να τα καμαρώσω χαρούμενος και πανευτυχής. Την άλλη μέρα τα φόρεσα, να βγώ έξω, να με δουν οι φίλοι μου, να με καμαρώσουν κι ασ μου πατήσουν και την φούντα. Η μάνα μου έβαλε τις φωνές. - Βγάλε τα τσαρούχια. Μόνο το Πάσχα θα τα φορέσεις. - Θα τα προσέχω μητέρα, ως την αγορά θα πάω, σε πέτρες δεν θα πατάω, ούτε και θα τρέχω. Λίγο και θα γυρίσω. - Τα μάτια σου τέσσερα. Άλλα δεν θα σου πάρουμε. Είδα κι' έπαθα ώσπου να πείσω τον πατέρα σου να σου τα πάρει. - Καλά μητέρα, θα προσέχω. Σε λίγο βρέθηκα στην αγορά. Οι φίλοι μου έπαιζαν σκλαβάκια. Αφροσιωμένοι στο παιχνίδι κανείς δεν πρόσεξε τα ωραία μου κόκκινα τσαρούχια με τη μαύρη φούντα! Τα έβγαλα και τα έβαλα εκεί σε μιά γωνιά. Μπήκα κι' εγώ στο παιχνίδι. Το νου μου είχα στο παιχνίδι, αλλά και στα τσαρούχια μου. Οι αντίπαλοι, της άλλης ομάδας, με έπιασαν αιχμάλωτο και με κάρφωσαν στην φυλακή μέσα σ' ένα κύκλο περιμένοντας με αγωνία κάποιον να με ξελευθερώσει. Εκεί στην φυλακή ξεχάστηκα και μόνον, όταν ελευθερώθηκα θυμήθηκα τα τσαρούχια μου. Έτρεξα να ιδώ... Τα τσαρούχια έλειπαν από τη θέση τους! Είχαν κάνει φτερά! Έμμηξα τις φωνές. Μανούλα μου, τα τσαρούχια μου, τα τσαρούχια μου, μου κλέψανε τα τσαρούχια μου. Δεν ήταν όνειρο, αλλά πραγματικότητα. Φωνές δυνατές σπαρακτικές γέμισαν την αγορά από πάνω ως κάτω. Για ποιά τσαρούχια μιλάς ρε Σπύρο; Που βρήκες τα τσαρούχια εσύ; - Μου τ' αγόρασε η Μάνα μου χτές από το παζάρι. Να, εδώ τα έβαλα για να παίξω. Τα τσαρούχια μου ουου, φώναζα και έκλαιγα συνέχεια. Ήρθαν και μερικοί μεγάλοι. Έψαξαν, ρώτησαν, αλλά τα τσαρούχια έ-

γιναν άφαντα. Πουθενά δεν βρέθηκαν. Το ξύλο που έφαγα από τη μάνα μου μου πέρασε. Δεν πέρασε, όμως ο καημός που δεν πρόλαβα να τα φορέσω το Πάσχα τα κόκκινα τσαρούχια με τη μαύρη φούντα και ακόμα τα θυμάμαι και λέω. Νάξερα και σήμερα αυτόν που μου τα έκλεψε να του σπάσω τα μούτρα στο ξύλο που με έκανε τόσο πολύ να λυπηθώ, να μη τα χαρώ και να τα θυμάμαι ως τα σήμερα ακόμα, "τα κόκκινα τσαρούχια με τη μαύρη φούντα".

## ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ

Από τη στιγμή του διωγμού των πρωτοπλάστων από τον Παράδεισο ο Πανάγαθος Θεός δεν εγκατέλειψε τον άνθρωπο στην τύχη του. Με τους Προφήτες υποσχέθηκε πως θα στείλει στον κόσμο τον Μονογενή του Υιό, τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό για να σώσει τους ανθρώπους από την αμαρτία και ν' ανοίξει την πόρτα του Παραδείσου, να επανέλθει ο άνθρωπος κοντά στο Θεό.

Η υπόσχεση του Θεού, σαν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου, έγινε πραγματικότητα την 25ην Μαρτίου, όταν ο Άγγελος είπε στην Παρθένα Μαρία: "Χαίρε κεχαριτωμένη, Μαρία, ο Κύριος μετά Σου".

Και να, ύστερα από ένα μακρινό και κοπιαστικό ταξίδι ο Ιωσήφ με τη Μαρία βρέθηκαν στη Βηθλεέμ για να απογραφούν.

Έφτασαν αργά στις 24 Δεκεμβρίου. Όλα ήταν γεμάτα από κόσμο. Σπίτια, πανδοχεία τα πάντα. Δύσκολη ήταν η στιγμή, κρίσιμη η κατάσταση για τη Μαρία. Ήταν απαραίτητο να βρεθεί κάποια γωνία, έστω και ακατάλληλη για τους ανθρώπους, γιατί έξω όλα ήταν σκεπασμένα με χιόνι και το κρύο έκανε τους ανθρώπους να τρεμουλιάζουν.

Είχαν απελπισθεί. Βρέθηκε επί τέλους ένας χώρος ακατάλληλος για τους ανθρώπους, πολύ όμως χρήσιμος για τη δύσκολη στιγμή. Έτσι μέσα στο σταύλο στη σπηλιά, τρύπωσαν για να γλιτώσουν από την παγωνιά.

Την νύχτα κείνη, τα μεσάνυχτα, μέσα στη σπηλιά, χωρίς φωτιά, χωρίς ζεστασιά, μέσα στην παγωνιά, έτσι φτωχικά, ταπεινά, χωρίς τ' απαραίτητα μέσα, γεννήθηκε ο Κύριος, ο Θεός και Σωτήρας μας.

Η χαρά και ικανοποίηση είναι ζωγραφισμένη στα πρόσωπα του Ιωσήφ και της Θεοτόκου. Ο Χριστός τυλιγμένος στα πρόχειρα πανιά φαίνεται ευχαριστημένος, όχι μόνον από τη θερμή αγκαλιά της Μητέρας του, αλλά κι

από τη ζεστασιά που έβγαζαν τα ζώα του σταύλου με τα χνώτα τους, τα οποία πλησίαζαν πιό κοντά, σαν έννοιωσαν τη γέννηση του Δημιουργού.

Την νύχτα αυτή που τ' άστρα τρεμόσβηναν κοιτάζοντας ένα αδελφί τους να λάμπει με Θεϊκή μεγαλοπρέπεια, την "ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ" αυτή που η φύση όλη έψελνε σιγανά την γέννηση του ΜΕΣΙΑ, την νύχτα αυτή ανταμώθηκαν τα ουράνια με τα επίγεια. Αυτή την ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ οι αόρατοι Άγγελοι πρωτοφανερώθηκαν στους ανθρώπους και μίλησαν:

"ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ ΘΕΩ ΚΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ" έψελναν και η ουράνια μελωδία τους μάγεψε τους απλοϊκούς και αγαθούς βοσκούς, οι οποίοι μαγεμένοι απ' το ανέλπιστο Αγγελικό νέο, ταπεινοί, σιωπηλοί, με ψυχή γεμάτη ευτυχία προσήλθον στη σπηλιά και προσκύνησαν την ΑΓΑΠΗ, το ΦΩΣ το αληθινό, το ΛΟΓΟ του Θεού που ήρθε σαν άνθρωπος στη γη. Αλλά και από τα βάθη της Ανατολής τρεις σοφοί άνθρωποι εκείνης της εποχής, ανατρίχιασαν σαν είδαν στο βάθος του ουρανού ένα άγνωστο άστρο που έλαμπε σαν ήλιος κι έχυνε ένα γλυκό φως σαν την αγάπη του μικρού παιδιού που έχει στη μητέρα του. Ετοιμάστε τις καμήλες, φώναξε ο Βαλτάσαρ. Μαζέψτε τα μεθυστικώτερα αρώματα και θυμιάματα. Αγοράστε την ακριβότερη χρυσόσκονη.

Με τα πολύτιμα δώρα και με οδηγό το ουράνιο άστρο στο δρόμο της ερήμου, που με το ουράνιο φως του ημέρωνε και τα θηρία, φώτιζε και δρόσιζε τους οδοιπόρους. Το ακολουθούν βαδίζοντας με την αίσθηση ότι δεν πατούν στη γη. Φτάνουν στην Ιουδαία. Το Λαμπρό Αστέρι τους οδηγεί σ' ένα φτωχικό σπίτι. Εκεί είχαν καταφύγει ο Ιωσήφ με την Θεοτόκο μετά από λίγες μέρες. Οι Μάγοι σαστισμένοι φτάνουν στο φτωχικό καλύβι. Αλλά τι έκπληξη! Τι απογοήτευση! Είναι δυνατό μέσα κει να είναι ο νεογέννητος μεγάλος Βασιλιάς;

Μια αόρατη δύναμη τους σπρώχνει και μπαίνουν στο

φτωχικό παλάτι. Βλέπουν ένα ξανθό βρέφος να κοιμάται ευτυχισμένο στην αγκαλιά της Μάνας του.

Αλίμονο! φώναξε ο πιό νέος σοφός μάγος. Βγήκαμε γελασμένοι. Που είναι ο μεγάλος Βασιλιάς; Εδώ είναι ένα ταπεινό βρέφος, χωρίς χρυσή κούνια, χωρίς βελούδινο στρώμα, χωρίς πολύτιμα σκεπάσματα.

Ξάφνου χιλιάδες φωνές από στόματα Αγγέλων ακούστηκαν μελωδικά, που έκαναν και τα λιθάρια ν' ανατριχιάζουν.

"Δόξα εν υψίστοις Θεώ κι επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία".

Τα φτερουγίσματά τους ακούγονται μέσα στο φτωχικό παλάτι, που ξύπνησαν το ΧΡΙΣΤΟ. Πως μοιάζει σαν Άστρο! Το Θεϊκό φως σκορπά τρυγύρω και μπαίνει βαθιά μεσ' στις ψυχές των Μάγων.

Βλέπουν το θαύμα! Γονατίζουν. Προσκυνοούν τον Μεγάλο Βασιλιά τ' ουρανού και της γης. Καταθέτουν τα πολύτιμα δώρα τους μπροστά στα πόδια του Μεγάλου Βασιλιά: Τάπητες, δέρματα λεόντων, πολύτιμα πετράδια, σμύρνα, χρυσόσκονη, ευωδιαστό θυμίαμα. Εμείς οι Χριστιανοί τι έχουμε να προσφέρουμε μπροστά στο νεογέννητο ΧΡΙΣΤΟ; Ο ΧΡΙΣΤΟΣ μας δεν ζητάει τίποτε από αυτά. Δεν αγοράζονται, γιατί τα έχουμε όλοι μας. Είναι μέσα μας στην καρδιά μας. Είναι τα πολύτιμα δώρα η ΠΙΣΤΗ, η ΑΓΑΠΗ, η ΕΙΡΗΝΗ και η ΕΛΠΙΔΑ".

Την ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ τη Χριστουγεννιάτικη με τα φτερά της φαντασία μας, ας πετάξουμε στη σπηλιά της Βηθλεέμ και ας ψάλλουμε τον Αγγελικό ύμνο:

"Δόξα εν υψίστοις Θεώ κι επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία".

## ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ

Τις Άγιες αυτές μέρες το στολισμένο Χριστουγεννιάτικο δένδρο προσδίδει ένα γλυκό τόνο στη γιορταστική ατμόσφαιρα του σπιτιού.

Στα μάτια και στις καρδιές των Χριστιανών συμβολίζει τη σωτηρία του ανθρώπου από το μέγα μυστήριο της Ενανθρώπισης του Θεού.

Στην κορυφή του λάμπει το Άστρο για να διώχνει τα σκοτάδια να λειώσει την παγωνιά της αμαρτίας. Στα κλαδιά του φωτίζουν τα αγιοκέρια και στη σκιά του φωλιάζει η φάτνη για να σκορπίσει στις ψυχές των Χριστιανών σπάταλα τη χαρά, που έφερε η αγάπη του Θεού στον κόσμο. Το Χριστουγεννιάτικο δένδρο που θα στολίσει και φέτος το σπίτι μας, ας βοηθήσει να δει ο άνθρωπος την παγωνιά, που τον πλακώνει και το σκοτάδι της ψυχής και ας πλημμυρίσει την καρδιά από συγγνώμη αγάπη και ειρήνη. Είναι το καλύτερο δώρο, που μπορεί κανείς να προσφέρει στο Νήπιο της Βηθλεέμ, που έρχεται και φέτος να γεννηθεί στις καρδιές μας ο ΧΡΙΣΤΟΣ ο ΣΩΤΗΡΑΣ του Κόσμου.

## ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Όσοι βρίσκονται μακριά από το χωριό τους, τα ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ τα περιμένουν με δικαιολογημένη αγωνία. Τις Άγιες ημέρες των Χριστουγέννων θα τους δοθεί η ευκαιρία να φύγουν από το πολύβουο και αποπνικτικό περιβάλλον, ιδίως της Αθήνας, για να βρεθούν στον τόπο τους στο αγαπημένο τους χωριουδάκι, που έχουν τόσα να θυμούνται.

Μόνο στο εκκλησάκι του χωριού η εικόνα της Γέννησης του Χριστού μιλάει στην καρδιά. Εκεί μπροστά της μικροί σταθήκαμε και μέσα από τις πυκνές φλογίτσες των κεριών διακρίναμε το γλυκύτερο πρόσωπο του νεογέννητου ΧΡΙΣΤΟΥ. Εκεί νιώσαμε την παράξενη χαρά κοιτάζοντας την μητέρα του ΧΡΙΣΤΟΥ, Παρθένα Μαρία, με τον Ιωσήφ δίπλα της και νιώσαμε την στοργή, χαρά και ικανοποίησή τους, συνδυάζοντάς τα με τη στοργή και αγάπη και των δικών μας γονέων σε μας.

Θα περάσουν οι Άγιες ημέρες ευχάριστα. Αλήθεια τι γρήγορα που περνούν! Μεγαλωμένοι κατά ένα χρόνο θα επιστρέψουμε εκεί, που μας καλεί το καθήκον. Θα ξαναπιάσουμε τη δουλειά με νέα όνειρα, νέες δυνάμεις και νέες ελπίδες, για να κερδίσουμε τη ζωή στη δύσκολη εποχή που μας επιφυλάσσει το μέλλον. Ας ευχηθούμε λοιπόν να έλθουν όλοι στα χωριά τους και να περάσουμε τις Άγιες μέρες των ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ με υγεία και χαρά.

## ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Από τότε που αρχίζει το Τριώδιο, ακολουθεί η σφαγερή βδομάδα. Το κάθε σπίτι, στα χωριά, έχει το θροφάρι του. Όλο το χρόνο το ταΐζουν περιμένοντας να έλθει η βδομάδα αυτή.

Το πράγμα συζητήθηκε από το βράδυ. Το πρωί θα γίνει η σφαγή. Ο Γιαννάκης παρακαλεί τον πατέρα του να τον ξυπνήσει, να καβαλήσει και αυτός το γουρούνι, γιατί, καθώς έλεγε, κάποτε δοκίμασε να το "ιππεύσει" και τον πετάξε κάτω. Η μικρή Ελένη δεν θέλει να δει, ούτε να ακούσει τις άγριες φωνές του γουρουνιού. Πέρις τον ίδιο καιρό, πήρε μία άσχημη εμπειρία που της δημιούργησε φοβία.

Τη στιγμή που ο πατέρας της, αδέξια έμπηξε το μαχαίρι στο λαιμό, το θύμα, με υπερχόιρινες προσπάθειες, κατόρθωσε να τινάξει μακριά τους δεσμότες που του κρατούσαν τα πισινά πόδια, ν' αναποδογυρίσει τον καβαλάρη και να το βάλει στα πόδια με το μαχαίρι στο λαιμό, βγάζοντας άγριες κραυγές. Η Ελενίτσα, με δυνατές φωνές, έτρεξε στο κρεβάτι της, σκεπάστηκε (κουκούλα) και με τα δυό της δάκτυλα βούλωσε τα αυτιά της τρέμοντας... Από τα βαθιά χαράματα η νοικοκυρά βρίσκεται στο πόδι. Ανάβει τη φωτιά κάτω από το χαρανί κι όταν πλησιάζει να γίνει ο θερμός, γίνεται ο συναγερμός της οικογένειας, για τη μεγάλη στιγμή της θυσίας. Ο πατέρας έμπειρος στο σφάξιμο (μόνο μία φορά την έπαθε) τρουχίζει το μαχαίρι. Στη μέση της αυλής έχει στηθεί το πρόχειρο κρεβάτι, (δυό, τρίποδα με 3 σανίδες) για να τοποθετηθεί το σφαχτό. Ήλθε η στιγμή της επίθεσης. Ο Ηρακλής της οικογένειας κάνει πρώτος την αρχή, για να πιάσει τον "κάπρο". Το θύμα ξεπετάχτηκε στην αυλή γρυλίζοντας, σαν να κατάλαβε τι το περιμένει. Η επίθεση του γίνεται "εκ των όπισθεν". Πολλές φορές η πρώτη αποτυγχάνει και χρειάζεται να επαναληφθεί δεύτερη και



τρίτη. Τελικά το θύμα δεν ξεφεύγει. Συλλαμβάνεται από τα πόδια, από τα αυτιά, αναγκάζεται να παραδοθεί, αδύναμο να αντιδράσει. Μόνο οι σειρηνωτές, διαπεραστικές, άγριες κραυγές του απομένουν, ως τη στιγμή που το επιδέξιο χέρι του δήμιου του μπήξει το μαχαίρι στο λαιμό τρυπώντας το λαρύγγι του... Ο Γιαννάκης είναι χαρούμενος που του δόθηκε η ευκαιρία να το καβαλήσει στην κοιλιά, αφού δεν μπόρεσε να το "ιππεύσει" στη ράχη του, όπως έλεγε.

Η Ελενίτσα που στο μεταξύ, ξύπνησε από τις άγριες φωνές του γουρουνιού κατάλαβε τι γίνεται και φοβισμένη κουκουλώθηκε βουλώνοντας τα αυτιά της. Περιμένει τρέμοντας να περάσει η κρίσιμη στιγμή.. Θα έλθει και αυτής η ευχάριστη στιγμή, που πρώτη θα φάει τον νόστιμο μεζέ από το θροφάρι του σπιτιού...

## ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΧΑΡΑ

Μιά βδομάδα τώρα το σπίτι του γερο Θωμά Καστανιά κολυπούσε μέσα στη φωτοχυσία.

Ήταν μεγάλη η χαρά του γερο Θωμά και της γυναίκας του, της Κων/ντίνας, γιατί τούτα τα Χριστούγεννα θα τα γιόρταζαν με το γυιό τους τον Δημητρώ, την νύφη τους Άννα και τα τρία τους εγγόνια το Θωμά 10 ετών, την Κων/ντίνα 8 ετών και τον μικρό Αντωνάκη 5 ετών.

Από δεκαπέντε χρόνια έφυγε ο γυιός τους μόνος για την Αμερική και τώρα ήρθε τετραπλός για μόνιμη εγκατάσταση στο αγαπημένο του χωριό, να δώσει στα παιδιά του ελληνική μόρφωση, γιατί καθώς έλεγε, στα ξένα θα τα έχανε.

Παραμονή βράδυ Χριστουγέννων όλη η οικογένεια κάθεται γύρω στη γωνιά. Ένα μεγάλο δένδρινο κούτσουρο και τρία δαυλιά στο τζάκι έκαιαν σκορπώντας στο δωμάτιο μιά γλυκειά θαλπωρή.

Στη γωνιά κατά την ανατολή εκεί ψηλά στα εικονίσματα μιά μικρή φλογίτσα του καντηλιού μισολυπόθυμη ξεψυχούσε τρεμοσβύνοντας και σπινθηροσκάζοντας, γιατί το φυτήλι εκτός από τις τελευταίες σταγόνες του λαδιού ρουφούσε και νερό. Η γριά Κωνσταντίνα σηκώθηκε, πήρε το ροϊ με το λάδι και ξαναζωντάνεψε τη φλόγα του καντηλιού. Έκανε το σταυρό της και ξανακάθησε στο δεξί το παραγώνι της.

- Γιαγιά θα μας πεις και άλλο παραμύθι για τους Καλικαντζάρους; τη ρώτησε ο μικρός της εγγονός ο Αντωνάκης.

- Ναι, Γιαγιά να μας πεις, πετάχτηκαν και τ' άλλα της εγγόνια.

- Παιδιά μου, γω σας είπα, σειρά τώρα έχει ο παππούς σας.

Τα παιδιά στράφηκαν προς τον παππού, που κείνη τη στιγμή χαίδευε τα γένια του και ήθελε να του δοθεί η

ευκαιρία να πει τη δική του αληθινή ιστορία.

- Ναι παιδιά μου, χρόνια τη φύλαγα αυτή την ιστορία που θα σας πωσ απόψε. Είναι αληθινή. Ανασήκωσε την μαξιλάρα για να ακουμπάει η μέση του, έστρωσε με τα δυό του χέρια τα κάτασπρα μουστάκια του χαϊδεψε τη χιονάτη γενιάδα του και άρχισε.

Με πολλή συγκίνηση θα θυμάμαι κείνα τα χριστούγεννα πριν από μισό σχεδόν αιώνα. Έξι μήνες είχαν περάσει από τότε που κλήθηκα να υπηρετήσω στο στρατό. Πλησίαζαν τα Χριστούγεννα και είχα την ελπίδα να πάρω άδεια να γιορτάσω τα πρώτα Χριστούγεννα κοντά στη γυναίκα μου, τη γιαγιά σας.

Η επιθυμία μου αυτή δυνάμωνε πιό πολύ, γιατί η Γιαγιά σας τότε βρισκόταν στον ένατο μήνα της εγκυμοσύνης της. Ήταν ετοιμόγεννη που λέμε. Σε τέτοιες στιγμές ο άντρας πρέπει να παραβρίσκεται κοντά, για να της δίνει κουράγιο, γαι να αισθάνεται περισσότερη ασφάλεια.

Παρά τη σφοδρή επιθυμία μου να βρεθώ κοντά της και την υπόσχεση του διοικητή να μου χορηγήσει ένα μήνα άδεια η κακή τύχη με κράτησε μακριά και αντί για άδεια, πήρα εισιτήριο για το στρατιωτικό Νοσοκομείο. Είχα 40 πυρετό.

Οι μέρες περνούσαν η μιά κοντά στην άλλη κι' εγώ καιγόμεν από τον πυρετό. Δεν γνώριζα, αν θα έπρεπε να έχω κανέναν στον κόσμο, που να τον θυμάμαι και να με θυμάται. Είχα χαθεί από τον κόσμο. Ήμουν μόνος. Κάποιες στιγμές θυμάμαι μονάχα ένωθα το τρυφερό χάδι ενός χεριού, που μου χαϊδευε το μέτωπο.

Μιά γυναικεία μορφή, λευκή σαν άγγελος, μου ψιθύριζε λόγια τρυφερά, γλυκά γεμάτα συμπόνοια και στοργή. Κάποτε, μέσα στη ζάλη μου, ξεχώρισα μερικές φράσεις. Τις συγκράτησα. "Μη φοβάσαι λεβέντη. Γρήγορα θα γίνεις καλά. Έχεις μέσα σου δυνάμεις που σε βάστηξαν στη ζωή. Χίλια χρόνια θα ζήσεις. Είσαι καλύτερα. Αύριο θα είσαι ακόμα καλύτερα. Μεθαύριο θα είσαι τελείως κα-

λά. Θα πάρεις και την αναρρωτική σου άδεια γρήγορα να βρεθείς κοντά στη γυναίκα σου".

Τα λόγια τ' άκουγα σαν 'σε όνειρο. Με τη λέξη γυναίκα σου μιά δύναμη ένωσα μέσα μου. Απόκτησα τη χαμένη συνειδησή μου. Είχα ξεχάσει πως είχα γυναίκα!

Άνοιξα τα μάτια μου - δεν ξέρω πόσον καιρό τα είχα κλειστά - και είδα το γλυκό, γελαστό πρόσωπο μιας αγγελικής μορφής, της Αδελφής Νοσοκόμας που ένωισα την τρυφερή παλάμη της να μου χαϊδεύει το μέτωπο.

- Σας ευχαριστώ καλή μου Αδελφή. Μου δώσατε κουράγιο. Νιώθω καλύτερα.

- Χαίρομαι κι ' εγώ που σ' ακούω, ύστερα από τόσες μέρες σιωπής σου. Είναι η πρώτη που χειροκροτώ τη νίκη σου.

- Αδελφή πες μου σε παρακαλώ τι μέρα έχουμε σήμερα; Πόσες μέρες βρίσκομαι δω πέρα;

-Έχουμε παραμονή Χριστουγέννων και είσαι 10 μέρες.

Ανασηκώθηκε λιγάκι ο γερο Θωμάς, τακτοποίησε τη μαξιλάρα και πάλι, για να ανακουφιστεί η μέση του. Τα παιδιά του και τα εγγόνια του κρέμονταν από τα χείλη του. Ο γέρος βγάζοντας ένα βαθύ αναστεναγμό όπως και τότε συνέχισε την ιστορία του.

- Μη στενοχωριέσαι, μου λέει η Νοσοκόμα και μην αναστενάξεις.

- Αναστενάζω, Αδελφή, γιατί θυμήθηκα πως μέσα στις μέρες αυτές, που βρίσκομαι εδώ, θα πρέπει να γέννησε η γυναίκα μου.

- Περιμένετε παιδί, αυτό είναι πολύ ευχάριστο. Για τη γυναίκα σου να μην ανησυχείς. Αν η καλή της ώρα πέρασε, γρήγορα θα λάβεις μήνυμα. Έλα ευτυχισμένε πατέρα, σου εύχομαι μ' ένα γιού...

- Αδελφή, σ' ευχαριστώ. Παρακαλώ το Θεό, το Χριστό που θα γιορτάσουμε σε λίγο τη Γέννησή του να βοηθήσει να μας χαρίσει ένα παιδί γερό.

Λέγοντας τα λόγια αυτά μία απόκρυφη χαρά μ' έκανε να νιώσω δύναμη στα χέρια. Με λίγη προσπάθεια δική μου και της Αδελφής ανακάθισα στο κρεβάτι. Πήρα μία βαθιά εισπνοή και εκπνοή ανακούφισης.

- Αισθάνομαι καλύτερα, Αδελφή, που θέλω να σηκωθώ επάνω. Βοήθα με σε παρακαλώ. Μ' έπιασε από το μπράτσο. Έρριξα τα πόδια μου κάτω στο πάτωμα και χωρίς κόπο στάθηκα όρθιος...

- Άφησέ με, Αδελφή, νιώθω καλά, θα περπατήσω μόνος μου. Έκανα μερικά βήματα, δύσκολα, αλλά σταθερά, προς το παράθυρο.

- Α, Αδελφή, τι βλέπω; χιόνια; Χάζεψα αρκετά κοιτάζοντας τις μικρές πεταλούδες χιονιού που στροβυλιζαν στον ουρανό χορεύοντας ένα παράξενο χορό κατεβαίνοντας στη γη. Όλα κάτω από βουνά, δένδρα, σπίτια. Ιδιαίτερα ξεχώρισα στην απέναντι ταράτσα τις γλάστρες που καμάρωναν τους κατάλευκους σκούφους των. Ανάμεσά τους ένας ψηλόκορμος μάγκας, το φουγάρο της σόμπας, είχε φορέσει κι' αυτός στραβά - στραβά τη λευκή τραγιάντα του.

- Αχ, Παππού τι ωραία που μας τα λες! τον διέκοψε η εγγονούλα του. Πήγε κοντά του τούδωσε ένα φιλί και ξανακάθισε στη θέση της. Ο γέρος ευχαριστημένος συνέχισε.

- Ακόμα πιό δυναμωμένος γύρισα στο κρεβάτι μου. Είχα πιστέψει πως πέρασα το κακό. Ήμουν πιά καλά. Ξάπλωσα. Ο Άγγελος της αγάπης, η Νοσοκόμα, με σκέπασε κοιτάζοντάς με μέσα στα μάτια με τα δικά της ολόγεμα από γλύκα με το χαμόγελο της Τζοκόντας του Λεονάρδο Ντά Βίττσι που ποτέ δε θα ξεχάσω.

Αδελφή καληνύχτα... Ο ύπνος με πήρε στην πουπουλένια αγκαλιά του και με μετέφερε στα βασιλικά του παλάτια...

- Κύριε ανθυπολοχαγέ Ξυπνάτε. Έχουμε κάτι για Σας. Πετάχτηκα πάνω μ' ευκολία. Τι συμβαίνει; Τι ώρα είναι;

- Είναι παραμονή Χριστουγέννων (καλή ώρα σαν σήμερα) έχουμε ένα ευχάριστο νέο για σας. Ένα τηλεγράφημα πήραμε χτες βράδυ. Ορίστε. Το θυμάμαι πολύ καλά θα σας το πω. Έρριξε μια λοξή ματιά στη γριά του, που κείνη τη στιγμή δυό λαμπερά διαμάντια κύλησαν από τα βαθουλά τα μάτια της στα χαραγμένα από το χρόνο μάγουλά της.

- Τα θυμάσαι, γυναίκα, τα λόγια που μούγραψες;

"Πολυαγαπημένε μου αντρούλη σήμερα ώρα 8 βράδυ (ήταν η ώρα πούχα προσευχηθεί στο Χριστό) με τη βοήθεια του Χριστού, που θα γεννηθεί σε δύο μέρες έφερα στον κόσμο μία ζωή. Ένα υγιάισατο και πολύ χαριτωμένο αγοράκι. Να μας ζήσει και ο καλός Θεός να μας το χαρίσει."

Υγιάινω η γυναικούλα σου.

Αγκάλιασα το στρατιώτη και τον φίλησα. Ξεπρόβαλε κείνη τη στιγμή ο Άγγελος της αγάπης η Αδελφή Νοσοκόμα.

- Το μάθαμε, το μάθαμε. Να σας ζήσει ο γιός, να σας ζήσει. Πήρα τα δυό της χέρια ανάμεσα στα δικά μου και τα φίλησα από ευγνωμοσύνη. Ευχαριστώ, ευχαριστώ, παιδιά...

Γλυκές αγγελικές φωνές μας διέκοψαν τη σκηνή.

"Καλήν ημέραν άρχοντες αν είν' αν είναι ο ορισμός σας"... άρχισε να το ψέλνει ο γέρος και μαζί του ακολούθησε όλη η οικογένεια. Κατόπιν "Η γέννησή σου Χριστέ ο Θεός ημών"...

- Τραγουδήσα κι' εγώ τότε, παιδιά μου με την παιδική χορωδία τα πιό όμορφα Κάλαντα της ζωής μου, όπως τα αποψινά μαζί σας, γιατί με τη γέννηση του Χριστού μας γιόρταζα και τη γέννηση του δικού μου γιού, του δικού σας πατέρα αγαπημένα μου εγγόνια.

Ένα - ένα τα εγγόνια φίλησαν τα χέρια του παππού πρώτα της γιαγιάς μετά των γονιών τους και πήγαν να κοιμηθούν ευτυχισμένα...

## ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΡΑ ΣΤΑΘΟΥΛΑ

Πέρασαν οι γιορτές των Χριστουγέννων, εκείνη τη χρονιά θυμάμαι. Ήταν η παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Όλες οι οικογένειες είχαν κάτι να χαρούν. Μα στο σπίτι της κυρά Σταθούλας, της γειτόνισσας, ξημέρωμα, παραμονή πρωτοχρονιάς βασιλεύε μια μελαγχολική σιωπή.

Είχα πάει πρωί - πρωί να προλάβω πρώτος, να πω τα κάλαντα. Άνοιξα την πόρτα του σπιτιού, φώναξα μιά, δυό φορές. Να τα πω θειά; Τίποτα, σιωπή, όμως η περιέργειά μου δεν με άφησε να φύγω.

Μα πως είναι δυνατόν να λείπει η γριά τόσο πρωί; Τα Χριστούγεννα με είχε δεχθεί. Μήπως κοιμάται; σκέφτηκα. Αν είναι έτσι θα την ξυπνήσω. Προχώρησα. Άνοιξα την μισαντρόπορτα. Στάθηκα σαστισμένος. Στο τζάκι ένα μεγάλο κούτσουρο έκαε αντάμα με δυό δαυλιά και η φλόγα τους φώτιζε αμυδρά το χειμωνιάτικο. Σαν άνοιξα καλά την πόρτα είδα τη γριά καθισμένη στο σκαμνί στο δεξί το παραγκώνι. Στήριζε με τις δυό της παλάμες το σκυμμένο της κεφάλι.

Θειά... να τα πω;

Η κυρά Σταθούλα με ξαφνικό τίναγμα, σήκωσε το κεφάλι της προς τα πάνω.

- Μπα εσύ είσαι παιδί μου;

- Ναι, θειά, ήρθα να τα πω, κοιμόσουνα;

- Τι να κάνω παιδί μου η έρημη, κοιμόμουνα και ονειριαζόμουνα... Κάθησε να πυρωθείς.

Κάθησα και η θειά άρχισε να μου λέει.

- Να σε χαιρέται η μάνα σου. Ξέρεις παιδί μου τι είναι να ζω μονάχη και να μην έχω κανέναν κοντά μου να χαρώ;

Με τα χέρια της συμάζεψε τα ξέπλεκα μαλλιά της, σήκωσε το τσεμπέρι της που είχε πέσει στους ώμους της, έδεσε με αυτό το κεφάλι της, φέρνοντας τις δυό άκρες σταυρωτά στο λαιμό της και προς το πάνω μέρος του κε-

φαλιού, έβγαλε το μαντήλι της - ένα κομμάτι από υφαντό ύφασμα - και σκούπισε τα δάκρυά της, που κείνη τη στιγμή άρχισαν να τρέχουν από τα βαθουλά της μάτια.

Παραξενεύτηκα! Πως ήταν δυνατό, τέτοια μέρα γιορτερή, που όλοι χαίρονται, γιατί έφτασε η πρωτοχρονιά, να υπάρχουν άνθρωποι που κλαίνει!...

Άκουσε παιδί μου - θυμάμαι ακόμη τα λόγια της συγχωρεμένης και ανατριχιάζω - Μη σκεφτείς ποτέ, σα μεγαλώσεις, να φύγεις στα ξένα. Ανάθεμα στην ξενιτιά που τρώει τα καλύτερα παιδιά. Είκοσι ολάκερα χρόνια λείπει στα ξένα ο γυιός μου. Εγώ ξέρω πόσες πίκρες και φαρμάκια είμαι ποτισμένη. Στα πρώτα χρόνια, δε λέω, με θυμότανε και μούστελνε και γράμματα και δολλάρια...

Μα τώρα στα τελευταία μου χρόνια, γιατί παιδί μου με ξέχασε; Δεν μπορεί να γράψει της μάνας του δυό αδέρδες; να παρηγοριέμαι και εγώ η κακομοίρα που γέρασα και δεν μπορώ να δουλέψω;

Τα δάκρυα κυλούσαν ακατάπαυστα. Εγώ είχα ξεχάσει πως έπρεπε να φύγω να πω τα κάλαντα.

Πρώτη φορά έβλεπα γριά να κλαίει τόσο πολύ...

Συνεχώς με το πανί σκούπιζε τα λιπόσαρκα και βαθιά ρυτιδωμένα μαγουλά της.

- Έλα τώρα, αρκετά σε κράτησα, πες στο εικόνισμα τον Άγιο Βασίλη. Σηκώθηκα... Δεν πρόφτασα ν' αρχίσω και κάποιος κτύπησε την πόρτα. Δεν πειράζει, είπα μέσα μου, αν είναι και άλλοι, ας τα πούμε μαζί.

- Κυρά Σταθούλα, ακούστηκε μιά χοντρή φωνή.

Ήταν η φωνή του ταχυδρόμου. Έλα, έχεις γράμμα από την Αμερική.

- Μπά Χριστός και Παναγιά... εγώ γράμμα; Δόξα νάχει ο Θεός. Είναι από το γυιό μου τον Γιαννάκη;

- Ναι κυρά Σταθούλα είναι από το παιδί σου, καλώς τα δέχτηκες. Εύχομαι χρόνια πολλά, ο Άγιος Βασίλης που θα γιορτάσουμε αύριο, να βοηθήσει, να έρθει κοντά σου.

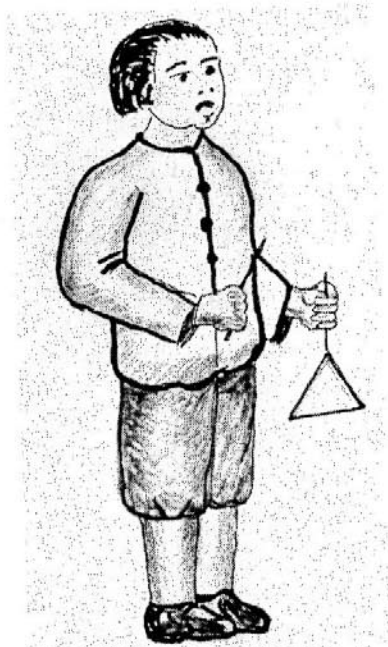
Ευχαριστώ γυιόκα μου, από τα στόμα σου και στου

Θεού το αυτί. Αμήν, Παναγιά μου. Και έκανε το σταυρό της.

Με τρεμουλιαστό χέρι μου έδωσε το γράμμα να το ανοίξω, να το διαβάσω.

- Διάβαστο παιδί μου, ας είσαι καλά, τυχερός που μου άνοιξες την πόρτα. Να σε χαιρέται η μάνα σου.

Έσκισα προσεχτικά το φάκελλο και έβγαλα ένα κιτρονόασπρο χαρτί. Το κοίταξα περίεργα. Ξεχώρισα τον αριθμό 20. Θειά στο χαρτί αυτό γράφει τον αριθμό 20. Α! παιδί μου 20 δολλάρια θα είναι. Όσα μου είχε στείλει και πριν 5 χρόνια για τελευταία φορά... Γράμμα, έχει γράμμα;



Τέτοια κάλαντα δεν τραγούδησα ποτέ, σαν κείνα στο σπίτι της κυρα-Σταθούλας

- Ναι θειά, έχει. Έβγαλα το γράμμα. Η αγωνία της είχε κορυφωθεί. Τα μάτια της ζωηρά είχαν στηλωθεί στο γράμμα. Το κεφάλι της δεν ξέρω γιατί, είχε αρχίσει να τρεμουλιάζει. Αρχισα να διαβάζω.

"Μάνα μου σε γλυκοφιλώ. Χρόνια Πολλά. Συγχώραμε που σταμάτησα, χρόνια τώρα να σου γράφω. Τα βάσανα τα δικά μου, της μαύρης ξενιτιάς τελείωσαν. Θα τελειώσουν και τα δικά σου. Θα στα πω, όταν με το καλό το Πάσχα θα έρθω για πάντα κοντά σου. Θα τα λέμε, και θα κλαίμε και οι δυό, γιατί η λύπη ψάχνει για χαρά και η χαρά για λύπη...

Χαρές και κλάματα μαζί... Υπομονή ως το Πάσχα".

Σε φιλώ ο γυιός σου Γιαννάκης.

Υ.Σ. Σου στέλνω και 20 δολλάρια για τις γιορτές.

Τέτοια κάλαντα δεν έχω ξανά πει ποτέ, σαν αυτά που τραγούδησα στο σπίτι της κυρά Σταθούλας, της γειτόνισσας, εκείνη τη χρονιά και θα τα θυμάμαι πάντα.

## Η ΕΥΧΗ

Το σπίτι ήταν ανάστατο εκείνη την ημέρα. Όλα ήταν έτοιμα. Δυό βαλίτσες κι' ένας σάκος ήταν οι αποσκευές του νέου, που θα έφευγε σε λίγο για την Ξενιτιά. Θα έφευγε και πίσω του θα άφηνε τους δυό γέρους γονείς και την 15χρονη αδελφή του. Ο πατέρας του ημέρες τώρα, ήταν άρρωστος βαριά στο κρεβάτι από ημιπληγία. Δεν μπορούσε να σηκωθεί να τον συνοδεύσει ως το λεωφορείο. Ο Κώστας πολλές φορές σκέφτηκε να ματαιώσει το ταξίδι του για την Αμερική. Όμως οι περιστάσεις του επέβαλαν να φύγει. Έτσι με σφιγμένη την καρδιά, με πόνο στα στήθια έφθασε η ώρα που θα αποχαιρετούσε την οικογένειά του. Πρώτα μπήκε στο δωμάτιο του πατέρα. Ξαπλωμένος, ο γέρος, στο κρεβάτι τον περίμενε με αγωνία. - Έλα, γιέ μου, έλα, να σου δώσω την ευχή μου, γιατί δεν ξέρω, αν σε ματαδώ. Πρώτα θέλω να με συγχωρέσεις, γιατί πολλές φορές σε πίκρανα. Τι λες πατέρα, συ με πίκρανες; Τότε τι να πω εγώ για σένα; Όχι, εγώ ζητώ συγχώρεση από σένα. Τόσες πολλές φορές σε στεναχώρησα. Συγχώραμαι και δος μου την ευχή σου. Πήρε το δεξί χέρι του Πατέρα το φίλησε λούζοντάς το με τα δάκρυά του.

- Να έχεις την ευχή μου παιδί μου. Να πας στο καλό, για το καλό όλων μας. Βούρκωσαν τα μάτια του γέρου και δύο μαργαριτάρια κύλησαν στα αυλακωμένα από τα χρόνια μάγουλά του. Τον έσφιξε στην αγκαλιά του με το ένα χέρι, το γερό, γιατί το άλλο δεν μπορούσε να το κουνήσει, τον φίλησε και στα δυό μάγουλα.

- Έλα παιδί μου, μην ξεχάσω, έχω κάτι να σου δώσω, να με θυμάσαι. Ποιός ξέρει, αν θα ξαναϊδοθούμε. Με το ξεδί του χέρι τράβηξε κάτω από το μαξιλάρι μιά φωτογραφία. Πάρε, παιδί μου, αυτή η φωτογραφία. Για δεξ την; Είμαι κι' εγώ νέος όπως είσαι εσύ τώρα. Έχε την να με θυμάσαι εκεί στα ξένα που θα 'σαι. Κοίταξέ την, είμαι

και γελαστός. Η ευχή και το γέλιο μου θα σε συντροφεύουν. Ευχαριστώ, ευχαριστώ χρυσέ μου, Πατέρα, φώναξε δακρυσμένος ο γιός του ο Κων/ντίνος, και σκύβοντας με δάκρυα στα μάτια ξαναφίλησε τα γέρικα χέρια του Πατέρα που του χάρισαν τη φωτογραφία. Κάνοντας βήματα προς τα οπίσω και κοιτάζοντας τον πατέρα του άνοιξε την πόρτα.

Πατέρα έχε γειά. Καλή αντάμωση... Ήταν ο τελευταίος αποχαιρετισμός με έναν ζωντανό νεκρό, πατέρα, γιατί προτού καλά καλά φθάσει στα ξένα στο πρώτο γράμμα που έλαβε, πληροφορήθηκε τον θάνατό του.

Η μόνη του παρηγοριά ήταν η φωτογραφία με το χαμόγελο, και η ευχή του Πατέρα...

## Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΚΑΗΜΟΣ

Μεγάλος είναι ο πόνος, η πίκρα και ο καημός του νέου, της νέας, του οικογενειάρχη που εγκαταλείπει τη πατρική γη, για να πάει στα ξένα να ζήσει μία καλύτερη ζωή. Οι στεναγμοί, τα δάκρυα κι' οι πόνοι της μάνας και των λοιπών συγγενών και φίλων τον συνοδεύουν στο μακρινό ταξίδι του.

Αποχωρίζεται κι' αυτός με σφιγμένη την καρδιά, με κομμένη την ανάσα, με δάκρυα στα μάτια, τους γονείς, τους συγγενείς, ακόμα πολλές φορές γυναίκα και παιδιά, την όμορφη γαλάζια Ελλάδα, τα ψηλά βουνά και τους καταπράσινους κάμπους. Φεύγει για την Αμερική, Αυστραλία, Αφρική, Καναδά με βαθύ πόνο και πίκρα στην καρδιά, με ένα σταυρό στο λαιμό και με τις ευχές όλου του χωριού. Εκεί μακριά στα ξένα βασανίζεται, μαρτυρεί, ταλαιπωρείται, δουλεύει σκληρά, ταπεινώνεται.

Σιγά - σιγά όμως ανεβαίνει, προοδεύει, γίνεται στοιχείο πολιτισμού στη δεύτερη πατρίδα του, άξιος οικονομικός παράγοντας στη χώρα που τον δέχτηκε.

Το θαύμα της νίκης του Έλληνα μετανάστη οφείλεται στην έμφοιτη μεγαλοφυΐα που του κληρονόμησε η φυλή του. Είναι γόνος μιάς δραστήριας και ηρωικής φυλής που κατόρθωσε να δημιουργήσει και να επιπλεύσει.

Όταν τ' αποκτήσει όλα, ένα του μένει ανεκπλήρωτο, ένα κενό που είναι γεμάτο από καημό μεγάλο που ξεχειλίζει και του πνίγει τον λαιμό, του ματώνει την καρδιά και του σπαράζει την ψυχή.

Όλ' αυτά γιατί; γιατί αναγκάστηκε να ξενιτευτεί σε μία εποχή που όλα ήταν δύσκολα. Η φτώχεια, η κρίνια, τα πάθη και τα μίση που δημιουργούσαν μαύρες θύελλες... Η ζωή του είναι βαριά, πικρή, θολή και δύσκολη. Ξενιτεύτηκε σε μία εποχή που η μετανάστευση θεωρείτο το σπουδαιότερο φάρμακο για τη λύση των οικονομικών προβλημάτων.

Έτσι σημαντικές πνευματικές, ψυχικές και σωματικές δυνάμεις έχασε η Πατρίδα και τις κέρδισαν τα ξένα. Και τώρα φλέγεται από τον πόθο και τη λαχτάρα πότε, πότε θα μπορέσει να γυρίσει, να γυρίσει πίσω στην Ελλάδα στο χωριό του αυτό είναι τ' όνειρό του. Βασανίζεται σαν νέος τραγικός Οδυσσέας με τη μεγάλη πληγή, την πληγή της νοσταλγίας βαθιά στα στήθη του, πότε ν' αξιωθεί να γυρίσει στην γλυκειά Πατρίδα.

## ΤΙ ΟΜΟΡΦΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΜΕΡΑ!

Ήταν μιά βραδυά αστροσκέπαστη, καθαρή, σπάνια βραδυά, φλεβιατική, γλυκιά, κλεμμένη από την Άνοιξη. Έπεσα να κοιμηθώ.

Ευχαριστημένος με τη σκέψη το πρωί ώρα 6 εγερτήριο για το καθημερινό κυνήγι. Δεν κατάλαβα πότε ξημέρωσε. Ήταν τόσο γλυκιά η βραδυά... Ντύθηκα βιαστικά, πήρα το όπλο, και βγήκα έξω. Ξαφνιάστηκα. Όλα ήταν κάτασπρα, τα σπίτια, οι δρόμοι, οι κήποι. Πυκνές νυφάδες χιονιού πέφτουν απαλά, απαλά, παχαίνοντας σιγά-σιγά το κάτασπρο σκέπασμα της γης. Πως άλλαξε τόσο απότομα ο καιρός... Πως έγινε έτσι το ξαφνικό και αναπάντεχο! Αυτά σκέφθηκα και γύρισα να καταθέσω το όπλο μονολογώντας, "κυνήγι σήμερα στοπ".

Σαν ξημέρωσε, Θεέ μου, τι ομορφιά ήταν εκείνη! Χρόνια είχαμε να δούμε τέτοιο χιονιά. Ο γερο - Ταΰγετος καμαρώνει ντυμένος την κάτασπρη κάπα του. Τα δένδρα της πλατείας φορτωμένα χιόνι επιδεικτικά μας δείχνουν τις κάτασπρες καινούργιες φορεσιές τους. Περισσότερο απ' όλα καμαρώνει το μοναδικό έλατο δίπλα στην εκκλησία μακριά από τ' άλλα του τ' αδέρφια.

Οι γλάστρες φόρεσαν τον άσπρο σκούφο τους μερικές μάλιστα τον έβαλαν στραβά. Όλα στολισμένα. Κανένα δεν έμεινε παραπονεμένο. Μέσα στη μαγεία αυτή του κατάλευκου πανοράματος ξεπρόβαλαν 15-20 γυμνασιόπαιδα αγόρια και κορίτσια, στην κεντρική πλατεία και ο χιονοπόλεμος αρχίζει. Στην αρχή ρίχνουν μπαλιές μεταξύ τους και σε κανένα περαστικό, ο οποίος για να σωθεί από τα πυρά των νέων τρυπώνει γρήγορα στο καφενείο κτυπημένος από τα εύστοχα πυρά τους. Οι διαβάτες σταμάτησαν να περνούν. Αρχίζει ο εμφύλιος πόλεμος των παιδιών που στο μεταξύ είχαν διπλασιασθεί. Χωρισμένοι σε δύο αντίπαλες ομάδες ρίχνουν τα πυρά τους βροχή. Σε κάθε εύστοχη βολή ακολουθούν γέλια και χαρές.

Οι νέοι πανηγυρίζουν το χιονιά! Μπαίνουν στη μάχη και λίγες εφεδρικές δυνάμεις για να δείξουν πως κάποτε ήταν και αυτοί "άλκιμοι νεανία" αλλά τα πυρά τους... άστοχα. Αναγκάζονται στο τέλος να καταθέσουν τα όπλα υποχωρώντας στο σταθμό Πρώτων Βοηθειών, στο καφενείο.



Οι νέοι πανηγυρίζουν τα χιόνια

Ένας 75ντάρης, σωστός Αχιλλέας, κράτησε τελευταίος, αλλά τελικά αναγκάστηκε να οπισθοχωρήσει κουτσαίνοντας, γιατί κάποιος Πάρις κατόρθωσε να κτυπήσει την Αχιλλείο φτέρνα του. Φορούσε πολύ φαρδύες μπότες. Μιά μπαλιά, του νέου Πάρι, κτύπησε στην πίσω κόψη της μπότας και η χιονοβολή προχώρησε μέσα στην φτέρνα. Έτσι κουτσαίνοντας, τρύπωσε στο καφενείο. Ο χιονοπόλεμος συνεχίζεται. Τώρα τα φύλα ξεχωρίζουν. Τα κορίτσια κάνουν δική τους παράταξη. Ο αγώνας συνεχίζεται μεταξύ των αντιπάλων. Ανδρειωμένα τα



παλικάρια, ορμούν και τα κορίτσια αμύνονται. Ο αγώνας σκληρός πεισματώδης, χωρίς υποχωρήσεις. Τα πυρά πάνε κι' έρχονται. Τι φωνές! Τι χαλασμός! Όλοι μας παρακολουθούμε ασφαλείς τον αγώνα τους μέσα από το καφενείο. Ποιός αλήθεια τολμά να μπει σε τέτοιο αγώνα!... "Απάνω τους και τους φάγαμε" φωνάζει μια θαρραλέα μαθήτρια, και προχωρεί μπροστά. Την ακολουθούν και οι άλλες. Προχωρούν και τ' αγόρια οπισθοχωρούν αμυνόμενα. Τα πυρά γίνονται τώρα πιό εύστοχα και από τις δύο παρατάξεις.

Σε μία στιγμή ακούγεται μιά φωνή, η φωνή του προδότη! Παιδιά, η καθηγήτρια, επάνω της..." Έφαγε αρκετές. Ήλθε και η σειρά της. Τ' αγόρια ιδίως, ξεπληρώνουν, φαίνεται παλαιά χρέη, ενώ πολλά κορίτσια τάσσονται στο πλευρό της κάνοντας ένα ισχυρό προστατευτικό τείχος. Τα κατάφερε να ξεφύγει...

Γεμάτα τα ρούχα της, το κεφάλι της, τα πόδια της χιονιές. Δεν άφησαν άτρωτο κανένα σημείο του σώματός της, τα παλιόπαιδα!

Τη δεχτήκαμε στο καταφύγιο και μερικοί, νοσοκόμοι, προσφέρθηκαν να δώσουν τις πρώτες βοήθειες. Τα πυρομαχικά τέλειωσαν. Ο χιονοπόλεμος σταμάτησε για να ξαναάψει κάπου αλλού...

Η ωραία αίσθηση του τοπίου χάλασε, αλλά εκείνο που έγινε ήταν πολύ, μα πάρα πολύ διασκεδαστικό. Τι όμορφη αλήθεια μέρα!

## ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΤΖΑΡΟΙ

Οι Καλικάντζαροι δεν είναι επικίνδυνοι στον άνθρωπο, αλλά μόνον ενοχλητικοί. Η λέξη κατά τον Κοραή προέρχεται από τό-καλός + κάνθαρος. Ο λαός τους φαντάζεται με ανθρώπινη μορφή, αλλά με όλα τα σωματικά κουσούρια και σακατιλίκια. Άλλοι είναι στραβοί, μονόφθαλμοι, μ' ένα πόδι, στραβοπόδαροι, στραβομούρηδες, στραβοχέρηδες, στραβοσάγονοι.

Άλλοι διακονιάραιοι, με ράκη, άλλοι γυμνοί, άλλοι με καπότα κ.λ.π. Τρώνε βρώμικα πράγματα, φίδια, βατράχους, αλλά τους αρέσουν και οι λαλαγκίδες που φτιάχνουν οι γυναίκες, γι' αυτούς τα Χριστούγεννα, για να τους γλυκάνουν να μη βρωμίσουν τις τροφές του σπιτιού. Ζούν στα βάθη της γης και πριονίζουν τον μεγάλο στύλο για να κρεμίσουν τη γη, αλλά κουτοί καθώς είναι έρχονται τα Χριστούγεννα (δωδεκαήμερο) στη γη για να ενοχλήσουν τους ανθρώπους και να ρυπαίνουν τις τροφές των. Για να αποφύγουν οι άνθρωποι τα ενοχλητικά αυτά όντα χρησιμοποιούν πολλά αποτρεπτικά μέσα Χριστιανικής ή μαγικής προέλευσης. Χαράζουν σταυρούς στις πόρτες, στα δοχεία, λιβανίζουν, καίνε πράγματα που μυρίζουν άσχημα, καίνε δένδρινα ξύλα που η μυρουδιά τους απομακρύνει.

Επικίνδυνοι είναι στην ύπαιθρο, γιατί εκεί συλλαμβάνουν μεμονωμένους διαβάτες, μυλωνάδες, τους οποίους αναγκάζουν να χορεύουν μαζί τους, ως που να πέσουν λιπόθυμοι κάτω. Φεύγουν με τον αγιασμό των Φώτων. Φοβούνται πολύ την αγιαστούρα του Παπά. Γι' αυτό λένε.

"Φεύγετε, να φεύγουμε, γιατί έφτασε ο ζουρλόπαπας με την αγιαστούρα του και τα θυμιατήρια του. Μας άγιασε, μας έβρεξε και μας εξεμάτισε". Ο λαός έχει φτιάξει και πολλές ιστορίες γι' αυτούς. Θα πούμε μερικές του χρόνου που θα μας ξαναέρθουν.

## ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ

Ένα ολόκληρο χρόνο είχαν να δουν τον παππού και την γιαγιά ο Δημητρός και η Ελένη από τότε που έφυγαν με τους γονείς τους για την πόλη.

Τώρα που πλησίαζαν τα Χριστούγεννα η αγωνία τους είχε φτάσει στο κατακόρυφο.

Πιο πολύ ανησυχούσε η μικρή η Λενιώ. Ήθελε να βρεθεί στην αγκαλιά του παππού και της γιαγιάς, να κρεμαστεί από το στόμα τους ακούοντας τις ιστορίες του παππού και τα παραμύθια της γιαγιάς. Και δεν ξέχασε την υπόσχεση, που είχε δώσει πέρυσι η γιαγιά της, πως τα επόμενα Χριστούγεννα θα της έλεγε το δικό της παραμύθι για κείνα τα ξωτικά πλάσματα, τους Καλικαντζάρους, που έρχονται τα δωδεκάμερα των Χριστουγέννων, για να πειράξουν τους ανθρώπους. Και να τώρα που ήλθαν στο χωριό και η οικογένεια κάθεται μπροστά στο αναμμένο τζάκι. Η μικρή Λενιώ δεν κρατήθηκε. Χρόνο περίμενε τη στιγμή αυτή.

- Γιαγιά είναι η σειρά σου να μας πείς για τους Καλικαντζάρους.

Δεν μπορούσε να κάνει και αλλιώς μιάς και η εγγονή της υπενθύμισε την περυσινή υπόσχεσή της. Η γιαγιά άρχισε το παραμύθι της, που το είχε ακούσει από τη δική της τη γιαγιά.

- Κάποτε κει στην άκρη του χωριού σε ένα ερημικό χαμόσπιτο έμενε μιά γριά. Ήταν φτωχιά και ζούσε με το γνέσιμο των μαλλιών. Μιά βραδυά, μετά τα Χριστούγεννα, καθώς καθόταν στο παραγώνι με τη ρόκα της και έγνεθε, νάσου και κατεβαίνει από το τζάκι ένας καλικαντζάρος...

Ο Δημητρός δεν κρατήθηκε. Διέκοψε τη γιαγιά του.

- Τι λογιός ήταν, γιαγιά, ο Καλικαντζάρος;

- Που να ξέρω, παιδί μου, σάματι τον έχω δει τι λογής είναι; Ο παππούς που στο μεταξύ άρχισε να νυστάζει,

για να ξαγρυπνήσει, πήρε το λόγο.

- Θα σας τον περιγράψω εγώ, παιδιά μου, γιατί και γω το ίδιο είχα ζητήσει, όταν ήμουν μικρός σαν και σας. Λοιπόν οι καλικαντζάροι έχουν χρώμα μαύρο, επειδή δεν πλένονται και μαυρίζουν από την καπνιά των καπνοδόχων που προτιμούν να μπουν στα σπίτια. Είναι κοντόσωμοι, και κοκαλιάρηδες. Έχουν μακριά χέρια που φτάνουν ως τη γη με νύχια μεγάλα και γυριστά· γι' αυτό μπορούν με ευκολία να σκαρφαλώνουν στους τοίχους, στα δέντρα και να χώνονται στις καπνοδόχους των τζακιών. Το κεφάλι τους σκεπάζεται από μαύρες χοντρές και άγριες τρίχες σαν του σκαντζόχοιρου. Τα μάτια τους είναι μικρά, σχιστά σαν τα μάτια των Κινέζων, αλλά έχουν κοκκινωπό χρώμα.

Τους αρέσουν τα λουκάνικα, το χοιρινό κρέας, οι λαλαγκίδες τα ψητά βατράχια, ο χορός. Αν δεν βρουν απ' αυτά τα φαγητά στο σπίτι που θα μπουν, μαγαρίζουν τα άλλα φαγητά και ανοίγουν τα μπαούλα και κατουράνε τα ρούχα. Έτσι η νοικοκυρά σαν ανοίξει το μπαούλο, θα βρεί τα λευκά σεντόνια γεμάτα κίτρινους λεκέδες, που δεν καθαρίζονται με κανένα τρόπο.

Στο σπίτι, όμως που καίει δένδρινα ξύλα δεν τολμούν να μπουν, το φοβούνται. Να, καλή ώρα, όπως εμείς καίμε στη φωτιά όλο το δωδεκάμερο δένδρινα ξύλα. Έτσι δεν υπάρχει κανένας φόβος να μας ενοχλήσουν. Είναι πολύ κουτοί. Αν βρουν κανένα κόσκινο κάθονται και μετρούν τις τρύπες, έτσι καθώς μετρούν χάνουν τον λογαριασμό, ξαναρχίζουν από την αρχή και πάλι το ίδιο μέχρι που να λαλήσει ο μαύρος πετεινός, που αναγγέλλει το ξημέρωμα. Τότε φεύγουν και κρύβονται σε τρύπες σε σκοτεινές σπηλιές, γιατί το φως της ημέρας τους τυφλώνει και δεν βλέπουν, γι' αυτό φοβούνται και το αποφεύγουν. Έλα τώρα γριά συνέχισε το παραμύθι σου στα παιδιά.

- Ναι, αλλά ξέχασα που ήμουν.

- Κατέβηκε από το τζάκι ένας καλικαντζάρος, της θύ-

μισε η Λενιώ.

- Α, ναι. Καθώς έγενθε, που λέτε η καλή μας η γριά νάσου και εμφανίστηκε μπροστά της ένας κοντοπίθιακος καλικάντζαρος. Η γριά δεν ξαφνιάστηκε καθόλου, ήξερε από τέτοια. Αν έδειχνε το φόβο της θάβρισκε τον μπελά της χειρότερα.

- Καλώς το λεβέντη, καλώς το παλικάρι. Τι ωραίος και όμορφος που είσαι γιόκα μου. Κάτσε λιγάκι να ξεκουραστείς. Θα σου ψήσω και λουκάνικα να φας. Αν θέλεις και λαλαγκίδες θα σου φτιάξω. Θα περιμένεις, όμως να τελειώσω την κλωστή, έτσι; Κάτσε τώρα στο σκαμνί και περιμένε. Ο καλικαντζαράκος σαν φρόνιμο παιδί, υπάκουσε και κάθησε στο σκαμνί.

- Ήρθα να σε πάρω γριά, να σε πάω στους άλλους συντρόφους μου, που περιμένουν στο αλώνι να χορέψουμε.

- Α! τι καλά γιόκα μου. Και πόσο ήθελα να χορέψω μαζί σας! Μ' αρέσει πολύ ο χορός.

Ο Δημητρός τη διέκοψε. Μπορούσε να χορέψει η γριά γιαγιά;

- Ακούς μπορούσε, αλλά τι να έκανε; δεν μπορούσε ούτε καλά καλά να περπατήσει. Γι' αυτό ήθελε να την πάρει για να τη βασανίσουν στο χορό τραβολογώντας την μέχρι που να την ξεκάνουν.

- Έτσι με την κουβέντα και το γνέσιμο της ατέλειωτης κλωστής, η ώρα πέρασε ώσπου λάλησε ο μαύρος κόκκορας. Σαν τον άκουσε ο καλικάντζαρος τον έπιασε τρεμούλα. Τρύπωσε στη στιγμή στο τζάκι και από την καπνοδόχο χάθηκε. Έτσι γλίτωσε το βασανισμό η γριά.

- Γιαγιά, δεν έκαιγε δέντρινα ξύλα;

- Ναι, παιδί μου, δεν είχε. Φρόντισε όμως, να προμηθευτεί για τις άλλες μέρες, οπότε δεν είχε νέα επίσκεψη του καλικάντζαρου.

Έτσι πέρασε τις γιορτές η γριά καλά και μείς θα τις περάσουμε ακόμα καλύτερα.

## ΟΝΕΙΡΟ ΣΤΟ ΤΡΕΝΟ

Ταξίδεψα κάποτε με το τρένο από το Ν.Ι. Βοστώνη, με το φίλο μου τον Αντώνη. Μιλούσαμε, φυσικά, για τις γυναίκες. Λέγαμε πως είναι σκληρές, κακές, ένα πάτημα αν βρούνε, σε πατούνε στο λαιμό. Είναι πονηρές, σε περνούν άβρεχο από ποτάμια και άλλα πολλά πολλά... Η συζήτηση για μία στιγμή σταμάτησε, γιατί εμφανίστηκε μπροστά μας ένας αντιπρόσωπος του γυναικείου φύλου που κατηγορούσαμε. Ήταν ένα κορίτσι αλλιώτικο από τ' άλλα.

Τα ολόξανθα μαλλιά της μπούκλες, μπούκλες κάλυπταν το κεφάλι της αφήνοντας λίγο να φαίνεται ένας κάτασπρος λαιμός, ένα πρόσωπο χαρούμενο με ζωηρά, έξυπνα, γαλάζια μάτια, με κατακόκκινα μάγουλα που το έκαναν πολύ χαριτωμένο και ελκυστικό στις ματιές των επιβατών, γιατί εκτός αυτών είχε και λυγερό, ψηλό και λεπτοκαμομένο κορμί σχηματισμένο σε σωστή γυναίκα. Κάθησε δίπλα μας. Εμείς ανεπηρέαστοι συνεχίσαμε την ενδιαφέρουσα συζήτησή μας. Θέμα μας πάντα η γυναίκα, αλλά σε τόνο χαμηλότερο μήπως ενοχλήσουμε τη νέα κοπέλα. Σε μία στιγμή το κορίτσι με τα ξανθά μαλλιά και τα κόκκινα μάγουλα μας έκοψε την κουβέντα μας. Στράφηκε σε μένα και μου είπε. EXCUSE ME SIR. Οι αντιλήψεις σας για τις γυναίκες είναι λανθασμένες. Οτι γλυκύτερο υπάρχει στον κόσμο είναι η γυναίκα. Είναι το άνθος του Παραδείσου κάτω στη γη, που σείς μυρίζεσθε γεύεσθε και ζείτε. Είναι... Είναι... Είναι... μας είπε πολλά, που να τα θυμάμαι... πέρασαν τόσα χρόνια από τότε.

Η συζήτηση σταμάτησε. Βαθιά σιωπή ανάμεσά μας. Δεν είχαμε τη δύναμη να της απαντήσουμε. Έπεσα σε σκέψεις μήπως αυτά που μας είπε ήσαν αληθινά. Αισθάνθηκα τεπεινωμένος, γιατί πίστευα πως ίσως να είχε δίκιο. Έκλεισα τα μάτια συλλογιζόμενος αυτά που μας αράδιασε η κοπέλα.

Με πήρε ο ύπνος στην αγκαλιά του και με μετέφερε στο πατρικό μου σπίτι στο χωριό, στην Ελλάδα, που είχα να το δω 10 ολόκληρα χρόνια. Ξαπλωμένος σε μία πολυθρόνα στο χειμωνιάτικο κοντά στο τζάκι απολάμβανα τις φλόγες της φωτιάς. Ξάφνου η μισαντρόπορτα άνοιξε και εμφανίστηκε το κορίτσι του τρένου. Είχε αλλάξει. Φορούσε ένα μεταξωτό αέρινο φόρεμα που φαινόταν η εσωτερική γυμνή κορμοστασιά της σαν μέσα από ομίχλη. Έμοιαζε σαν ένα αγγελούδι από αυτά που περιστοιχίζουν τον Παντοκράτορα στο θόλο της Εκκλησίας του χωριού μας. Έκπληκτος θαυμάζοντας τα νεανικά της κάλη της είπα:

Πως; Εσείς εδώ; Προοριζόσουν για το χωριό μου και δεν τόξερα; Ναι, απάντησε, και με κοίταξε τόσο γλυκά με τα όμορφα γαλάζια μάτια της. Με πλησίασε και με αγκάλιασε. Την αγκάλιασα και γω με στοργή και τρυφερότητα σαν να ήταν εγγονή μου. Άρχισαν τα γλυκά και τρυφερά φιλιά... Η σκηνή κόπηκε και ήταν τόσο γλυκειά, γιατί στο δωμάτιο μπήκαν ξαφνικά η γυναίκα με τις δυο κόρες μου. Ατάραχος, δεν έδωσα σημασία, γιατί τίποτε το πονηρό δεν είχε γίνει.

Η γυναίκα μου βρήκε την ευκαιρία να με πατήσει στο λαιμό... Δείχνοντάς με στις κόρες μου τους λέγει. - Τον βλέπετε; τέτοιος είναι. Ακόμα και σ' αυτή την ηλικία με κορίτσια μπλέκει. Ο άχροιος!... Φτου σου... ανήθικε. - Βρε γυναίκα τι είναι αυτά που μου λες; Εγώ, ένας γερο-εβδομηντάρης παππούς με μια εγγονή... Δεν τόκανα στα νιάτα μου, θα το κάνω τώρα στα γεράματα; Στα τελευταία λόγια μου κοίταξα τις κόρες μου που κείνη τη στιγμή χαμογελούσαν ειρωνικά σαν να ήθελαν να μου πούνε μα δεν τολμούσαν. Έλα FATHER, αυτό που είδαμε ήταν ύποπτο... Ένα δυνατό σφύριγμα του τρένου μ' έκανε ν' ανοίξω τα μάτια μου... Γύρισα να δω το γλυκό και χαριτωμένο εκείνο πλάσμα που είχε πριν λίγο καθήσει δίπλα μας. Η απογοήτευση και η λύπη μου ήταν διπλή. Η μιά,

γιατί το κορίτσι του ονείρου χάθηκε με μιάς και η άλλη, γιατί το κορίτσι του τρένου είχε κατέβη μία στάση πριν φθάσουμε στο τέρμα, καθώς μου εξήγησε ο φίλος μου.

Τέτοια όνειρα πως να μη τα θυμάσαι...

## ΦΘΟΡΟΠΟΙΑ - ΣΚΑΘΑΡΙΑ ΚΟΥΦΙΟ ΚΟΡΜΙ

Μιά μέρα του Αυγούστου που παραθέριζα στο βουνό στη μαγευτική Λουσίνα, σηκώθηκα πρωί - πρωί με απόφαση ν' ανέβω στην κορυφή του Αϊ - Γιάννη να χαρώ την ανατολή του ήλιου.

Πήρα το μονοπάτι ανάμεσα στα πεύκα και τα έλατα απολαμβάνοντας την ομορφιά του δάσους. Το ελαφρύ θρόισμα των φύλλων, και η ελάτινη μυρωδιά με το ολοκάθαρο δροσερό αγέρι μ' έκαναν να μη χορταίνω ν' ανασαίνω βαθιά και να ξεσφουσκώνω τα πνευμόνια μου. Τη γαλήνη και ηρεμία του δάσους διέκοπτε που και που ένας δρυοκολάπτης. Κράκ, κράκ, με τη χοντρή σκληρή του μύτη χτυπούσε τον κορμό του πεύκου κι' όπου τον εύρισκε κούφιο σταματούσε το χτύπημα, γιατί ανακάλυπτε κάτω από τη φλούδα κάποιο σκαθάρι, που του ήταν το πλούσιο πρωινό του. Τα ρυθμικά κράκ, κράκ του πολύχρωμου πουλιού συμπλήρωναν τη μαγευτική αρμονία του δάσους.

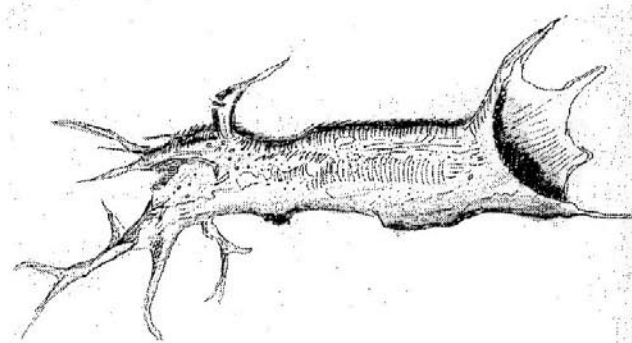
Ανέβαινα, ανέβαινα, νιώθοντας μιά ψυχοσωματική ευφορία. Σε λίγο χάθηκε ο δρυοκολάπτης και μαζί του εκείνα τα τόσο όμορφα ρυθμικά κράκ - κράκ που τόνιζαν τη γαλήνη και ηρεμία του βουνού.

Ξαφνικά καθώς προχωρούσα προς την κορυφή έγινε κάτι που μ' έκανε να οπισθοχωρήσω από το φόβο μου. Ένα διαπεραστικό τρρρρ και αμέσως ένας δυνατός βρόντος ακούστηκε. Καρφώθηκα στη θέση μου. Τρόμαξα. Έβαλα τα χέρια στ' αυτιά μου για ν' ακούσω τη συνέχεια, αλλά η ζωή του δάσους τραβούσε όπως πριν.

Συνέχισα το δρόμο μου... Προχωρώντας 500 μ. περίπου βρέθηκα μπροστά στον κορμό ενός έλατου, που μου έφραζε το δρόμο. Ήταν το έλατο που είχε συντριβεί λίγο πιά μπροστά. Κάθησα να το περιεργασθώ. Διαπίστωσα, πως μέσα στο κουφαλωμένο το κορμί κυκλοφορούσαν

χιλιάδες μικρά ζωΐφια! σκαθάρια, ψείρες, μυρμήγκια, ψαλίδες, και ένα σωρό άλλα. Ένας ολόκληρος στρατός απ' αυτά είχαν καταφάει τα σωθικά, κούφωσαν το κορμί του και χάνοντας την εσωτερική του δύναμη, σωριάστηκε κατά γης φαρδύς, πλατύς, συντριμμένος αυτός ο γίγαντας του δάσους.

Αλήθεια! με πόσες ανεμοθύελλες, καταιγίδες και κεραυνούς δεν πάλαιψε! Χρόνια και χρόνια δεν στάθηκαν ικανά να το βλάψουν. Τελικά, τι κρίμα, σωριάστηκε κάτω από τα μικρά σκαθάρια που μπορεί να τα λιώσεις στα δύο σου δαχτυλάκια.



*Υπάρχουν και τ' ανθρώπινα φθοροποιά σκαθάρια που φωλιάζουν και καταστρέφουν τ' ανθρώπινο κορμί.*

Κοιτάζοντας το ξαπλωμένο κούφιο ελάτινο κορμί βαρύθυμος και σκεπτικός έφερα στο νού μου το ανθρώπινο κορμί. Κούνησα το κεφάλι μου και είπα: Αλίμονο! Πόσοι άνθρωποι από μας δεν μοιάζουμε με το δένδρινο αυτό κορμί, γιατί αφήνουμε να φωλιάζουν μέσα μας τα πολυάριθμα μικρά "σκαθάρια"! Το μίσος, ο φθόνος, η ζήλια, ο εγωϊσμός, το πείσμα, οι εκνευρισμοί για μικροπράγματα, το άγχος, ο φόβος, η στενοχώρια, η αγωνία του μέλλο-

ντος, όλ' αυτά θα έπρεπε να τα περιφρονούμε, να τα ξεχνούμε μη επιτρέποντας σ' αυτά να μας κυριεύουν, χαλώντας την εσωτερική ηρεμία της ζωής μας.

Αν αφήσουμε τα μικρά αυτά φθοροποιά Σκαθάρα να μας καταφάνε τα σωθικά, κάποια μέρα θα σωριαστούμε κι' εμείς. Αυτές οι σκέψεις μούρθανε στο νου... και δρασκελώντας το κούφιο κορμί τράβηξα ίσα για την κορφή του βουνού.

## ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ

Λίγο έξω από το χωριό μας βρίσκεται ένα δεύτερο χωριό. Σ' αυτό οι κάτοικοι είναι παντοτεινοί. Εκεί έχουν την αιώνια κατοικία τους όλοι οι προπάτορές μας. Είναι ο τόπος της αιώνιας ανάπαυσης.

Η εκκλησία αφιερωμένη, σε κάποιο άγιο, βρίσκεται στη μέση του νεκροταφείου. Τα κυπαρίσσια γύρω γύρω υψώνουν σκυθρωπά τη μαύρη κορμοστασιά των και συντροφεύουν πένθιμα τον αιώνιο ύπνο των κοιμηθέντων. Που και που λυγίζουν τις κορυφές των και σκύφτουν προς τη γη, για να συνομιλήσουν μυστικά και απόκρυφα με τους νεκρούς μας.

Όταν μπεις στο κοιμητήριο, θ' αντικρύσεις, με σεβασμό και συγκίνηση, τους σταυρούς που υψώνονται ο ένας δίπλα στον άλλο. Το σύμβολο αυτό της Χριστιανοσύνης σε συγκινεί, σου τραντάζει την ψυχή και σε κάνει να σκέφτεσαι πως κάθε σταυρός ανήκει σε μιά χριστιανική ψυχή...

Μερικοί σταυροί ξεχωρίζουν απο τους άλλους, είναι οι μαρμάρινοι, που ανήκουν σε κάποιο πλούσιο, για να μας θυμίζουν, πως εδώ πλούσιοι και φτωχοί, μικροί και μεγάλοι τίποτε περισσότερο δεν κέρδισαν στην επίγεια ζωή... Δύο μέτρα τόπο μοναχά! Οι ζωντανοί δείχνουν με κάθε τρόπο το σεβασμό τους, σε κείνους που έφυγαν. Στέκουν εκεί μ' ευλάβεια πολλή. Τους τάφους των τους περιποιούνται. Φυτεύουν αρωματικά λουλούδια, ανάβουν επάνω ένα κεριά και προσεύχονται στον επουράνιο Θεό να συγχωρήσει και αναπαύσει την ψυχή τους. Αν τύχει να βρεθεί κανείς εκεί την Παρασκευή θα ιδεί τις μαυροφόρες γυναικούλες σκυμμένες πάνω στο μνήμα να μοιρολογούν κουβεντιάζοντας με τα προσφιλή τους πρόσωπα που αγαπούσαν και έχασαν.

Εκεί κοντά στο χονευτήρι καίνε τα κεριά και το λιβάνι και η φλόγα τους ενωμένη, σαν πύρινη γλώσσα ανεβαί-

νει ψηλά και φωτίζει τον ουράνιο δρόμο των ψυχών.

Αιώνια ας είναι η μνήμη τους.

Κάποτε η καμπάνα θα χτυπήσει λυπητερά και για μας για να δείξει πόσο η ζωή επάνω στη γη ήταν άχαρη ενώ η ζωή αυτή που περνούν οι ψυχές είναι πιά ευτυχισμένη χωρίς πόνους, λύπες και αναστεναγμούς γιατί είναι αισθητή η ύπαρξη και η ευλογία του Θεού.

Αμέτρητα τ' ανθρώπινα κορμιά  
θαμμένα δω στης γης το βάθος,  
δεν απόμεινε γωνιά καμιά  
σε κάθε βήμα κι' ένας τάφος.

Τα κυπαρίσσια τα ψηλά  
στέκουν μαυροντυμένα  
και συνοδεύουν σιωπηλά  
τον ύπνο τους θλιμμένα.

Δεν ακούεται πνοή,  
τίποτε δεν σαλεύει  
δεν υπάρχει εδώ ζωή  
ησυχία βασιλεύει.

## Ο ΞΟΡΚΙΣΜΟΣ

Μερικές γυναίκες καθισμένες στο πετρόσκαλο της καλύβας της κυρα - Βασίλως στο βουνό άκουαν με ενταμένη προσοχή και φόβο τα λόγια της γριάς, που μιλούσε για τις "συνεπαρτικές".

Στον τοίχο της καλύβας από ένα παλούκι κρεμασμένο ένα φανάρι φώτιζε θαμπά τα πρόσωπα των γυναικών και ιδιαίτερα της μαυροφορεμένης γερόντισσας που τους μιλούσε με πιστικότητα. "Που λέτε για να δει κανείς τις "μελωμένες" πρέπει να είναι ελαφροίσκιωτος". Τα λόγια της εξασκούσαν μία παράξενη υποβολή, και γοητεία, ένα βαθύ δέος σε κείνες τις απλοϊκές γυναίκες, που την άκουγαν.

Μιλούσε με σιγουριά για τούτα τα ονειροπλάσματα και ξωτικά του πέρα κόσμου τις Λάμιες, τις α-νεραΐδες σαν να τις είχε πολλές φορές συναντήσει και κουβεντιάσει μαζί τους. "Κείνη τη χρονιά, θυμάμαι, τους έλεγε, στην ντάλα του καλοκαιριού καθώς καθόμασταν καταμεσήμερα στην σκιά μιάς γέρικης αγκοριτσάς στο αλώνι, που ήταν στο καταρράχι του κυρ Γιάννη ακούμε από μακριά μιά βουή κι' αντάρα. Ανάμεσα στη βουή ξεχώριζαν οι χτύποι από τούμπανα. Γυρίσαμε στο μέρος της βουής και τι να δούμε! Ένα σιφουνικό σήκωνε στον αέρα την άμμο από το μεγάλο ποτάμι τον "Νήρι" και προχωρούσε κατά τη δική μας τη μεριά. Το σιφουνικό αυτό δεν άφηνε τίποτα. Ούλα τα σήκωνε αψηλά. Τις σκουλίδες από τα α-ραποσίτια, που είχαμε κόψει στο χωράφι τις σήκωσε αψηλά. Αλίμονο αν βρισκόταν κανένας άνθρωπος μπροστά τους. Θα τον λάβωναν. Εγώ είχα λάβει τα μέτρα μου. Πήρα απ' το σακούλι ένα κεφάλι σκόρδο και μοίρασα στον καθένα από μιά σκελίδα, γιατί τη μυρουδιά του σκόρδου "οι γλυκαμένες" την αποφεύγουν, όπως αποφεύγει ο διάβολος το λιβάνι. Έτσι εκείνη την ημέρα την γλυτώσαμε. Χάθηκαν παίρνοντας το δρόμο κατά το βο-

ριά"...

- Κι' αν δεν έχουμε επάνω μας σκόρδο, γιαγιά, πως θα γλυτώσουμε από τις νεράιδες;

- Θα πιαστείτε από τον κορμό κάποιου δένδρου, ή από καμιά πέτρα ριζιμιά, ή αν έχετε μαυρομάνικο μαχαίρι θα το μπιξέτε στη γη, και θα λέτε τον ξορκισμό, "μέλι γάλα, μέλι γάλα", συνέχεια ως ότου απομακρυνθούν. Την άκουσα να τα λέει, και τα λόγια της είχαν βαθιά επίδραση προ πάντων στα δυό μικρά κορίτσια που παρακολουθούσαν με καταφανή φόβο τη συζήτηση. "Μια άλλη βολά την ώρα που σκαλίζαμε τ' αραποσίτια..."

- Για στάσου κυρά Βασίλω, της έκοψα την κουβέντα. Δεν μπορούσα ν' ακώ αυτά τα πλάσματα της ανθρώπινης φαντασίας και να βλέπω το φόβο ζωγραφισμένο στα πρόσωπα ιδίως των παιδιών.

- Όλα αυτά που αράδιασες για τις "Λάμιες" τις "Νεράιδες" τα "Συνεπαρτικά" και τις "μελωμένες" όπως τις λες είναι καθαρά ψέματα, βγαλμένα από τη φαντασία του λαού για να φοβίζουν τα μικρά παιδιά, για να μη γυρίζουν μοναχά στους δρόμους και στα χωράφια που διατρέχουν τόσους και τόσους κινδύνους. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν υπάρχουν. Όσο για το σιφουνικό τα τούμπανα και τους χορούς που είδατε ή ακούσατε δεν ήσαν "συνεπαρτικές", αλλά ήταν ένα καιρικό φαινόμενο, που γίνεται, όταν ο αέρας, που έρχεται σ' επαφή με το έδαφος και προ πάντων με την άμμο του ποταμού, θερμανθεί υπερβολικά παθαίνει μία κίνηση προς τα πάνω και ο αέρας που είναι γύρω κινείται για να καταλάβει τον καινό χώρο. Έτσι σχηματίζεται ο στρόβιλος του αέρα που τον λέτε σεις σιφουνικό, συνεπαρτικό.

- Δεν ξέρω τι μας λες. Κείνο που ξέρω είναι, πως υπάρχουν άνθρωποι ελαφροίσκιωτοι που τις έχουν δει με τα ίδια τους τα μάτια...

Είδα κι' έπαθα να μπορέσω να πείσω, όχι την κυρά Βασίλω, αλλά τουλάχιστον τις άλλες γυνακούλες και πρό

πάντων τα παιδιά, να μην πιστεύουν και να μη δίνουν σημασία σε τέτοιες φανταστικές ιστορίες. Κόντευαν μεσάνυχτα.

- Με συγχωρείτε, εγώ σας αφήνω. Πάω να κοιμηθώ, γιατί νύσταξα με τα παραμύθια σου κυρα Βασίλω. Αν θέλετε αλλάξετε κουβέντα. Πέστε για άλλα παραμύθια για βασιλιάδες και βασιλοπούλες. Αί ντε καληνύχτα σας.

Πήρα τα στρωσίδια μου από τη διπλανή καλύβα που μέναμε. Κοιμόμουν έξω. Έστρωσα στις σανίδες που ήσαν για πάτωμα και ξάπλωσα. Σαν τράβηξα το σεντόνι με την κουβέρτα και σκεπάστηκα ως το λαιμό και προτού να κλείσω τα μάτια στη στιγμή, τι να ιδώ. Βλέπω τέσσερα κορίτσια πεντάμορφα, άγνωστα σε μένα δυό πάνω από το κεφάλι μου και δυό στα πόδια μου. Άνοιξα το στόμα μου να τους μιλήσω να τους πω τι ζητάτε εδώ τι θέλετε; αλλά μιλιά δεν μπορούσα να βγάλω από το στόμα μου. Δοκίμασα να σηκωθώ, αλλά τίποτα. Εκείνες δεν έχασαν καιρό, άρπαξαν τα στρωσίδια και τα σήκωσαν. Κατάλαβα πιά πως το κορμί μου δεν αναπαυόταν πάνω στο πάτωμα, πάνω στη γη. Βρισκόμουν στον αέρα. Κοίταζα τα έλατα και τα πεύκα που χαμήλωναν τη στιγμή που εγώ υψωνόμουν. Ξεπέρασα τις κορφές τους. Έβλεπα μονάχα τον έναστρο ουρανό. Λες; σκέφθηκα. Λες νάναι οι "μελωμένες"; κείνες οι Νεράιδες που έλεγε η γιαγιά; Ήμουν ανίκανος ν' αντιδράσω. Αισθανόμουν πως ήμουν μετέωρος. Καταλάβαινα πως κινούμαι στον αέρα από την κίνηση των άστρων, που περπατούσαν και αυτά μαζί μου. Άκουσα τις Μελωμένες να μιλάνε. Αυτές που με βαστούσαν από τα πόδια έλεγαν στις άλλες δυό που ήταν στο κεφάλι μου. "Εδώ να τον ρίξουμε. Εδώ να τον ρίξουμε τον άπιστο, στα βράχια..." Οι άλλες οι δυό που ήσαν πάνω από το κεφάλι μου, τους απάντησαν. "Όχι όχι να μην τον πετάξουμε τον κακομοίρη, το λυπούμαστε. Μόνο να του δώσουμε ένα μάθημα άλλη φορά να μη τα βάζει μαζί μας". Αρχισα να τρέμω, ο ιδρώτας έλουζε όλο μου το



σώμα. Αλίμονο σε μένα! Θα τη γλυτώσω, για θα ψάχνουν την άλλη μέρα να βρουν τα κομμάτια μου στους βράχους κολημένα; Σε κείνη την κρίσιμη στιγμή μούρθαν στο λογισμό της γριάς τα λόγια. Άρχισα τον ξορκισμό. "Μέλι γάλα, μέλι γάλα, μέλι γάλα, τα έλεγα δυνατά να τ' ακούνε τα κορίτσια. Μέλι γάλα, μέλι γάλα... Αυτό ήταν. Πήραν το δρόμο της επιστροφής. Εγώ συνέχεια τον ε-ξορκισμό. Το κατάλαβα από την αλλαγή της κίνησης των άστρων που με έφερναν πίσω αμίλητες. Μόνο τη φωνή μου άκουγα, "μέλι γάλα, μέλι γάλα. Ξαφνικά ένα βρόντηγμα του κορμιού μου στις σανίδες του κρεβατιού με έκανε να κόψω τον ξορκισμό και να βγάλω ένα ωχ! δυνατό. Είχα πονέσει. Πραγματοποίησαν την απειλή τους, αλλά όχι από ψηλά. Από τον πόνο που ένιωσα κατάλαβα πως ένα μέτρο ύψος θα ήταν αρκετό. Από την τρομάρα που πήρα, άρπαξα τα στρωσίδια μου αμέσως και τόβαλα στα πόδια να μπω στη καλύβα να σωθώ. Οι δικοί μου μόλις είχαν πέσει να κοιμηθούν. Σαν με είδαν με τα στρώματα στον ώμο απόρησαν. Γιατί μέσα απόψε; μου είπε ο αδελφός μου. Δεν μπορούσα να μιλήσω, γιατί τα σαγόνια μου χτυπούσαν το ένα το άλλο. Με είχε πιάσει ρίγος. Κρύωνα πολύ σαν να βρισκόμουν στο Βόρειο Πόλο. Σαν κουκουλώθηκα μπόρεσα και φώναξα. - Ρίξτε μου μιά βελόντζα, γιατί κρύνω.

- Τι σου συμβαίνει, μήπως είσαι άρρωστος; - Όχι. Αύριο θα σας πω... Αποκοιμήθηκα. Την άλλη μέρα τους διηγήθηκα αυτά που είπα και σε σας. Λέτε να ήταν όνειρο; χμ. δεν σας το βεβαιώνω, γιατί ξέρεις τι μπορεί να γίνει καμιά βραδυά, γιατί αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα με σώσει ο ξορκισμός της κυρά Βασίλως της γριάς της μακαρίτισσας;

## Η ΝΕΡΑΪΔΟΓΥΝΑΙΚΑ

Έγραφα για κείνα τα τέσσερα νεραϊδοκόριτσα, που με σήκωσαν με τα στρωσίδια μου στον αέρα και μ' έκαναν να νιώσω τον μεγαλύτερο φόβο της ζωής μου.

Τώρα θα γράψω μιά δεύτερη εμπειρία. Είναι μιά αληθινή ιστορία ενός φίλου μου του Γρηγόρη Παναχωρίτη από ένα χωριό του Καρπενησιού που δεν θυμούμαι τ' όνομά του.

Με το Γρηγόρη είχα γνωρισθεί στο στρατό. Όπως ήταν τα κρεβάτια μας δίπλα - κολητά το ένα στο άλλο, έτσι κι' εμείς είχαμε συνδεθεί ο ένας με τον άλλο σαν δίδυμα αδέρφια. Όλα τα είχαμε κοινά... και τα λευτά μας και τα μυστικά μας... ώσπου διαπίστωσα μιά μέρα πως ο φίλος μου, ο Γρηγόρης δε μου τα είχε πεί όλα. Είχε κρατήσει ένα μυστικό που φανερώθηκε μιά μέρα χωρίς, ίσως να το θέλει.

Δεν μου είχε μιλήσει για την καταγωγή της γυναίκας του. Το θεωρούσε περιττό, όπως μου είπε, γιατί, όπου τόλμησε να πεί το μυστικό του, εισέπραξε μειδιάματα και κοροϊδίες. Και πράγματι ποιός από σας θα τόπαιρνε στα σοβαρά, αν κάποιος σας έλεγε πως η γυναίκα του δεν είναι από τούτη τη γενιά των γυναικών, αλλά είναι μιά "ΝΕΡΑΪΔΟΓΥΝΑΙΚΑ" του πέρα κόσμου; Εγώ πάντως το πιστεύω, γιατί τη γνώρισα, την είδα... Λοιπόν, αν σας ενδιαφέρει διαβάστε την ιστορία του.

Είχαμε αρρωστήσει και οι δυό. Μας μετέφεραν στο στρατ. Νοσοκομείο της πόλης. Όπως και στο θάλαμο της διμοιρίας, έτσι και στο Νοσοκομείο έτυχε τα κρεβάτια μας να είναι το ένα δίπλα στο άλλο.

Στην έκτη μέρα της νοσηλείας μας, απόγευμα της Κυριακής είχαμε επισκέψεις πολιτών. Τα μάτια όλων, αρρώστων και επισκεπτών στράφηκαν σε μιά κοπέλα που εμφανίστηκε στην πόρτα. Θεέ μου, τι πλάσμα ήταν αυτό.! Τι ομορφιά! Τι κάλλη! Πως να σας το περιγράψω;

Μόνον σ'ένα ζωγραφικό πίνακα του Μιχαήλ Αγγέλου ή του Λεονάρδου Ντά Βίνττσι μπορούσε ν' αναπαρασταθεί μία τέτοια ζωγραφιά.

Έμεινε ακίνητη για δευτερόλεπτα κι αδιάφορη αϊπό τον έκδηλο θαυμασμό των ανθρώπων του θαλάμου ως τη στιγμή που ξεχώρισε τον άνθρωπό της. Τρέχοντας ήρθε κι' έπεσε στην αγκαλιά του φίλου μου του Γρηγόρη. Μιλούσαν τόσο σιγά, που δύσκολα ξεχώριζες τι έλεγαν. Ωστόσο ξεχώρισα μερικές λέξεις του φίλου μου "μελωμένη μου", "κούκλα μου", "γαλακτερή", "φως μου", "μελονεράϊδα μου". Της γυναίκας του. "Αφέντη μου", "γλύκα μου", "μέλι μου", "ζωή μου".

Ο θόρυβος από τις συζητήσεις σταμάτησε. Μόνον οι ψίθυροι του ζευγαριού ακούγονταν. Όλοι θαύμαζαν αυτή τη γυναίκα και καλοτύχιζαν το τυχερό χωριατόπουλο του Καρπενησιού.

Τελείωσε το επισκεπτήριο. Όλοι εύχονταν να μη τελείωνε ποτέ, για να θαυμάζουν με τις ώρες την σπάνιας καλλονής αυτή γυναίκα.

Σαν έφυγε και πέρασε αρκετή ώρα να συνέλθω από το σοκ που έπαθα, πήρα το θάρρος και ρώτησα το Γρηγόρη.

- Αδελφέ μου, Γρηγόρη, χωρίς να με παραξηγήσεις, τα έχω χαμένα, όχι μονάχα εγώ, αλλ' όλοι που ήσαν εδώ και είδαν τη γυναίκα σου. Δεν έχω ξαναδεί άλλη γυναίκα τόσο όμορφη! Είναι σωστή Νεραϊίδα! και με συμπαθάς που στο λέω.

- Σωστά την είπες. Η γυναίκα μου δεν είναι από τις συνηθισμένες. Είναι πραγματική Νεραϊίδα. Είναι ΝΕΡΑΪΔΟΓΥΝΑΙΚΑ.

- Α, Γρηγόρη, αυτό δεν περίμενα να το ακούσω. Νεραϊίδα! Πρέπει να μου το εξηγήσεις. Πως μπορώ να το πιστέψω. Έχω κι' εγώ μία εμπειρία με Νεραϊίδες προ τριών χρόνων. Θα στην πω την ιστορία μου, μα θέλω, ποθώ να μάθω τη δική σου που είναι ζωντανή χειροπιαστή.

Τοποθέτησε το μαξιλάρι στην άκρη του κρεβατιού προς το μέρος μου. Πλησίασα κι' εγώ το δικό μου, γιατί δεν ήθελε κανείς άλλος ν' ακούσει την ιστορία του. Μόνον σε μένα την εμπιστεύτηκε. Άρχισε να μου λέει σιγανά τόσο, όσο μόλις μπορούσα να τον ακούω.

"Πάνε τρία χρόνια που πέθανε ο πατέρας μου. Έτσι αναγκάστηκα να βοηθώ τη μάνα μου στις αγροτικές δουλειές. Το προπερασμένο καλοκαίρι αρχές Αυγούστου πήγα στο χωράφι, μία ώρα μακριά από το χωριό, για να θερίσω το καλαμπόκι. Το μεσημέρι κατάκοπος από τη δουλειά και τη ζέστη, ξάπλωσα μέσα στο καλυβάκι μας. Σε μία στιγμή βλέπω να μπαίνουν μέσα μία, δύο... πέντε άγνωστες κοπέλες άγνωστες σε μένα. Ήσαν τόσο όμορφες! Με περικύκλωσαν και άρχισαν να με χαϊδεύουν, σαν να ήθελαν να κάνουν έρωτα μαζί μου.

- Γρηγόρη μπορείς να μου τις περιγράψεις;

- Φαίνονταν σαν να ήσαν πεντάδυμες αδελφές. Εμοιάζαν καταπληκτικά! Μία απ' αυτές είναι η γυναίκα μου.

- Τότε να γίνουμε μπατζανάκηδες. Να με προξενεύσεις σε μία κουνιάδα σου, αν είναι φυσικά ανύπαντρη.

- Μη βιάζεσαι. Άκουσε πρώτα τη συνέχεια. Εγώ τα σάστισα και μάλιστα φοβήθηκα για να είμαι ειλικρινής. Ξέρεις τι σου είναι να σου επιτεθούν 5 πανέμορφα κορίτσια και να ζητούνε έρωτα; Πάντως τους αντιστάθηκα χωρίς να βγάλω λέξη. Στην απελπισία μου τράβηξα ένα μαυρομάνικο σουγιά, για να τις φοβίσω. Εκείνες φοβήθηκαν και βγήκαν από το καλύβι. Και παρ' όλο που βγήκα κι' εγώ από πίσω τους, να δω κατά που θα πάνε, δεν τις είδα πουθενά. Είχαν χαθεί. Το βράδυ το είπα στη γιαγιά μου. Τις περιέγραψα.

- Άκουσε, Γρηγόρη, μου λέει η Γιαγιά μου. Από την περιγραφή καταλαβαίνω πως τα κορίτσια που είδες δεν είναι από τη δική μας γενιά. Είναι Νεραϊίδες. Θα κάνεις κείνο που θα σου πω. Αν αύριο ξανάλθουν, θα κοιτάξεις, να ξεχωρήσεις ποιά σ' αρέσει. Αστραπιαία, χωρίς να φοβη-

θείς, θα της αρπάξεις το μαντήλι που φορεί στο κεφάλι. Πρόσεξε καλά. Μη της το δώσεις υποχωρώντας στα παρακάλια της και κλάματά της. Αλίμονό σου, αν υποχωρήσεις. Το μαντήλι θα μου το φέρεις εμένα. Σε λίγο καιρό θα την κάνεις γυναίκα σου και καμιά στον κόσμο δεν θα είναι αφοσιωμένη τόσο σε σένα, όσο θα είναι η Νεραίδα σου.

Την άλλη μέρα, την ίδια ώρα, εμφανίστηκαν και πάλι τα κορίτσια. Άρχισαν τα ίδια. Έκαμα ό,τι μου είπε η γιαγιά μου. Άρπαξα με αστραπιαία κίνηση το μαντήλι της μιάς. Οι άλλες στη στιγμή εξαφανίστηκαν. Έμεινε κοντά μου αυτή που της πήρα το μαντήλι. Έπεσε στα πόδια μου. Τα φιλούσε και με δάκρυα στα όμορφα γλυκά της μάτια με παρακαλούσε, να της το δώσω. Τόδωσα στη γιαγιά μου. Δεν ξέρω τι έκανε, γιατί ποτέ δεν θέλησε να μου πεί. Έτσι η κοπέλα αυτή έμεινε κοντά μου. Πέρασε ένας χρόνος που με παρακαλούσε να της το δώσω. Τώρα πιά το πήρε απόφαση. Έγινε γυναίκα μου κι' από τότε πιά δεν μου το ξαναζήτησε. Στο χωριό την ξέρουν όλοι. Όταν την βλέπουν λένε: η Νεραΐδογυναίκα του Γρηγόρη.

- Και οι αδελφές της τι έγιναν; τον ρώτησα με ανυπομονησία.

- Από τότε ούτε τις ματαΐδα.

- Τι κρίμα. Πόσο τυχερός θα είμουνα να μου τύχαινε και μένα μιά τέτοια γυναίκα αδελφέ μου...

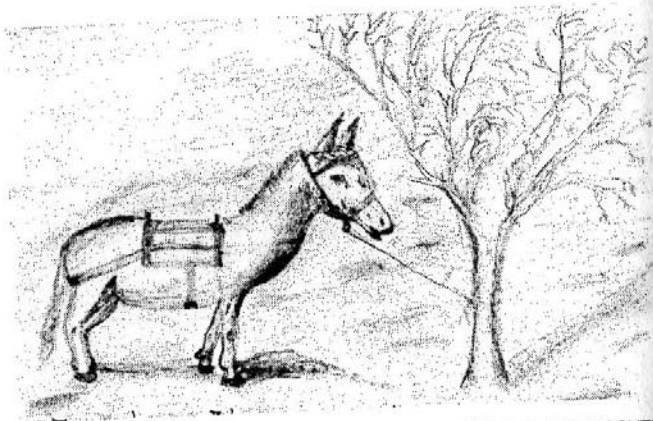
Βλέπεις προ τριετίας παρουσιάστηκαν και σε μένα τέσσερα κορίτσια, αλλά με διαφορετικές διαθέσεις. Αντί να μου ζητήσουν έρωτα με σήκωσαν ψηλά και του διηγήθηκα και τη δική μου ιστορία, όπως σας την διηγήθηκα στον Ξορκισμό". Μήπως κι' εγώ δεν έχω κοιμηθεί σε καλύβι μόνος μου μεσημεριάτικα; Είχα και γιαγιά να με συμβουλεύσει τι να κάνω, αλλά που τέτοια τύχη.

Πέρασαν 10 χρόνια από τότε ψάχνοντας να βρω κι' εγώ μιά Νεραίδα σαν του Γρηγόρη. Έμεινα πολλά καλοκαιρινά μεσημέρια μέσα σε καλύβι. Τίποτε. Ως που κά-

ποια μέρα την είδα, όχι να μπαίνει σε καλύβι, αλλά να βγαίνει από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής. Και είπα. Αυτή είναι η Νεραίδα μου για μένα. Τα κατάφερα να της κλέψω το μαντήλι και να την κάνω γυναίκα μου.

## ΝΙΚΟΛΑΣ ΧΩΡΑΦΑΣ ΕΧΩ Η ΔΕΝ ΕΧΩ ΔΙΚΙΟ

Ξεκαβάλησε το γαϊδούρι του, τόδεσε στον κορμό της ακακίας και τράβηξε ίσια για την ταβέρνα του μπάρμπα Στράτη. Εκεί έπινε τα ποτηράκια του για να ξεχνάει τους καημούς και τα ντέρτια της δουλειάς ο Νικόλας Χωραφάς. Κατέβηκε με προσοχή ένα - ένα τα σκαλοπάτια της υπόγειας ταβέρνας.



*Το υπόμονο ζώο με το γκάρισμά του υπενθύμισε στο αφεντικό του, μ' άδειο στομάχι πως θα πάει στη δουλειά*

Πήρε μια σπαζοκαρέκλα με ξεφτισμένα τα ψαθιά της, την στήλωσε στον τοίχο να μη κουνιέται περαδόμε, απίθωσε στο τραπέζι τον ξεθωριασμένο σκούφο του και κάθησε βγάζοντας ένα παρατεταμένο αναστεναγμό, αααχ! Δεν είχε όρεξη για κουβέντα, όπως άλλες φορές. Δεν έκανε και τη χάρη της παρέας στο αντικρυνό τραπέζι να καθήσει μαζί τους.

- Τούτη τη βολά λέω να καθήσω μονάχος μου να πιώ

το κατοστάρι μου, να πάνε κάτω τα φαρμάκια.

Παράγγειλε ένα κατρούτσι κρασί, έβγαλε το πακέτο τα τσιγάρα, άναψε ένα και τράβηξε δυο πανωτές ρουφηξιές.

Πέρασαν αρκετά λεπτά χωρίς μιλιά σαν να βρίσκοταν σε υπόγεια εκκλησία.

- Μπάρμπα Νικόλα σήμερα δεν έχεις κέφι. Ούτε στην παρέα μας κάθησες μήτε βγάζεις μηλιά. Μήπως σου συμβαίνει τίποτα;

- Δεν με παρατάς και συ λέω γω; έχω τη νέκρα και τη στενοχώρια μου, έχω και σένα από πάνω;

Ο ταβερνιάρης τούφερε το κατρούτσι με το ποτήρι τούριξε λίγο λέγοντάς του.

- Σε κερνώ εγώ κ. Νικόλα.

- Σ' ευχαριστώ Στράτη. Πάρε το ποτήρι σου κι έλα να τα πιούμε οι δυό μας.

Απογέμισε το δικό του και του ταβερνιάρη το ποτήρι και σηκώνοντάς το ψηλά φώναξε.

- Άιντε γειά, χωρίς χαρά.

- Α! όλα κι όλα μπάρμπα - Νικόλα όχι και χωρίς χαρά... αυτό μας έλειπε δα, να πίνουμε το κρασάκι μας να χάνουμε και το κέφι μας.

Ο γερο - Χωραφάς είχε αφαιρεθεί. Κάρφωσε τα μάτια του στη στίβα τα βαγένια, που ήσαν στη σειρά στη δεξιά μεριά του τοίχου. Είχε βυθιστεί σε βαθιά συλλογή.

- Και βέβαια θα πιούμε, αλλά θα είναι από μένα. Κέρασε και την παρέα.

Με το πέμπτο ποτήρι συνήλθε από την μελαγχολία και λύθηκε η γλώσσα του ξωμάχου.

- Ε, παιδιά, σεις καλά την έχετε. Μερεδούλι, μεροφαί. Ας είναι καλά τ' αφεντικό σας που κάθε βράδυ σας πλερώνει. Έτσι μούρχεται να πουλήσω το ζευγάρι νάρθω να δουλέψω στα μπετά. Έτσι θα ξέρω. Θα δουλέψω, θα φάω, ενώ τώρα τι κάνω; δουλεύω και νηστικός είμαι. "Όσο θέλεις δούλευε κι όσα θέλει ο Θεός σου δίνει". Τον

περασμένο χρόνο με τον πάγο, πάνε οι ελιές. Τώρα με το χαλάζι καταστροφή στ' αμπέλια, στα μποστανικά, στα κλαρικά. Μεθαύριο με το λίβα μπαρούτι το σιτάρι, τις προάλες ψόφος στις κότες, μήπως θέλεις και τα παρακάτω; Χθες μου ψόφησε και η γίδα στη γέννα με τρία κασίκια. Πως να δούμε άσπρη μέρα; γέμισε το ποτήρι κρασί, το σήκωσε ψηλά και είπε, ας είναι καλά και τούτο το βλογημένο που κατεβάζει κάτω τα φαρμάκια. Τσούκρισε το δικό του με του ταβερνιάρη και επανέλαβε. Αίντε, γεια, χωρίς χαρά. Έχω ή δεν έχω δικίο; Κανείς δεν έδωσε απάντηση. Τι μπορούσε να πεί; Η απάντηση ήρθε από το γαϊδαρό του, το υπομονετικό ζώο, έβαλε τα γκαρίσματα υπενθυμίζοντας στ' αφεντικό του, με άδειο το στομάχι πως θα πάει στη δουλειά;

Έχω δικίο;

Ξεκρέμασε την ψεκαστήρα από τις πλάτες του και την απίθωσε σε ένα κούρβουλο.

Έβαλε τις δυό ροζιασμένες παλάμες πίσω στη μέση του, τέντωσε λιγάκι το κορμί του προς στα πάνω, ν' ανακουφισθεί από τους πόνους. Το σώμα του είχε κοπεί στα δύο από την κούραση της δουλειάς, που άρχισε το πρωί και τελείωσε μιά οργιά ο ήλιος έξω από τη δύση του. Πήρε μιά βαθιά εισπνοή και άφησε να βγει ο αέρας από τα πνευμόνια του μ' ένα δυνατό παρατεταμένο ώωωχ! Έβγαλε τις παλιοαρβύλες και τα γαλαζοπράσινα ρούχα από το χαλκό και κάθισε στην πεζούλα με τη πλάτη του στο δρόμο. Άναψε το τσιγάρο, τράβηξε μερικές βαθιές ρουφηξιές, ανασήκωσε την γαλάζια τραγιάσκα του, σταύρωσε τα χέρια του, κάρφωσε το βλέμμα του στη μέση τ' αμπελιού και τόνισε σε βαθιά συλλογή. - Ε, μπάρμπα - Νικόλα τελείωσες το ράντισμα; Δεν μούδωσε απάντηση. Πλησίασα κοντά του, σχεδόν ακουμπητά και του ξαναμίλησα. Μπάρμπα Νικόλα, τι κάνεις; γιατί δεν μιλάς; - Γύρισε το κεφάλι του απότομα προς το μέρος μου και

μου λέει. Τι να σου πω; Να, εδώ κάθουμαι και σκέφτομαι. Στη δουλειά δεν μούμενε καιρός να τα σκεφτώ. Δρασκελήσα την πεζούλα και κάθισα δίπλα του. - Και τι είναι αυτό που σε κάνει να είσαι τόσο συλλογισμένος Μπάρμπα - Νικόλα; - Τι σκέφτομαι; τι άλλο θέλεις να σκεφτώ; μήπως δεν ξέρεις τι με βασανίζει; Δύο παιδιά είχα, με παρατήσανε και φύγανε. Μείναμε δύο κούτσουρα. "Πατέρα, κάνε ό,τι θέλεις με τα ζωντανά και τα χτήματα. Εμείς δεν έχουμε σκοπό να μείνουμε σε τούτη την κόλαση να δουλεύουμε και ψωμί να μην έχουμε. Θα φύγουμε για τα ξένα και έφυγαν, ή μήπως δεν το ξέρεις; Και τώρα σκέφτομαι πως δούλεψα και δουλεύω ακόμα, αλλά τι έκανα τόσα χρόνια; Κάθουμαι και σκέφτομαι και απαντώ. Έκανα μιά τρύπα στο νερό.

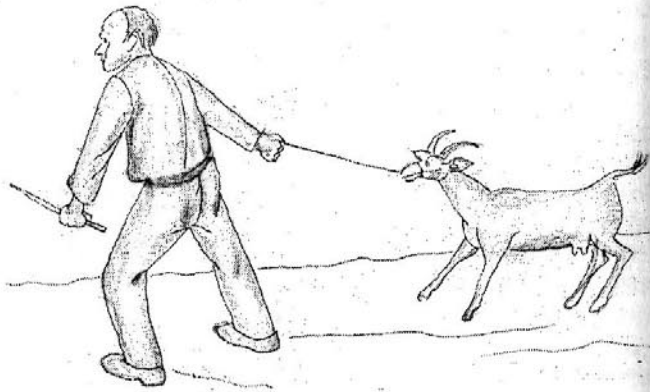
Θα πεις πως δεν έχω χωράφια; Και χωράφια έχω, και αμπέλια έχω, και ελιές έχω, και γίδες και κότες έχω. Και τι μ' αυτό; Τα κόκκαλά μου με πονούνε από τη δουλειά. Το πετσί μου αργασμένο σαν τις σόλες, τα χρέη δεν μ' αφήνουνε να κλείσω μάτι τη νύχτα, ούτε ένα ρούχο καινούργιο δεν μπορώ να ρίξω στη πλάτη μου και η κατάντια μου είναι να με μουτζώσουνε και τα παιδιά μου. Έτσι που το σκέφτομαι, κακόχρονο νάχω, μούρχεται να πάω να πέσω στο βράχο. - Για σώπασε, Μπαρμπα - Νικόλα, που ξέρεις, μπορεί κάποτε να τελειώσουν τα βάσανά σου και να γυρίσουν πίσω τα παιδιά σου.

- Μακάρι να βοηθήσει ο Θεός. Πετάχτηκε ορθός και στη στιγμή σαμάρωσε το γαϊδούρι του, φόρτωσε την ψυχαστήρα, τους γκουβάδες και τα σακούλια, πήρε το καπίστρι στα χέρια και μου είπε. - Αίντε τώρα πάμε. Σιωπηλοί πήραμε μαζί το δρόμο για το χωριό.

Έχω δικίο;

Είδα το γέρο - Χωραφά στη στροφή του δρόμου να έρχεται τραβώντας με δυσκολία τη δύστροπη κασίκα του. "Ελα που να σε φάει ο λύκος". Εκείνη κακότητα έ-

μπηγε τα δυό μπροστινά της πόδια σαν παλούκια, σήκω-  
νε το σβέρκο της ψηλά και δεν ήθελε με κανένα τρόπο  
να ακολουθήσει το αφεντικό της. Ο μπάρμπα - Νικόλας  
κρατώντας το σχοινί από το άκρο το πέρασε στον ώμο  
και άρχισε να τραβά την κατσίκια με μεγαλύτερη δύναμη.  
Εκείνη, πεισματάρια, τον ακολουθούσε με μεγάλη αντί-  
σταση κάνοντας δυό τρία βήματα και πάλι τα κατάφερνε  
να νικήσει το γέρο μπήγοντας τα πόδια της καρφωμένα  
στη γη. Ο δουλευτής δεν είχε καιρό για χάσιμο.



*Κι εκείνη έμπηγε τα πόδια της στο χώμα και με κανένα τρόπο  
δεν ακολουθούσε τ' αφεντικό της*

"Έτσι είσαι; δεν έρχεσαι; τώρα θα δεις. Θα ρθείς για  
δεν θα ρθείς". Τον άκουσα να λέει στο πεισματάρικο ζώο  
του.

Τον είδα να την πλησιάζει και κάτι να της κάνει. Μπέε-  
εα έβγαλε μία διαπεραστική φωνή η γίδα. "Τι νομίζεις, ε-  
σένα θα γίνει σουρτούκα; Από τη στιγμή εκείνη τον ακο-  
λουθούσε σαν αρνί υπάκουη και πρόθυμη να περάσει α-  
κόμα και μπροστά.

- Καλημέρα μπάρμπα Νικόλα, τι της έκανες και άλλαξε  
γνώμη;

- Καλημέρα, τι να της κάνω, της έδεσα τ' αφτί από το  
κέρατο.

- Από τ' αφτί και στον δάσκαλο σαν να λέμε.

- Αμέ από το αφτί και στη βοσκή.

- Λοιπόν τι άλλα νέα; πως τα πάτε;

- Πως να τα πάμε, κακά, ψυχρά κι' ανάποδα. Καλύτερα  
να λες πως θα τα πάμε.

- Δηλαδή τι θέλεις να πεις;

- Θέλω να σου πω πως δεν πάμε καθόλου καλά.

- Αυτό το ξέρω μπάρμπα. Οι σοδειές σας είναι λίγες,  
από τιμές τίποτα, όλο και χειρότερα αυτό δεν θέλεις να  
πεις;

- Στάσου να δέσω τη γίδα στη λυγαριά και θα τα πούμε  
"εν ολίγοις". Σε λίγο ήλθε και κάθησε δίπλα μου στον  
κορμό ενός πεσμένου λεύκου.

- Λοιπόν για μας τους αγρότες μη ρωτάς. Μείς είμα-  
στε συνηθισμένοι στις στερήσεις. Όσο δύσκολες μέρες  
κι' αν μας έρθουν η φέτα το ψωμί και η κουταλιά το λάδι  
θα μας κρατήσουν στη ζωή.

- Α, Μπάρμπα - Νικόλα σήμερα δεν μας τα λες καλά. Τι  
θέλεις να πεις, δηλαδή θα φτάσουμε σε καμιά κατοχή;

- Όχι δεν θέλω να πω αυτό. Για να πεινάσεις δεν είναι  
ανάγκη σε κατοχή να φτάσεις.

- Για ξεκαθάρισέ το, γιατί αρχίζεις το μυαλό μου να  
ζαλίζεις. Δεν καταλαβαίνω κατά που το πας.

- Για στάσου βρε παιδί μου. Δε διάβασες εφημερίδες;

- Ένα μήνα τώρα ούτε που την άνοιξα.

- Ραδιόφωνο δεν άκουσες;

- Ούτε άκουσα μήτε θέλησα ν' ακούσω.

- Και ήρθες να μάθεις τα νέα από μένα;

- Ένα μήνα ξέκοψα απ' όλα. Κάνω διακοπές. Δεν  
δουλεύω, δεν διαβάζω, δεν πολυμιλάω, αποφεύγω τον  
κόσμο. Κάνω ρελάξ, όπως το λένε. Χθες βράδυ τελείω-

σαν οι διακοπές μου και σήμερα έχω όρεξη για κουβέντα.

- Όλα κι' όλα παλικάρι μου αν έχεις όρεξη συ δεν έχω διάθεση εγώ, γιατί αν θ' αρχίσω θα μας πάρει το βράδυ και το ζευγάρι περιμένει στο ζυγό ν' αρχίσει τη δουλειά.

Λοιπόν συγχώρα με που δεν θα ικανοποιήσω την επιθυμία σου. Το βράδυ που θα πας στο χωριό στρώσου και διάβασε τις εφημερίδες. Από κει θα μάθεις τι γίνεται γύρω σου. Έχεις χάσει πολύ έδαφος. Ένα μήνα διακοπές! Διάβασε καλά όπου γράφει για πετρέλαιο και τότε θα καταλάβεις τι σου γίνεται.

Αυτό το πετρέλαιο κατάντησε το καθημερινό άγχος της ανθρωπότητας. "Αυτό μας έφερε την ΠΡΟΟΔΟ, αυτό θα μας φέρει και την ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ". Λοιπόν στα είπα όλα "εν ολίγοις". Άιντε τώρα γειά, είναι ώρα για δουλειά. Πήρα το δρόμο για το χωριό λυπημένος, ανήσυχος και σκεπτικός. Λες να έχει δίκιο ο γερο - Χωραφάς; Τα τελευταία "εν ολίγοις" λόγια του μου τριβέλιζαν το μυαλό "Αυτό μας έφερε την ΠΡΟΟΔΟ, αυτό θα μας φέρει και την ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ"! Εσείς τι λέτε; Ο ΘΕΟΣ ΝΑ ΦΥΛΑΞΕΙ από τέτοιο κακό; ΑΥΤΟ είπα κι' εγώ.

Έχω δίκιο;

Τον είδα να έρχεται με την Τρυγόνα και τον Μελίσση προς στη μέση του χωραφιού. Εκεί τους περίμενε το αλέτρι με το ζυγό κρεμασμένο μπροστά και το νύ χωμένο στο χώμα. Έμεινα ακίνητος στη θέση μου κοιτάζοντας με περιέργεια. Ο μπάρμπα Νικόλας ο Χωραφάς τράβηξε τη μικρόσωμη γελάδα του και την έφερε μπροστά στο δεξιό άκρο του ζυγού.

- Έλα Τρυγόνα μου, σήμερα να βάλεις τα δυνατά σου να τελειώσουμε. Θα σε βοηθήσει ο γιός σου ο Μελίσσης. Κοίτα να μη γονατίσεις. Θα του ρίξω περισσότερα λουριά. Νέος είναι μάνα σ' έχει και αντέχει.

Πέρασε στο λαιμό της τη ζέβλα, προσάρμοσε το σκιά δούλι στο σβέρκο, της πέρασε στις τρύπες του ζυγού τα

δύο άκρα της ζέβλας και την ασφάλισε με μιά ζεβλόβεργα.

Έλα Μελίσση, η μάνα σου, χτες γονάτισε στην αυλακιά. Σήμερα θα τη βοηθήσεις, του είπε, βάζοντας και σε κείνον το ζυγό. Έλυσε το δεσμό και έρριξε τρία λουριά περισσότερα στο μέρος του ζυγού που ήταν το κορμοδεμένο παλικάρι της Τρυγόνας. Έβγαλε το σκούφο, έκανε το σταυρό του, έφτυσε τις ροζιάρικες χονδροπαλάμες του, τις έτριψε και χούφτωσε τη χειρολάβα. με το αριστερό του χέρι κρατώντας τη βουκέντρα (μιά μουρίσια χοντρόβεργα με ένα σουβλόκαρφο μπροστά στο άκρο της) σούβλισε τον αέρα δίνοντας το σύνθημα για το ξεκίνημα.

- Άιντε, Μελίσση, ίσια Τρυγόνα. Τα ζώα αδιαμαρτύρητα ξεκινούν υπακούοντας στη διαταγή τ' αφεντικού τους. Έμεινα στη θέση μου εκεί για πολλή ώρα κοιτάζοντας με θαυμασμό τον άξιο δουλευτή της γης.

Μου έκανε μεγάλη εντύπωση η καλωσύνη που έδειχνε στο ζευγάρι του ο γερο - ξωμάχος. Αντεσήκωνε τ' αλέτρι σ' όλες τις δυσκολίες βοηθώντας τα ζώα του. Ποτέ δεν κέντρισε με τη βουκέντρα τα κολομέρια των βοδιών, ας πήγαιναν αργά. Που και που σήκωνε τη σουβλόβεργα και σούβλιζε τον αέρα, για να θυμίζει στο ζευγάρι πως υπάρχει και ο κίνδυνος το καρφί να τους τρυπήσει τα μεριά.

Σηκώθηκα από τη θέση μου, κρέμασα το όπλο στον ώμο μου και προχώρησα προς το μέρος του βγάζοντας το καπέλο μου από σεβασμό.

- Γειά σου, μου λέγει, νομίζοντας πως τον καλημέρισα.

- Καλημέρα μπάρμπα - Νικόλα γειά στα χέρια σου. Σταμάτησε τα βόδια, έμπηξε τη βουκέντρα όρθια στη γη, κάθησε στην καμπούρα τ' αλετριού και μου είπε.

- Πρέπει να σπείρεις για να θερίσεις, αν φυσικά προλάβεις να θερίσεις.

- Γιατί το λες αυτό;

- Το λέω γιατί "όσο θέλεις δούλευε κι' όσα θέλει ο Θεός σου δίνει". Σπέρνεις το σιτάρι σου, φυτρώνει μεγαλώνοντας, μεγαλώνουν και οι ελπίδες σου, φτάνει στο κάρπισμα και ενώ περιμένεις να δεις το στάχυ του να γέρνει από το βάρος προς τα κάτω, φτάνει μιά βροχούλα και μετά ένας ζεστός ήλιος και βλέπεις το στάχυ όρθιο να χάνει προς τα πάνω χωρίς καρπό. Ή ένα κακό νερό και στο ξαπλώνει κάτω μαζί με τις ελπίδες σου, για να μη μαζέψεις ούτε το σπόρο σου.

- Ναι, μα τώρα πιά η παραγωγή σου είναι ασφαλισμένη στον Ο.Γ.Α. Σαν πάθεις ζημιά ο Ο.Γ.Α. θα σε αποζημιώσει. Σηκώθηκε όρθιος και πειραγμένος μου απάντησε σε έντονο ύφος.

- Μη μου μιλάς για Ο.Γ.Α. Το καλύτερο είναι να μη πάθουν ζημιά τα σιτάρια, οι ελιές τ' αμπέλια, ο Ο.Γ.Α. δεν σε σώζει.

- Γιατί το λες αυτό; Δεν μου λες σε παρακαλώ, είναι ασφαλισμένη η παραγωγή στον Ο.Γ.Α. από τις Θεομηνίες;

- Είναι. - Εισπράττει από τον κόσμο για να πληρώνει τις ζημιές; - Βεβαίως. Τι τα κάνει τα λεφτά; - Φυσικά σας πληρώνει τις ζημιές. - Τι λες άνθρωπέ μου; Για μάθε πρώτα και μετά πες μου. Ξέρεις τι ζημιά μου έκριναν πως πάθανε οι ελιές από τον πάγο; - Που να ξέρω αφού δεν έχω ελιές. - Άκου λοιπόν. 10%. Μας κοροϊδεύουν ή όχι;

- Δεν το πιστεύω. - Όταν με ακούσεις θα πιστέψεις.

Λοιπόν είχα ένα χωράφι με 70 ελαιόδενδρα. Προτού να τις κτυπήσει ο πάγος πρόλαβα και μάζεψα τις 30 ριζες, από τις οποίες έβγαλα 150 κιλά λάδι. Τις άλλες 40 τις χτύπησε ο πάγος. Ξέρεις πόσο λάδι έκανα; μόνον 60 κιλά. Τι ζημιά έπαθα; Βρέστηνε συ πούσαι γραμματιζόμενος. Έκανα αίτηση να αποζημιωθώ. Τι μούδωσε ο Ο.Γ.Α. ; Τίποτα. Έχασα και τα έξοδα της δήλωσης. Με βλέπεις που οργώνω; για κοίταξε φορώ παπούτσια;

- Βλέπω πως δεν φορείς και απορώ.

- Μην απορείς. Ένα ζευγάρι τόχω και το φυλάω για την εκκλησιά. Αν πείς για ρούχα, είδες ποτέ να βάλω πάνω μου κανένα καινούργιο; Λοιπόν έχω, για δεν έχω δικιο;

- Το βούλωσα, τι μπορούσα να του πω;



## ΣΥΧΑΜΕΡΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Σταματάει το μυαλό του ανθρώπου μπροστά στα απάνθρωπα θηριώδη έργα του. Η τεχνολογική επιστήμη του χάρισε πάρα πολλά αγαθά. Παρ' όλα τα κέρδη από τις επιτυχίες του έχει ζημιωθεί, γιατί το βάρος είναι μονόπλευρο.

Άνθρωπος με άφθονα υλικά αγαθά χωρίς ανθρώπινα συναισθήματα, χωρίς κάτι το ωραίο και υψηλό μέσα του βαδίζει στην παραφροσύνη του πάθους και της κακουργίας, η οποία ξεπερνάει και τη θηριωδία και αυτών της ζούγκλας. Θέλετε δυό αποδείξεις από τις πολλές;

1) Οι "Τάιμς της Ν. Υόρκης" στο ειδησεογραφικό τους δελτίο γράφουν το εξής περιστατικό.

"Στον 113 δρόμο της Ν. Υόρκης στη διασταύρωσή του με την 8η λεωφόρο, ένας άγνωστος πυροβόλησε μία γυναίκα, που πήγαινε στη δουλειά ή στο σπίτι της με το ποδήλατό της.

Ένας άλλος περαστικός που είδε τη σκηνή, πλησίασε την ταυματισμένη γυναίκα, που ψυχορραγούσε, πήρε το ποδήλατό της και έφυγε".

2) Η Ακρόπολις της 13ης Ν/βρίου περιγράφει στο ρεπορτάζ τη συγκλονιστική περίπτωση της ΑΠΑΝΘΡΩΠΙΑΣ που δείχνουν και οι έλληνες σε παρόμοιες περιπτώσεις.

"Στις 6-11-82 στη διασταύρωση λίγο κοντά στα διόδια της Λαμίας ο παπα Ευτύχιος Γεωργόπουλος διέσχιζε με την παπαδιά του, Αναστασία, τη λεωφόρο για να επιβιβαστούν στο λεωφορείο για την Αθήνα. Ξαφνικά έγινε το κακό. Ένα μαύρο "Βόλβο" τους κτύπησε. Το πόδι της παπαδιάς ίσα που κρεμότανε από μία μεμβράνη. Του παπά το πόδι σπασμένο. Δίπλα του βλέπει ένα ταξίαρχο με τη στολή του μαζί με μία ξανθιά γυναίκα.

- "Σας παρακαλώ σώστε την παπαδιά". Κι αυτός θυμωμένα απάντησε:

- "Να προσέχετε".

- "Εγκληματία! Πήγαινε τη γυναίκα σ' ένα νοσοκομείο, αλλ' αυτός με το αυτοκίνητο του εξαφανίστηκε. Ο παπα - Γεωργόπουλος, φωνάζει, εκλιπαρεί. Του ενός το αυτοκίνητο δεν χωρεί, ο άλλος όχι μόνο αδιαφορεί, αλλά αρπάζει τις 17.000 δρχ, που είχε η παπαδιά, της βγάζει τη βέρα και τα σκουλαρίκια και πάει πέρα...

Στο Ν/μείο Θηβών διαπιστώθηκε ο θάνατος της παπαδιάς. Την άλλη μέρα ο παπα Ευθύμιος με τα τέσσερα μαυροντυμένα παιδιά του κήδεψαν στο Περιστέρι την Μητέρα και πρεσβυτέρα με λυγμούς, κλάματα και λιποθυμίες. "Ποτέ δεν θα βρω δίκιο. Ξέρω. Μακριά από το δρόμο του Θεού αυτός ο κόσμος. Αλλά πονώ. Στη μέση του δρόμου θα βγώ και θα φωνάξω "ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ" και ας με "καθαιρέσουν", ήταν λίγα λόγια γεμάτα πίκρα και παράπονο.

Τι να σκεφθεί και τι να πεί κανείς. Απεχθής η πράξη του πρώτου, απεχθέστερη του δεύτερου.

Τόσο πολύ ξέπεσε ο άνθρωπος ώστε να μη συγκλονίζεται, να μη λυπάται, να μη συμπονεί τον συνάνθρωπό του, ώστε να ελκύεται από την ευκαιρία ν' αποκτήσει ένα ποδήλατο, ένα δαχτυλίδι, δυό σκουλαρίκια και μερικά χιλιάρικά...

Η αθεΐα, η απιστία και η περιφρόνηση των αιωνίων αξιών θα μας παρουσιάζουν τέτοια συχαμερά πρόσωπα, που θα ξεχωρίζουν για την Απανθρωπιά τους.

## Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ

Στο πέρασμα των αιώνων η ανθρωπότητα γνώρισε πολλούς θριάμβους. Θριάμβους στα πεδία των μαχών, νίκες στους τομείς των επιστημών, κατακτήσεις στους πλανήτες και στο διάστημα.

Κανένας θρίαμβος δεν μπορεί να συγκριθεί με την νίκη του ΧΡΙΣΤΟΥ κατά του θανάτου. Κανείς άνθρωπος δε νίκησε το θάνατο. Μόνον ο Θεάνθρωπος Κύριος ημών Ιησούς Χριστός ανήστησε ανθρώπους και αναστήθηκε ο ίδιος συντρίβοντας και κατακινώντας το θάνατο.

Η Ανάσταση του ΧΡΙΣΤΟΥ είναι ο μεγαλύτερος θρίαμβος των αιώνων.

Οι άθεοι όμως ρωτάνε: Μα... αναστήθηκε πραγματικά ο Χριστός; Η απάντηση πάντοτε σταθερή βγαίνει από την πείρα και ιστορία. Ναι, Αναστήθηκε ο Κύριος! Το διακήρυξε ο άδειος τάφος, οι τρομοκρατημένοι στρατιώτες, οι μαθητές που τον έβλεπαν 40 μέρες κοντά τους. Αυτοί που συνομίλησαν μαζί του, αυτοί που τον ψηλαφούσαν και συνέτρωγαν κοντά Του. Ο Πέτρος, οι Μυροφόρες, ο Λουκάς, ο δύσπιστος Θωμάς, οι 500 και οι 12 μαθητές και Απόστολοι.

Όλοι τους είναι αυτόπτες μάρτυρες που μιλούν για τον Αναστάντα Χριστό μας. ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ Ο ΚΥΡΙΟΣ.

### ΛΑΜΠΡΗ

Την Ανάσταση του Κυρίου μας την λέμε ΛΑΜΠΡΗ. Η Ορθόδοξη Εκκλησία σ' αντίθεση με τις άλλες Χριστιανικές ομολογίες (Καθολική και Διαμαρτυρόμενη) θεωρεί την Ανάσταση του ΧΡΙΣΤΟΥ ως την λαμπρότερη γιορτή γι' αυτό την λέμε ΛΑΜΠΡΗ. Είναι η κλητή και Αγία Ημέρα, η Εορτών Εορτή και η πανηγυρίς πανηγύρεων, η βασιλίσ και κυρία, η μεγάλη ΛΑΜΠΡΗ.

### ΠΑΣΧΑ

Συνηθίζουμε να ονομάζουμε την Ανάσταση και

ΠΑΣΧΑ. Πάσχα σημαίνει πέρασμα. Οι Εβραίοι γιορτάζουν το Πάσχα για να θυμούνται το πέρασμα του λαού από την Ερυθρά Θάλασσα, όταν ο Μωϋσής σταύρωσε τα νερά της και η Ερυθρά Θάλασσα σχίστηκε στα δύο σχηματίζοντας δρόμο να περάσει ο λαός του, για να σωθεί από την καταδίωξη του Αιγυπτιακού στρατού. Και η ανάσταση του Κυρίου μας είναι πέρασμα. Πέρασμα από τον θάνατο στη ζωή. Αυτό το πέρασμα από το θάνατο στη ζωή το λέμε Πάσχα.

Πριν από την Ανάσταση του Χριστού ο θάνατος ήταν φοβερός για τον άνθρωπο. Τώρα ο θάνατος είναι αδύναμος, ανίσχυρος, γιατί ο Θεάνθρωπος Χριστός τον κατένικησε και κατέστησε τον άνθρωπο αθάνατο. Βέβαια πεθαίνει ο άνθρωπος, αλλά το φαινόμενο αυτό του θανάτου είναι διάβαση, πέρασμα προς την αθανασία. Πεθαίνοντας ο άνθρωπος αφήνει απλώς το ένδυμα του σώματός του, για να το φορέσει καινούργιο στη Δεύτερη Παρουσία.

Με την Ανάσταση του Κυρίου μας οι μαθητές του οπλίστηκαν με δύναμη και θάρρος. Εξόρμησαν από το υπερώο ατρόμητοι στο κήρυγμα του Ευαγγελίου.

Η Ανάσταση του Κυρίου χαλύβδωσε τους ήρωες και μάρτυρες του Χριστιανισμού, γιατί αφού ο Αρχηγός της Πίστης αναστήθηκε θ' αναστηθούν και αυτοί. Το μαρτύριο και ο θάνατος χάνουν τη σημασία τους.

Η Εκκλησία με τον οραματισμό της Ανάστασης πάλαψε, θηριομάχησε, νίκησε, αναστήθηκε από τους διωγμούς. Για το Ελληνικό Έθνος η Ανάσταση του Κυρίου μας έγινε σύμβολο πρό πάντων το 1821. Οι υπόδουλοι αδελφοί μας αγωνίζονταν για την Ανάσταση του Γένους σκεπτόμενοι την Ανάσταση του Κυρίου.

Πολλοί νεομάρτυρες της τουρκοκρατίας πέθαναν με την φράση "ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ", ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ".

## ΜΕΤΟΧΟΙ ΖΩΗΣ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

Η έλευση του Ιησού Χριστού στον κόσμο και η Ανάστασή Του βγάζει τον άνθρωπο από μία τραγική πραγματικότητα. Τη δειλία του μπροστά στο θάνατο.

Όποιος δεν πιστεύει κατά βάθος τον Χριστό, στέκει με δέος και αντιμετωπίζει με τα απαισιότερα συναισθήματα τον θάνατο. Ο θάνατος για τους χριστιανούς είναι μεν θλιβερό γεγονός, αλλά αποτελεί απλό επεισόδιο της ζωής μας.

Ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα είναι παροδικός και αναγκαία συνέπεια της πώσεως εκ της αμαρτίας μας. Το πρόβλημα είναι, μήπως η αμαρτία μας οδηγήσει στον αιώνιο πνευματικό θάνατο.

Η λύση του προβλήματος αυτού βρίσκεται στην συντριβή της αμαρτίας.

Ο Θεός ήλθε στον κόσμο σαν Σωτήρας μας, σαν Θε-άνθρωπος Ιησούς Χριστός. Δεν ήλθε σαν τιμωρός των αμαρτωλών, αλλά τιμωρός των αμαρτιών μας, που ήταν η αιτία του θανάτου μας. Γι' αυτό καταδέχτηκε να φορτωθεί το Σταυρό, δηλ. το αμαρτωλό φορτίο της ανθρωπότητας, θυσιάζοντας πάνω σ' αυτόν το αναμάρτητο σώμα Του. Δέχθηκε να πεθάνει σαν ο αμαρτωλότερος άνθρωπος, για να μη μπορεί η αμαρτία να νεκρώσει τον άνθρωπο. Ο θάνατος πλέον έχει δύναμη μόνο πάνω στους αμαρτωλούς. Και η νίκη του ανθρώπου κατά του θανάτου εξαρτάται από την ενταξή του στο σώμα του Χριστού, στην Εκκλησία, που συνεπάγεται με μετοχή στην Ανάσταση και Αθανασία.

## Ο ΙΗΣΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΡΙΟ

Μιά μέρα πριν από πολλά χρόνια, τα πλήθη συγκεντρώθηκαν γύρω από ένα πάμπτωχο φιλόσοφο μέσα σε μία έρημη χώρα. Εκεί τους μίλησε Κείνος και η ομιλία Του έγινε η πιο ξακουστή στον κόσμο, που ως τα σήμερα δεν επαναλήφθηκε από κανένα.

Η ομιλία αυτή αποτελείται από 27 λέξεις, που αντηχούν και θ' αντηχούν μέσα στους αιώνες: "Μη μεριμνάτε διά το αύριο, διότι το αύριο μεριμνά δι' εαυτόν. Διότι τις εξ υμών μεριμνών δύναται να προσθέση μίαν πήχυν εις το ανάστημα αυτού του ιδίου;"

Τα λόγια του Χριστού από πολλούς παρεξηγήθηκαν. Τα θεώρησαν μυστικιστικές αντιλήψεις. Σήμερα όμως, ύστερα από δυό χιλιάδες χρόνια, δεν σημαίνουν αυτό, που σήμαιναν τότε.

Σήμερα πρέπει ο άνθρωπος να σκέφτεται το αύριο. Να ασφαλίζεται για να προστατέψει την οικογένειά του. Να βάζει κατά μέρος χρήματα για τα γεράματά του. Να κάνει σχέδια, για να προχωρήσει μπροστά, να κατακτήσει το μέλλον. Η διαφορά υπάρχει στο εξής. Η λέξη "Μεριμνώ" δεν σημαίνει σήμερα κείνο που σήμαινε τότε, δηλ. συλλογίζομαι, σκέφτομαι. Σήμερα σημαίνει αγωνιώ, φροντίζω με ζήλο, υποφέρω, ανησυχώ... Όταν λοιπόν σήμερα μας λέγει ο Χριστός "μη μεριμνάτε" εννοεί "Μη στενοχωριέσθε για το αύριο".

Έτσι λοιπόν, χωρίς καμμία αντίρρηση, πρέπει το αύριο να το συλλογίζομαστε, προσεκτικά και σχεδιασμένα να το προετοιμάζουμε. Αλλά πως; Χωρίς να βασανιζόμαστε από αγωνίες.

Αντιμετώπισε, λοιπόν, το μέλλον δουλεύοντας πάνω στα προβλήματα του αύριο, χωρίς αγωνίες. Μην ασχολείσαι με χθεσινές κακοτυχίες. Θα σε παρασύρουν και δεν θ' αντέξεις πολύ. Πάρε το σωστό δρόμο, γιατί ο αντίθετος θα σ' οδηγήσει σε καταστάσεις υπερέντασης και

νευρικούς κλονισμούς. Ο Άρθρουρ Χάινς Σουλτζμπέργκερ, αρχισυντάκτης της μεγαλύτερης εφημερίδας του κόσμου, των Τάιμς της Ν. Υόρκης νίκησε τις αγωνίες του, τον χαμένο ύπνο του και κατόρθωσε να βρεί την ψυχική του γαλήνη, γιατί ακολούθησε, υιοθετώντας στην καθημερινή του σκέψη, πέντε λέξεις από έναν εκκλησιαστικό ύμνο. Ένα βήμα φτάνει για μένα".

"Οδήγησέ με Φως ευγενικό..."

Κράτα τα πόδια μου στο δρόμο το σωστό

Δεν σου ζητάω να δω μακριά

Ένα βήμα φτάνει για μένα".

## ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΠΙΣΤΗ - ΛΑΤΡΕΙΑ

Θρησκεία λέγεται το σύνολο των δογμάτων που σύμφωνα μ' αυτά ο άνθρωπος πιστεύει στο Θεό και σύνολο κανόνων που σύμφωνα μ' αυτούς λατρεύει το Θεό. Ένα δόγμα από τα πολλά της χριστ. Θρησκείας π.χ. είναι η έννοια της Αγίας Τριάδας. Σύμφωνα μ' αυτό πιστεύουμε το Θεό σαν ένα και μόνο κατά την ουσία, αλλά με τρεις υποστάσεις, σαν Πατέρα Υιό και Άγιο Πνεύμα. Μερικά άλλα δόγματα της θρησκείας μας είναι, η ενσάρκωση, η αποκατάσταση του ανθρώπου με τον Χριστό, οι άγγελοι, η ζωή μετά τον θάνατο, ο Παράδεισος, ο Άδης, όλ' αυτά είναι υπερφυσικές αλήθειες που δεν επιδέχονται επιστημονική κριτική ή πειραματική απόδειξη. Για το λόγο αυτό απαραίτητη είναι η πίστη. Αλλά πίστη δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς εξωτερική ενέργεια. "Πίστις χωρίς των έργων νεκρά εστί".

Έτσι η θρησκεία στηρίζεται στα δυό σκέλη στη πίστη και τη λατρεία. Πίστη δεν είναι να φιλοσοφείς λ.χ. πάνω στο περιεχόμενο της Θείας Αποκαλύψεως, ούτε να εισχωρείς στους κρυμμένους θουσαυρούς του Θεού. Η πίστη τα αόρατα τα βλέπει ορατά τους δίνει υπόσταση. Το μεταφυσικό βάθος το συγκεκριμενοποιεί.

"Πίστευε, λοιπόν και μη ερεύνα". Αν δεν πρέπει να ερευνάς με το νου, πρέπει να ενεργείς με την καρδιά. Η ενέργεια αυτή με εσωτερικές και εξωτερικές πράξεις αποτελούν το δεύτερο σκέλος της θρησκείας τη λατρεία. Π.χ. εσωτερικές πράξεις Λατρείας είναι η θέλησή μας να ευχαριστήσουμε το Θεό, με την αγάπη μας, το φόβο και τον σεβασμό προς Αυτόν, να δοξολογήσουμε το θείο όνομά Του, να Τον ευχαριστήσουμε για τις ευεργεσίες, να έχουμε επίγνωση των αδυναμιών μας και με τις προσευχές να ζητούμε την θεία βοήθεια. Η μετάνοια για τα σφάλματα και τις αμαρτίες, η εξιλέωση με καλές πράξεις και ενάρετο βίο, η ελπίδα στο Θεό, η πραότητα, η μετριο-

φροσύνη, η εγκράτεια, η αγάπη στον πλησίον όλ' αυτά αποτελούν την εξωτερική Λατρεία μας. Λατρεία εσωτερική χωρίς την με τύπους εξωτερική δεν είναι δυνατό να νοηθεί. Α.χ. η παρακολούθηση στους ναούς των θείων και ιερών τελετών, η συμμετοχή στη μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, η προσκύνηση των αγίων εικόνων. Αλλά και εξωτερική Λατρεία χωρίς πίστη και εσωτερική Λατρεία είναι βδελυρή υποκρισία.

## ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η Χριστιανική Θρησκεία βοηθεί στην ηθική διαπαιδαγώγηση των ανθρώπων. Συντελεί στη διάπλαση του χαρακτήρα του ατόμου. Τον αναμορφώνει, αναγεννά, εμπνέει, εξευγενίζει και κάνει θαύματα. Η θρησκεία βοηθά τους ανθρώπους στην αντιμετώπιση των ασθενειών, θλίψεων και δυστυχιών. Και το σπουδαιότερο κατά το τέλος του βίου ο άνθρωπος προσβλέπει τον θάνατο με θάρρος και ηρεμία, αφού πιστεύει πως πίο πέρα από τον τάφο υπάρχει η μακαρία και ατελεύτητη ζωή. Όπως αναστήθηκε ο Χριστός, πιστεύει και στη δική του ανάσταση και την αιώνια ζωή.

Η προσμονή της απολύτρωσης είναι καθολικό φαινόμενο.

Είναι αποδεδειγμένο ότι όλοι οι αρχαίοι λαοί πίστευαν πως ο άνθρωπος κάποτε έζησε τον χρυσό αιώνα του, ή σε κάποιο παράδεισο, από τον οποίο διώχτηκε από σφάλμα ή αμαρτία. Όλοι οι λαοί προσδοκούσαν να έλθει κάποιος να τους λυτρώσει θυσιάζοντας τον εαυτόν του για την αμαρτία του ανθρώπινου γένους. Έτσι θα γινόταν η εξιλέωση του ανθρώπου με το Θεό. Παράδειγμα: Οι θυσίες απεικόνιζαν την προσδοκία του λυτρωτή και την εξιλέωση. Και άλλοι τύποι λατρείας παρόμοιοι την ίδια σημασία είχαν. Ολ' αυτά δεν είναι σύμπτωση, αλλ' αποτελούν μία συγκεχυμένη ανάμνηση, που μεταδίδοταν από γενεά σε γενεά, που φανερώνουν τον συνεχή πόθο της απολύτρωσης από το προπατορικό αμάρτημα. Τη λύτρωση αυτή την υποσχέθηκε ο Θεός αμέσως μετά την πώση και την εξάγγελνε κατά καιρούς με τους προφήτες.

Ήλθε το πλήρωμα του χρόνου. Ήλθε ο Γιός Του ο μονογενής. Πήρε σάρκα και οστά με πνεύμα άγιο από την υπεραγία Παρθένα Μαρία. Έζησε κοντά στους ανθρώπους και σαν αληθινός και τέλειος Θεός έγινε αληθινός

και τέλειος άνθρωπος. Εσταυρώθη, πέθανε, και την τρίτη μέρα αναστήθηκε από τη νεκρή κατάσταση. Αναλήφθηκε στους ουραμούς, για να ξαναγαυρίσει κάτω στη γη να κρίνη ζωντανούς και πεθαμένους.

## ΟΙ ΣΤΑΥΡΩΤΕΣ

Στα τριάντα του χρόνια ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός άρχισε το απολυτρωτικό του έργο ανάμεσα στον περιούσιο λαό του. Ένα λαό άξιο γιατί κράτησε, από την εποχή των πρωτοπλάστων, την πίστη του σ' έναν και μόνο αληθινό Θεό. Τι κρίμα όμως! ένας λαός άξιος να δεχθεί ανάμεσά του τον ίδιο το Θεό, ανίκανος και ανάξιος να τον αναγνωρίσει και να τον παραδεχθεί. Ένας λαός που τόσο ευεργετήθηκε. Άρρωστοι θεραπεύτηκαν. Τυφλοί από τη γέννησή τους πήραν το φως τους. Λεπροί θεραπεύτηκαν. Παράλυτοι ορθοπόδησαν και πήγαν γεροί στα σπίτια τους. Νεκροί αναστήθηκαν και ζήσανε μιά δεύτερη ζωή πάνω στη γη και τόσες άλλες ευεργεσίες. Τρία ολόκληρα χρόνια ευεργετούνταν με το παράδειγμα, τη διδασκαλία και τα θαύματα του Χριστού. Όλ' αυτά δεν στάθηκαν ικανά να τους ανοίξουν τα μάτια να δούν, να γνωρίσουν και να δεχθούν το Χριστό σαν Θεό αληθινό, σαν το ΜΕΣΙΑ τους που τον περίμεναν από τότε που οι πρωτόπλαστοι διώχθηκαν από τον Παράδεισο. Βέβαια όλοι τον θαυμάζουν σαν βλέπουν με τα ίδια τους τα μάτια τις μεγάλες ευεργεσίες. Άλλοι τον λένε Προφήτη, άλλοι τον ομολογούν Θεόν (οι μαθητές του). Ο θαυμασμός τους μαζί και οι δοξασίες τους κράτησαν μιά μέρα μετά το τέλος του απολυτρωτικού έργου Του, το οποίο επισφραγίστηκε με το θαύμα των θαυμάτων την Ανάσταση του 4 / ημέρου Λαζάρου, που διαδόθηκε αστραπιαία σ' ολόκληρη την Ιουδαία. Γι' αυτό την άλλη μέρα σαν έμαθε ο Λαός πως ο Χριστός βαδίζει προς τα Ιεροσόλυμα (Κυριακή των Βαΐων) ο ευεργετημένος λαός σε μιά πρωτοφανή συγκέντρωση ξέσπασε σε μιά άνευ προηγουμένου βασιλική υποδοχή με ουρανομήκεις ζητοκραυγές.

"Ωσαννά εν τοις υψίστοις ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου". Και σε λίγες μόνο μέρες ο περιούσιος λαός που είδε με τα μάτια του τόσα θαύματα και ά-

κουσε τόσες Θεϊκές διδασκαλίες, ο ίδιος εκείνος λαός μεταβλήθηκε σ' ένα όχλο, σ' ένα πεζοδρομιακό συφερτό που αντικατάστησε τα "Ωσαννά" με τις εγκληματικές λέξεις "Άρον άρον σταύρωσαν αυτόν". Ήταν ένα κατόρθωμα των λαοπλάνων εχθρών του Χριστού Γραμματέων και Φαρισαίων, οι οποίοι νόμισαν πλέον πως πέτυχαν, εξοντώνοντας τον αίτιον, για να εξασφαλίσουν τα συμφέροντά τους ανάμεσα στο λαό.

Κι' αν πέτυχαν τον σκοπόν τους να καταδικάσουν το Χριστό να υποστεί τον πιό οδυνηρό και ατιμωτικό σταυρικό θάνατο σαν μεγάλος εγκληματίας, Αυτόν που ήταν αναμάρτητος, αυτόν που τους πάντες ελέησε κι' ευεργέτησε, όμως τη στιγμή που παράδωσε το Πανάγιο Πνεύμα Του στον Ουράνιο Πατέρα Του τη στιγμή που σκοτεινίασε ο ήλιος και βαθύ σκοτάδι κάλυψε τη γη, τη στιγμή που έφριττε και έτρεμε συθέμελα η γη, τη στιγμή που το καταπέτασμα του ναού σχίστηκε στα δυό, τη στιγμή που ανοίχτηκαν οι τάφοι και βγήκαν οι νεκροί έξω ζωντανοί, εκείνη τη στιγμή ένας ομολόγησε και φώναξε δυνατά τρομοκρατημένος από τα Θεϊκά σημεία. "Άληθώς υιός Θεού εστί. Πράγματι είναι Θεός. Η μαρτυρία αυτή του ειδωλολάτρη Ρωμαίου εκαντόταρχου έγινε πίστη, που ρίζωσε στις ψυχές εκατομμυρίων ανθρώπων σ' ολόκληρη την οικουμένη και με τη σφραγίδα της ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ όλοι οι χριστιανοί περιμένουν και την δική τους ΑΝΑΣΤΑΣΗ κρίσης και αιώνιας ζωής.

## ΣΤΑΥΡΩΗΤΩ

Να έχεις δώσει τη ζωή σου ολόκληρη στα έργα του καλού. Νάχεις σταθεί κοντά στο φτωχό, στο πονεμένο, στον καταφρονεμένο, στον άρρωστο, έτοιμος να τον βοηθήσεις στη δυστυχία του.

Όλους να τους έχεις κλείσει μέσα στη καρδιά σου, ακόμα και τις πόρνες και τους ληστές! Μ' ένα σκοπό πάντα μπροστά σου: πως να ξαναφέρεις τους παραστρατημένους στο δρόμο του καλού με το χαμόγελο της καλοσύνης. Επιεικής προς όλους, καταδεχτικός κι αμνησίκας, κανέναν να μην έχεις πικράνει και αυστηρά να έχεις μιλήσει μόνο προς τους υποκριτές Φαρισαίους και τους κάπηλους των οσίων και των ιερών. Και ξαφνικά, αντί ν' ακούσεις ένα ζεστό κι ανέξοδο ευχαριστώ από το κόσμο που ευεργέτησες, εγκαταλειμμένος και προδομένος από τους ίδιους τους συντρόφους σου να έχεις πέσει στα βρώμικα χέρια της Εξουσίας και να διαπομπεύεσαι. Να προπηλακίζεσαι βάνουσα και να πληγώνεσαι χωρίς έλεος. Έως ότου θανατωθείς με τον επαίσχυντο τρόπο που τιμωρούνται οι κακούργοι...

Πως έφτασαν οι όχλοι της Ιερουσαλήμ στην κραυγή του "σταυρωθήτω"; Αυτό θα μας το πει ο βαθυστόχαστος, ο φωτισμένος Δάσκαλος Βαγγέλης Παπανούτσος:

"Δυσκολοκίνητη συνήθως η μάζα, ξεσηκώνεται κάποτε από τους δημεγέρτες και χείμαρρος ακράτητος, θολός από τη λάσπη των παθών. Πως το πέτυχαν αυτό του αγαθού Ραββί οι πολέμοι; Πως τα βάγια κι οι επευφημίες της μιάς μέρας έγιναν χλεύη και διασυρμός την άλλη; Πως από την αποδοκιμασία, Εξουσία και Κοινή Γνώμη πέρασαν στη θανατική καταδίκη;

Απορούν όσοι βλέπουν στα γεγονότα μόνο την επιφάνειά τους. Καταμαρτυρούσαν - λέγεται - στον Ιησού την ασέβεια να ονομάζει τον εαυτό του υιό Θεού και βασιλέα των Ιουδαίων. Και για τούτο έπρεπε να θανατωθεί. Εκεί-

νος όμως (που ζούσε και μιλούσε όχι κρυφά, αλλά δημόσια) ποτέ δεν παρουσιάστηκε με τέτοια αίγλη. Έλεγε και ξανάλεγε ταπεινά ότι είναι υιός του ανθρώπου και να διδάξει ήθελε το λόγο του Θεού, να εξηγήσει το θέλημά του. Μήπως λοιπόν δεν ήταν η "βλασφημία" που εξόργιζε τους θεματοφύλακες του δόγματος και τους ταγούς της εξουσίας, αλλά αυτό ακριβώς ο "λόγος", το "θέλημα του Θεού", επειδή δεν ήταν λόγος και θέλημα δικό τους; Μήπως πλήττοντας τον κήρυκα σκόπευαν αλλού: να μην ακουστεί το κήρυγμά του;

Τα πλήθη - αλίμονο - δεν υποπτεύονται την πλεκτάνη και γίνονται όργανά της. Τις ώρες που χτυπάει δυνατά ο σφυγμός του κόσμου, οι άνθρωποι μοιράζονται σε δύο γένη: στους άφρονες και στους δόλιους! Οι πρώτοι είναι περισσότεροι, οι δεύτεροι επιτηδειότεροι. Και καταφέρνουν να στρέψουν προς το μέρος τους (ευτυχώς προσωρινά) τη ροή της ιστορίας εξολοθρεύοντας απάνθρωπα όσους αντιστέκονται στη βουλμία τους. Πρώτ' απ' όλους, εκείνους που φλέγονται από το πάθος του Δάσκαλου. Και που είναι τόσο πιό επικίνδυνοι όσο ξέρουν να μιλούν απλά και κι ολόισια στην καρδιά του πλήθους.

Γνωρίζουν οι εχθροί του φωτός ότι μεγαλύτερες αλλαγές στην ιστορική σκηνή της οικουμένης δεν έγιναν με τα όπλα".

Το παράδειγμα του ηθικού ηρωισμού και της αυτοθυσίας που δίνει ο Άγιος του Γολγοθά επαναλαμβάνεται εφόσον θα συνεχίζεται η πάλη για την επικράτηση του Καλού ενάντια στο κακό.

Όσο η δικαιοσύνη θα παλεύει με την αδικία, δεν θα λείψουν ούτε οι "κρανίου" τόποι, ούτε οι "Σταυροί"...

Εμπρός στο θέαμα του Σταυρωμένου, σ' αυτή τη μεταγχολική διαπίστωση οδηγεί τη σκέψη μας ο ποιητής:

Θεριά οι άνθρωποι,  
δεν μπορούν το φως  
να το σηκώσουν.

Δεν είναι αλήθεια  
πιό χρυσή σαν την αλήθεια  
της σιωπής.  
Χίλιες φορές να γεννηθείς,  
τόσες θα σε σταυρώσουν.

Γιάννης Χατζάκος  
συν/χος δάσκαλος



## ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Όσο κι αν θελήσουμε να καταβάλουμε συνεχώς προσπάθειες, σαν αδύνατα ανθρώπινα πλάσματα, δεν μπορεί να ξεφύγουμε και να μη γίνουμε θύματα της κυριαρχίας και τυραννίας του διαβόλου.

"Ο παρτήρ του ψεύδους", όπως αποκαλεί ο Χριστός τον Σατανά, χρησιμοποιεί χίλιους τρόπους για την πνευματική άλωση και αιώνια καταστροφή του ανθρώπου. Είμαστε, οι άνθρωποι ταλαιπωρημένες υπάρξεις, που ο διάβολος κατορθώνει να τις μεταβάλει σε υποχείριό του και να τις ταλαιπωρεί ασυγκίνητος.

Γι' αυτό ο ΧΡΙΣΤΟΣ ήλθε στον κόσμο, για να σώσει τον ταλαιπωρημένο άνθρωπο ελευθερώνοντάς τον από την εξουσία του διαβόλου και μεταφέροντάς τον στο σωστικό χώρο της βασιλείας του Θεού.

Η σωτηρία του ανθρώπου πρέπει να είναι ολοκληρωτική. Λέγοντας ολοκληρωτική εννοούμε την σωτηρία της ψυχής και του σώματος.

Γι' αυτό ο ΧΡΙΣΤΟΣ ήλθε στον κόσμο με τα δυό στοιχεία: την ανθρώπινη και Θεϊκή φύση. Δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Αν ερχόταν με μόνη την ανθρώπινη φύση, όπως δίδαξε τον Δ' αιώνα ο αιρεσιάρχης Απολλινάριος, θα έσωζε μόνο το σώμα και αν έπαιρνε τη Θεϊκή φύση, θα εθέωνε μόνο το πνεύμα. Ήλθε στον κόσμο σαν ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ για να σώσει και τα δυό στοιχεία του ανθρώπου σαν ψυχοσωματική ενότητα και ολότητα.

Κανείς άνθρωπος στη γη μη χριστιανός δεν αμφισβητεί την Γέννηση του Χριστού. Οι μη Χριστιανοί, οι άπιστοι, πιστεύουν, πως ο Χριστός έζησε στη γη και έγινε ένα ιστορικό πρόσωπο. Οι Χριστιανοί, όμως, πιστεύουν, πως ήταν και ΘΕΟΣ, γιατί πίστεψαν στα θαύματά του, που μόνον ένας Θεός μπορούσε να τα κάνει. Πίστεψαν και στη δική του Ανάσταση, που αποδεικνύει, ότι δεν ήταν μόνον ανθρώπινη φύση αλλά και Θεϊκή.

## ΕΥΤΥΧΙΑ

Ευχές πάρα πολλές ευχές θα δώσει ο άνθρωπος και θα πάρει τις άγιες αυτές ημέρες των Χριστουγέννων και του νέου έτους, για να περάσει με υγεία και ΕΥΤΥΧΙΑ. Απόλυτα ευτυχής δεν έζησε στη γη κανείς.

Στον άνθρωπο, είτε πλούσιος είναι, είτε φτωχός δεν υπάρχει συνεχής ευτυχία.

Μόνον στιγμές, μικρές ή μεγάλες περνάει ο άνθρωπος σε κατάσταση ευτυχίας. Όσο οι στιγμές αυτές είναι πυκνές και διαρκείς τόσο περισσότερο ο άνθρωπος είναι ευτυχής. Η εκδήλωση της πίστης του στο Θεό, η χαρά, η υγεία, η ευχαρίστηση, η καλωσύνη, η ψυχική ηρεμία, η ανακούφιση, η ήσυχη συνείδηση, η ευθυμία, το γέλιο, ο αλτρουϊσμός, η χαρά μιάς φιλάνθρωπης και Θεάρεστης πράξης, η αυταπάρνηση για το καλό των άλλων κ.λ.π. Είναι πηγές, από τις οποίες μπορεί κανείς να αντλήσει στιγμές ευτυχίας. Οι στιγμές αυτές συνενούμενες συνθέτουν την ΕΥΤΥΧΙΑ. Όταν ο άνθρωπος επιδιώκει και επιτυγχάνει να ζει με τα ωραία αυτά συναισθήματα, τότε μπορεί να είναι πραγματικά ευτυχισμένος.

Ακόμη μιά ευχάριστη συντροφιά, ένα ευχάριστο ανάγνωσμα, ένα ωραίο θέαμα, μιά καλή μουσική, ένας χορός, μιά καλή πράξη, ένας καλός λόγος, είναι κι αυτές πηγές ευτυχίας του ανθρώπου.

Υπάρχουν άνθρωποι, οι οποίοι έχουν μπροστά τους τις ωραίες αυτές πηγές της χαράς και της ευτυχίας και ενώ δεν τους λείπει τίποτα, δεν αισθάνονται καμιά χαρά και ικανοποίηση.

Αιτία του κακού των είναι, γιατί αυτοί έχουν την τάση να μη ικανοποιούνται μ' αυτά που αποκτούν, αλλά συνεχώς να επιζητούν να αποκτήσουν εκείνα, που δεν έχουν· έτσι χάνουν το κέφι τους, τη χαρά τους.

Ο πρώτος εχθρός της ευτυχίας του ανθρώπου είναι η πλεονεξία, όταν κανείς αποδίδει αξία όχι στα αποκτώμε-

να, αλλά σε κείνα που δεν έχουν αποκτηθεί. Πολλοί είναι οι εχθροί της ευτυχίας. Επισημαίνονται μερικοί.

Εχθροί της Ευτυχίας του είναι όλα τα είδη της ζηλει-  
ας, ο φθόνος (ζηλοφθόνια), το μίσος, η κακία, η συκοφα-  
ντία, η επίκριση, η κατάκριση, ο εγωϊσμός, η αγνωμοσύ-  
νη, ο θυμός, η αδιαφορία προς τους συνανθρώπους μας,  
η μοχθηρία απέναντι στο καλό, ο φόβος, η στεναχώρια  
κ.λ.π.

Όποιος έχει τη δύναμη να νικήσει αυτούς τους ε-  
χθρούς σίγουρα η ΕΥΤΥΧΙΑ θα είναι μαζί του.

**"Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ, ΠΟΥ  
ΔΙΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΖΕΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ  
ΑΠΑΛΗ ΔΡΟΣΙ Α ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ".**

## **ΠΙΣΤΟΣ Η ΑΘΕΟΣ;**

Σε όλους τους ανθρώπους υπάρχει μέσα τους εκ φύ-  
σεως ο σπινθήρας της πίστης. Στους άθεους παραμένει  
απλός σπινθήρας. Στους πιστούς γίνεται φλόγα που φω-  
τίζει την ψυχή να παραμένει κοντά στο Θεό την Θρη-  
σκεία, την Εκκλησία.

Φαίνεται από το συνοστισμό που παρατηρείται στις  
εκκλησίες μας τις Άγιες τούτες μέρες των Χριστουγέν-  
νων.

Ελάχιστοι είναι εκείνοι, που δεν θα τρέξουν στους ιε-  
ρούς ναούς για ν' ακούσουν το γλυκύτατο τροπάριο "Η  
Γέννησή σου Χριστέ..." Οι άθεοι θεωρούν προσβολή τους  
να έχουν σχέση με το Θεό και τη Θρησκεία, γι' αυτό δεν  
θα φροντίσουν να πάνε στην Εκκλησία για να ακούσουν  
τον χαρμόσυνο αγγελικό Ύμνο "Δόξα εν υψίστοις Θεώ  
και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία".

Αλλά μήπως πολλοί από μας είμαστε κατ' όνομα και  
ταυτότητα Χριστιανοί, ενώ στην καθημερινή ζωή ντρε-  
πόμαστε να φαινόμαστε πως έχουμε σχέση με το Θεό;

## ΣΩΜΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΨΥΧΗ

Φοβάσαι το θάνατο; και ποιός δεν το φοβάται! Στην παραμικρή αδιαθεσία τρέχουμε στο γιατρό να του ζητήσουμε φάρμακο για τη θεραπεία. Αν η κατάσταση είναι σοβαρή, δεχόμαστε να ξαπλώσουμε στο χειρουργικό τραπέζι να υποστούμε οδυνηρή και επικίνδυνη εγχείρηση. Αν πληροφορηθούμε πως ο τάδε επιστήμονας ανακάλυψε ένα σωτήριο εμβόλιο, που μας προφυλάσσει απ' όλες τις αρρώστιες, αμέσως θα τρέξουμε να το προμηθευτούμε για να εξασφαλίσουμε την ανοσία από τις ασθένειες, ακόμα και για μιά (θυμηθείτε τι έγινε με το νερό του Καματερού) μεγάλη σπουδή και φροντίδα δείχνουμε για την υγεία του σώματος.

Αντίθετα μας κυριεύει η αμέλεια, η αδιαφορία, η ραθυμία, η νοθρότητα, η αναβολή για το ενδιαφέρον του δεύτερου συστατικού μας, που είναι το σπουδαιότερο του είναι μας.

ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ. Και όταν λέμε την υγεία της Ψυχής εννοούμε τη σωτηρία της από τον αιώνιο χωρισμό της από τον Θεό.

Η απελπισία και η απόγνωση, η ψυχική ενοχή, που προέρχονται από το βάρος της αμαρτίας συντρίβονται από τη δύναμη της μετάνοιας.

Ο Θεός δεν κοιτάζει την ποσότητα και το βάρος των αμαρτιών. Προσέχει την μετάνοια, αν είναι θερμή ειλικρινής, για να τις συγχωρήσει.

## ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ

Πάντοτε οι αντιχριστιανικές σκοτεινές δυνάμεις δεν χάνουν ευκαιρία να καταπολεμούν και να σπιλώνουν την Αλήθεια της Χριστιανικής Θρησκείας. Τα μέσα τα οποία χρησιμοποιούν, είναι απλά και εύκολα.

Στρέφουν τα φαρμακερά βέλη τους με στόχο τους δεσποτάδες και παπάδες. Ελπίζουν έτσι, να επιτύχουν μείωση της χριστιανικής πίστης μας.

Σε πολλές περιπτώσεις αυτό επιτυγχάνεται, γιατί οι χριστιανοί δεν έχουν συνηθειοποιήσει, πως καμιά σχέση δεν έχουν τα όργανα της Εκκλησίας με την ουσία και το πνεύμα της Χριστιανικής Θρησκείας. Συγχίζουν συνδέοντας τους κληρικούς με το Θείο Λόγο, τον Χριστό. Αμαρτάνει ο κληρικός σαν άνθρωπος. Μα η ιερωσύνη του μένει αμόλυντη άσπιλη, ξένη με την αμαρτία του.

Δεν είναι Άγγελος ο κληρικός, αλλά άνθρωπος με όλες τις αδυναμίες. Είναι δυνατόν ν' αρνηθεί κανείς, πως σ' όλες τις τάξεις των ανθρώπων δεν υπάρχουν κακοί αμαρτωλοί; Στην τάξη των 12 μαθητών του Χριστού δεν ήταν και ένας κακός ο Ιούδας; Φυσικό δεν είναι μέσα σε τόσους κληρικούς να υπάρχουν και μερικοί ανάξιοι του λειτουργήματός των; Αν υποθέσομε πως 1 στους 12 είναι κακός ποιμενάρχης οι 11 άξιοι του λειτουργήματός των δεν πρέπει να μας στηρίζουν στην πίστη μας; Εκείνοι που καταπατούν τον ιερό όρκο της Θείας αποστολής τους τιμωρούνται αυστηρά από τους ανθρώπινους νόμους και αυστηρότερα θα λογοδοτήσουν ενώπιον της δικαιοσύνης του Θεού.

Ο ΚΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ δεν πρέπει να παίρνει αρνητική θέση μειώνοντας το θρησκευτικό του συναίσθημα, όταν ακούει τους σκοτεινούς ανθρώπους να κατηγορούν τους λειτουργούς του Υψίστου. Ο ΚΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ πηγαίνει στην Εκκλησία, όχι για να δει τον παπά, αλλά γιατί συναισθάνεται το βάρος από τις αμαρτίες του.

Ο ΚΑΛΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ πηγαίνει στην Εκκλησία, όχι για να φανεί, ότι είναι καλός Χριστιανός, σαν Φαρισαίος, αλλά σαν Τελώνης για να πεί στο Θεό. "Θεέ μου συγχώρεσε τις αμαρτίες μου". "Ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ".

Η πηγή βγάζει καθαρότατο νερό. Αν πάρα κάτω στην πορεία του μολυνθεί από κάποιον, φταίει η πηγή; Αν ο δικαστής γίνει άδικος, φταίει η δικαιοσύνη; Αν ο γιατρός εγκληματίσει, φταίει η Ιατρική; Η Χριστιανική Θρησκεία από κανέναν δεν μπορεί να κατηγορηθεί. Είναι Θεοσύστατη, αιώνια, γιατί αιώνιος είναι ο ιδρυτής της, ο Χριστός.

Είναι ΑΓΑΠΗ, γιατί "Ο ΘΕΟΣ ΑΓΑΠΗ ΕΣΤΙ".

Ας μην επηρεαζόμαστε από τα κηρύγματα των σκοτεινών δυνάμεων, που ξεκινούν από το Σατανά εχθρό και πολέμιο των κληρικών μας. Ας έχουμε πάντοτε υπ' όψη μας τα εξής.

Καμιά θρησκεία δεν καταπολεμήθηκε τόσο πολύ από τις άπιστες σκοτεινές δυνάμεις, όσο η Χριστιανική. Χιλιάδες αντιχριστιανικές φυλλάδες έχουν γραφεί με πείσμα και φανατισμό. Τελικά κατάντησαν νεκρές παλιοφυλλάδες νεκρών ανθρώπων. Πολλοί από τους πολέμιους αναγκάστηκαν συντριμμένοι να ομολογήσουν, σαν τον Ιουλιανό τον Παραβάτη, το "ΝΕΝΙΚΗΚΑΣ ΜΕ ΝΑΖΩΡΑΙΕ". Ενώ η θρησκεία μας παραμένει ζωντανή, ακαταγώνιστη, ακατάβλητη, ακατάλυτη. ΕΙΝΑΙ ΑΚΑΤΑΛΥΤΗ

Ο Μ. Ναπολέων κάποτε αποφάσισε να στραφεί κατά της Εκκλησίας. Ένας φίλος του επίσκοπος του είπε: - Μεγαλειότατε αυτό που σκέπτεσθε να κάνετε είναι ματαιοπονία. Δεν θα πετύχετε στο σκοπό σας. Ο Ναπολέων ρώτησε. Γιατί; - Απλούστατα, απάντησε ο επίσκοπος, γιατί δέκα εννέα τώρα αιώνες τόσο κακοί κληρικοί εμείς, με τα σφάλματά μας και τον αντιχριστιανικό βίο μας δεν μπορέσαμε να εξαφανίσουμε την Εκκλησία. Σεις, ένας

μονάχα άνθρωπος θέλετε μέσα σε τόσα λίγα χρόνια, να κατορθώσετε απ' έξω, αυτό που δεν μπορέσαμε να επιτύχουμε εμείς οι εκκλησιαστικοί από μέσα;

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΚΑΤΑΛΥΤΗ

## ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟ

Διαβάστε τούτες τις γραμμές που απευθύνονται στους γονείς και κάθε άνθρωπο. Για όνομα του Θεού μην αφήνετε πρόσφορο έδαφος ελεύθερο στους κάθε χρώματος ανατροπείς και κρημνιστές των πνευματικών θεμελίων και αξιών της φυλής μας.

Ο Ελληνοχριστιανικός Πολιτισμός είναι μιά αναμφισβήτητη Αξία, στην οποία πρέπει να προσανατολιζουμε τα παιδιά μας, παρά την αντίθετη προσπάθεια των αρνητών να την ανατρέψουν.

Καταπολεμήστε τις υλιστικές και άθεες κοσμοθεωρίες των προπαγανδιστών, που έχουν ξεφυτρώσει, όπου ζουν και κινούνται τα παιδιά μας.

Η ηθική, η πολιτική και πνευματική κρίση που μαστίζει την Κοινωνία μας είναι η χειρότερη που έχει γνωρίσει ο τόπος μας. Γύρω μας χύνονται δηλητήρια. Υλισμός, μασονισμός, αιρέσεις, ψευτοπροοδευτισμοί, άρνηση πνευματικών αξιών, αθεϊσμός, συστηματική κατασκευοφάντηση των εκπροσώπων της Εκκλησίας, ακόμα και χυδαία και ύπουλη πολεμική εναντίον και Αυτού του Αναστάντος Σωτήρος Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

Αγωνισθείτε κατά του κατρακυλήσματος των ηθικών αξιών, κατά του αφελληνισμού και αποχριστιανισμού της νέας γενιάς, των παιδιών μας.

Όσοι πονάμε για το μέλλον της φυλής μας, για τη σωτηρία των παιδιών μας, ας αγωνισθούμε. Θα ΝΙΚΗΣΟΥΜΕ, γιατί ο ΑΝΑΣΤΑΣ ΧΡΙΣΤΟΣ θα είναι μαζί μας.

## ΟΙ ΔΥΟ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΕΣ

Ο καθένας μας ας ζήσει όμορφα, υπομονετικά, ήσυχα, χαρούμενα, ως που να δύσει ο ήλιος. Για να το πετύχουμε αυτό ας αποχωριστούμε από τις νεκρές ημέρες του ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ. Κλείστε απέξω το χτες, που μας οδηγούν στα ψεύτικα και σκονισμένα μονοπάτια του θανάτου. Ξεφορτωθείτε από το άγχος του αύριο, για να νιώσετε ασφαλείς και σίγουροι για το σήμερα. Το ΜΕΛΛΟΝ μας είναι το σήμερα. Διανοητικές διαταραχές, νευρικά άγχη ακολουθούν τον άνθρωπο, που αγωνιά για το ΜΕΛΛΟΝ.

Είδατε τι έπαθε ο δύστυχος εκείνος άνθρωπος, που αγωνιούσε για την καταστροφή, που θα προκαλέσει η πτώση του Σκάυλαντ; Πήγε από συγκοπή. Μήπως και σεις περάσετε κάποια αγωνία; Η κοινωνία έγινε αγχώδης. Όλα επεργάζονται την ψυχοσωματική καταστροφή του ανθρώπου. Αγωνία για το ένα, άγχος για το άλλο, ανησυχία για το τρίτο. Τι θα γίνει;

Είδατε που κατάληξε ο Αναβρυτιώτης Παναγιώτης Χρυσομάλλης; Από την αγωνία και το άγχος πως το καράβι, στο οποίο ήταν σοβαρός μέτοχος, πάει, χάθηκε, βούλιαξε, καταστράφηκε, πίστεψε πως είναι καταστρεμμένος. Και προτού γίνουν όλ' αυτά κατάστρεψε τον εαυτόν του με την αυτοκαταστροφή του.

Πρέπει να αντιδράσουμε σωστά για να σωθούμε. Η καλύτερη προετοιμασία μας ενεργώντας για το Αύριο είναι να συγκεντρώσουμε τις προσπάθειες στο ΣΗΜΕΡΑ οργανώνοντας τις εργασίες μας και κάνοντάς τις όσο γίνεται καλύτερες. Είναι ο μόνος τρόπος κατάκτησης του ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ χωρίς άγχη. Κάποιος, από τις τρομακτικές αγωνίες και φόβους του Μέλλοντος είχε γίνει σωστό ψυχικό ράκος. Μόνο που δεν πέθανε. Κατέληξε σ' ένα Ν/μείο. Ο γιατρός διαπίστωσε, ότι οι ανωμαλίες του αρρώστου ήσαν διανοητικής μορφής. Τον θεράπευσε με

τα εξής λόγια: "Θάθελα, φίλε μου, να σκέφτεσαι τη ζωή σου σαν μιά κλεψύδρα γεμάτη με κόκκους άμμου.

Ο λαιμός της κλεψύδρας είναι στενός και στο κάτω μέρος μπορεί να περάσει μόνον ένας κόκκος άμμου κάθε φορά. Όλοι μας είμαστε σαν αυτές τις κλεψύδρες. Όταν ξυπνούμε το πρωί νιώθουμε υποχρεωμένοι να κάνουμε ένα σωρό δουλειές κείνη την μέρα. Αν δεν πάρουμε μιά - μιά κάθε φορά να τις βγάλουμε πέρα αργά, υπομονετικά και τακτικά, ακριβώς όπως περνούν οι κόκκοι του άμμου από το στενό λαιμό της κλεψύδρας, τότε θα λυγίσουμε διανοητικά και σωματικά".

Ας προχωρήσουμε και πιό πέρα. Τα στατιστικά στοιχεία της εποχής μας μαρτυρούν, ότι τα μισά κρεβάτια των νοσοκομείων μας κατέχονται από ανθρώπους, που έχουν πάθει νευρικές και διανοητικές διαταραχές.

Ανθρώπους που έχουν συντριβεί από το τρομακτικό βάρος του χτέος και του αύριου. Ένας μεγάλος αριθμός από αυτούς θα μπορούσε να κυκλοφορεί περνώντας μιά ήσυχη κι' ευτυχισμένη ζωή, αν είχε μόνον ακούσει σωστά τα λόγια του ΙΗΣΟΥ "Μη μεριμνάτε διά το αύριον, διότι το αύριον μεριμνά δι' εαυτόν"...

"Κάθε μέρα είναι μιά καινούργια ζωή για τον συνετό άνθρωπο". (Οράτιος).

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ; Αν σας άρεσαν Ξαναδιαβάστε τα...

## ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ

Είναι γεγονός πως ένα σοβαρό ποσοστό της νεολαίας μας έχει απομακρυνθεί από τις ανώτερες αξίες της ζωής. Έχει προσανατολισθεί στα κατώτερα είδη των αισθησιακών αξιών. Όχι μόνο δεν παραδέχεται, αλλά απορρίπτει τις ανώτερες ηθικές αξίες, που στην κορυφή τους βρίσκεται ο Θεός. Μιά από τις σοβαρές αιτίες της αποκοπής τους από τις Ανώτερες Αξίες της ζωής είναι τεχνιέντως καλλιεργούμενη αντίληψη στους νέους αυτούς ότι ζουν κάτω από μιά καταπίεση. Τη λέξη αυτή την πιπιλίζουν σαν καραμέλα ακόμα και παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

Έχει δημιουργηθεί στους νέους η εντύπωση ότι ζουν κάτω από την καταπίεση των μεγαλύτερων, στο περιβάλλον του σπιτιού, του σχολείου και της κοινωνίας. Η πίστη αυτή γίνεται αιτία της προσπάθειας του νέου για αποτίναξη της καταπίεσης του περιβάλλοντος.

Η λέξη καταπίεση άγνωστη στους νέους πρό 50ετίας έχει ριζώσει σήμερα μέσα τους, ώστε να γίνεται πίστη και σε περιπτώσεις που ούτε κατά φαντασία δεν είναι δυνατό να θεωρούνται καταπιεστικές. Έτσι έχει δημιουργηθεί στους νέους της εποχής μας το άγχος της καταπίεσης, που γίνεται αιτία της καταφυγής σε λύσεις αντικοινωνικές, εκδικητικές. Οι νέοι του είδους αυτού εντάσσονται συνήθως σε ομάδες, που έχουν αντικοινωνικούς σκοπούς, ομάδες τρομοκρατών, επαναστατικών, διαρρηκτών, εγκληματιών, ναρκομανών, με βασικό γνώρισμα την εκδίκηση.

Η συμπεριφορά των ανθρώπων στο περιβάλλον του παιδιού κατά το τέλος του 18ου αιώνας και στις αρχές του 19ου αιώνας ήταν αυστηρότερη από τη σημερινή στο σπίτι, στο σχολείο και στην κοινωνία. Κανένα παράπονο καταπίεσης δεν διατυπώνετο από τους νέους της παλαιότερης εκείνης εποχής και καμιά ενέργεια του νέου δεν

παρατηρείτο για αποτίναξή της. Σήμερα το περιβάλλον του παιδιού έχει πολύ αλλάξει. Έχουν μάλιστα αντιστραφεί οι όροι. Μέσα στο σπίτι το παιδί έχει γίνει ο τύραννος που καταπιέζει και επιβάλλει τη θέλησή του στους μεγαλύτερους.

Όπου παρουσιάζεται αντίδραση των μεγαλύτερων αντίθετα με τη θέληση και επιδιώξεις των παιδιών εξοστραμίζεται η λέξη: "Μη με καταπιέζετε". Λέγει ο πατέρας στο γιό του: αυτό που σκέπτεσαι να κάνεις δεν είναι σωστό, θα σε ζημιώσει. Όχι απαντάει ο γιός, και σε παρακαλώ μη με καταπιέζεις. Συμβουλεύει η μητέρα την κόρη της να μην κάνει κάποια ενέργεια που δεν είναι σωστή, όχι απαντάει η κόρη. Είμαι μεγάλη, έχω επίγνωση των πράξεών μου και σταμάτα την καταπίεση.

Έτσι τα παιδιά τραβούν το δικό τους δρόμο, που είναι γεμάτος από παγίδες. Παραμονεύει ο προαγωγός, ενεδρεύει ο έμπορος του λευκού θανάτου, στήνει τα δίχτυα του ο τρομοκράτης, ο επαναστάτης, ο διαρρηκτής, ο εγκληματίας και τα παιδιά χάνονται. Μερικά απ' αυτά στρέφονται στην αυτοκαταστροφή.

Έχουμε κρούσματα παιδιών που αυτοκτόνησαν, γιατί θεωρούσαν το περιβάλλον καταπιεστικό (16χρονη αυτοκτόνησε, γιατί την μάλωσε ο πατέρας της). Οικογενειακή καταπίεση. 14 χρονος το ίδιο, γιατί δεν πήρε καλούς βαθμούς, (σχολική καταπίεση). Φοιτήτρια έφυγε από το σπίτι της για να χαρεί μακριά από τους γονείς την ελευθερία της και έπεσε θύμα εγκληματίου, 14χρονος απαγχονίστηκε αναπαριστώντας σκηνή που είδε στην τηλεόραση κ.λ.π.

Πως δημιουργήθηκε στους νέους η πίστη, ότι το περιβάλλον στο οποίο ζούν είναι καταπιεστικό; Την πίστη αυτή, κατά τη γνώμη μας τη δημιούργησαν, οι ψευδοεπιστήμονες, που δεν πιστεύουν στις ανώτερες αξίες και ιδιαίτερα στην απόλυτη αξία που είναι ο Θεός. Με τα κηρύγματα στα βιβλία τους που χαρακτηρίζουν τις ιδέες

τους σαν προοδευτικές, έχουν σα σκοπό τους τον αποπροσανατολισμό των νέων από τις οικογενειακές ρίζες και τις υγιείς κοινωνικές αντιλήψεις.

Έτσι μια μερίδα νέων γίνεται εύκολη λεία για ένταξή τους σε οργανώσεις, από τις οποίες χειραγωγούνται και κατευθύνονται σε ιδέες ανατρεπτικές των αξιών, όπως είναι η αγάπη στην πατρίδα. Παράδειγμα. Στο χωριό μας είδαμε πρόσφατα, και είναι ακόμα γραμμένο στον τοίχο ενός σπιτιού στην πλατεία μας και δε σβίστηκε ακόμα. "ΠΑΤΡΙΔΑ = ΨΕΜΑ", η αγάπη και ο σεβασμός προς τους γονείς και τους μεγαλύτερους, το σεβασμό της ελευθερίας των άλλων με βίαιη επιβολή των ιδεών και αρχών τους την παραποίηση της ιστορίας του Έθνους και σε τελευταία κατάληξη την κατακρήμνιση της απόλυτης αξίας, που στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται ο ίδιος ο Θεός.

## ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΣΟΥ

Νέε, έφηβε, σκέψου σοβαρά κάτι σπουδαίο. Όσο πιο γρήγορα το προσέξεις, τόσο το καλύτερο για σένα. Σκέψου και προβληματίσου, πως σ' αυτή την κρίσιμη εφηβική ηλικία σου βάλλεσαι από παντού με καταγιγιστικό τρόπο από κοσμοθεωρίες και συνθήματα. Είμαι βέβαιος πως το έχεις διαπιστώσει. Σκέφτηκες, όμως, ενώ από ιδεολογίες είμαστε πλούσιοι, από ιδανικά είμαστε γυμνοί, πάμπτωχοι;

Σου μιλάνε για δικαιοσύνη οι άδικοι, σου μιλάνε για ελευθερία αυτοί που απεργάζονται την δουλειά, σου μιλάνε για ισότητα αυτοί που καλλιεργούν την ανισότητα, διακηρύσσουν τα φιλειρημιστικά τους αισθήματα και στο βάθος επιζητούν υποταγή σου. Έρχονται σε σένα, γιατί γνωρίζουν τον επαναστατικό παλμό της νεανικής ψυχής σου. Έτσι γίνεσαι αντικείμενο εκμετάλλευσης, οργανώνεσαι, υποτάσσεσαι, δουλώνεσαι και γίνεσαι όργανο για την επιβολή των θελήσεων. Γίνεσαι σκλάβος των.

Κάνοντας αρχή βάλε σαν σκοπό της ζωής σου να γεμίσεις την ψυχή σου με ιδανικά γνήσια και όχι κάλπικα. Μόνο τα γνήσια ιδανικά θα σε εμπνέουν και θα σου ανοίξουν το δρόμο της δημιουργίας και της Νίκης. Πρόσεξε μονάχα μην εμποτίσεις την ψυχή σου από τα ταπεινά, φτηνά και κάλπικα ιδανικά, που διακηρύσσουν οι σύγχρονες μηδενιστικές και αθεϊστικές ιδεολογίες που ανθούν στον τόπο μας ανάμεσα σε απερίσκεπτους νέους.

Η Νίκη θα είναι δική σου, αν για τη διάκριση και επιτυχία σου ακολουθήσεις τον σωστό δρόμο. Ένας είναι ο δρόμος μοναδικός και σίγουρος. Είναι ο δρόμος του ΧΡΙΣΤΟΥ. Ο ΧΡΙΣΤΟΣ που νίκησε το θάνατο θα σε οδηγήσει στη Νίκη. Ένα μονάχα ζητάει από μας να το ζητήσουμε μ' όλη την καρδιά μας.

Βάλε μέσα στην καρδιά σου το Χριστό και ξεκίνα. Η ζωή σου θα γεμίσει από νόημα, επιτυχία, αληθινή ευτυχία που θα σου χαρίσει την ΜΕΓΑΛΗ ΝΙΚΗ.

## ΣΚΟΠΟΣ ΣΟΥ Ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Αν ακόμα δεν έχεις βρεί το σκοπό της ζωής σου, μην αμελείς, σκέψου να τον βρεις. Όταν ανακαλύψεις αυτό που θέλεις, ρίξου στη δουλειά με όλη την καρδιά με επιμονή και σταθερότητα. Μπορεί να αργήσεις να φτάσεις στο τέρμα, γιατί στο δρόμο σου θα εμφανιστούν εμπόδια να σε ανακόψουν.

Είδες τι κάνουν οι ερευνητές; ποτέ δεν απελπίζονται, για να βρούν κάποιο νόμο.

Μην απογοητευτείς. Η κάθε αποτυχία σου να γίνεται αρχή καινούργιας προσπάθειας, ως που να φτάσεις στο τέλος.

Με την υπομονή και τη θέληση μπορείς να μεγαλουργήσεις. Ο πλουσιότερος άνθρωπος της γης, ο Τζών Ροκφέλλερ ήταν ικανός να επιμένει, για να πετύχει του σκοπού του επαναλαμβάνοντας την προσπάθειά του, αν αποτύγχανε, ακόμη και 99 φορές. Τις αποτυχίες του τις θεωρούσε σαν μία καθυστέρηση της νίκης του. Ένα πρέπει να προσέξεις. Μήπως δεν είσαι ο κατάλληλος για κείνο που διάλεξες.

Οι βλέψεις σου πρέπει να στρέφονται σε κείνο το σκοπό που φαντάζεσαι ότι θα γίνεις μεγάλος. Εκεί που αισθάνεσαι, προς τα εκεί που σε τραβούν οι επιθυμίες σου.

Χάραξε το δρόμο και ακολούθησέ τον και αδιαφορώντας για τις δυσκολίες και τα εμπόδια, ρίξου στον αγώνα για την τελική νίκη. Πρόσεξε μονάχα μη διασκορπίζεις τις δυνάμεις σου· όσο δυνατός και να είσαι, δεν θα κατορθώσεις να πετύχεις σπουδαία πράγματα. Όσοι πέτυχαν στη ζωή είχαν βάλει για σκοπό τους μόνον ΕΝΑ. Το σκοπό αυτό αρκεί να τον έχεις διαλέξει Συ ο ίδιος και κανέναν άλλον. Στο λέω αυτό γιατί δυνατόν κάποιος από το περιβάλλον σου ίσως προσπαθήσει να σε αποπροσανατολίσει από το δικό σου σκοπό, να γίνεις αυτό,



που δεν θέλεις. Ακολούθησε αυτό, που σ' έχει προικίσει η φύση σου. Αν γεννήθηκες για έμπορος, δεν μπορείς να γίνεις καλλιτέχνης. Αν κάνεις για τεχνίτης, δεν πρέπει να γίνεις δάσκαλος. Αν σε τραβάει η θεολογία, δεν πρέπει να γίνεις αστυνομικός. Αν σ' αρέσει να γίνεις γεωργός, δεν μπορείς να γίνεις ξυλουργός. Αν τελικά γίνεις αυτό που δεν έχεις μέσα σου, δεν θα γίνεις ποτέ πρώτος. Πρώτος γίνεται κείνος που μπόρεσε να ακολουθήσει τα δικά του νερά, σ' αυτά μπορεί να μεγαλουργήσει. Μην δέρνεσαι και χτυπιέσαι μακριά απ' τα νερά σου σαν το ψάρι. Ακολούθησέ το στοιχείο σου και ρίξου μ' όλες τις δυνάμεις σου να πετύχεις το σκοπό σου.

Αν τα πρόσωπα, που σε περιβάλλουν θεωρήσουν ανώφελη κι' ανόητη την προσπάθειά σου, γιατί δεν ακολούθηρες τις δικές τους υποδείξεις, αυτά τα ίδια πρόσωπα θα σε χειροκροτήσουν και θα σε επεφημίσουν, όταν η επιτυχία στέψει το έργο σου.

## ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ

Νέε μου, μέσα σου, γνωρίζεις πως φέρνεις μιά ανυπολόγιστη δύναμη, που δεν την έχεις χρησιμοποιήσει ως τα τώρα, γιατί δεν έχεις την αίσθησή της;

Η δύναμή σου αυτή μοιάζει με τη βενζίνη που είναι κλεισμένη μέσα στο τεπόζιτο του αυτοκινήτου και βρίσκεται σε λανθάνουσα κατάσταση. Κάποιος σπινθήρας χρειάζεται για να δώσει την ευκαιρία να εκδηλωθεί η δύναμή της.

Όποιος ανακαλύψει την εσωτερική αυτή δύναμη, πρέπει να σπάσει τα δεσμά της. Τότε θ' αρχίσει η εντατική εργασία με αποτέλεσμα την ανάδειξή του.

Πολλοί άνθρωποι που κατέχουν μεγάλες θέσεις μη νομίζετε ότι πρόκειται περί εξαιρετικών ατόμων. Η διαφορά μεταξύ αυτών και των αποτυχημένων έγκειται στο ότι, οι πρώτοι ανακάλυψαν τις αόρατες εσωτερικές δυνάμεις των, άναψαν τον σπινθήρα και απόκτησαν αυτοπεποίθηση, εργάστηκαν εντατικά με υπομονή και επιμονή με αποτέλεσμα να φτάσουν στην επιτυχία.

Πολλοί άνθρωποι μεγαλούργησαν και ας είχαν λιγότερο πνεύμα από το δικό μας. Έγιναν διάσημοι, γιατί ανακάλυψαν τις κοιμισμένες εσωτερικές δυνάμεις των, τις καλλιέργησαν τις χρησιμοποίησαν και έφτασαν στο σημείο να γίνουν σπουδαίοι. Το ίδιο κι εσείς, αν πιστέιτε για την ύπαρξη των δυνάμεων αυτών και δεν αφήσετε το περιβάλλον, τις ατυχίες, τις κακές περιστάσεις να σας καταβάλουν, τότε θα γίνει το θαύμα στον εαυτό σας. Οι εσωτερικές δυνάμεις είναι αναμφισβήτητα ένας νόμος. Το θέμα είναι, ότι πολλοί άνθρωποι τον αγνοούν. Όταν γίνει γνωστός και τεθεί σε ενέργεια, θα επακολουθήσει το θαύμα της επιτυχίας. Νέε, μέσα σου έχεις διανοητική, ψυχική, σωματική δύναμη. Ανακάλυψέ την και χρησιμοποίησέ την. Προχώρησε προς το τέρμα αδιαφορώντας για τα πολλά εμπόδια, που θα σου παρουσιάζονται και

τότε σίγουρα θα νικήσεις.

Πρόσεξε μονάχα σαν ανέβεις ψηλά, μην αφήσεις ο εγωϊσμός να σε κυριεύσει, γιατί αυτός θα υποσκάψει τα θεμέλια του οικοδομήματός σου και δυνατόν να καταρρεύσει και να συμπαρασύρει και σένα.

## Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΣΚΕΨΕΩΝ

Νέε, μάθε ότι οι κακές σκέψεις επιφέρουν συναισθηματικές διαταραχές με θλιβερά επακόλουθα: την κακή λειτουργία του θυρεοειδή αδένα, καρδιακές διαταραχές, πονοκεφάλους, σωματικά έλκη, διαβήτη, πίεση κ.λ.π.

Ένας διάσημος γιατρός είχε γράψει σε μία μεγάλη κορνίζα που την είχε κρεμασμένη στο κεντρικό σημείο του χώλ, για να τη διαβάζουν οι άρρωστοι προτού μπούν στο ιατρείο. Λοιπόν διάβασέ την κι' εσύ.

### "ΗΡΕΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ"

Οι πιό ανακουφιστικές δυνάμεις που μας αναδημιουργούν είναι η υγιεινή διατροφή, ο ύπνος, η μουσική, το γέλιο.

- Νάχετε πίστη στο Θεό.
- Να μάθετε να κοιμόσαστε καλά.
- Να αγαπάτε την καλή μουσική.
- Να βλέπετε την αστεία πλευρά της ζωής.

"Και τότε η υγεία και η ευτυχία θάναι στο πλευρό σας".

Νέοι, αγαπάτε τη ζωή; Θέλετε να ζήσετε πολύ; Θέλετε να πετύχετε στη ζωή; Επιθυμείτε ν' απολαύσετε την καλή σας υγεία; Στο χέρι σας είναι να το πετύχετε. Πως; Το ξανατονίζουμε. Μέσα σας έχετε πηγές ενέργειας. Χρησιμοποιείστε τες. Θα σας δημιουργήσουν την αναμφισβήτητη ικανότητα ν' ανυψώσετε τη ζωή σας σε μία συνειδητή προσπάθεια να προχωρήσετε μ' εμπιστοσύνη προς την κατεύθυνση των ονείρων σας, για να συναντήσετε την επιτυχία της ζωής που ονειρευτήκατε.

Πριν από αρκετά χρόνια ένας πετυχημένος μεγάλος συγγραφέας ρωτήθηκε από κάποιον. "Ποιό είναι το σπουδαιότερο μάθημα που δέχτηκε ποτέ;" Χωρίς δυσκολία απάντησε:

"Το πιο ζωτικό μάθημα που δέχτηκα ποτέ, είναι η σημασία του τι σκεφτόμαστε. Αν ήξερα τι σκέφτεστε θα

μπορούσα να σας πω ποιός είστε. Οι σκέψεις μας κάνουν αυτό που είμαστε. Αυτές είναι που μας καθορίζουν την μοίρα μας. Τώρα γνωρίζω πως το σπουδαιότερο πρόβλημα, που πρέπει να αντιμετωπίσουμε είναι να διακανονίσουμε τις σκέψεις μας διαλέγοντας τις πιο σωστές και καλές. Αν το πετύχουμε να το κάνουμε βρισκόμαστε στο σωστό δρόμο για την λύση των προβλημάτων μας".

Ο Αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος συνοψίζει μέσα σε έντεκα λέξεις τον καθορισμό των πεπρωμένων μας.

"Η ζωή, λέγει, είναι αυτό που την κάνουν οι σκέψεις μας". Αν κάνουμε ευτυχισμένες σκέψεις, θα είμαστε ευτυχισμένοι. Αν σκεφτόμαστε αρρωστημένα θα γίνουμε σίγουρα άρρωστοι. Αν συλλογιζόμαστε την αποτυχία σίγουρα ασφαλώς θα αποτύχουμε. Δεν είμαστε αυτό που νομίζουμε, αλλ' αυτό που σκεφτόμαστε. Λοιπόν από σας τους ίδιους εξαρτάται να γίνετε άτομο ισχυρό, ζωηρό, δυνατό, ρωμαλέο.

Γι' αυτό πλούτισε το μυαλό σου με σκέψεις καλές. Αυτές θα ξυπνήσουν τις λανθάνουσες δυνάμεις, όπως έχουμε κι' άλλοτε τονίσει, που βρίσκονται μέσα σας, για να σας οπλίσουν με πίστη, δύναμη και θάρρος να φέρετε στο τέρμα εκείνο που θα θελήσετε. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος να φτάσετε στην κορυφή.

## ΚΑΛΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Νέε μάθε να σκέπτεσαι ζωηρά και έντονα διαρκώς πάνω σ' αυτό που θέλεις να πετύχεις. Η ψυχολογία το λέει και μη σου φανεί περίεργο. Οι σκέψεις γεννούν μεγάλη δημιουργική δύναμη. Είμαστε προϊόντα των σκέψεων που κυριαρχούν μέσα μας. Αυτές έχουν τη δύναμη να δημιουργούν, αλλά και να καταστρέφουν. Η σκέψη προϋπάρχει. Έπεται το συναίσθημα και η πράξη, που είναι προϊόντα της σκέψης.

Γνωρίζεις πόσοι είναι άρρωστοι χωρίς πραγματικά να είναι; είναι συναισθηματικά άρρωστοι. Αν οι σκέψεις σου κυριαρχούνται από συναισθήματα απαισιοδοξίας, αγωνίας, ανησυχίας, στενοχώριας, φόβου, ηττοπάθειας απελπισίας, σίγουρα ανοίγεις την πόρτα της αποτυχίας. Αν λ.χ. σκέπτεσαι τη φτώχεια και ζεις με το φόβο της, δεν θα μπορέσεις να της ξεφύγεις. Αν σε βασανίζει ο φόβος της αρρώστιας ασφαλώς θα αρρωστήσεις. Αν σε κρατά ο φόβος των γηρατειών θα γεράσεις πριν την ώρα σου. Οι κακές σκέψεις εμποδίζουν το δρόμο της επιτυχίας, καταστρέφουν κάθε προσπάθεια και οδηγούν στην αποτυχία κάνοντας τη ζωή αληθινό μαρτύριο.

Για να οδηγηθείς στην επιτυχία, κόψε το δεσμό που καταστρέφει τον ενθουσιασμό και σκοτώνει την ενεργητικότητα. Τοποθέτησε τον εαυτό σου ανάμεσα σε καλές σκέψεις. Αυτός που δεν ζει με καλές σκέψεις, οδηγείται σε συναισθηματικές διαταραχές, που οδηγούν στο γιατρό. Νέε, τη ζωή μπορείς να την κερδίσεις αν τοποθετήσεις μέσα σου καλές σκέψεις αντιμετωπίζοντας με θάρρος και αποφασιστικότητα τα προβλήματά της χωρίς να σε στενοχωρούν.

## ΠΡΟΧΩΡΑ ΜΠΡΟΣΤΑ

Νέε, πίστεψε στον εαυτό σου και στην επιτυχία του σκοπού σου. Όρμησε στην παλαιστρα της μαθητικής σου ζωής με όλες σου τις δυνάμεις με την πεποίθηση ανθρώπου που θέλει να κερδίσει.

Συγκέντρωσε τις δυνάμεις σου και κατεύθυνέ τες σωστά και να είσαι σίγουρος πως θα φτάσεις στην κορυφή. Έχε εμπιστοσύνη στις ικανότητές σου και την αξία σου, γιατί είναι πολλοί άνθρωποι που αποτυγχάνουν, επειδή δεν πιστεύουν ούτε στον εαυτό τους μήτε στην επιτυχία τους. Αντίκρουσε με πεποίθηση τις δικές σου δυνάμεις, την ικανότητά σου και την αξία σου, γιατί η έλλειψη αυτοπεποίθησης θα σε κάνει άνθρωπο δειλό και συνεσταλμένο, άνθρωπο που θα υποχωρεί, ανήμπορος και απελπισμένος.

Πίστεψε στον εαυτό σου. Νιώσε τις δυνάμεις που έχεις μέσα σου. Αυτές θα σε ανεβάσουν ψηλά. Πίστεψε στη νίκη επίμενε όσες δυσκολίες κι' αν συναντήσεις στο δρόμο σου αποφασισμένος να τις ξεπεράσεις.

Πρόσεξε πολύ ένα μεγάλο εχθρό που απεργάζεται την καταστροφή σου. Ο εχθρός αυτός είναι το καταθλιπτικό αίσθημα της "ΚΑΤΩΤΕΡΟΤΗΤΑΣ". Το αίσθημα αυτό βασανίζει και εξουδετερώνει κάθε προσπάθεια του ανθρώπου για να ανέβει σε ψηλότερα επίπεδα. Το αίσθημα αυτό της κατωτερότητας θα σου εξασθενήσει τις δυνάμεις, θα καταστρέψει τις φιλοδοξίες σου, θα σου σαρώσει τα όνειρα θα σου αφανίσει την ελπίδα.

Ο άνθρωπος που κατατρέχεται από το αίσθημα αυτό χάνει την αυτοπεποίθηση και γίνεται μέλος της στρατιάς των ηττημένων. Νέε, κατάστρεψε το ολέθριο και ελεεινό αυτό αίσθημα. Βγάλε από το μυαλό σου, ότι οι άλλοι είναι ανώτεροί σου. Αν θέλεις να προχωρήσεις μπροστά σημαιοφόρος στη ζωή, οδηγός και φάρος της ζωής. Τίποτε δεν θα ανακόψει τον δρόμο σου. Πίστεψε στη ζωή και στη δύναμή σου και θα βγεις νικητής, σου το εύχομαι.

## Η ΕΛΠΙΔΑ

Ελπίδα! Είναι ένα χρυσό δώρο, που μας γεμίζει θάρρος, πεποίθηση αισιοδοξία. Αρρώστησε ο πατέρας, η μητέρα, το παιδί, ελπίζουμε πως θα γίνουν καλά. Πάει το παιδί στα ξένα, στον πόλεμο, ελπίζουμε να γυρίσει πίσω. Μπαίνουμε σ' ένα αγώνα, ελπίζουμε να νικήσουμε. Ελπίδα! είναι μία λέξη που περικλείει ένα αίσθημα δυναμικό γεμάτο θάρρος και αισιοδοξία.

Η ελπίδα έχει τις ρίζες της στην πίστη. Ελπίζω, γιατί πιστεύω. Η σύγχρονη ζωή είναι γεμάτη από θύελλες που σαρώνουν τον άνθρωπο και την κοινωνία.

Μόνον ο άνθρωπος που ελπίζει στο Θεό ενεργεί σωστά. Όταν ο άνθρωπος βρίσκεται σε αρμονία με το Θεό κι ελπίζει σ' αυτόν τότε μπορεί ν' αντιμετωπίσει και τις πιο βίαιες θύελλες.

Το δένδρο που έχει βαθιές ρίζες, λυγίζει, αλλά στέκεται όρθιο σε κάθε θύελλα. Διασκεδάζει, παίζει μαζί της. Ο άνθρωπος που μέσα του δεν έχει βαθιές τις ρίζες της ελπίδας, πίστης και αγάπης γονατίζει μέσα στις θύελλες, σπάζει διανοητικά και ψυχικά.

Όταν έχεις την πίστη στο Θεό ζεις πάντα με την ελπίδα, στέκεσαι όρθιος, όσο κι' αν προσωρινά λυγίζεις. Μέσα στις μπόρες της ζωής υψώνεις το ανάστημά σου, αναπνέεις τον καθαρό αέρα του Θεού. Όταν στηρίζεσαι στο Θεό και ελπίζεις σ' αυτόν τότε οι θύελλες της ζωής γίνονται το μέσο, για να γίνεις μεγαλύτερος, δυνατότερος, ένας άνθρωπος που θα νικάς πάντα στη ζωή.

## ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΜΑΣ

Τα ναρκωτικά έφτασαν μπροστά στην πόρτα μας. Τα παιδιά μας σε κάθε βήμα τους παγιδεύονται σ' αυτά. Οι έμποροι του θανάτου αδίστακτοι παραμονεύουν παντού. Στείνουν τα δίχτυα τους στους στρατώνες, στις φυλακές, στα σχολεία, στα κέντρα διασκέδασης. Παντού όπου συχνάζουν οι νέοι βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για την διάδοσή τους. Η 10ετία του 90 θα είναι των ναρκωτικών. Αν σκεφθεί κανείς για να βρεί την αιτία της τρομακτικής διάδοσης, και είναι ειλικρινής, θα βγάλει και το πιο κάτω συμπέρασμα.

Η ταχεία διάδοση των ναρκωτικών ανάμεσα στους νέους έχει υποβοηθηθεί από την πτώση των ΗΘΙΚΩΝ και ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ.

Η υλιστική και αθεϊστική νοοτροπία της εποχής έχει ευνοήσει τη διάδοσή τους ανάμεσα στους νέους. Η νοοτροπία αυτή καλλιεργείται από τα ρυπαρά περιοδικά διαστροφής και ανωμαλίας, τα οποία δηλητηριάζουν τους νέους και τους μεταβάλλουν σε αρρωστημένους τύπους, διάφορα δημοσιεύματα στις εφημερίδες, πολλά βιβλία φθοροποιά, ακόμα και τα ποικίλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όλ' αυτά υπονομεύουν τις Ηθικές και Πνευματικές αξίες.

Δεν ξεχνώ την από τηλεόραση συζήτηση για τα ναρκωτικά. Μιά κοπέλα, η οποία είχε κάνει χρήση σκληρών ναρκωτικών, δήλωσε με παρησία πως απαλλάχτηκε από τα ναρκωτικά και σώθηκε, γιατί "γνώρισε το Χριστό", που ως τότε τον είχε αγνοήσει. Έδωσε στην ανώτατη υπεραξία το Χριστό, την πίστη και την αγάπη της και το θαύμα έγινε.

Ο αξιοθρήνητος τηλεπαρουσιαστής δεν άφησε να ολοκληρώσει την ομιλία της. Τη διέκοψε και έδωσε το λόγο σε άλλους ομιλητές, μήπως το ακούσουν οι νέοι και στραφούν στο Χριστό;

Το μεγαλύτερο όπλο κατά των ναρκωτικών και κάθε άλλου κακού είναι να αλλάξει το πνεύμα της εποχής. Καιρός είναι να αναθεωρήσουμε τις σύγχρονες αντιλήψεις του υλιστικού πνεύματος της εποχής. Πρέπει να οδηγήσουμε τους νέους κοντά στις μεγάλες ΗΘΙΚΕΣ και ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ.

Πως είναι δυνατόν να επικρατήσουν οι ανώτερες αξίες όπως είναι η αγάπη, η αδελφωσύνη, η Ελευθερία, η Ειρήνη, ο σεβασμός, όταν τα κηρύγματα λέγονται σε λέξεις, αλλά δεν τηρούνται στην πραγματικότητα; Ο άνθρωπος στραγγαλίζει την ελευθερία του ανθρώπου. Ποδοπατεί τα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι οπαδός της αθεΐας και της ύλης. Είναι δυνατό με τέτοιες ιδέες να στραφεί προς τις ανώτερες αξίες, αφού δεν πιστεύει στην ανώτατη βαθμίδα της υπεραξίας που είναι Θεός; Αυτό το "Επί γης Ειρήνη" είναι Θεϊκό μήνυμα. Τότε θα επικρατήσει, όταν αυτοί που το κηρύσσουν το πιστεύουν. Ας αλλάξουν λοιπόν οι μεγάλοι για να φτιάξει και η κοινωνία των μικρών.

Είναι χρέος όλων. Η οικογένεια, το Σχολείο, η Εκκλησία, η Κοινωνία, το Κράτος θα πρέπει να δουλέψουν σκληρά για να εκριζώσουν τις υλιστικές αντιλήψεις, που καλλιεργούνται και ριζώνουν εύκολα ανάμεσα στους νέους. Να δώσουμε στους νέους ηθικό και πνευματικό περιεχόμενο στη ζωή τους που τόσο έχει περιφρονηθεί.

Βλέπουμε, πως κάθε ημέρα χειροτερεύουν τα πράγματα. Οι νέοι πεθαίνουν από τα ναρκωτικά, οι νέοι αυτοκτονούν, οι νέοι εγκληματούν, οι νέοι τρομοκρατούν. Στο ότι έφτασαν σ' αυτό το κατάντημα φταίνει οι μεγάλοι. Φταίει η κοινωνία, που δεκαετίες τώρα τους ωθεί στην καταστροφή.

Δεκαετίες πρέπει να περάσουν για να διορθωθεί το κακό και να περιορισθεί.

Η οικογένεια ανήμπορη, η Εκκλησία δοκιμάζεται, αλλά κάνει ό,τι μπορεί, η κοινωνία αρνητική, το Κράτος ατά-

ραχο. Ποιός θα αλλάξει την πορεία από τον κατήφορο της καταστροφής; Ποιός θα σώσει τους νέους; Ο ΘΕΟΣ ας βάλει το ΧΕΡΙ ΤΟΥ.

## ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι παγκόσμιο. Η Ελλάδα πάντα ήταν το κέντρο διακίνησης των ναρκωτικών από την Ανατολή στη Δύση.

Μια χώρα με αλματώδη ανάπτυξη του τουρισμού είναι επόμενο να βρίσκεται στην επικίνδυνη ζώνη της εμπορείας και διάδοσης των ναρκωτικών, άρα και οι κίνδυνοι που απειλούν τους νέους μας μεγαλύτεροι.

Η διάδοσή των βρήκε πρόσφορο έδαφος ανάμεσα στους νέους. Τα όρια της ηλικίας χρονο με το χρόνο κατεβαίνουν. Στα πρόθυρα του θανάτου βρίσκονταν στην Ελλάδα 10.000 τοξικομανείς. Το χειρότερο είναι πως ανάμεσα σ' αυτούς βρίσκονται πολλοί νέοι και νέες. Στη δεκαετία του 1960 οι τοξικομανείς ήσαν άτομα από 35 ετών και άνω. Σήμερα οι έμποροι του θανάτου εισέδυσαν μέσα στον μαθητόκοσμο. Παιδιά 14-15-16 και 17 ετών είναι παγιδευμένα στα δύχτια τους. Ο καθημερινός τύπος δημοσιεύει δραματικά περιστατικά χρήσης ναρκωτικών, αλλά και τραγικών θανάτων νέων από τη χρήση τους.

Τα ποσοστά των νέων της Ελλάδας που κάνουν χρήση μας είναι τελείως άγνωστα, αλλά και μήτε είναι δυνατό να γίνουν έρευνες, επειδή η κατοχή και η χρήση τιμωρούνται αυστηρά από το Νόμο.

Πάντως ο αριθμός των συλλαμβανομένων είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αριθμό εκείνων, που κάνουν χρήση.

Πολλοί νέοι που πλέχτηκαν στα πλοκάμια του αργού λευκού θανάτου υψώνουν απελπισμένα τα χέρια τους ζητώντας βοήθεια για σωτηρία. Ποιός θα τους σώσει; Ο εαυτός τους; Αδύνατο! Οι γονείς; ακατόρθωτο, γιατί το κακό σε πολλές περιπτώσεις από κεί ξεκινάει. Το κράτος; Αλίμονο! Η σκληρή και ανελέητη τιμωρία που επικρέμεται από την ισχύουσα νομοθεσία, όχι μόνο δεν βοηθάει, αλλά αντίθετα υψώνει τείχος αδιαπέρατο καταστροφής

και όχι σωτηρίας.

Τότε τι απομένει να κάνουμε ως ότου το Κράτος σκεφθεί τρόπους σωτηρίας; Κατά τη γνώμη μας αυτό που απομένει είναι να προστατεύσουμε τους νέους μας, να μη κάνουν το πρώτο βήμα προς τα ναρκωτικά. Στον τομέα αυτόν μέχρι σήμερα τίποτε δεν έχει γίνει. Μας το βεβαιώνουν οι νέοι, μαθητές Λυκείου που βρέθηκαν, άθελά τους, μέσα στο κύκλωμα. Ζητούν να πάρει η κοινωνία κατάλληλα μέτρα προστασίας των. Μέτρα που θα στηρίζονται στην ανθρωπιότητα την αγάπη και κατανόηση.

Οι νέοι μας σήμερα έχουν γίνει ευαίσθητοι με ασθενή χαρακτήρα. Αισθάνονται πως τους βαραίνει η πλάκα της καταπίεσης. Έχουν φορτωθεί με άγχη, αγωνίες, φόβους, δυσκολίες. Βλέπουν τη ζωή να προβάλλει μπροστά τους σαν βουνό. Η αδυναμία τους να υπερνικήσουν τα εμπόδια αυτά τους σπρώχνει στην εύκολη λύση να βρουν το υποκατάστατό της. Αρνούνται τη ζωή και καταφεύγουν, εύκολα στην φανταστική, ονειρική, ονειρώδη, ψεύτικη, παραδεισένια που τους τα προσφέρει, έστω προσωρινά, η χρήση των ναρκωτικών.

#### ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ 1) Να γκρεμίσει το τείχος που έχει υψώσει με την Νομοθεσία, για να είναι εύκολη η εμφάνιση των αρρώστων, για να πραγματοποιηθεί με κατάλληλα μέσα η σωτηρία των.

2) Να αντιμετωπίζονται σαν άρρωστοι και όχι σαν εγκληματίες.

3) Να ιδρυθούν κατάλληλα νοσηλευτικά ιδρύματα, που θα δέχονται τους αρρώστους, όπως τους δέχονται για κάθε άλλη περίπτωση.

4) Να φροντίσει το Κράτος και η Κοινωνία να μειώσει τις φοβίες, τις ανίες, τα άγχη, τις αγωνίες, τα εμπόδια, τις απογοητεύσεις κ.λ.π., από τα οποία κατατράχεται η

σημερινή νεολαία μας.

5) Να ισχυροποιηθεί ο κλονιζόμενος θεσμός της οικογένειας.

6) Να παύσει η σκληρότητα του πατέρα και η παθολογική αγάπη της μητέρας.

7) Να δίδεται ηρέπεια θέση στο νεό με συμμετοχή του στις συζητήσεις. Στην επίλυση των οικογενειακών προβλημάτων, κι' όπου είναι δυνατόν, να έχει ενεργό συμμετοχή και το προβάδισμα στην εφαρμογή των ιδεών του. Έτσι η ζωή του νέου θ' αποκτήσει περιεχόμενο και ενδιαφέρον να αγωνισθεί και να νικήσει.

8) Να γίνει εκστρατεία διαφώτισης των γονέων γύρω από τους τρόπους συμπεριφοράς και τις σχέσεις των με τα παιδιά. Σε περίπτωση που οι γονείς διαπιστώσουν κάτι το ύποπτο στην συμπεριφορά των παιδιών τους, να μην αφήσουν να περνάει ο καιρός προσπαθώντας να λύσουν μόνοι τους το πρόβλημα, αλλά να καταφεύγουν σε ειδικούς, για να δώσουν τις ανάλογες συμβουλές τους.

9) Να διαφωτισθούν οι νέοι για τους κινδύνους και συνέπειες που διατρέχουν από τη χρήση των ναρκωτικών.

10) Το Κράτος και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι εκπαιδευτικοί, οι εκπολιτιστικοί Σύλλογοι να φροντίσουν, ώστε να δημιουργηθούν αθλητικά, μορφωτικά και πολιτιστικά κέντρα για να έχει ο νέος τη δυνατότητα να διοχετεύσει τη ζωτικότητα του και να μπορεί να ζήσει και να χαρεί στιγμές αληθινής χαράς και δημιουργίας.

11) Να γυρισθούν κατάλληλες ταινίες, στις οποίες να εκτυλίσσεται το τραγικό δράμα των νέων που καταφεύγουν στα ναρκωτικά. Είναι, ίσως το μεγαλύτερο μέσο που μπορεί να συγκρατήσει τους νέους μας να μην παραδοθούν στον πειρασμό της δοκιμής των.

Προ 50/ετίας ανθυμούμαι, ένας παρόμοιος κίνδυνος που απειλούσε τους νέους ήσαν τα αφροδίσια νοσήματα. Θεωρείτο κοινωνικό στίγμα, όποιος είχε τέτοιο νόση-

μα. Κρατιόταν μυστικό. Για να προστατευθούν οι νέοι τότε από τον δημόσιο κίνδυνο των αφροδισίων τους έφεραν κοντά στο νόσημα. Γνωρίσαμε τις τρομακτικές συνέπειες των αφροδισίων με προβολή ταινιών. Η εντύπωση ήταν τρομακτική. Φόβος και τρόμος μας έπιανε στο άκουσμα μονάχα της λέξης "σύφιλις".

Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει και με τα ναρκωτικά. Να ξεσκεπάσουμε μπροστά στα μάτια των νεών τις φοβερές συνέπειες τους στον άνθρωπο. Το άγνωστο να γίνει γνωστό. Ο πειρασμός τραβάει πάντα προς το άγνωστο.

**ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΙ ΑΣΗΜΟΙ "Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗ"** αδύνατη. Ποιός θα μας ακούσει; Αν τουλάχιστον μας άκουγαν οι νέοι και οι γονείς της Βορειοδημότικης περιοχής! Το έχουμε και άλλοτε πει! Το ξαναλέμε.

**ΓΟΝΕΙΣ ΑΓΡΥΠΝΕΙΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ**

Δεν καλλιεργούμε τον πανικό. Είναι διαπιστωμένο. **Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΗΣ.**

## **ΚΑΠΝΙΣΜΑ - ΚΑΡΚΙΝΟΣ**

### **ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥ**

"Είναι δέκα χρόνια που έχω να βάλω τσιγάρο στο στόμα. Όταν πήρα την απόφαση να το σταματήσω, σκέφτηκα να βοηθήσω και τους μαθητές μου να μη δοκιμάσουν ποτέ το τσιγάρο.

Έκανα το εξής. Μιά μέρα που μπήκαν οι μαθητές μου στην τάξη, είδαν στον πίνακα γραμμένες τις φράσεις.

**ΤΟ ΤΣΙΓΑΡΟ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΚΑΡΚΙΝΟ.**

**ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ Τ' ΑΦΗΝΩ**

**ΑΝ ΜΕ ΠΙΑΣΤΕ ΝΑ ΚΑΠΝΙΖΩ**

**ΦΩΝΑΧΤΕ. ΠΕΤΑΧΤΕ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ.**

Επακολούθησε ολόκληρη συζήτηση. Αναπτύχθηκαν οι λόγοι, που επιβάλλουν να μη καπνίζουμε. Διαβάσαμε στατιστικές, ομιλίες επιστημόνων, ανακοινώσεις, δημοσιεύματα, στα οποία αναφέρονται οι τρομακτικές συνέπειες στην υγεία από το κάπνισμα... Μιά μέρα στο διάλειμμα οι μαθητές, άγρυπνοι φρουροί μου, με συνέλαβαν να καπνίζω. Με περικύκλωσαν κι' "εν χορώ" άρχισαν να μου τα ψάλλουν. "Κύριε πετάχτε το τσιγάρο. Το κάπνισμα προκαλεί καρκίνο". Τι νάκανα! Το ποδοπάτησα! Στην τάξη έγινε ολόκληρη συζήτηση. Οι μαθητές καταλαβαν πόσο δύσκολα κόβεται ένα πάθος. Θέλει αγώνα σκληρό, δύναμη μεγάλη, θέληση ισχυρή. Μόνον ο άνθρωπος που έχει δυνατό χαρακτήρα, μπορεί ν' αντιδράσει στις προκλήσεις για να ξαναρχίσει το κάπνισμα. Από τότε πιά δεν με ξανάπιασαν να καπνίζω.

Η διδασκαλία συνδυασμένη με το παράδειγμά μου είχε μεγάλη επίδραση στις ψυχές των μαθητών.

Πολλοί απ' αυτούς ζητούσαν επίμονα από τους γονείς των να κόψουν το τσιγάρο, γιατί προκαλεί καρκίνο. Πήραν εχθρική θέση κατά του καπνίσματος.

Μετά μία εξαετία όταν τα παιδιά είχαν φτάσει στην τελευταία τάξη του Λυκείου έκαναν μία συνεστιάση, στην



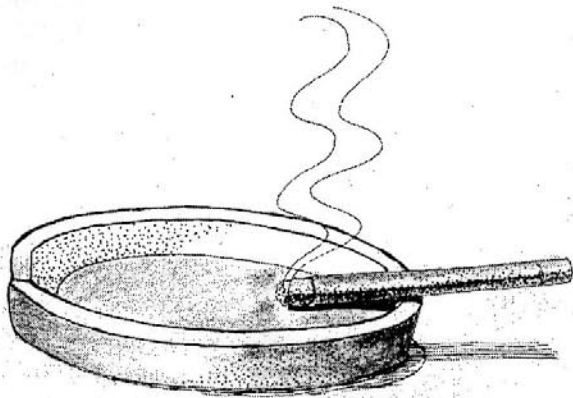
οποία με είχαν καλέσει.

Εκεί, έπειτα από έρευνα που έκανα, διαπίστωσα ότι ανάμεσα στους 40 παλαιούς μαθητές μου είχαν αποκτήσει το πάθος του καπνίσματος μόνον 4 δηλαδή 1 προς 10 ενώ από στατιστικές που έχουν γίνει στους 4 έφηβους οι 3 καπνίζουν από 10-20 τσιγάρα. Δηλαδή σ' ένα 90% των μαθητών είχε ριζώσει μέσα τους το μίσος κατά του καπνίσματος".

Ωραίος, βέβαια, και αποκλειστικός ο τρόπος αυτός του δασκάλου, για να ωφεληθεί ο ίδιος, αλλά να διδάξει και τους μαθητές του. Ποιός όμως, από τους δασκάλους και γονείς καπνιστές μπορεί να τον εφαρμόσει;

Αν κάποιος το τολμήσει, θα προσφέρει το μεγαλύτερο καλό στο μαθητή του, στο παιδί του.

**ΤΟ ΤΣΙΓΑΡΟ ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΚΑΡΚΙΝΟ  
ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΑ, ΠΑΙΔΙΑ, Τ' ΑΦΗΝΩ.**



*Κόψε το. Το τσιγάρο είναι φονιάς*

## ΚΑΠΝΙΣΜΑ - ΚΑΡΚΙΝΟΣ

Η Ανώτατη Υγειονομική Υπηρεσία των Η.Π.Α. μας πληροφορεί, ότι μέσα στο 1982 θα χάσουν τη ζωή τους από τον Καρκίνο 100.000 Αμερικανοί.

Η εκστρατεία κατά του καπνίσματος στην Αμερική χρονολογείται από το 1964. Ύστερα από πολύχρονες έρευνες η Ιατρική Επιστήμη απόδειξε, ότι το τσιγάρο αποτελεί την κύρια αιτία του πνευμονικού Καρκίνου. Για το λόγο αυτό η Κυβέρνηση των Η.Π.Α. υποχρέωσε την αναγραφή στα κυτία των τσιγάρων την προειδοποίηση στους καπνιστές πως "το κάπνισμα προκαλεί καρκίνο".

Στην Ελλάδα δεν πάρθηκε αυτό το μέτρο, αλλά κάτι ουσιαστικώτερο έγινε τουλάχιστον για τους μη καπνιστές.

Απαγορεύτηκε το κάπνισμα στα Νοσοκομεία συγκοινωνιακά μέσα και γενικά σε κλειστούς χώρους, στους οποίους συχνάζουμε υποχρεωτικά. Ο Δοξιάδης μας έκανε ένα καλό. Ας είναι καλά.

## ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ - ΚΑΡΚΙΝΟΣ

Οι γιατροί όλου του κόσμου, ύστερα από χειροπιαστές αποδείξεις μας τονίζουν τις ολέθριες συνέπειες που έχει το κάπνισμα στην υγεία μας. Σε πολλές χώρες, όπως και στην Ελλάδα, τα μέσα ενημέρωσης, που κατέκλυζαν τον κόσμο με τις διαφημίσεις για τη διάδοση του τσιγάρου, σταμάτησαν τη διαφήμιση και άρχισαν μία εκστρατεία διαφώτισης του κοινού για τα θανάσιμα αποτελέσματα σε βάρος της υγείας του καπνιστή.

Παρ' όλες τις προσπάθειες περιορισμού του καπνίσματος, όπου γίνονται έρευνες, τα αποτελέσματα είναι αποκαρδιωτικά. Εμπνέουν σοβαρές ανησυχίες από την επέκταση του καπνίσματος προ πάντων στη νεαρή ηλικία και των δύο φύλων.

Τα 20% της παιδικής ηλικίας κάνει χρήση τσιγάρου.

Τρεις στους τέσσερους εφήβους καταναλώνουν από 10 έως 20 τσιγάρα την ημέρα. Φτάσαμε στο σημείο να παρτηρείται μιά γενίκευση του καπνίσματος ανάμεσα στους νέους ιδίως.

#### ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΚΑΠΝΙΣΤΗΣ

Η γενίκευση του καπνίσματος οφείλεται σε πολλούς παράγοντες.

1ον. Η διαφήμιση. Απευθύνεται στους καπνιστές, αλλά κεντρίζει τη φαντασία του νέου να δοκιμάσει το πρώτο τσιγάρο.

2ον. Η Περιέργεια. Από το παράδειγμα των μεγάλων και ιδίως των γονέων ωθείται το παιδί ν' ανάψει το πρώτο τσιγάρο και παρά το αηδιαστικό αίσθημα, που θα δοκιμάσει από την μυρουδιά, την απόπνιξη από τον καπνό και τον βήχα, η περιέργεια θα το αναγκάσει να κάνει κι' άλλες δοκιμές, για να περάσει πλέον στο στάδιο του μίμητισμού.

3ον. Στο στάδιο αυτό της μίμησης και προτού γίνει τέλειος καπνιστής ο νέος καπνίζει, για να αισθάνεται άνετα ανάμεσα στους φίλους του αποφεύγοντας τις κοροϊδίες τους και στη συνέχεια το επιδεικτικό κάπνισμα για να φανεί, πως έγινε τέλειος άνδρας, ή τέλεια γυναίκα.

Έτσι προτού μπει στην ανδρική ηλικία ο νέος αρχίζει να καπνίζει, γιατί αισθάνεται την επιθυμία να καπνίσει.

Υπάρχουν και άλλοι δρόμοι που οδηγούν στο κάπνισμα, όπως είναι η πρόκληση απέναντι των γονέων, ο παραδειγματισμός των από τα καλλιτεχνικά τους είδωλα που προβάλλει η τηλεόραση και ο κινηματογράφος.

#### ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΚΑΙ Ο ΚΑΡΚΙΝΟΣ

Η επιστήμη έχει αποδείξει, ότι το κάπνισμα οδηγεί αργά, αλλά σταθερά στον καρκίνο με τα πιά κάτω ποσοστά πιθανότητας.

Καρκίνος στα πνευμόνια 90%, καρκίνο στον λάρυγγα 85%, στον φάρυγγα 75%, στον ισοφάγο 68%, και καρκί-

νος της κύστης 65%.

Παρά τα επιστημονικά αυτά δεδομένα οι νέοι καπνιστές πολλαπλασιάζονται. Πολλοί ηλικιωμένοι που πίστεψαν στα ολέθρια αποτελέσματα του καπνίσματος και παρά την μανία τους σε μιά στιγμή δυναμικής απόφασης σταμάτησαν το κάπνισμα. Και διαπίστωσαν τα ευεργετικά αποτελέσματα στην υγεία τους! Με τα παιδιά, όμως τι γίνεται;

Δεν ωφελούν οι συμβουλές, τα κηρύγματα, οι απαγορεύσεις, όταν οι γονείς καπνίζουν. Το μόνο που θα πετύχουν, είναι να κάνουν τα παιδιά τους μανιώδεις καπνιστές. Το σπουδαιότερο που πρέπει να επιδιωχθεί είναι να καταστραφεί ο ανόητος μύθος, σύμφωνα με τον οποίο αρκεί ένα αγόρι ή κορίτσι ν' ανάψει ένα τσιγάρο, για να αποδείξει ότι είναι πλέον άνδρας ή μεγάλη γυναίκα. Η επιτυχία της απομυθοποίησης του τσιγάρου αποτελεί το σπουδαιότερο συντελεστή στην εκστρατεία κατά του τσιγάρου.

Το να αρνηθεί ένα παιδί να πάρει το τσιγάρο, που του προσφέρει ο φίλος δεν δείχνει, ότι αυτό το κάνει από δειλία, ή φόβο μήπως το μάθουν οι γονείς του, αλλά αντίθετα αποδεικνύει, ότι είναι παιδί θαρραλέο, παιδί με προσωπικότητα προικισμένο με ισχυρή βούληση. Μετά τους γονείς μπορούν να βοηθήσουν οι δάσκαλοι φυσικά αυτοί που δεν καπνίζουν. Μπορούν ακόμη να βοηθήσουν οι γιατροί και προ πάντων οι καρδιολόγοι πνευμονιολόγοι και καρκινολόγοι. Αν μπορούν να εξηγήσουν στους νέους τους σοβαρούς κινδύνους, οι οποίοι απειλούν από την πρώτη δοκιμή του τσιγάρου.

**ΟΣΟΙ ΚΑΠΝΙΖΕΤΕ ΚΟΨΤΕ ΤΟ ΤΣΙΓΑΡΟ ΕΙΝΑΙ ΦΟΝΙΑΣ.**

## ΓΑΜΟΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

Στα τόσα κιλά μελάνι που χύθηκαν για να γραφούν οι αντιλήψεις των ανθρώπων για το θρησκευτικό και πολιτικό γάμο θα προσθέσουμε κι' εμείς μιά σταγόνα για το επίκαιρο θέμα του γάμου.

Οι υπέρμαχοι του πολιτικού γάμου υποστηρίζουν να γίνει υποχρεωτικός ο πολιτικός γάμος και προαιρετικός ο θρησκευτικός.

Οι υπέρμαχοι του θρησκευτικού υποστηρίζουν το αντίθετο. Δύο αντιμαχόμενες ακραίες αντιλήψεις. Όσο ήταν το ένα είδος γάμου, θέλοντας και μη βαδίζαμε προς σ' αυτόν. Τώρα τι να κάνουμε; Οι ανήπαντροι ας διαλέξουν. Ευτυχώς τους δόθηκε απόλυτη ελευθερία. Η Κυβέρνηση ακολούθησε "τη χρυσή τομή". Κήρυξε και τα δύο είδη γάμου ισόνομα και ισόκυρα. Τα άκρα βλέπουν. Σ' αυτά ανήκουν οι λίγοι. Το μεγάλο πλήθος ακολουθεί το μεσόδρομο. Τα άκρα πιέζουν το άτομο. Το τυραννούν, το δυναστεύουν, το υποδουλώνουν να κάνει κείνο, που δεν θέλει.

- Δεν θέλω, σου λέει ο ένας να σταθώ μπροστά στον παπά να μου ευλογήσει το γάμο για το α,β,γ, λόγο. Μάλιστα είσαι λεύθερος. Πήγαινε, φίλε μου, στον Πρόεδρο να σε παντρεύει στη στιγμή. Η Εκκλησία δεν σε πιέζει. Ο Χριστός είπε: "Όστις θέλει οπίσω μου ελθείν...". Όποιος θέλει. Σε κανένα δεν επιβάλλει την ευλογία του. Είσαι λεύθερος να πράξεις ό,τι σου υπαγορεύει η συνείδησή σου.

- Γιατί, κύριε, θέλεις σώνει και καλά - κακά, να με βάλεις μπροστά στον Πρόεδρο να πω: Τη θέλω, τον θέλω, υπογράψτε, τελειώσατε; σου λέει ο άλλος. Είσαι, φίλε μου, κι' εσύ λεύθερος να πράξεις τα "κατά συνείδησιν". Θα πάρεις τον παπά και τον κουμπάρο κ' αν θέλεις και καμιά 200/ριά συμπεθέρους να σε καμαρώσουν στην εκκλησία, να τους κάνεις και το τραπέζι να χαρούν μαζί

σου τη χαρά εσπράττοντας κάμποσες ευχές και συγχαρητήρια και άιντε ζείστε ευτυχισμένοι.

Αν πάλι δεν σ' αρέσουν οι πολυτέλειες σε κάποιο γραφικό εκκλησάκι, ή και στο σπίτι σου ακόμα θα τελέσεις το μυστήριο του γάμου και ο Θεός μαζί σου.

Τι άλλο πιά ωραιότερο να κάνει ο καθένας αυτό που το υπαγορεύει η συνείδησή του;

Θέλεις θρησκευτικό θέλεις πολιτικό, διάλεξε και προχώρα. Δεσμός κι' ο ένας κι' ο άλλος ισόνομος και ισόκυρος.

### ΣΩΣΤΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ

"Σε θέματα όπως αυτό του πολιτικού γάμου, οι καινοτομίες πρέπει να στηρίζονται στη πλατύτερη δυνατή λαϊκή κατάφαση".

### ΣΤΑΘΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ Υπουργός Δικαιοσύνης ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΓΑΜΟΥ

Είναι επιστημονικά αποδειγμένο ότι από την αιμομιξία γεννιώνται παιδιά ελλατωματικά στο σώμα και στο πνεύμα. Η επιληψία, η αιμοφιλία, η κοφαλαλία, η ηλιθιότητα, η πολυδακτυλία και άλλες ψυχοσωματικές αρρώστιες, οι οποίες συνεχίζονται κληρονομικώς και στις επόμενες γενεές, έχουν την αιτία στην αιμομιξία. Αυτή πλήττει ανεπανόρθωτα την οικογένεια και οδηγεί στην κοινωνική εξαθλίωση.

Ο βαθμός συγγένειας είναι ένα σοβαρό κώλυμα γάμου. Εδώ έχει την εφαρμογή το ρητό για κείνους που το παραγνωρίζουν". "Αμαρτία γονέων παιδεύουσι τέκνα".

## ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

Σταυροφορία κίνησε ο ζωόφιλος Αγγλικός τύπος για τη διάσωση της φώκιας. Με τρία εκατομμύρια υπογραφές ζήτησε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να αναλάβει την προστασία της. Είναι, βέβαια συγκινητική αυτή η προσπάθεια για τη διάσωση του συμπαθητικού αυτού θηλαστικού.

Όμως θα ήταν η κινητοποίηση αυτή συγκινητικότερη, αν ο Αγγλικός τύπος, παράλληλα με τη διάσωση της φώκιας, ζητούσε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να δείξει και το ανάλογο ενδιαφέρον για τους αγνωστούς Ελληνοκυπρίους, που αργοπεθαίνουν στα τούρκικα στρατόπεδα, γι' αυτούς που εξαφανίζονται στα διάφορα μέρη της γης από την πολιτική βία, γι' αυτούς που κλείνονται στα ψυχιατρεία από τους πολιτικούς αντιπάλους, καθώς και για τα εκατομμύρια παιδιά, που πεθαίνουν από την πείνα. Ή μήπως οι ανθρώπινες ζωές είναι κατώτερης αξίας από την ζωή των ζώων;

## 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ Η ΕΠΙΘΕΣΗ

Η χαρά της ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ που τη νιώθουμε φέτος την ημέρα της 6ης Απριλίου μούφερε στο νού την ίδια μέρα μιά ζωφερή ανάμνηση.

Ξημέρωνε η 6η Απριλίου 1941. Το κρύο ήταν τσουχτερό πάνω στα υψώματα του Λάμποβο μπροστά στο Τεπελένι.

Ο σκοπός στη σκοπιά του ζέσταινε τα ξεπαγιασμένα χέρια κάτω στις μασχάλες του. Ένας θόρυβος τον έκανε ν' αρπάξει τ' οπλοπολυβόλο και με το δάκτυλο στη σκανδάλη να περιμένει. Λίγα μέτρα μπροστά διέκρινε τους στρατιώτες της ενέδρας με επί κεφαλής τον λοχία, Λεωνίδα.

Μετά την αναγνώριση ο Λοχίας πήγε στη σκηνή του Ανθ/γού ΛΑΒΙΔΑ για αναφορά.

- Καλημέρα κ. Ανθ/γέ. Δεν βγάλαμε τίποτα. Δεν τόλμησαν οι Ιταλοί να βγούν από τις τρύπες τους. Μεγάλη ησυχία έχουμε στον τόπο μας.

- Ναι, Λεωνίδα, έχουμε ησυχία. Μα αυτό είναι που με στενοχωρεί, γιατί την ησυχία και γαλήνη τη διαδέχεται η θύελλα. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο μας ήταν απαραίτητος κανένας αιχμάλωτος.

- Τι να μας κάνουν οι ενέδρες κ. Ανθ/γέ μ' αυτές δεν βγαίνει τίποτε. Μόνον σαν δοθεί διαταγή για επίθεση θα πιάσουμε αιχμάλωτους. Τι να την κάνουμε την άμυνα και τα χαρακώματα; εμείς μονάχα επίθεση θέλουμε. Αυτή μας ενθουσιάζει και μας μεθάει σαν βλέπουμε τους θρασύδειλους Ιταλούς να σκορπούν σαν τα κλωσσοπούλια και να παραδίδονται σαν τα γαλοπούλια.

- Λοχία δίκιο έχεις. Να μην ανησυχείτε. Ίσως αύριο, μεθαύριο πάρουμε διαταγή να επιτεθούμε. Να είστε έτοιμοι. Όπως στις άλλες επιθέσεις τιμήσαμε το Σύνταγμα μας με την νίκη, έτσι και τώρα θα τιμήσουμε την Σημαία μας.

Τη συζήτηση έκοψε ένας αγγελιοφόρος δίδοντας στον Ανθ/γό ένα έγγραφο από τον κ. Λοχαγό. Άρχισε να το διαβάζει.

Οι στρατιώτες κοιτάζουν στα μάτια τον Ανθ/γό περιμένοντας με αγωνία. Διέκριναν καθαρά στο πρόσωπό του πως κάτι το σοβαρό συμβαίνει.

- Κύριε Ανθ/γέ σας βλέπουμε σκεπτικό, τι συμβαίνει; θάχουμε επίθεση;

- Παιδιά φωνάξτε και τους άλλους στρατιώτες, είναι ανάγκη να τακούσουν όλοι. Άρχισε σε λίγο να διαβάζει.

"Σήμερα ώρα 4 π.μ. οι Γερμανοί κήρυξαν τον πόλεμο κατά της μικρής δοξασμένης Ελλάδας μας, διά να σώσουν την τιμή της κλειδοιζομένης αυτοκρατορίας τους. Η Ελλάς με τη βοήθεια του Θεού, όπως έδειξε στους λαούς πως πρέπει να ζούν, ούτω θα δείξη και τώρα πως πρέπει να πεθαίνουν".

Όλοι μείναμε κατάπληκτοι. Δυό δάκρυα κύλησαν από τα μάτια του Λεωνίδα που σπυνηροβόλησαν σαν μαργαριτάρια από του ήλιου τις αχτίδες, που κείνη τη στιγμή ανέβαινε ματωβαμμένος αργά - αργά στον ορίζοντα.

- Παιδιά μη χάνετε το θάρρος σας, έκοψε τη βαριά καταθλιπτική σιωπή ο Ανθ/γός. Ίσως κύψουμε προ του άνανδρου εχθρού, μα δεν θα υποπέσουμε. Μην ξεχνάτε το μεγαλοδύναμο Θεό, ο οποίος μας βοηθά στον δίκαιο ιερό αγώνα μας.

Σταθείτε αλύγιστοι στις θέσεις σας. Πιστέψετε και θα βγούμε νικητές. Ο Θεός θα μας σώσει και αυτή τη φορά. Πολεμούσαμε ως τώρα για τη νίκη. Τώρα θα πολεμήσουμε για την τιμή...

Πυροβολισμοί διέκοψαν τα τελευταία λόγια του Ανθ/γού.

- Στα όπλαααα, οι Ιταλοί στις προφυλακές μας.

- Εμπρός παιδιά, στις θέσεις σας στα χαρακώματα.

Όλοι, σε δευτερόλεπτα, βρεθήκαμε στις επάλξεις.

Σε λίγο ο Ανθ/γός σηκώθηκε όρθιος, να δώσει το σύν-

θημα της επίθεσης. Δεν πρόλαβε. Μια εχθρική σφαίρα τον πέτυχε κατάστηθα. Έπεσε στην αγκαλιά του στρατιώτη που βρισκόταν δίπλα του, βγάζοντας ένα βαρύ και βαθύ βογγητό. Ο λοχίας Λεωνίδας μαθαίνοντας τον τραυματισμό του Ανθ/γού του αναλαμβάνει τη διοίκηση της διμοιρίας και δίνει το σύνθημα της επίθεσης.

Αέρα, Αέρα. Τη στιγμή που ο ήρωας Ανθ/γός ψυχοραγούσε ακούονταν ακόμη από μακριά οι φωνές των στρατιωτών μας. Αέρααααα, Αέρααααα, που τρέπουν σε φυγή τους Ιταλούς.

Συγκεντρώνοντας τις τελευταίες δυνάμεις του κατόρθωσε να ψιθυρίσει τα τελευταία λόγια, που θα μένουν βαθιά χαραγμένα στη μνήμη μου. "Μάνα μου μην κλάψεις για το χαμό του γιού σου. Είναι τόσες και τόσες Μάνες που δώσαν τα παιδιά τους στην πιό μεγάλη Μάνα την αγαπημένη Ελλάδα. Για πες μου στρατιώτη η μάχη τι απέγινε;

- Έγινε επίθεση κ. Ανθ/γέ και τους πήραμε φαλλάγκι.

- Σύντροφοί μου, ευχαριστώ γι' αυτή την αγγελία... και τώρα... έφθασε η ώρα... άλλο πιά δεν θα ζήσω... Σημαία μου και Μάνα μου, και Συ γλυκιά Πατρίδα, περήφανος σας χαιρετώ, τώρα, ας... ξεψυχήσω... έγειρε το κεφάλι του και σταμάτησε να μιλάει. Παράδωσε το πνεύμα του στο Θεό. Αυτοί είναι οι ήρωες. Των ζωντανών η δόξα είναι εφήμερη. Αυτοί που έχυσαν το αίμα τους για να γραφεί η δόξα και το μεγαλείο της φυλής αυτών τα ονόματα περνούν στην αθανασία. Αυτοί οι ήρωες θα ζουν μέσα στις ψυχές των ζωντανών ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ.

## Ο ΦΩΤΗΣ Ο ΠΡΟΔΟΤΗΣ

Δύο μέρες προ των εκλογών συνάντησα στο δρόμο της γειτονιάς μου το φίλο μου το Φώτη. Στο χέρι του κρατούσε μιά σακκούλα νάυλον.

- Καλησπέρα Φώτη, πως από τη γειτονιά μας, τι συμβαίνει βραδυάτικα;

Εκείνος με πλησίασε και ψιθυριστά μου είπε στ' αριστερό μου αυτί.

- Με την πίεση θα κερδίσουμε τις εκλογές. Δουλεύω για σας. Απόρησα. Είπα μέσα μου. Δουλεύεις για μας, ή μας δουλεύεις.

- Για στάσου ρε Φώτη, τι μου λές, με την πίεση και την τρομοκρατία θα πάρουμε τη νίκη; Τέτοια νίκη δεν τη θέλω. Άστηνε για άλλους. Ο Φώτης με πλησίασε ακόμα περισσότερο και μου ψιθύρισε στο δεξί μου αυτί αυτή τη φορά.

- Δεν με κατάλαβες. Δεν εννοώ πίεση που πάει να πει απειλή, βία. Αυτή η πίεση δεν φέρνει αποτέλεσμα... Εννοώ την άλλη πίεση, την εσωτερική και όχι την εξωτερική. Βλέπεις αυτή τη σακούλα; μέσα έχω ένα "πιεσόμετρο" "δόξα τω Θεώ" στο χωριό μας έχουμε ογδόντα γέροντες και γριές, τους μέτρησα· τόσοι είναι όλοι όλοι. Οι μισοί είναι δικοί μας. Οι άλλοι μισοί δικοί τους με την πίεση θα πάρουμε και τους άλλους μισούς.

- Φώτη μου, τι να σου πω· είσαι σπουδαίος· έξιπνο το κόλπο σου. "Προχώρα σε θέλει όλη η χώρα". Αλλά δε μου λες· πως θα ξέρεις ότι οι αμφίβολοι θα μας ψηφίσουν;

- Μη γνοιάζεσαι. Για τους αμφίβολουξ ξέρω τι θα κάνουν. Τους υπολογίζω σε καμιά σαρανταριά. Μετά τις εκλογές θα ξέρω, αν μας ψηφίσαν. Το πως; έξιπνος είσαι και μπορείς να καταλάβεις...

Αποχαιρετηθήκαμε. Προχώρησα στο δρόμο μου μονολογώντας. Λες να βγάλει αποτέλεσμα η "ΠΙΕΣΗ" και να

μας δώσει τη νίκη; υπάρχει στη μέση και ένα "αλλά" άραγε ο Φώτης είναι δικός μας; κατά που καταντήσαμε δεν ξέρεις τι πιστεύει ο καθένας μέσα του. Άλλα σου λέει, άλλα σκέπτεται και άλλα κάνει. Ο Φώτης, όμως είναι τίμιος άνθρωπος, δεν είναι σαν αυτούς. Γελάστηκα στα προγνωστικά. Ο Φώτης δεν ήταν τίμιος. Ήταν προδότης. Πως το διαπίστωσα; Από τον ίδιο και τα αποτελέσματα των εκλογών. Την ημέρα των εκλογών που τον συνάντησα τον πλησίασα και του ψιθύρισα στο δεξί τ' αυτί αλλά δεν άκουγε.

- Δεν ακούω καλά από το δεξί αυτί· περ μου ό,τι έχεις να μου πεις από το αριστερό. Με αυτό ακούω καλύτερα. Παραξενεύτηκα, γιατί ήξερα πως από το δεξί αυτί δεν είχε κανένα πρόβλημα.

- Δεν μου λες Φώτη τι έγινε με την "ΠΙΕΣΗ"; θα κερδίσαμε ψήφους;

- Τίποτα, μου απάντησε ξερά.

- Τι θα πεί τίποτα, θέλω εξηγήσεις.

- Να, στην πρώτη γριά που πήγα και της είπα το σκοπό μου, παίρνοντας την πίεσή της μου είπε.

- Καλά, τώρα μου παίρνεις την πίεση· αν αρρωστήσω, πως θα μου δώσεις φάρμακα αφού δεν είσαι γιατρός; Μονάχα με την πίεση εξασφαλίζεται η υγεία; Αυτά μου είπαν περίπου και μερικοί άλλοι γέροι κι' έτσι σταμάτησα την "ΠΙΕΣΗ" απογοητευμένος, γιατί το κόλπο μου δεν έπιασε.

- Μπράβο, Φώτη, και γω τόσο βλάκας ήμουνα να σε νομίσω, πως είσαι ένας έξιπνος φίλος.

Το αποτέλεσμα των εκλογών απόδειξε, πως ο άσπινδος ο φίλος μας, ο Φώτης, ήταν όχι απλώς έξιπνος, αλλά πανέξιπνος. Δεν διέκοψε την "ΠΙΕΣΗ", αλλά τη συνέχισε και στους υπόλοιπους γέροντες και γριές, αλλά για λογαριασμό των αντιπάλων, που ήταν μυστικός φίλος των.

Αλήθεια! ο ΦΩΤΗΣ Ο ΠΡΟΔΟΤΗΣ διαπίστωσε, πως οι

γέροι δεν τον ψεύτησαν. Σαράντα γέροι και γριές έρριξαν στην κάλη το δικό του ψηφοδέλτιο.

### **ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ κ. ΜΑΓΚΑΚΗ ΟΧΙ ΑΛΛΟ ΑΙΜΑ...**

Κύριε Υπουργέ της Δικαιοσύνης, κύριε Μαγκάκη, είμαστε μικροί και ασήμαντοι. Το γεγονός αυτό δεν μας αναγκάζει να μείνουμε με κλειστό το στόμα. Φωνάζουμε με όλη τη δύναμη της ψυχής μας, ενώνοντας τη φωνή μας με τη φωνή διαμαρτυρίας όλων των ελλήνων, που έχουν αγανακτήσει με το συντασσόμενο νομοθέτημα για τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων.

Κύριε Υπουργέ της Δικαιοσύνης τι πάτε να κάνετε; Δεν σκεφτήκατε πως με το συντασσόμενο νομοθέτημα θα έλθετε σε σύγκρουση με το αίσθημα του λαού; Καλά, τους ανθρώπους δεν λαμβάνετε υπ' όψη σας, το Θεό δεν τον φοβάστε, που συνεργείτε στην εγκληματική ενέργεια αυτών που κάνουν σήμερα κρυφά τις εκτρώσεις και αύριο φανερά;

Ξεχνάτε πως κι' εμείς κάποτε αρχίσαμε τη ζωή μας από την εμβρυακή κατάσταση; Θα βρισκόσασταν σείς στη ζωή σήμερα ως εκπρόσωπος της νομικής υπόστασης της Πατρίδας μας, αν ανακόπτετο η ζωή σας από την εμβρυακή κατάσταση; Δεν είναι περίεργος ο ισχυρισμός σας ότι νομιμοποιείτε τις αμβλώσεις γιατί είναι μία πραγματικότητα; Δεν είναι επιχείρημα υποκριτικό, ανόητο και γελοίο; Οι αμβλώσεις είναι ένα κοινωνικό κακό ανάμεσα σε τόσα άλλα και μάλιστα το χειρότερο σκοτώνοντας κάθε χρόνο "εν ψυχρώ", και όχι κατά λάθος 300.000 ανθρώπινες ζωές και υπάρξεις στα θυσιαστήρια των ανσυνείδητων γιατρών. Επειδή υπάρχει αυτή η πραγματικότητα θα πρέπει το Κράτος να ευλογήσει το έγκλημα και να το νομιμοποιήσει; Τότε κατά τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να νομιμοποιήσει και άλλα εγκλήματα που κι' αυτά είναι μία πραγματικότητα.

Κύριε Υπουργέ, μετά τη νομική κάλυψή τους δεν θα πολλαπλασιασθούν τα εγκλήματα αυτά; Ο Ηρώδης, όταν

έδωσε εντολή να σφαγούν τα παιδιά, είχε κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Δεν μας λέτε. Σεις ποιό σκοπό επιδιώκετε με την νόμιμη εμβρυακή εκτέλεση;

Σκεφθείτε το θέμα σοβαρά. Κοιτάξετε πρώτα ψηλά. Υπάρχει Θεός. Αν τον πιστεύετε, δεν θα προχωρήσετε στην προώθηση του νομοθετήματος αυτού. Προσευχηθείτε. Προσευχηθείτε και ζητείστε τη βοήθεια του Θεού να σας φωτίσει. Έχετε ανάγκη από τη φώτιση του Αγίου Πνεύματος.

Είστε σοφός καθηγητής. Δεν αρκεί η ανθρώπινη σοφία· έχετε ανάγκη και από τη Θεία φώτιση. Ο Θεός που "τα πάντα εν σοφία εποίησε" δεν το θέλει αυτό το έγκλημα.

Σκεφθείτε να βρείτε τρόπους όχι να ευλογήσετε το έγκλημα αλλά να το περιορίσετε. Γίνετε σωτήρας ανθρώπων, σωτήρας ψυχών και σωμάτων.

Η επιστήμη απόδειξε, ότι το έμβρυο σε λίγες βδομάδες είναι ένας οργανισμός που εμφανίζει ψυχοπνευματική ζωή, νιώθει τα εξωτερικά ερεθίσματα, τα οποία μεταδίδονται μέσω της μητέρας.

Κύριε Μαγκάκη, Υπουργέ της Δικαιοσύνης, επιφανή νομική, Πανεπιστημιακή διδάσκαλε, στους φοιτητές που δίδασκες έδειχνες μεγάλο ανθρωπισμό στις ιδέες σου, γι' αυτό και πάρα πολλοί νέοι ακολούθησαν τα βήματά σου στις πολιτικές ιδεολογίες σου. Τώρα που είναι ο ανθρωπισμός σου; Γιατί με τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων ανοίγεις το δρόμο για περισσότερη γενοκτονία;

Δεν φροντίζεις να μάθεις τι κάνουν οι άλλες κυβερνήσεις για να αντιμετωπίσουν το δημογραφικό πρόβλημα;

Π.χ. στη Γαλλία με εντολή του ομοϊδεάτη σας Πρόεδρου κ. Φρανσουά Μιττεράν θα δίδονται 3 χιλ. δολάρια (300.000) σαν παροχή στην οικογένεια που αποκτάει και τρίτο παιδί. Ποιά γυναίκα θα σκοτώσει το παιδί της και ποιά δεν θα επιδιώξει ν' αποκτήσει και τρίτο παιδί; Εμείς τι κάνουμε; Κοροϊδεύουμε τους πολύτεκνους ενισχύο-

ντάς τους επί 15 χρόνια με ένα πεντακοσάρικο το μήνα για το τρίτο παιδί.

Η Πατρίδα μας πλήττεται από την υπογεννητικότητα. Το Δημογραφικό πρόβλημα είναι μεγάλο και επικίνδυνο.

Σκεφθείτε να βρείτε τρόπους να υποβοηθήσετε την γεννητικότητα. Η Πατρίδα μας δεν έχει ανάγκη από ένα Μαγκάκη, αλλά από πολλούς. Ασφαλώς θα είναι ανάμεσα στους ανθρώπους που θα δούν το φως του ήλιου γλυτώνοντάς τους από την κουτάλα.

Σκεφθείτε και πράξετε, και πρό πάντων μη γίνετε άσοφος, αλλά σοφός.



**ΣΟΒΑΡΟ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΟ  
Μ' ΑΝΙΨΙΟ ΚΑΙ ΘΕΙΟ**  
(Αφορμή οι Κοινοτικές εκλογές)

α.

- Τι θέλεις να κάνω ανιψούδι μου; Πήρα το γράμμα σου με κείνα τα Αφρικάνικα κουκιά. Τι αράπικα μεγάλα κουκιά, ήταν αυτά ρε παιδί μ' είπα: Να η ευκαιρία να πιάσουμε νέα ποικιλία. Τα μέτρησα, ήτανε εκατό σωστά ούτε ένα παρά πάνω ούτε ένα παρακάτω. Τα έσπειρα που λες, αλλά τι να σου πω ανιψιέ μου. Φαίνεται πως δεν τα σήκωσε ο τόπος και είμαι όλος φούρκα, γιατί δύο μήνες τώρα και δεν θέλουν να φυτρώσουν τα αφιλότιμα. Μέτρησα μερικά που φύτρωσαν, αλλά τώρα δεν θυμάμαι να σου γράψω πόσα βγήκαν στην επιφάνεια ή 18 ή 28 τα οχτώ τα θυμάμαι, αλλά να μη σε πάρω και στο λαιμό μου.

Τις προάλλες ήρθε ο γιός της Κοντυλοβασίλως και με πληροφόρησε ευχάριστα πράγματα που συ δεν μας τάπερς. Εφτού κάτου μας είπε προόδεψες πολύ. Εγινες φοβερός και δυνατός και πολύ δραστήριος. Μας είπε πως μπήκες και στην Ελληνική Κοινότητα και τάκανες ούλα γυάλα. Μας είπε πως κάνεις πράματα και θάματα. Να μου ζήσεις ανιψιέ και γω σε νόμιζα δωπέρα πως ήσουν ελαφρόμυαλος. Μπράβο σου που ξεντροπιάζεις τη γενιά μας. Αλλά, ρε ανιψιέ, τι θα γίνει με κείνα τα κουκιά που έσπειρα; Σε πληροφορώ πως κι' αυτά που φύτρωσαν άρχισαν να μαραίνονται και κατά που βαδίζουν δεν θα γλυτώσουν το ξέραμα. Δεν ξέρω τι να κάνω, είμαι ούλος στενοχώρια. Λέου, λοιπόν, άμα ξεραθούν να κάνω κανένα ταξιδάκι να ξεδώσω απ' τη στενοχώρια. Δεν ξέρου κατά που να πάω.

Να κατεβώ σακά στην Αφρική; φοβάμαι ρε ανίψι μου, κείνους τους μαύρους. Δεν ξέρου εσύ πως τα καταφέρνεις εφτού και προσδεύεις. Γι' αυτό λέου να πάω κατά τας Ευρώπας, στις Μπρυξέλλες, στη Χάγη, στη Κοπεγχάγη, μπορεί να πάου και στα Παρίσια να συναντήσω και το

φίλο μου το Μιττεράν να τα πούμε λιγάκι. Μπορεί να πεταχτώ και στο Λονδίνο να δω από κοντά τι σόϊ γυναίκα είναι κείνη η σιδερένια κυρία, που τη λένε Θάστερ, να με συγχωρείς μήπως δεν την λέω και καλά, γιατί δεν μπορώ να προφέρω καλά τα Αγγλικά.

Έτσι λέω να περάσω τα Χριστούγεννα για να μου φύγει το συχλέτι και ο καημός που με βρήκε με κείνα τα αράπικα κουκιά που μούστειλες απ' την Αφρική που τάσπειρα και δεν φύτρωσαν όλα.

Ο ΜΠΑΡΜΠΑΣ ΣΟΥ

β.

Ήταν ανάγκη να συγχιστείς και να μου στεναχωρηθείς τόσο πολύ, βρε ανίψι μ', με κείνα τα κουκιά; Τι ήθελα που στόγραψα; Θα τα αλλάξεις είπες; όχι για όνομα του Θεού δεν τα θέλω τέτοια Αφρικάνικα κουκιά, ούλα ίδια είναι. Δεν ξέρεις γιατί δεν τα θέλω. Που να στα λέω και πως να στα μονολογήσω. Η θειά σου δεν θέλει ούτε να τα δει, και με το δίκιο της, γιατί δεν θα στο κρύψω, βρε ανιψιέ, έχει δίκιο. Θα στο γράψω και να μη με παρεξηγήσεις. Όταν γύρισα που λες, από το ταξίδι, πούκανα στις Ευρωπαϊκές χώρες, (θα στο περιγράψω και αυτό μήπως και σου αλλάξω το μυαλό, για όσα μου είχες γράψει από δυό χρόνια τώρα για κείνη την Ε.Ο.Κ.).

Λοιπόν, σαν επέστρεψα, λίγα κουκιά σου είχαν καρπίσει, μάζεψα μιά βρασιά. Η θειά σου δεν ήθελε να τα βράσει: εγώ επέμενα. - Θα τα βράσεις.

- Όχι δεν τα βράζω, δεν τα θέλω. Επιμονή εκείνη πείσμα εγώ, ώσπου άρχισε ο καυγάς. Στο τέλος υπερίσχυσε το δίκαιο του ισχυρότερου.

- Άμα τα θέλεις βράστα και φάτα. Αυτό ήθελα και γω. Άνοιξα το πράσινο μάτι της κουζίνας, τάβρασα και τάφαγα. Βρε παιδίμ' τι να σου πω; Τι να σου ομολογήσω. Τι ήταν αυτό που έπαθα; Φούσκωσα και κόντεψα να σκάσω. Είχα και αποπάνω τη θειά σου, πού μούλεγε.

- Καλά να πάθεις. Δεν στο είπα εγώ; Να, γιατί δεν ήθελα, ήθελές τα έμπα χεσ... συγγνώμη έπαθέ στα ήθελα να γράψω. Πως τη γλύτωσα και δεν έπαθα στομαχιακή έκκριση; Αυτό ήθελα να σου γράψω και συχώραμε.

Σε μιά στιγμή που το στομάχι μου είχε γίνει τούμπανο και είπα, τώρα πιά έφτασε το πλήρωμα της συντέλειας του αγαπητού σου θείου, να και μιά βροντή ακούγεται σαν κεραυνός.

- Παναγιά μου τι έγινε, τι έπεσε; έμπηξε μιά φωνή η θειά σου.

- Γυναίκα, τίποτε, τίποτε, μην ανησυχείς άρχισε πόλεμος εναέριου βομβαρδισμού. Σε λίγο άρχισαν ριπές, βολή κατά βολή, που λένε και στο στρατό, κανονίες βροντώδεις, ριπές τρίζουσες, υποτρίζουσες, κούφιας και στο τέλος ηρεμία στο μέτωπο του στομαχιού. Αλλά τι να σου πω ανίψι μ' άνοιξε άλλος πόλεμος με τη θειά σου. Που να πάει και που να σταθεί; Ούλο το σπίτι είχε πνιγεί από τα ασφυξιογόνα αέρια. Εγώ ούλα τα υπόφερα και τα αγέρια και την γκρίνια φτάνει που ξεφορτώθηκε ο έρημος, αλλά η θειά σου θυμωμένη σηκώθηκε, έρριξε πάνω το παλτό της, άνοιξε την πόρτα, την έκλεισε με δύναμη και τόσκασε.

Εγώ τι νάκανα; Συ τι θάκανες στη θέση μου; σίγουρα το ίδιο που έκανα κι' εγώ. Άνοιξα τα πορτοπαράθυρα να βγει ο εχθρός και να μπουν οι συμμαχικές αγέρινες δυνάμεις να ξεκαθαρίσουν την μολυσμένη ατμόσφαιρα.

Περιμένω που λες, να ρθεί η θειά σου, που να φανεί. Έφτασε το βράδυ, νύχτωσε, πουθενά, ούτε φωνή ούτε ακρόαση. Στις 10 τη νύχτα που λες άκουσα το τηλέφωνο. Ντριιν, ντριιν, ντριιν, τρεις φορές πρόλαβε να χτυπήσει ώσπου να το σηκώσω. Ακρουάστηκα. Είπα εμπρός, αλλά τίποτα καμιά μιλιά από την άλλη τη μεριά.

Τόβαλα στη θέση του. Είπα: σίγουρα θάναι η θειά σου και θα πήρε το τηλέφωνο, να δει είμαι στο σπίτι, ή το έχω σκάσει κι' εγώ. Τη δεύτερη φορά άκουσα να μου λέει.

- Ε άντρα, τι γίνεται; τέλειωσε ο πόλεμος;  
- Έλα ρε γυναίκα μ' τώρα πιά; ηρεμία, ηρεμία, ειρήνη, ειρήνη σου λέω στο μέτωπο του στομαχιού. Όλα τέλειωσαν κι' εγώ αποκαταστάθηκα στην μπρότερη κατάσταση.

- Άνοιξες τα παράθυρα να φύγουν τα αέρια;  
- Αμέ, αμέ, αυτό έλειπε να μη τ' ανοίξω. Ήθελες να με βρεις σκαστό εδώ μέσα κατά που έγινε;

- Κοίταξε, κακομοίρη μου μη με κοροϊδέψεις, γιατί θα σε διώξω από το κρεβάτι...

- Έλα, έλα αφού στόπα αποκαταστάθηκα σου λέου.  
- Έ, τότε, έλα να με πάρεις, γιατί φοβάμαι να έρθω μοναχή.

Πήγα και την πήρα. Περάσαμε μιά βραδιά ήσυχη, ήρεμη, ευχάριστη και ευτυχισμένη σου λέου...

Σου είχα υποσχεθεί ανιψιέ μου, ότι θα σου γράψω για το ταξίδι που έκανα στάς Ευρωπαϊάς χώρας. Να που ήλθε η στιγμή που κάθισα να στο περιγράψω. Λοιπόν, ανίψιμ' στην Αθήνα που έφτασα, ενώ είχα απόφαση να πάω πρώτα στη Χάγη και μετά στις Μπρυξέλλες, άλλαξα γνώμη. Είπα: θα πάω πρώτα στην Ε.Ο.Κ. να δω τι κάνουν κείνα τα μεγάλα κεφάλια της Ευρώπης, να δω και με τα ίδια μου τα μάτια, αν είναι σωστά κείνα, που μου είχες γράψει από χρόνια. "Να μην μπορούμε στην Ε.Ο.Κ. γιατί θα πνιγούμε, θα καούμε, θα μας πιούνε το αίμα, θα χάσουμε την εθνικότητά μας, θα ξεχάσουμε τα ιερά και όσια μας, θα καταστραφούν και θα σαπίσουν οι ρίζες μας".

Στις Μπρυξέλλες, που βρέθηκα, περπάτησα ένα πλατύ δρόμο θαυμάζοντας τα αξιοπρόσεχτα. Έφτασα σε μιά μικρή πλατεία. Είδα έναν άνθρωπο, που κρατούσε ένα πράμα στο χέρι του και μιλαγε ελληνικά. Έλεγε:

- Εδώ Μπρυξέλλες, εδώ Μπρυξέλλες, σας ομιλεί ο ανταποκριτής Τσιριτσισιάνης, έτσι κάπως είπε το όνομα

του, ήμουνα λιγάκι μακριά. Όταν πλησίασα άκουσα καλά να λέει:

Αυτή τη στιγμή συνεδριάζουν οι δέκα μεγάλοι της Ε.Ο.Κ. Σε λίγο θα μιλήσει ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας, κύριος Ανδρέας Παπανδρέου. Θα ακουστεί η φωνή της Ελλάδας, που θα αναπτύξει τα δίκαια δικαιώματά της.

Αφού είπε τα δικά του και τελείωσε, τον πλησίασα.

- Γεια σου, ρε Έλληνα, είσαι λεβέντης. Ωραία τα είπες. Δεν μου λες, κατά που είναι το παλάτι;...

Ποιό παλάτι κύριε, δεν υπάρχει κανένα παλάτι. Εδώ δεν έχουμε βασιλιάδες.

- Όχι ρε παιδί μ', δε θέλω το βασιλιά, πως πέρασε από το νού σου, τους μεγάλους της Ε.Ο.Κ. θέλω.

Τράβηξα στο απέναντι μέγαρο, κατά που μου είπε. Έσφιξα τη γραβάτα μου, κούμπωσα το μεσαίο κουμπί του σακακιού μου, φορούσα το μαύρο γαμπριάτικο κουστούμι, που το φύλαγα για σπουδαίες επισκέψεις. Ήμουνα αγνώριστος. Έμοιαζα σαν... πρόξενος και κάτι πάρα πάνω.

Με ύφος σοβαρό, επιβλητικό, αγέροχο, με βήμα ταχύ ανέβηκα δυό - δυό τα σκαλοπάτια. Κανείς δεν τόλμησε να με σταματήσει. Σίγουρα θα με πέρασαν για κανένα τρανό. Μπήκα σε μιά φανταστική μεγάλη αίθουσα. Τάχασα με τον πλούτο και την πολυτέλεια, αλλά δεν τόδειχνα. Σκεπτόμουνα. Μόνο έτσι θα τα καταφέρω να μπώ. Μπήκα μέσα. Στάθηκα σε μιά γωνιά. Τι είδα; στα γράφω, όπως τάκουσα και είδα.

Όρθιος ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Ανδρέας Παπανδρέου, τους είχε βάλει ούλους στο σκαμνί και τους τάπελνε, τους τάπελνε σε ήχον βαρύν.

Κοίταζα τους άλλους εννιά μεγάλους και είδα πως μερικοί τον άκουγαν μετά περίσσιας προσοχής. Οι άλλοι τον άκουγαν σε ήχον Πλάγιον Δεύτερον...

Όμως ούλα κι' ούλα ανίψι μ' δεν μπορώ να σου περιγράψω τι ένιωθα κείνη τη στιγμή. Ένιωθα υπερήφανος

και παρ' ολίγο να φωνάξω. Μπράβο Ανδρέα, πέστα ψάλτα, τα λες ωραία. Συγκρατήθηκα. Αστειεύεσαι αν με περνούσαν για πρασινοφρουρό και με πέταγαν έξω με τους κλότσους; Έβλεπα που λες, τον Ανδρέα πουμίλαγε. Πιό πάνω απ' αυτόν έβλεπα την γαλανόλευκη Ελλάδα, που χαμογελούσε ικανοποιημένη ανάμεσα στους μεγάλους της Ευρώπης. Την έβλεπα λαμπρή, όλο φως, μεγαλόπρεπη, μεγάλη και σπουδαία. Όχι, όπως άλλοτε κουλουριασμένη και κουρελιασμένη από κάτω από το τραπέζι των μεγάλων να κρατάει το πιάτο, μήπως της ρίξουν κανά κόκκαλο...

Τώρα την έβλεπα, ορθή, στητή, να απαιτεί και όχι να επαίτεται. Ένιωσα υπερήφανος. Δεν ξέρω, συ τι νιώθεις τούτη τη στιγμή που τα διαβάζεις, όπως τάκουσε τα είδε και τα αισθάνθηκε ο Μπάρμπας σου. Γι' αυτό στα γράφω ανίψι μ' κοίταξε να αλλάξεις θεωρίες, όπως άλλαξα και γω μυαλό. Δεν βγήκαν αληθινά κείνα που μούχες γράψει, έξω από την Ε.Ο.Κ. θα μας ρουφήξουν το αίμα, θα μας αλλάξουν την πίστη, η Ελλάδα θα χαθεί και τα τοιαύτα. Τι προφητείες ήταν εκείνες, ρε παιδί μ'; καμιά δεν βγήκε αληθινή. Φτού να μη βασκαθείς. Αν πρόκειται να ρθείς κατά δω κύταξε ν' αλλάξεις γνώμη. Δω κείνοι που φώναζαν όξω, όξω από την ΕΟΚ δεν βλέπουν τον τρόπο πως να μπουνε πιό βαθιά μέσα.

Μετά από τις Μπρυξέλλες πήγα, που αλλού από τη Χάγη.

Διαφέρθηκα να δω πως λειτουργεί κείνο το Διεθνές Δικαστήριο και τι υποθέσεις δικάζει. Έφαγα μιά μέρα εκεί μέσα. Δίκαζε μιά διαφέρουσα υπόθεση ενός Έλληνα. Μπροστά στους Δικαστές δυό άνθρωποι κρατάγανε από τα μπράτσα ένα ψηλό, λιγνό, κοκκαλιάρη άνθρωπο. Θα σωριάζοταν κάτω, αν δεν τον κρατούσαν. Σαράντα μέρες έκανε απεργία πείνας, γιατί δεν εύρισκε μιά θέση που ζηταγε και, αφού δεν είχε να φάει, τόρριξε στην νηστεία.

Τι να σου πω, ρε ανίψι μ' μάτωσε η καρδιά μου που τον άκουσα να λέει:

- Έχω, κύριοι δικαστές, πολλά προσόντα. Πτυχίο Νομικής, πέντε χρόνια μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, γνωρίζω Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά και φρόντιζα να μάθω και τα Ρωσικά... αλλά δεν πρόλαβα, γιατί θεωρήθηκα ακατάλληλος... Είπε πολλά πάρα πολλά. Ούλο το ακροατήριο συγκινήθηκε, αλλά πίο πολύ το Δικαστήριο, που τον δικαίωσε δικαιοτάτα. Τον έστειλαν σε Νοσοκομείο να φάει, να συνέλθει.

Όταν γίνει καλά, θα του έχουν ετοιμάσει μιά πολυθρόνα και πάνω στο Δικαστήριο να καθίσει, για να δικάζει. Την απόφαση αυτή τη χειροκρότησαν ούλοι και πρώτος ο θεός σου.

Τέτοια κεφάλια κεφάλαια τ' αφήνουν να γυρίσουν στην Ελλάδα; Κί' έπειτα μου λες, όξω από την ΕΟΚ. Αμ δε σφάξανε, αμέ, Ανιψιέ;

Ο Μπάρμπα σου.

Τρίνν, τρίνν χτύπησε το τηλέφωνο. Δεν πρόλαβε να χτυπήσει και τρίτη φορά. Ήμουνα έτοιμος. Το περίμενα...

- Έλα, ανίψι μου, σε περιμένω έτοιμος στο ακουστικό μου. Το μαγνητόφωνο γυρίζει και ούλα τα καταγράφει. Λοιπόν σ' ακούω.

- Θείε μου τα γράμματά σου με επηρέασαν πάρα πολύ και πήρα την μεγάλη απόφαση...

- Μπράβο ανίψι μ' τώρα μ' αρέσεις. Πίστηκες, βλέπω. Μπράβο σου. Θα ξορκίσεις κείνα τα περιέργα που μου είχες γράψει για την Ε.Ο.Κ.;

- Όχι μπάρμπα μου, για την Ε.Ο.Κ. επιμένω και εμμένω στα όσα σου είχα γράψει. Άλλα θέλω να σου πω. Πήρα την μεγάλη απόφαση να φύγω από την Αφρική και να έλθω στο χωριό.

- Να κάνεις τι στο χωριό; Θ' αφήσεις την ωραία σου Αφρική που κάνεις πράματα και θάματα ανάμεσα στους

μαύρους και θα έρθεις εδώ; Το σκέφτηκες καλά;

- Το σκέφτηκα και το παρασκεύηκα. Θα έρθω για να σαςβάλω μυαλό, να σας ξεστραβώσω.

- Σ' αυτό σα να έχεις δίκιο, ανίψι μ', γιατί εδώ κάτι γέροντια απομείναμε, ξεκουτιάναμε και δε βλέπουμε και καλά.

- Μπάρμπα μου άφησε τους γέρους στη στραβωμάρα τους. Εγώ θα έλθω να σας κάνω όλους πλούσιους νέους και γέρους.

- Ανίψι μ' είσαι με τα καλά σου; Μήπως ήρθες από κανένα άλλο πλανήτη και μιλάς έτσι; τι πλούσιους και νέους μιλάς. Εδώ λιγοστοί γέροι και γριές απομείναμε και πάρα πολλά αγριόσκυλα, αλεπούδες και κουνάβια, που κατεβαίνουν από τη ζούγκλα της Τίκλας και δεν αφήνουν κότα για κότα στο χωριό.

- Μπάρμπα τάμαθα. Να μιά πληγή το Φαραώ, που θα την ξεπαστρέψω. Θα είναι το πίο μεγάλο έργο που έχω υπ' όψη μου να κάνω. Το έργο αυτό θα σας κάνει όλους πλούσιους.

- Ανίψι μ' για στάσου γιατί αρχίζω να μην καταλαβαίνω γρί απ' αυτά που μου λες. Δε μου τα κάνεις πίο λιανά;

- Μπάρμπα άκουσέ με και μη λες σε κανένα τίποτα.

- Ναι σ' ακούω γω και τούτο το όργανο στο τραπέζι, που τα γράφει αυτολεξί ούλα.

- Θα έρθω στο χωριό αφού πρώτα θα φορτώσω μερικές χιλιάδες παλούκια που έκοψαν από τη ζούγκλα οι Κάφροι και οι Ζουλού της Αφρικής και καμιά εκατοστή χιλιάδες μέτρα σύρμα, θα πάρω και 100 μαύρους, αραπάδες, όπως τους λέτε εσείς και θα έρθουμε στο χωριό.

- Ανίψι μ' κάνε ότι θέλεις αλλά μη προς Θεού μας φέρεις αραπάδες γιατί τους φοβόμαστε, αλλά για στάσου ρε ανίψι μ' τι τα θέλεις ούλ' αυτά τα πράγματα;

- Θα παλουκώσω θείε μου τον Ταϋγετο, δηλ. όχι όλο, το δικό μας μονάχα.

- Μπρέ ανίψι μ' μπας και σουστριψε καμιά βίδα; τι είναι

αυτά που ακούω; Θα παλουκώσεις, είπες τον Ταῦγετο! Άκου κάτι πράματα! Εσύ θα με τρελάνεις.

- Μπάρμπα, μη με διακόψεις άλλη φορά. Άσε με να σου εξηγήσω. Λοιπόν θα αρχίσουμε την περιφραξη από την Παναγιά του Κάρδαρη αφού προσευχηθούμε να μας βοηθήσει στο έργο. Θα ανέβουμε στην κορυφή του Αγιάννη, από εκεί θα κατηγορήσουμε προς το Σταυρούλι, θα τραβήξουμε προς τις Βασιονιές τη Μαλακάσα και ίσια επάνω θα φτάσουμε στην κορυφογραμμή. Από εκεί κορυφή - κορυφή θα φτάσουμε στον Άγιο Παντελεήμονα, θα προσκυνήσουμε τη χάρη του, θα προχωρήσουμε προς το Γεωργίτσι, θα ροβολήσουμε προς την Αλευρού, θα στρίψουμε προς τον Πίσω Αγ' Γιάννη θα φτάσουμε στον Άγιο Νικόλαο αλλά θα τον αφήσουμε έξω. Μετά ρίζα ρίζα το βουνό θα φτάσουμε στον Άγιο Μάμα και από εκεί θα φτάσουμε εκεί απ' όπου ξεκινήσαμε.

- Ανίψι μ' καλό, είθε οι άγιοι που έχεις βάλει μέσα να σου βάλουν μυαλό και να σε βοηθήσουν, αλλά δε βάζεις μέσα και τον άγιο Νικόλα, μήπως έχεις καμιά αντίδραση; Με ούλ' αυτά που θα μας κάνεις πας να μας τρελάνεις.

Ρε μπάρμπα όταν λέω πως είσαστε στραβοί δηλ. έχετε μάτια αλλά δεν βλέπουν, έχετε μυαλό, αλλά δεν παίρνει στροφές, έχω δίκιο. Εδώ στην Αφρική έχω κάτι λυκόσκυλα γυμνασμένα. Θα φέρω δέκα απ' αυτά, θα τα ρίξω στο δάσος και θα κάνουν εκκαθαριστικές επιχειρήσεις. Για να σου δώσω να καταλάβεις δεν θα αφήσουν ούτε αλεπούδες μήτε αγριόσκυλα μαϊδέ κουνάβια. Θα καθαρίσουν τον τόπο από αυτή την πληγή.

- Μπράβο σωτήρα των κοκόρων, αλεποσκυλοκούνάβο εξολοθρευτή μ' ανιψιέ. Σένα θέλουμε. Και δεν μου λες τα κουνάβια τ' αγριόσκυλα και οι αλεπούδες που θα μείνουν όξω απ' το μαντρί δεν θα κάνουν τη ζημιά τους; Η Πηλάλα και η Αρκουδόραχη είναι γεμάτες, εκτός από αρκούδες να σε φάνε ανίψι μ' γιατί δεν σε καταλαβαίνω.

- Μα δεν μ' αφήνεις να σου εξηγήσω. Δεν με ενδιαφέ-

ρουν τα ζώα που θα μείνουν έξω, ή μάλλον με ενδιαφέρει τα έξω να μην μπορούν να μούν μέσα.

- Ανίψι μ' μου επιτρέπεις να σε ρωτήσω κάτι; και δε μου λες, αν αυτά τα λυκόσκυλα αντί για καθάρισμα του βουνού κάνουν τίποτα ερωτοδουλειές, με το συμπάθειο, με τις αγριόσκυλες, ή τους αγριόσκυλους, τότε τι χαμπάρια μάστορα; Αυτά τα σκυλιά θείε μου, έχουν αναπτυγμένη τη σκυλίσια ηθική και δεν πάνε με άλλη ράτσα. Πρόσεξέ με.

Μετά την εκκαθάριση θα φέρω 1.000 ζευγάρια αγριοκούνελα διασταυρωμένα με λαγούς, θα τα ρίξουμε μέσα στο μαντρί όπως είπες. Αυτά σε λίγα χρόνια θα έχουν γίνει εκατομμύρια. Θα προσκαλέσουμε τους κυνηγούς απ' όλη την Ελλάδα να έρχονται να κυνηγούν. Στον κάθε κυνηγό θα επιτρέπουμε να σκοτώνει τρεις λαγούς το πολύ και θα πληρώνει από χίλιες δραχμές τη φορά. Υπάρχουν μπάρμπα κυνηγοί που παίρνουν το αεροπλάνο να πάνε μακριά να κυνηγήσουν πέρδικες π.χ. και τώρα που είπα πέρδικες θα φέρω και 1.000 ζευγάρια πέρδικες για τους περδικομανείς, για να έρχονται και αυτοί. Στη Λουσάνα θα φτιάξω ένα τουριστικό για παραμονή των κυνηγών. Θα γεμίσει το χωριό μας εκατομμύρια. Μπάρμπα άκουσα ένα πωπώωω. Θαύμασες ή τρόμαξες;

- Ανίψι μ' δεν τρόμαξα θαύμασα και μένω μ' ανοιχτό το στόμα. Εύχομαι το τάμα σου να μην είναι "λαγοί με πετραχήλια". Και πως θα μας πείσεις για όλ' αυτά;

- Θα σας πείσω με το πρώτο έργο που έχω υπ' όψη μου να σας κάνω.

- Δηλ. το παλούκωμα του Ταῦγετου δεν είναι το πρώτο; Όχι, είναι το δεύτερο. Το πρώτο θα είναι το πιο αξιοπερίεργο, αλλ' αυτό θα στο περιγράψω μιά άλλη φορά. Τώρα σταματώ γιατί ο Ο.Τ.Ε θα έχει γράψει πολλά και θα μας βγάλει φασκιά. Μπάρμπα μου σε φιλώ και σε χαιρετώ.

Τ' Ανίψι σου.

Ανίψι μ' όσα μου είπες στο τηλέφωνο, τάκουσα πολλές φορές από το ραδιογραμμόφωνο, σκέφτηκα και είπα: Αυτός ο ανιψιός μου είναι σοφός, μεγάλος, αρκεί να μην είναι παπαγάλος. Πολύ το φοβάμαι, βρε ανίψι μ' και μακάρι να βγώ γελασμένος, να μη σου κατοφανεί που σου το λέω. Εγώ θα τόχω καμάρι που το ανίψι μ' θα κάνει πράματα και θάματα στον τόπο του. Για πες μου λοιπόν πως θα πείσεις εμάς που απομείναμε; Μας είπες πως το φράξιμο του Ταΰγετου θα είναι το δεύτερο μεγάλο έργο. Το πρώτο ποιό θα είναι;

- Λοιπόν μπάριμπα δεν θα με διακόψεις, γιατί την άλλη φορά με τις διακοπές και επεμβάσεις σου πλήρωσα ένα σωρό λεφτά στο τηλέφωνο.

- Όστε είναι γενικό το κακό; Και σε σας ο Ο.Τ.Ε. έχει τη χάρη αυτή; Εδώ, αν κανείς πως παίρνεις τηλέφωνο στα ξένα πάει πουλήθηκες σου ζητούν τα "δάνεια της Αγγλίας" γι' αυτό μη με παραξηγείς, που δεν τολμώ να σε πάρω καμιά φορά. Σ' ακούω.

- Εγώ, Μπάριμπα μου θα έλθω με το αεροπλάνο· οι μαύροι θα έλθουνε με το καράβι μαζί με το φορτίο. Ωσπου να έρθουνε θα φτιάξω το πρώτο αξιοπεριεργό έργο, που θα αφήσει εποχή. Έμαθα, πως τα παλιά Χασάπηκα έγιναν μιά μεγάλη πλατεία. Λοιπόν, όταν έρθω, με το καλό, θα κουβαλήσω μεγάλους βράχους. Τις πέτρες αυτές θα βάλω κάτω σε σχήμα αλωνιού. Πάνω σ' αυτές θα βάλω άλλους βράχους μικρότερους. Όσο θα ανεβαίνουν τόσο το αλώνι θα στενεύει έτσι που σε ύψος 40 μέτρα θα έχει σχηματισθεί μιά πυραμίδα. Οι πέτρες αυτές θα είναι τοποθετημένες κατά τέτοιο τρόπο που θα σχηματίζουν μικρές και μεγάλες σπηλιές. Το τειχείο αυτό θα είναι γύρω γύρω και μέσα θα σχηματίζεται μιά θολωτή σπηλιά. Εκεί θα φτιάξω μιά δεξαμενή να χωράει 20 κυβικά νερό. Ακόμα και μιά σκάλα εσωτερική θα φτάνει στην κορυφή.

Την πυραμίδα αυτή θα την ντύσω απ' έξω όλο πράσι-

νη, όταν τη χτυπάει ο ήλιος να πρασινίζει ο τόπος. Το πράσινο κάνει καλό στα μάτια και είναι πολύ της μόδας. Στο εσωτερικό θα εγκαταστήσω μιά μηχανή. Με σωλήνες θα στέλνει το νερό της δεξαμενής στην κορυφή και από εκεί θα περιχύνεται προς τα κάτω λούζοντας όλη τη βραχοπυραμίδα. Το νερό πάλι με κατάλληλα αυλάκια θα συμμαζεύεται πάλι στη δεξαμενή και από εκεί θα ανεβοκατεβαίνει. Το βράδυ θα ανάβουν και τα πολύχρωμα φώτα. Θα δίνουν ένα φαντασμαγορικό πρωτότυπο θέαμα. Θα έρχονται απ' όλη την Ελλάδα να το θαυμάζουν.

- Μέγας είσαι, ανιψιέ μου, και θαυμαστό το έργο σου, αλλά πολύ φοβάμαι πως κανείς δεν θα σε ακολουθήσει και θα μείνεις μόνος και όχι άλλο, μήπως απαγορευτείς και δεν παλουκώσεις τον Ταΰγετο και πας πουθενά αλλού να κάνεις τα θαύματά σου. Άγιασε κανείς στον τόπο του;

- Δεν άγιασε γιατί, όταν μιλάει ο άγιος όλοι τον βλέπουν και δεν τον πιστεύουν. Εγώ όμως θα κάνω το αντίθετο. Θα τους μιλάω, και δεν θα με βλέπουν.

Εκεί επάνω στην κορυφή της πυραμίδας, θα φτιάξω μιά πέτρινη πολυθρόνα σαν αυτή που καθότανε ο Δίας στον Όλυμπο.

Εκεί θα καθήσω και θα αρχίσω να φωνάζω να μ' ακούει όλο το χωριό. Θα έχω τέτοια αποτελέσματα που μόνο στο όνειρό σου μπορεί να τα δείς.

- Μακάρι να μην είναι όνειρο άνοιξιότικης νύχτας που μου ξηγάς, ούτε να τα δω στο όνειρό μου, αλλά να τα δω στο χωριό μου φτιαγμένα από σένα, σοφέ ανιψιέ! Ο Θεός να σου χαρίζει ημέρες να μη μου πάθεις τίποτα και σε χάσουμε, για να δούμε εμείς οι άμοιροι τα θαύματά σου και απολάβουμε τους καρπούς των έργων σου, Αμήν.

- Μπράβο, μπάριμπα που άρχισες να καταλαβαίνεις και να με παραδέχεσαι. Να είσαι υπερήφανος για τον ανιψιό σου. Έχουν να ιδούν πολλά τα μάτια σου. Τώρα σταματώ και την άλλη φορά θα τα ξαναπούμε. Γειά σου Μπάρι-

μπα...

Επί τέλους σ' έπιασα ανίψι μ'. Έφαγα τα σίδερα. Έσπασα τα τηλέφωνα να σε ζητάω. Η αγωνία με χτύπησε στο κεφάλι. Τι νάγινε τ' ανίψι μ' έλεγα. Τι νάπαθε. Γιατί δεν απαντάει; Στάθηκα τυχερός. Σ' έπιασα.

- Μ' έπιασες μπάρμπα μου, αλλά θα με χάσεις για πολύ καιρό. - Μη μας κάνεις τέτοιο πράγμα ανιψιέ. Εμείς σε περιμένουμε. Τι θα γίνει με κείνα τα σωτήρια έργα που έλεγες τις προάλες πως θα κάνεις;

- Μπάρμπα ξέγραψέ τα. Τέτοια έργα δεν θα δείτε ποτέ.

- Δηλαδή μας κοροϊδεύεις, μας περιέπαιζεις;

- Όχι δεν είχα τέτοιο σκοπό. Άλλοι είναι οι τυχεροί. Αυτοί απολαμβάνουν αυτά που είχα υπ' όψη μου να τα κάνω για σας. Γι' αυτό σου λέω ξέγραψα.

- Δηλαδή θέλεις να πείς πως τάφτιαξες αλλού;

- Αυτό ακριβώς που λες τάφτιαξα στην ΓΚΑΝΑ.

- Και γιατί όχι σε μας, βρε ανιψιέ; τότε τι μας ξεσήκωσες και τόπα σ' όλους; Να δείτε τι θα μας φτιάξει ο ανιψιός μου που θάρθει από την Αφρική! Αυτά και αυτά και άλλα πολλά. - Και αυτοί που τάκουγαν τι έλεγαν, μπάρμπα; - Πολλά και διάφορα. - Τι ακριβώς;

- Να... κάποιος είπε, α, το βλάκα για τρελούς μας πέρασες; Άλλοι είπαν: είναι παλαβός μη τον πιστεύετε. Άλλος δεν ξέρει τι λέει, άλλοι σώπαιναν και άλλοι έλεγαν μακάρι να ήταν δυνατό να γίνουν τέτοια πράγματα.

- Τους άλλους τους περιφρονώ. Τους τελευταίους τους συμπαθώ. Μονάχα στους τελευταίους απαντώ. Γιατί δεν είναι δυνατό να γίνουν; Ο άνθρωπος πάτησε στο φεγγάρι και μείς δεν μπορούμε να παλουκώσουμε τον Ταΰγετο να τον κάνουμε Πανελλαδικό κυνηγότοπο; Δύσκολο μου ήταν να κουβαλήσω μερικούς βράχους, για να φτιάξω την πυραμίδα του Χέοπα, συγγνώμη, του Κάστορα ήθελα να πω. Ακατόρθωτο θα ήταν το τρίτο έργο,

που θα επακολουθούσε;

- Και δεν μου λες, σε παρακαλώ ανίψι μ' ποιο θα ήταν το τρίτο έργο;

- Το τρίτο το καλύτερο, που λέει και το τραγούδι, είναι το ποτάμι μπάρμπα, το ποτάμι θα τόκανα μιά μικρή διόρυγα του Παναμά, δηλ. του Χωριού μας.

- Πω, πω! τι μου λες βρε ανιψιέ; για πιό πράγμα θα τόκανες και φτούνο;

- Για ψάρεμα, θείε για ψάρεμα. Από το Μαρμαρογένυρο και πάνω θα σας έφτιαχνα με φράγματα λίμνες, λίμνες η μία κοντά στην άλλη. Η λεκάνη αυτή θα μεταβάλλονταν σε λιμνότοπο για πέστροφες και για άλλα ψάρια. Από εκεί θα έβλεπες τι εισπράξεις θα πιάναμε.

- Τι μου λες βρε ανίψι μ'; Μπρέ τι δεν είχαμε! Μπρέ τι θάχαμε! Μπρέ και ξαφνικά τα χάσαμε! γιατί μας τόκανες αυτό ανίψι μου; γιατί άλλαξες γνώμη;

- Όταν κάποτε μπάρμπα έλθω στο χωριό, θα σου δείξω κάτι γράμματα: μου τάστειλαν κάποιοι από εφτού. Είναι γεμάτα απειλές και φοβέρες: να μην πατήσω για τέτοια έργα, γιατί θα μου κόψουν τα πόδια... και άλλα πολλά. Ξέρεις τι είναι μπάρμπα,, να βρεθώ χωρίς πόδια; Καλύτερα που τους τάπες, τάμαθαν, τους έμαθα και εγώ και γλυτώνω και τα πόδια μου.

Θείε, ένα μονάχα σου λέω, όταν θάρθω στο χωριό, θα σε πάρω μαζί μου, να έρθεις εδώ, για να θαυμάσεις και τα έργα μου.

- Μπράβο, ανίψι μ' είσαι σπουδαίος στο λέω από δω, γιατί φτού κάτω δεν έρχομαι. Φοβάμαι. Έχει πολλούς μαύρους και την μαυρίλα τη φοβάμαι.

- Θείε μου σε κλείνω με ζητάνε από την ΓΚΑΝΑ. Ο ελέφαντας περιμένει κάτω με αποσταλμένους, για να τον καβαλήσω, να με πάνε στο χωριό, που έκανα τα έργα. Πάντα έτσι με συνοδεύουν με πομπή. Που να είσαι από μακριά να δεις τι υποδοχή μου κάνουν! Θα τα χάσεις. Όταν τους μιλάω όλοι γονατίζουν.

- Βρε ανίψι μ' μήπως μαζί με άλλα ήθελες να πετύχεις και δω κάτι τέτοιο; Δεν γνωρίζεις ότι ο Έλληνας ποτέ δεν γονατίζει, ούτε σκύβει το κεφάλι κάτω;

- Τότε καλά ζείτε μέσα στη φτώχεια, στην μαγκουφιά και στην κακομοιριά σας. Γι' αυτό δε θα δείτε ποτέ άσπρη μέρα. Εμείς εδώ έχουμε πολλούς κουτούς μαύρους και λίγους ελέφαντες σεις έχετε πολλούς έξυπνους άσπρους και λίγους γαιδάρους. Ζείστε μ' αυτούς και μείς με τους ελέφαντες.

Θείε μου τώρα σ' αφήνω  
και φράγκο για σας δε δίνω.  
Σ' αγαπάω και σε φιλάω  
ο ανιψιός σου, γειά σου.

- Βρέ, τι ανιψιό έχω! Να μου ζήσεις ανίψι μ' και... τέλος. Καλά έλεγε η θειά σου, δε θέλω άλλα Αφρικάνικα κουκιά...

Τάκουσες; εμπρός; Ανίψι μ' μ' ακούς; Δεν απαντάει τόκλεισε. Λοιπόν, αν μου ξάνα στείλει γυναίκα, Αφρικάνικα κουκιά, θα τα χύσω στο βράχο, κι' αν με ρωτήσει κανείς. "Τι κάνεις Μπάρμπα;" θα πάρει την απάντηση. "Κουκιά σπέρνω ανίψι μου. Αμ' τι νόμιζες, μ' έπρηξες με δαύτα.

## ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ

Μέσα σε μία Ανοιξιάτικη γιορταστική ατομόσφαιρα, στην ωραιότερη εποχή του χρόνου, γίνονται οι γάμοι των φυτών. Τα φυτά στολισμένα με τα πολύμορφα πέταλα των λουλουδιών τους, αρωματισμένα με χίλιων λογίων αρώματα, πλουτισμένα με το μεθυστικό τους νέκταρ για κέρασμα των καλεσμένων περιμένουν καρτερικά το φιλί του εραστή. Ο γάμος, και η ευτυχισμένη στιγμή της γονιμοποίησης, θα έρθει, όταν η γύρη των ανθέρων των στημόνων πέσει στου ύπερου το στίγμα επάνω. Μα αν τα ζώα στην εκπλήρωση του ερωτικού πόθου δεν συναντούν εμπόδια στην αναζήτηση του συντρόφου, στα φυτά προβάλλουν αφάνταστες δυσκολίες. Είναι καταδικασμένα να μένουν ριζωμένα στον ίδιο πάντα τόπο για όλη τους τη ζωή, χωρίς να μπορούν να κάνουν εκλογή εκείνου που αγαπάνε. Όμως τα στοιχεία της φύσης, το νερό και ο αέρας, τα βοηθούν να βγούν από την τραγική τους μοίρα. Ακόμα τα έντομα και τα πουλιά γίνονται αθέλητοι προξενητές στους έρωτές τους.

Κάθε φυτό έχει δικό του τρόπο να παντρολογιέται. Η ειδική κατασκευή των λουλουδιών ευνοεί τη σίγουρη γονιμοποίηση με τα έντομα, τα πουλιά και τους αέρες. Μερικά με εξυπνάδα κατορθώνουν να εκπληρώσουν του γάμου τους την αποστολή.

Η πονηριά της δρακοντιάς.

Είναι γνωστό το φυτό με το μελιτζανί το φύλλο, που τυλίγει ολόγυρα ένα άξονα σα ρόπαλο, πάνω στον οποίο φυτρώνουν σαν στάχυ τα κιτρινοπράσινα λουλούδια της δρακοντιάς στην κάτω άκρη του άξονα τα θηλυκά και στην πάνω τα αρσενικά.

Έτσι το φυτό μοιάζει σαν στάμνα με στενό λαιμό. Σαν το λουλούδι του ωριμάσει, το φυτό βγάζει μία αφόρητη μυρωδιά ψοφμιού. Τα σαρκοφάγα έντομα από την οσμή του φυτού τρυπώνουν στον πυθμένα του ανθικού θαλά-



μου αναζητώντας την τροφή τους. Σαν διαπιστώσουν πως ξεγελάστηκαν ζητούν να φύγουν, μα δεν μπορούν, γιατί στο στενό πέρασμα υπάρχουν οι φρουροί, που δεν επιτρέπουν στους καλεσμένους να φύγουν, πριν βοηθήσουν να γίνουν οι γάμοι του φυτού. Είναι κάτι σκληρές τριχούλες φυτρωμένες στον στενό λαιμό, που ενώ επιτρέπουν στα έντομα την είσοδο, απαγορεύουν την έξοδο.

Παγιδευμένοι οι καλεσμένοι, προσπαθώντας να γλυτώσουν από τη φυλακή ανεβαίνουν και φθάνουν τους φρουρούς που τους φράζουν το δρόμο, γλιστρούν και πέφτουν στον πυθμένα του θαλάμου με τα λουλούδια. Στου γλυτωμού τις άκαρπες προσπάθειες ρίχνουν βροχή τη γύρη από αρσενικά και θηλυκά. Και σαν συντελεστεί ο γάμος οι σκληρές τριχούλες χάνουν τη δύναμή τους μαραίνονται και πέφτουν. Έτσι οι καλεσμένοι ξαναβρίσκουν τη λευθεριά τους σαν ανταμοιβή, γιατί μεσίτευσαν στους γάμους του φυτού.

## Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΠΑΝΑΓΟΣ ΘΩΜΑΣ

Είναι ο μπάρμπα Πανάγος ο Θωμάς.  
Κουβαλά στις πλάτες του ένα αιώνα.  
Μόνος προχωρεί στις ζωής τον αγώνα.  
Δεν δέχετε βοήθεια καμμιά από κανένα.  
Η μαγκούρα του είναι ο μόνος βοηθός.  
Τον βοηθά ακόμα, να ζήσει, κι ο Θεός.  
Δυό πόντους είναι το βήμα του,  
σαν βγαίνει έξω να ψωνίσει.  
Τον φωτογράφισα στο δρόμο και τον ρώτησα.  
- Μπάρμπα Πανάγο, πως τη βλέπεις τη ζωή;  
όρθωσε την καμπούρα του όσο μπορεί. Με κοίταξε  
στα μάτια και μου είπε.  
- Αποιός είναι ελόγου σου; Δεν σε γνωρίζω.  
Του συστήθηκα και του ξανά επανέλαβα την ερώτηση.  
"Η ζωή είναι γλυκειά, όσο σκληρή κι αν είναι. Πρέπει να  
τη ζεις κι αν δεν μπορείς, να την παλεύεις".  
Και πράγματι την πάλεψε και με το πάρα πάνω. Πο-  
λές φορές του χτύπησε την πόρτα ο χάρος, μα είχε ακό-  
μα δύναμη ν' αντισταθεί ο γερο- Πανάγος, εξακολούθησε  
ν' αντιστέκεται για πολλά χρόνια. Και τελικά τον λύγισε  
ο Χάροντας σε μαρμαρένια αλώνια.

## ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΘΡΥΛΟΙ

Καμμιάς πόλης η πτώση δεν θρηνήθηκε τόσο, όσο της "Βασιλίδας των Πόλεων" που συνέβηκε την καταραμένη εκείνη Τρίτη στις 29 Μαΐου 1453. Τραγικό κι' απίστευτο γεγονός, που μόνο σε θέλημα Θεού μπορούσε κανείς να το αποδώσει. "Πάψετε το Χερουβικό κι' ας χαμηλώσουν τ' Άγια γιατί' είναι θέλημα Θεού η Πόλη να τουρκέψει".

Έτσι εύκολα και μοιρολατρικά δέχθηκαν οι λαϊκές μάζες την πτώση, αφού και η ίδια η Παναγιά και οι εικόνες της Αγιά Σοφιάς το πήραν απόφαση και άρχισαν να κλαίνε: "Η Δέσποινα τaráχτηκε και δάκρυσαν οι εικόνες". Αλλά ένας λαός Ελληνικός με βαθύχρονη παράδοση με πολιτισμό, με βαθύ ένστικτο μάντεψε σωστά το γενικό φρόνημα του Έθνους και πήρε την πρωτοβουλία βεβαιώνοντας: "- Σώπασε κυρά Δέσποινα μην κλαίς και μη πολυδακρύξεις, πάλι με χρόνια με καιρούς πάλι δικά μας θάναί".

Ο Ελληνικός λαός μπροστά στην απίστευτη συμφορά συγκεντρώνει τρεις ιστορικές αντιδράσεις την κατάπληξη για την πτώση, την εξήγηση (ήταν θέλημα Θεού) και την αισιοδοξία για το μέλλον. Έτσι η αισιοδοξία για το μέλλον ριζωμένη στις ψυχές των Ελλήνων δημιουργεί θαυμάσιες ποιητικότητες εμπνεύσεις ικανές να θρέψουν και να στερεώσουν τις ελπίδες και το θάρρος του σκλαβωμένου έθνους επί αιώνες ως τα χρόνια της τελικής απελευθέρωσης του.

Γύρω από την άλωση και συνέχεια των θρήνων αναπτύχθηκαν παραδοσιακοί θρύλοι. Περιγράφουμε τρεις απ' αυτούς.

"Όταν ήρθε η ώρα να τουρκέψει η Πόλη και μπήκαν μέσα οι Τούρκοι, έτρεξε ο βασιλιάς μας (Κων/ντίνος Α' Παλαιολόγος) καβάλα στ' άλογο να τους εμποδίσει. Ήταν πλήθος αμέτρητο η Τουρκιά κι' εκείνος χτυπούσε

κι' έκοβε αδιάκοπα με το σπαθί του. Τότε σκοτώθη τ' άλογό του κι' έπεσε κι' αυτός. Κι' εκεί που ένας αράπης σήκωσε το σπαθί του να χτυπήσει το βασιλιά ήρθε άγγελος Κυρίου και τον άρπαξε και τον πήγε σε μιά σπηλιά βαθιά στη γη κάτω, κοντά στη Χρυσόπορτα. Εκεί μένει μαρμαρωμένος ο βασιλιάς και καρτερεί την ώρα να 'ρθεί πάλι ο άγγελος να τον σηκώσει", όταν οι έλληνες ξαναπάρουν την πόλη.

"Όταν έπαιρναν την Πόλη οι Τούρκοι ένας καλόγερος τηγάνιζε επτά ψάρια στό τηγάνι. Τα είχε τηγανίσει από τη μιά μεριά, κι' όταν ήταν να τα τηγανίσει από την άλλη, έρχεται ένας και του λέει πως πήραν οι τούρκοι την Πόλη.

- Τότε θα το πιστέψω αυτό, λέει ο καλόγερος, αν τα τηγανισμένα ψάρια ζωντανέψουν! Δεν απόσωσε το λόγο του και τα ψάρια πήδησαν από το τηγάνι ζωντανεμένα στο Μπαλουκλή και θα φαίνονται έτσι μισοτηγανισμένα ως να 'ρθεί η ώρα να πάρουμε την Πόλη. - Τότε λένε, θα έρθει ένας άλλος καλόγερος να τ' αποτηγανίσει..."

"Την ημέρα που πάρθηκεν η Πόλη έβαλαν σ' ένα καράβι την Άγια Τράπεζα της Αγιάς Σοφιάς να την παεί στη Φραγκιά, για να μη πέσει στα χέρια των απίστων. Εκεί στη θάλασσα του Μαρμαρά άνοιξε το καράβι και η Άγια Τράπεζα βούλιαξε στον πάτο. Από τότε στο μέρος εκείνο η θάλασσα είναι λάδι όση θαλασσοταραχή και κύματα να κάνει γύρω. Το γνωρίζουν το μέρος εκείνο από τη γαλήνη και την ευωδία που βγαίνει. Πολλοί μάλιστα αξιώθηκαν να τη δούν στο βάθος της θάλασσας. Όταν θα πάρουμε την Πόλη θα βρεθεί η Άγια Τράπεζα για να ξαναστηθεί στην Άγια Σοφιά".

Εκτός αυτών των παραδόσεων κυκλοφορούσαν κι' άλλοι θρύλοι, όπως είναι η Τελευταία Λειτουργία, το Κυπαρίσσι του Μυστρά και πολλοί άλλοι όχι μόνο ανάμεσα στους Έλληνες, αλλά σε όλο το χριστιανικό κόσμο ακόμα και ανάμεσα στους Τούρκους.

Οι θρύλοι αυτοί και παραδόσεις του σκλαβωμένου γένους μας ασκούσαν μία βαθιά γοητεία στο λαό, που μπορούμε να πούμε, πως αποτελούσαν τον πυρήνα των λαϊκών εκδηλώσεων και προσανατολισμών του έθνους μας.

## ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΨΑΡΕΜΑ

Ετοιμος είναι ο γερο - Φώτης ο ψαράς. Περιμένει τον γυναिकाδελφό του, τον Θανάση να πάνε για ψάρεμα. Η θάλασσα, ήρεμη και προκλητική, τους περιμένει. Οι ερασιτέχνες ψαράδες με τα ταχύπλοα σκάφη τους σαλπάρουν το ένα μετά το άλλο.

Η μικρή βάρκα, του γερο - Φώτη, περιμένει ανυπόμονη μόνη δεμένη στον μόλο λικνίζοντας το κορμί της πέρα δόθε στο αδύναμο κυματάκι.

Νάτος! επί τέλους, φάνηκε ο γερο - ψαράς, ο Φώτης, ανασκουμπωμένος με το καπέλο του στραβά, κοντόσωμος, γεροδεμένος, με το τσιγκελωτό μουστάκι και τα δασιά φρύδια του.

Πήδηξε βιαστικά στη βάρκα του. Είχε βαρεθεί να περιμένει τον μπατζανάκη του, ο οποίος "λόγω εκτάκτου ανάγκης" δεν θα λάβει μέρος στο ψάρεμα.

Στον ψαρότοπο άργησε να φθάσει.

Η κινητήρια δύναμη της βάρκας του ήσαν τα κουπιά και τα πανιά.

Τόσα χρόνια, λόγω οικονομικής αδυναμίας, δεν μπόρεσε να ικανοποιήσει την επιθυμία του να κάνει τη βάρκα του μηχανοκίνητη.

Με τα θαλασσοδαρμένα δυνατά χέρια του χουφτώνει τα κουπιά και η βάρκα ορμά προς το πέλαγος. Σχίζει τα γαλανά και ήρεμα νερά του λιμανιού. Στ' ανοιχτά υψώνει τα πανιά. Ο δροσερός αέρας τα φουσκώνει και το σκάφος αυξάνει την ταχύτητα. Γλιστρά προς τα εμπρός με ελαφρομικροπηδήματα πάνω κάτω.

Καθυστέρησε τέσσερες ώρες να φθάσει, ο κυρ Φώτης, στον τόπο που είχε επισημάνει σαν έμπειρος που ήταν. Οι άλλοι ψαράδες απογοητευμένοι έπαιρναν το δρόμο της επιστροφής. Δεν τους έκαναν τη χάρη τα ψάρια να τιμπήσουν τα δολώματα.

Η άγκυρα έφθασε σε βάθος αρκετών οργιών.

Η μπετονιά και τα δολώματα έτοιμα.

Το μικρό ραδιοφωνάκι με τη Δημοτική μουσική τον συντροφεύει στη μοναξιά μέσα στο απέραντο πέλαγος. Όλοι αναχώρησαν. Απόμεινε μόνος. Στάθηκε τυχερός. Τα ψάρια της θάλασσας, λες και τον περίμεναν μαζεύτηκαν τριγύρω του. Δεν προλαβαίνει να ξεγκυστριάσει. Το ένα μετά το άλλο πέφτουν στο μεγάλο πανέρι, λιθρίνια, γόπες, σπάροι, χοροπηδούν προσπαθώντας να πηδήξουν για να βρεθούν στο περιβάλλον της ζωής των. Παρά τις σπαρακτικές προσπάθειες γίνονται στρώμα για τα επόμενα.

Το μεγάλο πανέρι γέμισε. Ασήκωτο, δεν έπαιρνε άλλα. Τόσα ψάρια μεγάλα, λαχταριστά, ζηλευτά, πρώτη φορά έπιασε στη ζωή του.

Η χαρά και ικανοποίηση τον έκαναν να αισθάνεται υπερβολικά ευτυχής.

Η σκέψη του πέταξε κοντά στους δικούς του τη γυναίκα και τα τέσσερα παιδιά του.

Είχε αγωνία πότε θα φθάσει να καμαρώσουν και να θαυμάσουν οι δικοί του τη μεγάλη του ψαριά, που ήταν και η αιτία της αργοπορίας του.

Ο αέρας απόγειος, απαλός και δροσερός φουσκώνει τα πανιά και το σκάφος γλυστρά ανυπόμονο, να φθάσει στο μόλο να δεθεί στη θέση του. Γλυκοχαράζει. Λίγα μέτρα και θα φθάσει στο λιμανάκι.

Ξαφνικά, ο γερο - Φώτης, ένωσε ένα δυνατό πόνο στο στήθος κατά το μέρος της καρδιάς.

Τα μάτια του θάμπωσαν, ο κόσμος χάθηκε...

Οι δικοί του βγήκαν πρωί - πρωί σ' αναζήτησή του.

Τον βρήκαν σωριασμένο με τα μάτια ανοιχτά, γυαλιστερά, ακίνητα, καρφωμένα, να κοιτάζουν τον ουρανό...

Οι κάτοικοι του χωριού θρήνησαν τον άτυχο ψαρά.

Τον συνόδευσαν ως την τελευταία του κατοικία.

Ο μπατζανάκης του όλο το απόγευμα έψηνε τα τελευταία ψάρια του ψαρά. Αναστέναξε βαθιά, γιατί η κακή

τύχη τον εμπόδισε να πάει στο ψάρεμα, ίσως και τον έσωζε. Έψηνε, έψηνε ασταμάτητα, ως τη στιγμή που άρχισαν να έρχονται δυό - δυό από κάθε οικογένεια με το φαγητό, το κρασί, και τα κουταλοπίρουνα, για να λάβουν μέρος στις παρηγοριές.

Στο πάτωμα, σ' όλους τους χώρους του σπιτιού, έστρωσαν τα στενόμακρα τραπεζομάντηλα. Κάθησαν στις θέσεις τους όλοι σταυροπόδι. Μαζί με τα φαγητά μοιράστηκαν και τα τελευταία ψημένα ψάρια, προσφορά του νεκρού. Έφαγαν και χόρτασαν περίπου εκατό άνθρωποι.

Πιές και πιές, πες και πες για τον συγχωρεμένο, το γέρο Φώτη δεν άργησε η λύπη να παραχωρήσει τη θέση της στην ευθυμία. Κάποιοι, που είχαν παραευθυμήσει, άρχισαν τα τραγούδια. Τραγούδια νυχτερινά που ταίριαζαν στην περίπτωση μετά τα πρωίνα μοιρολόγια.

"Τώρα τα πουλιά τώρα τα χελιδόνια..."

"Για δε λαλείς, λαλείς καημέν' αηδόνι..."

"Τι έχεις καημένε πλάτανε,  
που στέκεις μαραμένος..."

Μόνο που δεν χόρεψαν. Όλοι συμμετείχαν στο τραγούδι πλην της κυρα Φώταινας που σκούπιζε με το ματιλήλι τα δάκρυά της.

Τάχουν κι αυτά οι παρηγοριές.

"Η λύπη ψάχνει για χαρά  
και η χαρά για λύπη..."

#### ΠΟΙΟΣ ΞΕΡΕΙ

Χαράζει η αυγούλα,  
ροδίζει η αυγή  
και μέσα στη βαρκούλα  
νεκρά είναι σιγή

Το δροσερό αγέρι  
φουσκώνει τα πανιά,  
απαλά το κύμα φέρει  
τη βαρκούλα στη στεριά.

Αψηλά πετά ο γλάρος  
ταξιδεύει μακριά  
δε λυπήθηκε ο χάρος  
τα μικρά του τα παιδιά.

Ποιός ξέρει, αν ο γλάρος  
που πετά με τόση βοή  
είν' ο άπονος ο χάρος,  
που του πήρε τη ζωή.

## Η ΓΚΟΛΦΩ ΠΡΟ 50 ΧΡΟΝΩΝ ΣΤΟ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ

Ας γυρίσουμε τη μνήμη μας 50 χρόνια πίσω.

Οι νέοι είχαν αναλάβει να συμπληρώσουν τα κενά της ψυχαγωγίας των κατοίκων του χωριού μας της προ μισού αιώνα εποχής.

Η ιδέα για τη συγκρότηση καλλιτεχνικής ομάδας ρίχτηκε για πρώτη φορά το 1932. Σκοπός της θα ήταν η ψυχαγωγία των κατοίκων με παρουσίαση από σκηνης θεατρικών έργων. Η καλλιτεχνική ομάδα συγκροτήθηκε και ξεκίνησε σωστά. Τη θέση του θιασάρχη κατέλαβε επάξια ο + Αθανάσιος Μελάς. Μέλη του θιάσου ήταν: 1) Αναστάσιος Καράγιαννης, 2) + Σταμάτης Σταματοπούλος, 3) Ηλίας Νικητάκης, 4) Λεονάρδος Λιναρδάκης, 5) Ηλίας Λάμπρος, 6) Δημήτριος Λιναρδάκης, 7) Χρήστος Λιναρδάκης, 8) Κων/ντίνος Ξιάρχος, 9) + Άλκης Αντωνάκης, 10) Δήμος Κορτζής, 11) + Ιωάννης Παπαδόπουλος 12) + Γεώργιος Βαρναβέλιος και άλλοι που αυτή τη στιγμή δεν τους θυμούμαι.

Έργο που θα παιζόταν ορίστηκε το κλασσικό δράμα του Περεισιάδη "Η ΓΚΟΛΦΩ". Στον κατάλογο των μελών του θιάσου δεν αναγράφονται ονόματα γυναικών.

Που να τολμηθεί τέτοια πρόταση την εποχή εκείνη; Έπρεπε, λοιπόν, τους ρόλους των γυναικών να τους αναλάβουν τ' αγόρια. Δύσκολο και σχεδόν ανυπερέβλητο. Ποιός από τους νέους θα δεχόταν να φορέσει φουστάνια και να εμφανισθεί από σκηνης στα μάτια του κόσμου;

Σήμερα οι καλλιτέχνες εμφανίζονται με γυναικεία εμφάνιση μόνο σε κωμικές σκηνές, και η Γκόλφω, του Περεισιάδη, δεν ήταν για γέλια. Το παίξιμό της ήταν για δάκρυα. Ποιός θα αναλάμβανε το ρόλο της Γκόλφως να ανεβεί στη σκηνή και να κάνει τον κόσμο να κλάψει; Οι εμπνευστές της ωραίας αυτής καλλιτεχνικής ιδέας Αθανάσιος Μελάς και Αναστάσιος Καράγιαννης εβδομάδες έσπαζαν τα κεφάλια τους, για να βρουν το κατάλληλο α-

γόρι, που θα δεχόταν να υποδυθεί το ρόλο της τραγικής πρωταγωνίστριας. Το πρόσωπο του πρωταγωνιστή, Τάσου, του ηρωικού εραστή της Γκόλφως, είχε βρεθεί.

Ήταν ο κ. Ηλίας Νικητάκης σήμερα συν/χος αρεοπαγίτης. Δεν άργησε, λοιπόν, ο ΤΑΣΟΣ να βρεί την ΓΚΟΛΦΩ του, και να την πείσει να δεχθεί, να γίνει η... ερωμένη του. Ήταν ο φίλος μας κ. Δημήτριος Λιναρδάκης εμπορορράπτης σήμερα στην Αθήνα. Και δεν έπεσε έξω στην εκλογή του αυτή, γιατί η ΓΚΟΛΦΩ του στάθηκε επάξια δίπλα στον ΤΑΣΟ με αποτέλεσμα οι δύο εραστές να κατασυγκινήσουν τον κόσμο και το έργο να σημειώσει μεγάλη επιτυχία στο δραματικό μέρος. Για το ρόλο των άλλων γυναικών του έργου της Αστέρως, ανάλαβε ο θαυμάσιος γεννημένος ηθοποιός Κων. Ξιάρχος και της Σταυρούλας, ο Δήμος Κορτζής. Κωμικός; ο ανεπανάληπτος και αξέχαστος ΓΙΑΝΝΟΣ ο + Σταμάτης Σταματοπούλος.

Τους άλλους ρόλους ανάλαβαν: Ζήσης ο Αναστάσιος Καράγιαννης, Γεωργούλας ο Ηλίας Λάμπρος, Κίτσος ο Λεονάρδος Λιναρδάκης, Λόρδος ο + Γεώργιος Βαρναβέλιας. Αγωγιάτης ο + Άλκης Αντωνάκης κ.λ.π. Με την επιδέξια καθοδήγηση του θιασάρχη και την απaráμιλλη θέληση, σύμπνοια, υπομονή, αγάπη και συνεργασία των ερασιτεχνών καλλιτεχνών το έργο προετοιμάστηκε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα χωρίς κανένα εμπόδιο.

Η παράσταση της Γκόλφως αποτέλεσε το μεγαλύτερο πολιτιστικό γεγονός της εποχής εκείνης. Μεγάλος συνοστισμός παρατηρήθηκε στην μικρή αίθουσα του παλαιού Δημοτικού Σχολείου. Όσοι δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν θέση, γέμισαν τους διαδρόμους, τα παράθυρα το κλιμακοστάσιο αρκεί να άκουαν. Ο συνοστισμός, ο θόρυβος και η φασαρία δημιούργησαν μιά φοβία στους πρωτόπειρους καλλιτέχνες. Πρό πάντων οι γυναίκες πως να εμφανισθούν μπροστά σε τόσο κόσμο με τα

φουστάνια; Η Γκόλφω, Δημ. Λιναρδάκης, έδειχνε καθαρά την αγωνία της από το τρακ, αλλά και οι άλλες γυναίκες δεν υστερούσαν σε αγωνία. Διαφαινόταν πως το έργο με το τραγικό του τέλος θα έχει και τραγική αποτυχία. Αλλά και για την περίπτωση αυτή οι εμπνευστές της καλλιτεχνικής κίνησης Αθαν. Μελάς και Αναστάσιος Καράγιαννης είχαν λάβει τα μέτρα τους.

Μισή ώρα προτού αρχίσει το έργο η νταμουζάνα με το κρασί έκανε το θαύμα της. Μερικοί θέλησαν να το παρατραβήξουν, αλλά ο θιασάρχης τους τόκοψε: "ως εδώ, γιατί μπορεί να γίνουμε ρεζίλι, δεν θα γίνεται και "εν κρεπάλη μέθη" τι θα πείτε στον κόσμο..."

Όταν άναψαν τα αίματα και ήλθε το "τσακίρ κέφι" όλοι στα παρασκήνια ανυπομονούσαν να βγούν στο μπαλκοσένικο για να πάψουν οι φωνές και τα χειροκροτήματα διαμαρτυρίας των θεατών. Η σκηνή άνοιξε και το έργο άρχισε. Το έργο σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Οι πρωταγωνιστές η Γκόλφω, Δημ. Λιναρδάκης, με το θαυμάσιο παίξιμό της κατάφερε να κάνει τον κόσμο, όχι να γελάσει, αλλά να κλάψει, να κλάψουν προ πάντων οι γυναίκες.

Ο Τάσος, Ηλίας Νικητάκης, το φτωχό το καλικάρι, σκόρπισε ρίγη συγκίνησης σ' όλους και ιδιαίτερα στους νέους που συμμερίζονταν τα αισθήματά του. Τα δάκρυα και τις συγκινήσεις τις διαδέχθηκαν οι ευχάριστες κωμικές σκηνές με τον ανεπανάληπτο γεννημένο κωμικό καλλιτέχνη αλησμόνητο Σταμάτη Σταματοπούλο. Με τις λερωμένες φουστανέλλες, την μεγάλη κλίτσα, το ξεθωριασμένο ψαθάκι και τα κωμικά του φερσίματα, σαν μπήκε στη σκηνή, έγινε πανζουρλισμός. Ο συγχωρεμένος Σταμάτης, έμπειρος καλλιτέχνης, σαν είδε τους θεατές να ξεκαρδίζονται στα γέλια, δεν έλεγε ν' αρχίσει.

Συνέχιζε τις κωμικές του κινήσεις. Εξ' άλλου αυτός ήταν ο ρόλος του, να κάνει τον κόσμο να γελάει. Ξαφνικά μιά βροντερή φωνή ακούστηκε κάποιου θεατή. - Σταμα-

τάτε, σταματάτε επι τέλους να δούμε θα μας πει τίποτα ο Σταμάτης, η σταμάτησε, γιατί τα ξέχασε. Σταματάτεε, φώναξε δυνατότερα. Επέβαλε την τάξη. Έτσι ο Γιάννος άρχισε: "Βρε που να με πάρει ο Διάβολος και ο μύλος να με αλέσει..." τον σταμάτησαν τα γέλια και τα χειροκροτήματα ώσπου είδε και έπαθε να τελειώσει το ρόλο του. Το τι έγινε δέν περιγράφεται. Ο τρόπος με τον οποίο τα έλεγε συνδυαζόμενος με τις κωμικές κινήσεις ήταν καταπληκτικός. Αν τότε τύχαινε να ήταν παρών ο μεγάλος μας κωμικός κ. Χάρρυ Κλυνν, θα έλεγε:

- Τι είσαι συ βρε παιδί μ'; από που μας προέκυψες; έλα να σε πάρουμε στην πόλη, να μας κάνεις να γελούμε όλοι.

Άξιοι στους ρόλους τους αναδείχθηκαν και οι υπόλοιποι καλλιτέχνες. Τον επόμενο χρόνο ύστερα από απαίτηση των κατοίκων το έργο ξαναπαίχτηκε με αλλαγή ορισμένων προσώπων. Στο ρόλο της Γκόλφως ο + Ιωάννης Λαγανάς, στου Τάσου ο Χρήστος Λιναρδάκης και στην Αστέρως ο υποφαινόμενος. Και πάλι το έργο σημείωσε μεγάλη επιτυχία.

Στην μνήμη μου παραμένουν τρία περιστατικά. Η Γκόλφω, όταν μπήκε στη σκηνή, κούτσαινε. Ένα καρφί του παπουτσιού της τρυπούσε το πόδι.

Απ' όλο το έργο παραλείφτηκε μιά μονάχα συλλαβή. Κάποιος από το πολύ κρασί μπερδεψε η γλώσσα του στην πρόταση: "Μη τις ξεσυνερίζεσαι Ζήση μου τις γυναίκες είπε μη τις ξεσυνερίζεται, Ζήση μου τις γυναίκες...", και το τρίτο περιστατικό με τον υποφαινόμενο.

Όταν πρόκειτο να μπω στη σκηνή σαν Αστέρω, άφησα να φανούν πρώτα η ρόκα με τα χέρια μου που άρχισαν να κλώθουν το μαλλί, που είχα μάθει από το συγχωρεμένο τον Πατέρα μου. Όλοι πίστεψαν πως επρόκειτο για γυναίκα. Που να υποψιασθούν, πως ένα παλικάρι γνώριζε να γνέθει τόσο άνετα το στημόνι... Και ακόμα όταν τελείωσε το έργο με την τραγική σκηνή του θανάτου της

Γκόλφως με δηλητήριο, του Τάσου με αυτοκτονία και των Θανασούλα και Αστέρως με λιποθυμία, όλοι σηκώθηκαν πλην της Αστέρως. Κάποιος φαίνεται, σαν είδε την Αστέρω φαρδιά πλατιά πάνω στη σκηνή, φώναξε. Παιδιά η Αστέρω λιποθύμησε φωνάξτε το γιατρό. Είχα λιποθυμήσει στην πραγματικότητα; δεν το πιστεύω, γιατί σαν άκουσα τη λέξη, γιατρός, πετάχτηκα ορθός. Το έργο τελείωσε χωρίς συνέπειες. Λιποθυμία... Σοκ... δεν πρόλαβε ο γιατρός να το διαπιστώσει.

Σήμερα ούτε λόγος μπορεί να γίνει για τέτοιου είδους εκδηλώσεις. Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση συμπληρώνουν τα κενά της ψυχαγωγίας με συνεπακόλουθα τα κοινωνικά κακά, την αποξένωση και την ψυχική απομόνωση, που ήταν ανύπαρκτα την ωραία εκείνη εποχή του μισού αιώνα πριν.

## ΔΙΔΑΧΕΣ

Αν μπορείς να νιώσεις τη χαρά χωρίς αντάλλαγμα, θα είσαι ευτυχής.

"Ο ιδανικός άνθρωπος χαίρεται κάνοντας χάρες στους άλλους αλλά ντρέπεται, όταν οι άλλοι του κάνουν μία χάρη, γιατί είναι σημάδι ανωτερότητας να προσφέρεις καλωσύνη, αλλά σημάδι κατωτερότητας να δέχεσαι μόνο".

Αριστοτέλης

"Σπάνια συλλογιζόμαστε αυτά που έχουμε, αλλά πάντα αυτά που μας λείπουν".

Σουπεργάουερ

Η τάση αυτή που υπάρχει μέσα μας είναι η μεγαλύτερη τραγωδία του ανθρώπου που του προκαλεί δυστυχία.

Μάθε λοιπόν να ευχαριστείσαι μ' αυτά που έχεις, αντί να στενοχωριέσαι μ' όσα σου λείπουν.

Αν θέλεις να ζεις ήρεμος κι' ευτυχισμένος να μετράς τα αγαθά σου και όχι τα βάσανά σου.

Μάθε ακόμη να είσαι αυτός που είσαι. Κανείς στον κόσμο δεν μπορεί να είναι αυτός που είσαι: ούτε Συ μπορείς να είσαι αυτός που είναι.

"Αν δεν μπορώ να ανταμείψω αυτούς που μ' έχουν ευεργετήσει, όμως δεν θα πάψω ποτέ να επαινών ολόψυχα την αρετή τους".

Ευγένιος Γιαννούλης ο Αιτωλός.

"Και αν είχα και θησαυρό χρημάτων, ήθελα να ξοδεύω σε θησαυρούς βιβλίων". Αναστάσιος Γόρδιος.

"Η βασιλεία των Ουρανών είναι το τέλος των λογικών ανθρώπων, αλλά τα μέσα που έχει καθένας να σωθεί, δεν είναι τα ίδια σε όλους. Αφοί Λειχούδαι.

"Μιά φορά ρωτήθηκε ένα σοφός, ποιά είναι τα μάτια που βλέπουν καλύτερα; τα μαύρα ή τα γαλανά; των ανδρών ή των γυναικών; των ανθρώπων ή των ζώων; Ο σο-

φός αποκρίθηκε τα μάτια που βλέπουν καλύτερα είναι εκείνα των φθονερών, γιατί βλέπουν και τα μικρότερα πράγματα: γιατί βλέπουν και κείνα που δεν είναι. Ένα μόνο πράγμα δεν βλέπουν, το ΚΑΛΟ. Μάλιστα το βλέπουν και αυτό, μα τότε κλαίει και κλείνουν τα μάτια τους για να μη βλέπουν".

Ηλίας Μηνιάτης.

"Ψυχή και Χριστός σας Χρειάζονται. Αυτά τα δύο: όλος ο κόσμος να πέσει επάνω σας δεν μπορεί να σας τα πάρει, εκτός αν τα δώσετε με τη θέλησή σας".

"Καλύτερα, αδελφέ μου να έχεις Ελληνικό Σχολείο στη χώρα σου, παρά να έχεις βρύσες και ποτάμια".

Κοσμάς ο Αιτωλός.

"Αν δεν προσέξουν οι γονείς που στέλνουν και τι μαθαίνουν τα παιδιά τους θά 'ρθει ώρα που θα κλάψει το Γένος πικρά πάνω σ' ερείπια".

Αθαν. ο Πάριος.

"Ω αγάπη, αρετή θεία, ήλιε λαμπρότατε των ψυχών μας. Εσύ δύνασαι να εξορίσεις όλα τα κακά από τον κόσμο και να φέρεις όλες τις ευτυχίες στους ανθρώπους".

Νικηφόρος Θεοτόκης.

"Κανείς όσο χυδαίος και αν είναι, δεν μπορεί να φαντασθεί, πως μπορεί να μάθει χωρίς να την διδαχθεί. Βρίσκονται όμως σήμερα πολλοί που νομίζουν ότι, για να είναι κάποιος χριστιανός δηλ. για να μάθει την υπέρτερη απ' όλες τις επιστήμες γνώση περί θεού, αρκεί μόνο να βαπτισθεί και να λέγεται χριστιανός".

Αδαμάντιος Κοραής.



## ΑΝΟΙΞΕ ΤΗΝ ΟΜΠΡΕΛΑ ΣΟΥ

Λίγοι έχουν μιά ιδιαίτερη ικανότητα να περιφρονούν τους επικριτές τους. Ένα πράγμα είναι σίγουρο. Οι πίο πολλοί από μας παίρνουμε στα πολύ σοβαρά τα μικρά βέλη που μας ρίχνουν οι άλλοι.

Πολλοί θέλουν να μας γελοιοποιήσουν, να μας κατηγορήσουν άδικα, να μας συκοφαντήσουν, να μας μαχαιρώσουν ακόμα πισώπλατα. Να μη πιστέψουμε ποτέ, πως οι άλλοι θα μας λυπηθούν, έστω και στο μισό απ' όσο λυπούμαστε εμείς τον εαυτό μας.

Ας θυμηθούμε το ΧΡΙΣΤΟ.

Πολλοί δεν τον λυπήθηκαν. Ο Χριστός τους έμοιασε σε τούτο. Δεν λυπήθηκε τον Εαυτόν του, ενώ λυπόταν τους πολλούς. Ένας από τους Δώδεκα Μαθητές Του έγινε προδότης. Ένας από τους εκλεκτούς Του δεν τον λυπήθηκε γι' αυτό και τον αρνήθηκε. Αυτό έγινε με τον ΙΗΣΟΥ. Γιατί εσείς κι εγώ να περιμένουμε από τους ανθρώπους καλύτερη μεταχείριση; Ο πρόεδρος της "Αμερικαν Ιντερνάσιοναλ Κορπορέϊσιον" έκαμε μιά σπουδαία ανακάλυψη, γι' αυτό και πέτυχε σαν πρόεδρος ο Μάθιους Σ. Μπράς. Λέγει τα εξής:

"Όσο πίο πολύ προσπαθούσα να ειρηνεύσω τα πράγματα και ν' απαλύνω τα συναισθήματα των άλλων απέναντί μου για να αποφύγω τις άδικες επικρίσεις των, τόσο περισσότερο οι εχθροί μου αυξάνονταν. Έτσι τελικά είπα μέσα μου: Όταν έχεις το κεφάλι σου πάνω από το πλήθος, θα δεχτείς οπωσδήποτε τις επικρίσεις. Γι' αυτό κοίτα να συνηθίσεις σ' αυτή την ιδέα, από την εποχή εκείνη τόχα σαν κανόνα, **ΝΑ ΚΑΝΩ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΣΑ** και ύστερα ν' ανοίγω την παλιά μου την ομπρέλα ν' αφήνω τις επικρίσεις να πέφτουν βροχή πάνω της αντί πάνω μου".

Θαυμαστοί οι άνθρωποι που δέχονται τις επικρίσεις με ηρεμία, αταραξία, ψυχραιμία, σοβαρότητα, αν είναι

δυνατόν ακόμα να γελούν, όταν γίνονται θύματα άδικης κριτικής.

## ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου κρίνω σκόπιμο να συμπεριλάβω λογοτεχνικά κείμενα δύο συνεργατών φίλων μου. Του ιατρού Κων/ντίνου Ντούλα και του συμπατριώτη μου Κώστα Παπαθεοφιλόπουλου.

Του Κώστα Ντούλα, σαν φορο τιμής και αιωνίας μνήμης του. Γεννήθηκε στην Ήπειρο. Έλαβε μέρος στον πόλεμο της Β. Ηπείρου. Είχε την τιμή να διευθύνει το Στρατιωτικό Ν/μείο Καλπακίου στον πόλεμο του 1940.

Αποστρατεύτηκε με τον βαθμό του Αρχίατρου.

Συνέγραψε πολλά βιβλία. Το πνευματικό του έργο του επαινούν με κριτικές και προλογισμούς κορυφαίοι λογοτέχνες και επιστήμονες, όπως είναι:

ο Π. Παλαιολόγος, ο Μανώλης Ανδρόνικος, ο Ηλ. Βενέζης, ο Αγγ. Τερζάκης κ.ά.

Διαβάστε τον, κρίνετέ τον και συγχωρέστε τον. Ο Καστανιώτης κ. Κώστας Παπαθεοφιλόπουλος έχει πλούσια συγγραφική δημιουργία.

Για το πλούσιο και πολύπλευρο ταλέντο του έχουν γράψει πολλοί λογοτέχνες και καθηγητές Πανεπιστημίων επαινετικούς λόγους.

Στους στοχασμούς του κυριαρχεί η ποιότητα σ' όλες τις διαστάσεις βάθος, ύψος, πλάτος. Διακρίνεται για την πνευματική του έξαρση, την ηθική ομορφιά, τον πνευματικό ιδεαλισμό το βαθύ στοχασμό, στοιχεία που αντιφεγγίζουν μια γνήσια Χριστιανική ψυχή.

Το πνευματικό του έργο έχει τιμηθεί με επτά βραβεία.

## ΟΤΑΝ ΛΕΙΠΕΙ Ο ΗΛΙΟΣ

Τούτο το αγοράκι καθώς του έλλειψε ο ήλιος - η μητέρα του που το άφησε νήπιο ν' ανεβεί στον ουρανό - θα το προπέμψουμε εμείς, σήμερα στη σχολική του πρεμιέρα, στο νηπιαγωγείο. Εμείς θα του παρασταθούμε τώρα που τα μαλλάκια του παίρνουν το πρωινό χτένισμα από τα ισχνά γέρικα χέρια της γιαγιάς, που τρέμουν. Τα ρουχαλάκια του δεν φέρνουν την καλλιτεχνική φινέτσα που δίνει μιά μητέρα. Ασουλούπωτα και χωρίς γούστο τα έτοιμα φορεματάκια, που του αγόρασε ο πατέρας. Δέξου τώρα που ξεκινάς αγόρι μου, το στοργικό φιλί της γιαγιάς και του πατέρα στο τρυφερό σου μάγουλο.

Η χαρά του παιδικού κόσμου έχει μεταφερθεί στην αυλή του νηπιαγωγείου. Ατμόσφαιρα πλημμυρισμένη από τις εκδηλώσεις της παιδιάστικης ζωηράδας. Παράμερα ακουμπησμένο με την πλάτη στον τοίχο το αγοράκι. Δειλό και φοβισμένο παρακολουθεί τις μαμάδες να γυροφέρνουν ως που η δασκάλα να τα τοποθετήσει στα θρανία. Ύστερα προσπαθεί η δασκάλα να συμφιλιωθεί με τα παιδιά, να εισδύσει, σα γυναίκα που είναι, στην παιδική καρδιά.

Ρωτάει με τρυφερότητα το κάθε παιδί, τ' όνομά του, το όνομα του πατέρα, το όνομα της μητέρας, το επώνυμο. Ερωτήσεις στις οποίες απαντούν με θάρρος και πρόθυμα τα παιδιά! Ήρθε η σειρά του αγοριού μας.

- Πως σε λένε αγοράκι μου;
- Τάκη. - Το μπαμπά σου;
- Σπύρο.
- Τη μαμά σου;
- Δεν ξέρω. Απάντησε δειλά.

Στην απάντησή του βρήκαν τ' άλλα παιδάκια, μιά ευκαιρία να θορυβήσουν, να γελάσουν. Η δασκάλα όμως τα επανέφερε στην τάξη χτυπώντας τις παλάμες της.

- Γιατί παιδί μου; επανέλαβε η δασκάλα.

- Δεν έχω. Έσκυψε το μικρό του κεφαλάκι με τους ξανθούς βοστρύχους ακόμη περισσότερο κι ένα δάκρυ κύλησε πάνω στο θρανίο, σπονδή στη μνήμη της μητέρας του. Μιά νεκρική σιγή απλώθηκε στην τάξη. Οι προβολείς των παιδικών ματιών έπλεξαν ένα αόρατο φωτοστέφανο στη μνήμη μιά νεκρής μητέρας.

Μητέρα όμως κι η δασκάλα η ίδια μ' ένα νήπιο στο σπίτι δεν μπόρεσε να κρατήσει τη συγκίνηση και τα δάκρυά της από τη θλιβερή αυτή αποκάλυψη, που χωρίς να θέλει ανέξεσε την πληγή μιάς παιδικής ψυχής.

Για να κρύψει την ταραχή της και τα δακρυσμένα μάτια της πήγε στον πίνακα γυρίζοντας τις πλάτες στα παιδιά για να μη τη βλέπουν, είπε:

- Και τώρα παιδιά θα μάθουμε το γράμμα Μ. Και γέμισε τον πίνακα με το γλυκύτερο φθόγγο που πρωτοπροφέρει ο άνθρωπος. Με το Μ παιδιά αρχίζουν όλες οι γλώσσες του κόσμου η λέξη ΜΗΤΕΡΑ.

#### ΤΟ ΟΡΦΑΝΟ

Δεν έχει τ' ορφανό δεν έχει  
Μητέρα για να τ' αγαπά.  
Για κείνο μες στους δρόμους τρέχει  
και μπρός στους άλλους σταματά.

Δεν έχει ποιός να του χαρίζει  
γλυκά κι' ολόθερμα φιλιά  
δεν έχει ποιός να του σκουπίζει  
τη δακρυσμένη του ματιά.

Το βράδυ μόνο του κοιμάται  
δίχως της Μάνας τα φιλιά  
και λυπημένο συλλογάται  
τη μητερούλα τη γλυκειά.

Το ορφανό μόνο γνωρίζει  
να σας στο πεί αυτό μπορεί  
κάθε μητέρα τι αξίζει  
κι' όποιος την έχει ας χαρεί.

## ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

Από το τραγούδι του τρελού (Παλαμάς)  
"... Καλοί μου άνθρωποι ακούστε με,  
τρελός δεν είμαι, ελάτε  
σιγά να σας το πω.  
Μιά μοίρα με κατάτρεξε,  
μη με πετροβολάτε  
δεν έφταιξα, πονώ...".

Μόλις διακρίνεται τούτη η βίλα καθώς είναι αγκαλιασμένη από τα δέντρα, που την περιζώνουν. Κι' είναι η άνοιξη στην καλή κι' ευτυχημένη της ώρα. Κι' οι μυγδαλιές στην ολοκληρωμένη τους άνθισι. Στο φροντισμένο μεγάλο κήπο αρκετοί άντρες και γυναίκες ντυμένοι στα γιορτινά τους ρεμβάζουν στα παγκάκια ή σεργιανούν στ' ανθισμένα παρτέρια. Ποιόν να καρτερούν τούτοι οι άνθρωποι. Μήπως είναι γιορτή και περιμένουν να υποδεχτούν τους καλεσμένους; Όχι. Βρισκόμαστε σε μιά σύγχρονη μεγάλη ψυχιατρική κλινική, που μοιάζει νεκροταφείο ψυχών. Άνθρωποι - φυτά που σε κοιτάζουν μ' ένα αδιάφορο απλανές βλέμμα.

Ποιοί είναι τέλος πάντων οι νοσηλευόμενοι; Σίγουρα θάνατι τούτος που χειρονομεί, με κάποιον άλλον, κι' εκείνος που βαδίζει βιαστικά προς κάποιο κτίριο. Λάθος. Ούτε ο ένας ούτε ο άλλος. Αυτοί είναι του προσωπικού της κλινικής. Απατηλή είναι για έναν αδαή η πρώτη εντύπωση που βασίζεται στην εξωτερική εμφάνιση εκλαμβάνοντας έναν του προσωπικού για νοσηλευόμενο.

Ασφαλή κριτήρια να ξεχωρίσωμε ένα φρενοβλαβή από έναν εχέφρονα δεν υπάρχουν. Πόσες φορές δεν σκουντουφλάμε στο δρόμο μας με φρενοβλαβείς. Ας δώσουμε το λόγο στο φίλο καθηγητή της Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κ. Δ. Κουρέτα. "... Ένας μαθητής του Εσκιρόλ του διασήμου Γάλλου ψυχιάτρου του παρελθόντος αιώνος, του απηύθυνε κάποτε την ερώτηση: "Μαίτρ δείξτε μου λοιπόν ένα ασφαλές κριτήριο που

να ξεχωρίζει τη φρονιμάδα από την τρέλα". Την επαύριο ο Εσκιρόλ εκάλεσε σε τραπέζι το μαθητή του και δυό άλλους, έναν κοψευόμενο και λιγόλογο κι' έναν διαχυτικό και ικανοποιημένο από τον εαυτό του. Μετά το γεύμα ο μαθητής υπενθύμισε τη χθεσινή του ερώτηση. "Αποφανθήτε ο ίδιος, του λέει ο Εσκιρόλ, εγευματίσατε μ' ένα τρελό και μ' ένα γνωστικό". "Α, το πρόβλημα δεν είναι δύσκολο, λέει ο μαθητής, γνωστικός είναι ο τόσο διακριτικός, ο τόσο καθώς πρέπει. Όσο για τον άλλον τι ξηπασιά! Είναι για δέσιμο". "Ε, λοιπόν, πλανάσθε, απαντά ο Εσκιρόλ. Εκείνος που θεωρείτε γνωστικό, νομίζει ότι είναι ο Θεός, παίρνει τη σοβαρή και αξιοπρεπή στάση που ταιριάζει στο ρόλο του. Είναι τρόφιμος του Ψυχιατρικού ασύλου Σαραντόν. Ο άλλος που τον νομίζετε τρελό είναι ένας από τους μεγάλους μας συγγραφείς, είναι ο κ. Ονορέ ντέ Μπαλζάκ!".

- Πάμε τώρα να ιδήτε - μου λέει ο γιατρός της κλινικής - την κοπέλα των δώδεκα. Νοσηλεύεται από ένα ερωτομανιακό παραλήρημα που το δημιούργησε ο γιός της Αφροδίτης. Κάθε μεσημέρι πηγαίνει να συναντήσει τον αγαπημένο της κάνοντας μιά βόλτα στον κήπο. Νάτη.

Τη συναντούμε στο σαλόνι της πρώτης θέσεως. Νέα, ωραία, άψογα ντυμένη και μακιγιαρισμένη κοιτάει κάποια στιγμή το ρολόι της κι' ορμάει βιαστική προς τη σκάλα. Την παρακολουθούμε από τη βεράντα να μαζεύει στον κήπο αγριομαργαρίτες και κλαδιά μυγδαλιάς. Τεντώνει τα εξάισια χέρια της και βλέπουμε τα χείλη της να κινούνται. Κάτι προφέρει. Κάτι λέει. Επανέρχεται σε λίγο στο σαλόνι σαν την άνοιξη. Όλα ομορφαίνουν κι' όλα τώρα ευωδιάζουν εδώ μέσα.

- Θα τιμήσετε το γάμο μου γιατρέ μου και σεις κύριέ μου; Την Κυριακή θα στεφανωθούμε στο Λουμπαδιάρη.

- Βεβαίως, δεσποινίς μου, της λέω. Θα μαδήσω τους ανθόκηπους της Αθήνας και θα ράνω με τ' ανθόφυλλά τους την πραγμάτωση του ρομάντζου σας.

Τι καλός που είσθε!

## ΑΜΑΡΤΩΛΕΣ

Οι αμαρτωλές που σέρνουν στο πεζοδρόμιο τον εύκολο κι' αγοραίο έρωτα, γαζίες ήταν άλλοτε, βιολέτες, γαρύφαλα γκρενά, τριαντάφυλλα χρωματιστά που άνθισαν στις φτωχικές τους γλάστρες, στα φτωχικά τους σπίτια. Για λίπασμα είχαν τη φτώχεια, την έλλειψη ηθικής αγωγής, μιά αποτυχία σ' ένα αρραβώνα μ' έναν επιτήδειο...

Η βιτρίνα του εμπορικού με τις τελευταίες μόδες η ρόδα της κούρσας που ρολάρει με μεγαλοπρέπεια, η μουσική, το ταγκό με τα μώβ λαμπιόνια, το γλέντι τις τραβούν σα μαγνήτης. Με γαλαντομία σκορπίζουν την ευθυμία, τη χαρά. Αστόχαστα σπαταλούν κάθε μέρα και ένα κομμάτι από την ψυχή τους προσφέροντας το σώμα τους. Όσο είναι νέες κι' ωραίες κύκλος αδιαπέραστος οι θαυμαστές κι' οι φίλοι. Ωραία κι' ευωδερά ανθοπέταλα οι φτωχές αμαρτωλές, που η νεροσυρμή της ζωής τις παίρνει γοργά τις σεργιανίζει σ' ωραία τοπία, σ' ωραία ταξίδια, σε φανταχτερούς ανθοκήπους κι' ύστερα από το γρήγορο ταξίδι, που μοιάζει σαν όνειρο, τις διοχετεύει στο κοινωνικό τέλμα, που ανθούν τα νερόχορτα φυτά της φτώχειας, της αρρώστειας, της κοινωνικής περιφρόνησεως, της ηθικής μειώσεως.

Μέσα σε λίγα χρόνια τα κρουστά γέλια τους γίνονται κλάματα βουβά, στα ωραία και τρυφερά προσωπάκια το ξενύχτι, το αλκοόλ, το τσιγάρο, οι καταχρήσεις συνθέτουν ρυτίδες αποκρουάτικης μάσκας. Πόσο γρήγορα περνούν στην εφεδρεία! Πόσο γοργά χωρίς καν να το καταλάβουν, επάνω στην πίστα του χορού, σ' ένα στροβίλισμα του χρόνου, ο ίδιος καβαλιέρος θ' αρπάξει από τη μέση μιά άλλη ντάμα πιό νέα, πιό ωραία, κάνοντας τον αδιάφορο στην παλιά. Ο πόθος της οικογενείας έμεινε όνειρο. Ένα μικρό ποσοστό θα λύσει το ζήτημα του γάμου. Για τις πολλές άδειο θα μείνει το εικονοστάσι από

νυφροστέφανα. Με τη βραχνή και κοντράλτα τους φωνή θα σιγοτραγουδούν το ρεφραίν του τελευταίου ταγκό αλλά δεν θα συνοδεύσουν ποτέ το ρυθμό της κούνιας ενός παιδιού με το μητρικό νανούρισμα.

Κωδωνοκρουσίες ακολουθούν στα παραπτώματα της φτωχής νέας. Για τις πλούσιες πάντα βρίσκονται χρυσές κλωστές να μπαλώσουν τις ηθικές ρωγμές.

Προσέξτε την ξεγελάστρα νεροσυρμή, γαζίες, βιολέτες, γαρύφαλα, γκρενά, τριαντάφυλλα χρωματιστά που ανθίζετε σε φτωχικές γλάστρες.

## ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΑ ΓΑΡΥΦΑΛΛΑ

Τούτη η πικρή ιστορία, είναι αυθεντική, γεγονός που τόγραψαν "στα ψιλά" οι εφημερίδες μπροστά από λίγο καιρό. Ένα δεκαπεντάχρονο αγόρι, δεν είναι μέλος της συντροφιάς των πλουσιόπαιδων, που γλεντούν κάθε μέρα στη ντισκοτέκ του Κολωνακίου "Φίγκαρο". Μερικά απ' αυτά ίσως να σεργιανούν σε... τεχνητούς παράδεισους. Ανήκει, στην αντίπερα όχθη, στη φτωχολογιά.

Οι γονείς του, ροβόλησαν από ένα ορεινό χωριό της Ρούμελης. Αναζήτησαν και βρήκαν την ανθούσα τότε βιομηχανία των πολυκατοικιών, ένα θυρωρείο. Και στο μοναχικό δωμάτιο, που είχε παράθυρο στον ακάλυπτο χώρο, στέγασαν την ευτυχία τους, με το μωρό, που δεν είχε ακόμα χρονίσει. Τον πατέρα όμως ανειδίκευτο μεροκαματιάρη, ένα γιώτα-χι μιά μέρα τον διαμέλισε. Η ασφάλεια πλήρωσε τα νόμιμα. Η μητέρα με το ένα χέρι αγκαλιά το μωρό και με το άλλο σφουγγάριζε τους τοίχους και τα σκαλοπάτια της πολυκατοικίας. Στον κουβά, με το νερό στάλαζαν οι βρύσες των ματιών της.

Και μεγάλωσε, τούτο το όμορφο και χαριτωμένο αγοράκι, στο πεζοδρόμιο. Στα γαλανά του μάτια καθρεφτιζόταν ένας γαλάζιος ουρανός κι ένα θλιμμένο παράπονο. Εδώ στο τραπέζι, του θυρωρείου, έγραφε τα μαθήματά του. Έκανε όμως και θελήματα στους ενοίκους, ξύπνιο και καλοσυνάτο καθώς ήταν. Εφημερίδες και τσιγάρα, από το περίπτερο και ψώνια από το μανάβη.

- Πρόσεχε - συμβούλευε η μητέρα - όταν πας στο σχολειό να περνάς με το πράσινο. Κι όταν κατά το μεσημέρι θα τελείωνε το σχολειό ανίχνευε το βάθος του δρόμου, να το ιδεί να έρχεται, το καμάρι της, η ζωή της, η απαντοχή της, κι' ο ήλιος της. Τούτη η μητρική αγκαλιά πόσες ώρες το στερήθηκε! Τούτα τα μαγουλάκια, πόσες ώρες στερήθηκαν την ανάσα της μητέρας! Και ξαφνικά η μαχαιριά.

- Πότε θάρθη, ο πατέρας;

- Όπου νάναι τον καρτερούμε μέρα με τη μέρα αγόρι μου. Απόφευγε το βλέμμα του παιδιού να μη ιδεί την υγρασία που κάλυπτε τα τσίνορά της. Άριστος μαθητής, ανέβαινε με άριστα τις γυμνασιακές τάξεις, στητό, ωραίο παλικαράκι με το χνούδι του εφήβου.

Νοέμβρης. Τα γαρύφαλλα της Αττικής ετοιμάζονται να πεθάνουν. Οι ανθοπαραγωγοί τα δίνουν όσο-όσο. Μέρα παρά μέρα, μιά φωνή από ένα τρίκυκλο, διαλαλεί την άνθιση προσφορά 50 δραχμές 60 γαρύφαλλα. Η φωνή τουπραματευτή των λουλουδιών τελειώνει πάντα σε ψαλμό και σε βυζαντινή καμπύλη. Η φωνή του είναι ο καιρός, που μας χτύπησε είναι το μοιρολόι στα νεκρά γαρύφαλλα;

Επιθυμία του αγοριού ήταν κάθε που ερχόταν ο λουλουδάς, να του τοιμάζει η μητέρα, σ' ένα πανεράκι γαρύφαλλα που τα σεργιανούσε σε πάρκα, σ' εξοχικά καφενεδάκια και τα πρόσφερε στους καβαλιέρους. Ένα - δυό κατοστάρικα του άφηναν κέρδος.

Κακό συναπάντημα γυρίζοντας ένα σούροπο. Δυό τσαντάκηδες καμικάζι, του πήραν τα κέρματα. Μ' ένα σκαμπίλι, ζαλίστηκε κι' έπεσε κάτω. Τα υπόλοιπα άνθη κύλησαν στο ρείθρο του πεζοδρομίου. Πήραν κι' οι καμικάζι από ένα να τα προσφέρουν στις γκόμενες.

Μάταια ψάχνει να βρεί, ένα δεκάρικο, για το λεωφορείο. Τα πήραν όλα. Ζαλισμένο, τσακισμένο, με το άδειο πανέρι παραμάσκαλα και μ' ένα μελανό αιμάτωμα κάτω από το βλέφαρο του ματιού, οδεύει κουτσαίνοντας προς το σπίτι.

Όρθια στο πλατύσκαλο του θυρωρείου, όταν τον είδε η μητέρα, σαν κορυφαία χορού, αρχαίας τραγωδίας, με υψωμένα, τα χέρια, έσκουξε.

- Γλυκό μου, αγόρι.

## ΑΠΟ ΔΩ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ του 40. Χιονισμένες κατάλευκες πελερίνες φορούσαν τ' άγρια αρβανίτικα βουνά. Αυτές τις χιονάτες πελερίνες κεντούσαν με μενεξέδες και με παπαρούνες τα ελληνόπουλα με το αίμα τους. Όσοι απόμειναν εκεί, οι νεκροί, τυλίχτηκαν με το λευκό σάβανο του χιονιού.

Οι τραυματίες διεκομίζοντο προς τα μετόπισθεν με τα υγειονομικά. Παραμονή Πρωτοχρονιάς. Η Σημαία του Ερυθρού Σταυρού στον κοντό της καλωσόριζε την άφιξη των τραυματιών. Όλοι περνούσαν από το Χειρουργείο. Ένα μόνο έστειλε ο γιατρός της διαλογής κατ' ευθείαν στον θάλαμο. Τον είδα την ώρα που ανέβαινε τα εξωτερικά σκαλοπάτια του προαυλίου. Τον συνόδευε ένας φαντάρος.

- Προσέχετε κύριε ανθυπολοχαγέ. Από δω αρχίζουν σκαλοπάτια.

Το μπαστούνι του τυφλού χτυπούσε ψηλαφητά τα πέτρινα σκαλοπάτια κάνοντας αναγνώριση.

- Ακόμη δυό σκαλοπάτια. Τώρα ίσια. Προχωρείτε.

Ίσιος σα λαμπάδα, ψηλός, με το βλέμμα του καρφωμένο ολόϊσια μπροστά του, προχωρούσε με βήματα αδέρια, σπασμωδικά, με το φόβο πως από στιγμή σε στιγμή θα γκρεμιζόταν σε βάραθρο.

Τον βρήκα σε λίγο στο δωμάτιό του καθισμένο στην άκρη του κρεβατιού. Ανασηκώθηκε ορθός μόλις του συστήθηκα κι' άπλωσε το δεξί του χέρι σε προσπάθεια χειραψίας. Ταλαντεύτηκε στο κενό ώσπου να σφίξει το δικό μου. Ψαχουλεύτα ξαναβρήκε την άκρη του κρεβατιού και ξανακάθισε.

Καθώς μιλούσαμε, το πρόσωπό του ήταν στραμμένο όχι επάνω μου, αλλά σε άλλη κατεύθυνση. Τα γαλανά του μάτια στριφογύριζαν νευρικά μέσα στις κόγχες τους, σα ν' αναζητούσαν το χαμένο τους φως.

- Εδώ και τρεις μέρες - άρχισε να μου διηγείται πήρα διαταγή να προωθήσω ένα ορειβατικό - ήταν ανθυπολοχαγός του πυροβολικού - ψηλά στην κορφή ενός λόφου για να υποστηρίξω την επίθεση ενός τάγματος.

Τις πρώτες μέρες δούλεψε καλά το πυροβόλο μου. Μα χθες μου βρήκε το στόχο το βαρύ ιταλικό πυροβολικό.

Εκεί που κανόνιζα τη βολή πίσω από ένα βραχάκι κι' έβλεπα για τελευταία φορά τον ήλιο που έγερνε πίσω από τα βουνά του Τεπελενιού, μιά οβίδα έσκασε μπροστά μου και με τίναξε μακριά, χωρίς να πάθω κανένα τραύμα, αλλά από τότε δεν βλέπω. Μιά θολή γάζα νοιώθω μπροστά στα μάτια μου.

Κι' έγειρε στην παλάμη του χεριού του το ξανθό του κεφάλι, για να κρύψει τα νοτισμένα του μάτια.

- Εδώ είσαι Σπύρο; ρώτησε το συνοδό του.

- Ναι κύριε Ανθυπολοχαγέ.

- Κάνε μιά βόλτα σε παρακαλώ και γύρισε σε λίγο. Όταν άκουσε την πόρτα να κλείνει έβαλε το χέρι στο αμπέχωνό του κι' έσυρε ένα γράμμα.

- Σας παρακαλώ - μου είπε - σήμερα που έφευγα μου έστειλαν από την πυροβολαρχία αυτό το γράμμα. Δεν το διάβασα. Είναι από τη μνηστή μου. Αν θέλετε μου το διαβάσετε; Θα ιδήτε ίσως ανοησίες μέσα. Ξέρετε έχουμε κάποιο αισθηματάκι.

Ήταν ένα στενόμακρο φάκελλο πολυτελείας με τη διεύθυνση γραμμένη καλλιγραφικά από γυναικείο χέρι. Μιά λεπτή μυρουδιά μου κέντησε την όσφρηση. Κάποιο λεπτό αιθέριο άρωμα. Κι' άρχιζε έτσι το γράμμα:

"Αγαπητέ μου Γιώργο,

"Σούγραψα χθες και πάλι σήμερα σου γράφω όπως" και κάθε μέρα... ΝΙΝΑ"

Κι' εγώ θα παρεβίαζα το επαγγελματικό μυστικό κι' εσείς θα είσαστε αδιάκριτοι, αν επιμένετε ν' αντιγράψω ολόκληρο το γράμμα. Ήταν τόσο τρυφερό και αβρό.



Όταν τελείωσα την ανάγνωση, δυό δάκρυα που είχαν ωριμάσει, κύλησαν στα μάγουλα.

- Με συγχωρείτε, μου είπε, που σας ενόχλησα.

- Παρακαλώ του είπα. Θέλετε να σας το διαβάσω ακόμη μία φορά;

Ντράπηκε ν' απαντήσει. Έσκυψε μόνο το κεφάλι του. Του το ξαναδιάβασα.

- Θα μείνω πολλές μέρες εδώ; με ρώτησε.

- Όχι περισσότερες από 8-10 μέρες, του είπα. Έως ότου κάνουμε διακόμισι για την Αθήνα με το πλωτό νοσοκομείο.

- Τότε...

- Τότε συμπλήρωσα εγώ, θέλετε να της απαντήσετε; Μου υπαγόρευε και έγραφα.

Μιά εσωτερική αιμορραγία του ματιού, καθώς μου είπε ο οφθαλμίατρος του νοσοκομείου, τον είχε εντάξει οριστικά στο στρατόπεδο των τυφλών.

## ΧΕΙΜΑΝΙΑΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ

Θα είδατε στην τηλεόραση τη φωτογραφία ενός γέρου 80 χρονών και μιάς γριάς 69 που αλληλοαπήχθησαν από έναν οίκον ευγηρίας και κατέφυγαν κατά τον εκφωνητή στο σπίτι του γέρου με σκοπό να παντρευτούν σε λίγες μέρες. Το ίδιο περιστατικό παρουσιάζεται και στο θαυμάσιο θεατρικό έργο του Κορρέ (οίκος ευγηρίας η ευτυχισμένη δύσισ), που το χαρήκαμε πέρυσι στην Αθήνα.

Εγκαταλειμμένοι σήμερα οι γέροι από τα παιδιά τους καταφεύγουν σε οίκους ευγηρίας, όταν οι σύντροφοί τους, ανεβούν στον ουρανό.

Κι' αν έχουν κόρες πάει περίπατο το ποτήρι με το νερό, το οποίο περιμένουν οι γονείς στα γεράματά τους. Και τα εγγόνια, που μεγάλωσαν δεν χρειάζονται παραμύθια. Εντρυφούν με τους αγγέλους του Τσάρλντ!!!

Πλαντώνται μαζί μ' αυτούς κι' ο Σοφοκλής, όσοι νομίζουν ότι ο Έρωσ, ο "ανίκατος μάχαν", μόνον στις παρειές νεάνιδος "ενυχεύει". Το ερωτικό βέλος δεν κατευθύνεται μόνο στα νιάτα. Στην περίπτωση τούτη - συμβαίνει συχνά - το βέλος μέσα στο καταχείμωνο της ζωής πέρασε το φράγμα της χιονοστιβάδας των λευκών μαλλιών της κεφαλής, γλύστρησε από την κοίτη των ρυτίδων του προσώπου, παρέκαμψε τις παραμορφωμένες από τα άλατα αρθρώσεις κι' εκαρφώθηκε στην καρδιά τους.

Έτσι μια παγερή Γενναριάτικη νύχτα ένας γέρος και μία γριά αντάμωσαν στα 150 τους χρόνια, βρήκαν το κλειδί της εξώπορτας και χάθηκαν μέσα στη χειμωνιάτικη θύελλα συνεπαρμένοι από το όνειρό τους. Θα πάρουν το δρόμο της εκκλησίας. Μπορεί να τους βοηθήσουν ν' ανεβούν τα σκαλοπάτια. Όλες οι εκκλησίες έχουν λίγα ή πολλά σκαλοπάτια.

Σ' ένα στασίδι θ' ακουμπήσουν τις γεροντικές βακτηρίες και θα σύρουν όσο μπορούν το χορό του Ησαΐα.

Κι' ο ιερέας είναι υποχρεωμένος να ολοκληρώσει τη γαμήλιο τελετή. Μπορεί τα εγγονάκια να κρατάν τις γαμήλιες λαμπάδες. Μπορεί και τα παιδιά τους να τους ραίνουν με ρύζι. Και θ' ακουστεί η προτροπή "Και έσονται οι δύο εις σάρκαν μίαν". Οι νεόνυμφοι όμως δεν ενδιαφέρονται για την ένωση της σάρκας. Θα τους αρκεί το ότι ο ένας θα νιώθει την ανάσα του άλλου. Κι' οι παληοκαιρινές μνήμες σαν λευκά περιστέρια θα φτεροκοπούν γύρω τους και θα τους θυμίζουν τα νιάτα. Ήρεμο και γαλήνιο το συζυγικό κρεβάτι δεν θα... ταλαιπωρηθεί.

Κάτι εύχονται στους γάμους. Εμείς τι να τους ευχηθούμε; Με λιακάδες χειμωνιάτικες, με Αλκυονίδες μέρες ας διατρέξουν το υπόλοιπο της ζωής τους, τώρα που οδεύουν στη χιονισμένη στερνή στράτα της ζωής τους, πιασμένοι χέρι - χέρι. Και τι να τους προσφέρουμε; Στο χειμώνα που παντρεύτηκαν, αφού δεν υπάρχουν άλλα λουλούδια, ας στρώσουμε στο διάβα τους λίγα ανθόφυλλα μυγδαλιάς.

## ΕΝΑ ΠΟΤΗΡΙ ΝΕΡΟ

Είχαμε καμαρώσει - θυμάστε πριν λίγες μέρες - το κορίτσι σα στολίδι, σαν άνθος του σπιτιού. Τα άνθη όμως, όλα τα άνθη, όταν ολοκληρώσουν την ομορφιά τους και την ευωδιά τους πρέπει κάποτε να αποκοπούν και να στολίσουν ένα ανθογυάλι, ένα πέτο. Αν μείνουν θα μαραθούν μάταια και άδοξα.

Κι η κόρη όταν, κατά την περίοδο της εφηβείας, δεχτεί από τη φύση τις πρώτες κόκκινες γιρλάντες κι ολοκληρωθεί σωματικά τότε αργά ή γρήγορα - γύρω από τα είκοσι, τα είκοσι πέντε - θα πρέπει αυτό το εύοσμο άνθος να προσφερθεί στο γαμπρό που θα περιμένει με το κλασσικό γαμήλιο μπουκέτο στα σκαλοπάτια κάποιας εκκλησίας.

Σ' αυτή ακριβώς την ηλικία - κανόνα χωρίς εξαίρεση - το κορίτσι θα δημιουργήσει ένα άγχος εύθραυστο και ντελικάτο. Οι γονείς που έχουν ένα αγόρι - ας πούμε - είκοσιπέντε χρονών κι ένα κορίτσι είκοσι, ποτέ δε βιάζονται να παντρέψουν το αγόρι τους. Κι αν δεχτούν δειλές κρούσεις συνοικεσίων - αν και σήμερα οι γάμοι, από συνοικέσια ανήκουν στο παρελθόν θα απορριφθούν. Καλέ να μεγαλώσει το παιδί... Κι ας πήρε το πτυχίο του, κι ας υπηρετεί τη θητεία του.

Για το κορίτσι όμως, αν οι γονείς βρεθούν μπροστά σ' ένα ειδύλλιο, θα το συζητήσουν. Στην περίπτωση αυτή ισχύει το ρητό: μη αναβάλλεις δι αύριο ό,τι μπορείς να κάνεις σήμερα. Το αντίθετο για το αγόρι. Αυτή είναι η κρίσιμη περίοδος για τους γονείς, που έχουν κορίτσι ή κορίτσια. Αν και έχει παρατηρηθεί ότι η μοναχοκόρη δημιουργεί συχνά αξεπέραστα προβλήματα. Περισσότερα κορίτσια σε μιά οικογένεια βρίσκουν ευκολότερα τα σκαλοπάτια της εκκλησίας.

Ας ράνουμε τους νεόνυμφους με άνθη, με ρύζι, με κουφέτα. Θαρθεί όμως αμέσως ή αργότερα ο πελαργός

με το μωρό. Ηχείστε άγγελοι τουρανού με τις σάλπιγγές σας. Στρώστε ροδόφυλλα στον ερχομό του. Το βρέφος θέλει ένα ολόκληρο χρόνο να σηκωθεί στα πόδια του και να περπατήσει. Τούτη την κρίσιμη ώρα η νέα σχετικά μητέρα της μητέρας θ' ανασκουμπωθεί. Δούλος εθελοντής θα προσφέρει τα πάντα χωρίς ορισμένο ωράριο. Χιλιάδες, εκατοντάδες χιλιάδες ποτήρια με νερό, με γάλα, με κρέμα θα παρελάσουν από τα χέρια της.

Είτε δουλεύει είτε δε δουλεύει η κόρη θα τη βρήτε τα πρωινά και τα μεσημέρια στη γωνιά του δρόμου να προπέμψει ή να υποδέχεται το παιδί στο σχολικό λεωφορείο. Τα χρόνια όμως περνούν. Η χοληστερίνη δημιουργεί παροξυσμούς στηθάγχης. Τα οστεόφυτα ανελέητα ραμφίζουν τα νεύρα της οσφύος. Μπορεί και κανένας αγγειασπασμός να δημιουργήσει, μιά πάρεσι του χεριού.

Κυναίγηρος όμως εκείνη εξακολουθεί τον αγώνα. Κι όταν οριζοντιωθεί πόσα ποτήρια νερό θα πάρει από την κόρη; Σήμερα ευτυχώς υπάρχουν - τί εύηχο όνομα οίκου ευγηρίας με το ρομαντικό τίτλο "Γαλήνη" που προσφέρουν πολλά ποτήρια νερό.

## Ο ΠΑΠΠΟΥΣ

Όλοι μας τοποθετούμε στο πορτραίτο του παππού λευκά μαλλιά, ένα μπαστούνι κι ακούμε παράπονα για τ' αρθρτικά του. Δεν ανήκει στην τάξη αυτή των παππούδων ο φίλος μου. Πενηντάρης περίπου, νευρώδης, σβέλτος με λίγα μόνο ψήγματα αργύρου στους κροτάφους, μου δείχνει με υπερηφάνεια και αγαλλίαση κάτω από το κρύσταλλο του γραφείου του ένα βρέφος που δεν ντρέπεται να επιδεικνύει το ανδρικό του φύλο!! Το εγγονάκι από την κόρη του.

Όσοι είναι πατεράδες, γνωρίζουν βέβαια τις συναισθηματικές αντιδράσεις του πατέρα. Είναι τόσο βαθύ και ισχυρό το πατρικό φίλτρο. Τα πρωτεία όμως τα διεκδικεί η μητέρα. Της αναγνωρίζουμε το προβάδισμα.

Ποιοί είναι, όμως, οι συναισθηματικοί κραδασμοί του πρωτάρη παππού; Αν ανατρέξουμε είκοσι απάνω κάτω χρόνια πίσω από τη σημερινή ηλικία του, θα τον δούμε τότε νέο, να μοχθεί στον αγώνα της ζωής. Η γέννηση του παιδιού τούδωσε φτερά και του έθεσε κάποιο προορισμό στη ζωή.

Έγινε τότε πατέρας. Το παιδί του περνώντας όλες τις φάσεις της βρεφικής, της νηπιακής, της παιδικής και εφηβικής ηλικίας, απάλυνε με την παρουσία του τον πατρικό μόχθο και στόλισε σαν άνθος στ' ανθογυάλι το σπίτι ολόκληρο.

Αδύνατο φύλο και ντελικάτο καθώς είναι το κορίτσι, το περιβάλλουν οι γονείς με κάποιο λεπτότερο άρωμα αγάπης. Κι' όταν το κορίτσι ξεπεράσει τα είκοσι, τότε υποσυνείδητα δημιουργείται ένα αόρατο άγχος στους γονείς, το οποίο δεν παρουσιάζεται για τ' αγόρια. Το αγόρι περιμένει και πρέπει να περιμένει. Το κορίτσι χάνει κάτι από το άρωμα της νιότης. Κι οι υποψήφιοι τριαντάρηδες γαμπροί αναζητούν εικοσάρες.

Το άνθος όμως που στολίζει το σπίτι, βρήκε τον κα-

τάλληλο σύζυγο με την ευχή των γονέων κι αρχίζει μιά νέα ζωή. Ο άνθρωπος τότε, ο ώριμος άνθρωπος από τα πενήντα κι απάνω, στρέφεται ενδόμηχα προς κάποιον παλιμπαιδισμό. Αν θέλετε, αναζητάει την ανοησία, την αταξία, σαν αντίδοτο στη ρουτίνα, στην ψυχρή λογική. Απάνω στην ώρα τότε έρχεται το εγγονάκι τρυφερό ανθάκι, να στολίζει σχισμές και ρυτίδες πρόωρες στο παππού και στη γιαγιά.

Το εγγονάκι με τις παιδικές του ανοησίες τα λεκτικά του ψευδίσματα, με τις αταξίες του, θα σπάσει την ανία του σπιτιού. Όλα τα ομορφαίνει ο μικρός μπόμπιρας. Κι όλα μυρίζουν μόσκο. Κι ακόμη τα... υγρά ραντίσματα.

Ο Ουγκώ στους "Αθλίους" λέει ότι πατεράδες μπορεί να μην αγάπησαν τα παιδιά τους, αλλά δεν υπάρχει παππούς να μην αγαπάει τον εγγονό του.

Τυχαίνει όμως συχνά η μητέρα της κόρης νάναι ακόμη κομψή κι όμορφη στα σαράντα της, κομψευόμενη κι αρωματισμένη να δυσφορεί για τον τίτλο της γιαγιάς! Πολλές βαφτίζουν τον εγγονό για να τη λέει νονά. Κι ο παππούς χαριεντιζόμενος ρίχνει το κεντρί του.

- Είμαι ευτυχισμένος που έγινα παππούς, αλλά λίγο στενοχωρημένος που... κοιμάμαι με μιά γιαγιά.

## ΤΑ ΔΥΟ ΜΑΤΑΚΙΑ

Ο Μάικ, τούτο το πεντάχρονο αγοράκι είναι αναβρυτήριο χαράς και ευφροσύνης, όπως όλα τα παιδιά σ' αυτή την ηλικία. Ο μέγας όμως δήμιος, ο υπ' αριθμόν ένα εχθρός του ανθρώπου, ο καρκίνος, τόσο γρήγορα και σε μιά αναπάντεχη ώρα, έμπηξε δυό καρφιά στα γαλάζια του μάτια. Σπάνια περίπτωση για την ηλικία αυτή κι ακόμα σπανιότερη για την εκλεκτική εντόπιση στα μάτια. Από τους γιατρούς το θέμα ετέθη ορθά κοφτά. Εξόρυξη των οφθαλμών για να προληφθεί μετάσταση στον εγκέφαλο. Η μοίρα του παιδιού σκληρή κι ανελέητη, το θέλησε να ζήσει σ' όλη του τη ζωή, ανάπηρο, τυφλό. Η μητέρα τέθηκε εκτός μάχης. Ο πατέρας μουγκρίζει καταπίνοντας τα δάκρυά του.

Οι γονείς δέχτηκαν - τι άλλο μπορούσαν να κάνουν - τη σκληρή αυτή δοκιμασία. Κι ήλθαν σ' επαφή με το μεγαλύτερο νοσοκομείο της πολιτείας για την εκτέλεση της χειρουργικής επεμβάσεως. Το νοσοκομείο δέχτηκε - μπροστά στο φοβερό αυτό περιστατικό, που ελάχιστα αναφέρονται στην ιατρική βιβλιογραφία - να τεθεί τελείως δωρεάν στη διάθεση της οικογένειας. Οι χειρουργοί όμως του νοσοκομείου αρνήθηκαν να εκτελέσουν την εν ψυχρώ δολοφονία της παιδικής οράσεως. Με το δικαιολογητικό - είχαν δίκιο - πως θ' αντιμετώπιζαν στην ίδια αυτή πόλη να κυκλοφορεί ένα αγοράκι τυφλωμένο από τα ίδια τους τα χέρια. Και με τι συναισθήματα μίσους θ' αντίκρυζαν οι συγγενείς του αυτόν τον χειρουργό.

Ο Ιατρικός Σύλλογος τότε αποτάνθηκε στο σύλλογο μιάς γειτονικής πολιτείας. Τα μέλη του δέχτηκαν δωρεάν να εκτελέσουν την επέμβαση, αλλά υπό έναν απαράβατο όρο. Ο χειρουργός θα μείνει ανώνυμος. Ποιός όμως χειρουργός θ' αναλάβει; Όλοι εύχονταν "απελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο". Έρριξαν τότε κλήρο κι ο τυχερός στην αρνητική έννοια της λέξεως ανεχώρησε την ε-

πομένη.

Ο πατέρας συνόδευσε το παιδί στο νοσοκομείο. Η μητέρα στο ξενοδοχείο σπαράζει από λιποθυμικές κρίσεις.

Κι ήταν μιά μέρα πάμφωτη, ηλιόλουστη. Οι αδελφές νοσοκόμες που ήξεραν τη θλιβερή υπόθεση, άλλες παντρεμένες με παιδιά, άλλες ανύπαντρες, που μέσα τους ανάδευε η κραταιά δύναμη του μητρικού φίλτρου, του επεφύλαξαν συγκινητική υποδοχή. Παρέταξαν στους διαδρόμους που θα περνούσε το παιδί, στο σαλόνι, στο δωμάτιο νοσηλείας του, αναρίθμητα μπουκέτα λουλουδιών σε βάζα σε γλάστρες. Οι κήποι του νοσοκομείου ρημάχτηκαν ανελέητα. Κι όλα τώρα είναι λουσμένα μ' ένα έντονο λευκό φως. Κι οι γιατροί και νοσοκόμες στόλισαν με λευκά λουλούδια τις τσέπες από τις μπλούζες και τα δωμάτια και τα παραβάν και τα συρόμενα τραπεζάκια με τα κρύσταλλα. Καταρράχτες φωτεινοί. Γιορτή του λευκού. Γιορτή των ματιών. Αστραφτερή οπτική πανδαισία. Να χορτάσει φως κι άσπρα λουλούδια ο μικρός Μάικ προτού μπει στο σκοτάδι.

Στην ορισμένη ώρα, συνεπής στο ραντεβού του ο ανώνυμος χειρουργός, ανεβαίνει με το ασανέρ στο χειρουργείο, όπου τον περίμεναν οι βοηθοί και οι νοσοκόμες. Κι ο χειρουργός κι οι βοηθοί κι οι αδελφές κατά την προετοιμασία, ενίσχυσαν εσωτερικώς τις καθιερωμένες μάσκες που φορούν στα χειρουργεία με πρόσθετες γάζες. Που ξέρεις. Καμιά φορά τα δάκρυα, όταν είναι πολύ καυτερά, καίνε τις προσωπίδες. Έχουν κι οι γιατροί δακρυγόνους αδένες και κλαίνε καμιά φορά...

## ΕΧΕΙ ΚΙ ΑΥΤΑ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων. Σε μιά χαμηλή ειδυλλιακή λοφοσειρά έχει οχυρωθεί τούτο το φυλάκιο. Λίγα χιλιόμετρα αριστερά φαίνεται η θάλασσα, η οποία απαλύνει την τραχύτητα του αγρίου βορειοηπειρωτικού τοπίου.

Οι φαντάροι τώρα, ξαπλωμένοι μακαρίως, χαίρονται τις Δεκεμβριανές λιακάδες. Είχαμε - όπως χαρακτηρίσαν οι φαντάροι που μας διηγήθηκαν το επεισόδιο αυτό - μάσες, ξάπλες και φούμες.

Όλα φίνα και ωραία, αλλά στη μικρή κοιλάδα μπροστά στα πόδια μας να κι' ο πειρασμός. Ένα περιβόλι με πορτοκάλια. Χριστούγεννα έρχονται. Κοροΐδα θάμαστε αν δε κοινομήσουμε και μερικά πορτοκάλια. Συμβούλια επί συμβουλιών κι' επιτελικά σχέδια οι φαντάροι για την επίθεση στο περιβόλι. Το είπαν στο λοχία, αλλά αυτός αναλογιζόμενος τις ευθύνες μιάς πιθανής συμπλοκής χωρίς νόημα με τους απέναντι Ιταλούς δεν το ενέκρινε. Το απηγόρευσε, αλλά το άφησε φλού, όπως οι χρησμοί του μαντείου.

- Κάντε ό,τι θέλετε για πάρτι σας. Εγώ ούτε είδα ούτε ξέρω τίποτε.

- Κυρ - λοχία άλλο ο πόλεμος, άλλο το πλιάτσικο, απαντούν δυο ατσίδες φαντάροι ο Αρίστος κι' ο Βάγγος. Και καταστρώνουν τα σχέδια της επιθέσεως. Θα είχαν φαίνεται και πλούσια πείρα σ' αυτές τις δουλειές από τον πολιτικό τους βίο.

Συμφώνησαν λοιπόν οι δυο φαντάροι τ' άλλο πρωί να κάνουν το πλιάτσικο. Ο ένας σε μιά τούφα θα εκάλυπτε με το όπλο-πολυβόλο τον άλλον που θα επιχειρούσε να φθάσει στο περιβόλι. Προφυλαχτικά κατέβηκε απ' τους θάμνους, παρέκαμψε μιά καλαμιά και να μπροστά του οι ρόδινοι καρποί. Με προφυλάξεις πάλι σέρνεται σ' έναν όχτο και σιγά - σιγά τον πηδάει. Στη ρίζα μιάς πορτοκαλιάς βλέπει ένα αυτόματο κι' επάνω στην πορτοκαλιά

ένα φαντάρο. Προτείνει το όπλο και φωνάζει:

- Ε συνάδελφε. Ήταν ένας Ιταλός, ο οποίος κατρακύλησε με ορμή από το δένδρο και τρέμοντας σήκωσε τα χέρια ψηλά.

Βρέθηκε, όπως τα διηγήθηκε ο ίδιος, σε αμηχανία τι να κάνει. Δεν το θεώρησε τίμιο να του ρίξει μιά ριπή και να τον δολοφονήσει εν ψυχρώ. Να τον πάρει αιχμάλωτο δεν είχε να κερδίσει τίποτα. Άλλο που δεν ήθελε κι ο Ιταλός. Τι να τον κάνει; Ήταν τόσοι οι Ιταλοί αιχμάλωτοι. Κι' ύστερα φοβόταν μήπως είχαν κι' οι Ιταλοί κάλυψη οπότε θα του έρριχναν κι' αυτοί. Δεν τελειώνει ο πόλεμος μ' έναν Έλληνα φαντάρο. Εκεί δεν πήγαν να λύσουν πολεμικές διαφορές. Πήγαν για ειρηνικούς σκοπούς, για τα πορτοκάλια. Ήταν αποστρατικοποιημένη ζώνη... Έκαναν οι δύο τους μιά συμφωνία κυρίως με τα νοήματα. Ο Ιταλός να του αδειάσει τα πορτοκάλια που είχε μαζέψει στο δικό του σακίδιο και κείνος να μαζέψει άλλα. Έτσι έγινε. Ενώ εκείνος έτρεμε ακόμη από το φόβο του, φεύγοντας για να τον ευχαριστήσω του τράβηξα, λέει ο φαντάρος, και μιά φάπα στο σβέρκο.

Την άλλη μέρα πήγαν για πορτοκάλια τέσσερες φαντάροι δικοί μας. Οι δύο εκάλυπταν με τα οπλοπολυβόλα κι' οι άλλοι δύο εισέβαλαν στο περιβόλι. Τους πρόλαβαν όμως άλλοι Ιταλοί πλιατσικολόγοι. Τι θέλουν δυο γαϊδάροι να μαλώνουν σε ξένο αχυρώνα; Οι αντίπαλοι στη μάχη έγιναν σύμμαχοι στα πορτοκάλια. Υπήρχαν άλλωστε άφθονα.

Ιταλοί και δικοί μας σαν νοικοκυραίοι τρυγούσαν ανενόχλητοι το περιβόλι κάθε μέρα. Πολλές φορές στο ίδιο δένδρο επάνω ένας Ιταλός έρριχνε πορτοκάλια σ' έναν δικό μας, όπως συνέβαινε και το αντίθετο.

- Αυτό το βιολί κράτησε ως τον Απρίλη που υποχωρήσαμε. Στο νοικοκύρη αφήσαμε τα φύλλα. Αυτά έχει ο πόλεμος.

## ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Φθινόπωρο του 40. Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος στο φόρτε του. Επάνω από την Ελλάδα και γενικώτερα στα Βαλκάνια πυκνά σύννεφα προμήνυαν την καταιγίδα. Πρόσφατη και οδυνηρή η πικρία από τον τορπιλισμό της "Ελλης". Ο καπνός από την πυρίτιδα αιωρείται ακόμη στον αέρα. Κι' η αναμενόμενη πρώτη αστραπή σαν πύρινη ρομφαία με ζίκ - ζάκ ξέσκισε τα μαύρα νέφη.

Πρωινές ώρες, χαράματα σχεδόν, το τηλέφωνο κερματίζει τη σιωπή και τη γαλήνη. Το σπίτι κάθε γιατρού είναι συνηθισμένο από νυκτερινές ενοχλήσεις.

- Ορίστε.
- Να ρηήτε αμέσως στο νοσοκομείο.
- Τι συμβαίνει;
- Πόλεμος.

Από τον Λευκό Πύργο της Θεσσαλονίκης παίρνω το ταλαιπωρημένο τράμ για να πάω στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο, στο Ντεπώ όπου υπηρετώ. Ο αξιωματικός της επιστρατεύσεως μας μοιράζει σ' ερμητικά κλεισμένους φακέλλους τα φύλλα πορείας μας. Μας ανακοινώνουν ακόμη και την πρώτη διαταγή του αρχηγού του Γενικού Επιτελείου: "Από έκτης πρωινής σήμεραν περιερχόμεθα εις εμπόλεμον κατάστασιν προς Ιταλίαν. Άμυνα εθνικού εδάφους διεξαχθή βάσει διαταγών ας έχετε. Εφαρμόσατε σχέδιον επιστρατεύσεως. Παπάγος".

Κατά την διαταγήν, είμεθα υποχρεωμένοι "άμα λήψει παρούσης", να επιτάξουμε τα τρία τέταρτα των ανεπτυγμένων κλινών του Δημοτικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης.

Στολισμένος με τα φθινοπωρινά του μας περιμένει ο κήπος του νοσοκομείου. Τα φύλλα, τα παγκάκια, τα παρτέρια όλα ψεκασμένα από τη νυχτερινή δροσιά. Φτερά πουλιών ταραίζουν ανάλαφρα τις φυλλωσιές. Θρονιασμένη εδώ η ειρήνη και η γαλήνη, λες κι' είναι ειδυλλια-

κό τοπίο απ' όπου ξεκινούν ευτυχισμένοι εραστές για το ταξίδι στα Κύθηρα του Βατώ. Τούτος όμως ο γραφικός τόπος δεν είναι για ρομαντικούς περιπάτους. Είναι τόπος όπου οι φτωχοί αναρρωνύοντες άρρωστοι σεργιανούν τα κουρασμένα σώματά τους, που τα βασάνισε η αρρώστια και περισσότερο ίσως το κοπιαστικό τους επάγγελμα κι' η φτώχεια τους, που είναι αποτυπωμένη στις ξεθωριασμένες και μπαλωμένες μιτζάμες και στις στραπατσαρισμένες παντόφλες.

Ανέκαθεν τα Δημοτικά Νοσοκομεία, περισσότερο προπολεμικά, όταν δεν υπήρχαν τόσο ασφαλιστικοί οργανισμοί που υπάρχουν σήμερα και το Ι.Κ.Α. βρισκόταν ακόμη στα πρώτα βήματα, περιέθαλπαν κατά ένα μέγιστο ποσοστό φτωχούς αστούς, μεροκαματιάρηδες, ή αγρότες, οι οποίοι αποτελούσαν τις κατηγορίες των άπορων. Πολύς πόνος, πολλή θλίψις έχει κατακαθίσει στους κήπους αυτούς. Κυκλωμένοι από οδύνη κι' από έγνοιες οι φτωχοί εδώ μέσα περνούσαν ταυτόχρονα την ανάρρωσή τους, αλλά και τις διακοπές τους. Οι Γάλλοι λένε ότι η αρρώστια του φτωχού αντιπροσωπεύει τις διακοπές του.

Ας αφήσουμε τον φθινοπωρινό κήπο κι' ας προχωρήσουμε στο καθήκον μας.

Την τετάρτη ή πέμπτη ημέρα - δεν θυμάμαι καλά - από την κήρυξη του πολέμου ακούμε για πρώτη φορά το σύρλιασμα των σειρήνων, αυτόν τον αποτρόπαιο ήχο, που είναι και παράπονο και βόγκος και σπαραγμός και γοερό κλάμα. Τα αντιαεροπορικά επάνω από το Επιταπύργιο κεντούσαν με τα βλήματα λευκές τελείες στο γαλανό ουρανό.

Κρυφτήκαμε κάτω από τη μαρμάρινη σκάλα στον πρώτο όροφο. Μια φοβερή έκρηξη πλήττει βίαια τα ακουστικά τύμπανα, τα οποία πονούν. Πρέπει να έπεσε μέσα ή κοντά στο νοσοκομείο. Ακούσαμε τα τζάμια των παραθύρων να θρυμματίζονται. Η βόμβα έπεσε ακριβώς

στον τοίχο του περιβόλου πίσω από το νοσοκομείο. Σε λίγα λεπτά ούτε βόμβες, ούτε αντιαεροπορικά πυρά. Μιά ησυχία θανατερή. Ευπρόσδεκτη η ίδια σειρήνα που λύει το συναγερμό.

Ένα αυτοκίνητο του Ερυθρού Σταυρού ανεβαίνει τον ανήφορο προς το νοσοκομείο ουρλιάζοντας κι' αυτό με τη σειρήνα του σε τόνο όμως ελάσσονα. Μετέφερε τους πρώτους τραυματίες του αμάχου πληθυσμού. Αποκτήσαμε έτσι την πρώτη εμπειρία του από αέρος βομβαρδισμού.

Σ' όλους μας γεννήθηκε μιά απορία εμποτισμένη με άσβεστο μίσος: Ποιοί ήταν οι γκρίζοι κι οι γρανιτένιοι πολεμικοί στόχοι εναντίον των οποίων χύμηξαν οι Ιταλοί; Τους είδαμε, όταν κάναμε μιά βόλτα στη ρημαγμένη πόλη. Αν δεν ήταν στόχοι με πολεμική πανοπλία, ήταν όμως ωραίοι και γραφικοί στόχοι για τους ωραιοπαθείς Ιταλούς αεροπόρους. Ήταν τα ωραία κτίρια της πλατείας Αριστοτέλους με τα κομψά και περίτεχνα περιστύλια βυζαντινού ρυθμού, η Πλατεία Αγίας Σοφίας με την περίκομψη εκκλησία.

Ίδου δύο θαυμάσιοι στόχοι όπου άδειασαν τις βόμβες τους οι Ιταλοί αεροπόροι. Στην πιό επάνω Πλατεία θέρισαν και μερικούς υπαιθρίους φωτογράφους. Δεν ξέχασαν όμως και το νοσοκομείο.

Διεδόθη ότι στον πρώτο αυτόν βομβαρδισμό αρχηγός του σμήνους ήταν ο γαμβρός του Μουσσολίνι ο Τσιάνο. Μιά όμως που αναφέρουμε τον πρώτο βομβαρδισμό ας θυμηθούμε - ο τίτλος του βιβλίου αυτού είναι "Ένας γιατρός θυμάται" - κι' ένα θαυμάσιο ηρωικό επεισόδιο. Τρία ιταλικά βομβαρδιστικά είχαν φθάσει επάνω από τη Θεσσαλονίκη. Επτά ελληνικά καταδιωκτικά από το Σέδες απογειώθηκαν για να δώσουν μιά αερομαχία, αφιφώντας την αριθμητική και τεχνική υπεροχή του εχθρού. Κατερρίφθησαν τρία ιταλικά βομβαρδιστικά. Τα υπόλοιπα, αφού έρριξαν τις βόμβες τους άσκοπα, ετράπησαν σε

φυγή. Ο υποσημναγός Μητραλέξης είχε πάρει ένα ιταλικό βομβαρδιστικό στην ουρά, όπως λένε στην αεροπορική τακτική. Ξαφνικά βλέπει ότι σώθηκαν τα πολεμοφόδιά του. Αποφάσισε τότε κάτι το πρωτοφανές στα αεροπορικά χρονικά σε σύλληψη και εκτέλεση. Χτυπάει με τον έλικά του τα πηδάλια της ουράς του βομβαρδιστικού. Καταδικασμένο το ελληνικό καταδιωκτικό, αλλά και το ιταλικό βομβαρδιστικό. Ο Μητραλέξης πηδάει με το αλεξιπτώτο, γιατί φυσικά δεν μπορεί να κρατηθεί στον αέρα. Το ίδιο κάνουν και οι πέντε Ιταλοί αεροπόροι που αποτελούσαν το πλήρωμα του βομβαρδιστικού. Ο ηρωικός αεροπόρος μας τους συλλαμβάνει και τους οδηγεί αιχμαλώτους.

- Μα τρελοί είστε σεις οι Έλληνες; ρωτούν οι Ιταλοί.  
- Ναι βέβαια είμαστε τρελοί, τους απαντούν.

Τρελός κι' ο Λεωνίδας στις Θερμοπύλες, τρελός κι' ο Παπαφλέσσας, τρελοί κι' οι Μεσολογγίτες, τρελές κι' οι Σουλιώτισσες, τρελοί κι' εμείς μιά χούφτα Έλληνες που τα βάλαμε με την αυτοκρατορία σας.

## ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΣΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

Η ιστορία ενός Σπαρτιάτη ιατρού, που ατρόμητος στα χρόνια της κατοχής, κατέδειξε στους επιδρομείς πως οι απόγονοι του Λεωνίδα θα υπάρχουν πάντα σ' αυτόν τον τόπο.

Δεν ξεχνούμε. Δεν ξεχνιέται ο χειρουργός Χρήστος Καρβούνης. Ένας σεμνός και σοβαρός νέος χειρουργός από τη Σπάρτη, ο οποίος σπούδασε επί πολλά χρόνια στη Γερμανία και ασκούσε το επάγγελμα - λειτουργήμα του χειρουργού στην ιδιαίτερα του πατρίδα, τη Σπάρτη. Τον θυμούμαι μέσα στο χειρουργείο ντυμένο στα λευκά να κεντάει την ανθρώπινη σάρκα. Προσηνής και μειλίχιος απέπνεε μιά ραφιναρισμένη ευγένεια.

Όταν ο χειμώνας του 1940-41 σκληρός προχωρούσε στα βορειοηπειρωτικά βουνά, τότε παρουσιάστηκε ένας αναπάντεχος κι αδυσώπητος εχθρός πιά απειλητικός, πιά αδίστακτος κι από την οβίδα κι 'από τον όλμο κι από τη σφαίρα: Το κρουσπάγημα. Κατά τις παρελάσεις σε επίσημες Εθνικές γιορτές μπροστά στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη το μεγαλύτερο ποσοστό των αναπήρων με ακρωτηριασμένα πόδια που παρελαύνουν σε αναπηρικό καροτσάκι οφείλεται στα κρουσπαγήματα.

Ο Καρβούνης ήταν ο πρώτος Έλληνας χειρουργός, ο οποίος επί κρουσπαγήματων χρησιμοποίησε τη μέθοδο της ξηράς επιδέσεων, αντί της υγράς, την οποία χρησιμοποιούσαν οι άλλοι χειρουργοί.

Ας ακολουθήσουμε τώρα τον Καρβούνη με τη λήξη του πολέμου στη ιδιαίτερα του πατρίδα, τη Σπάρτη, όπου άρχισε να χειρουργεί στην κλινική του. Κατά την κατοχή ήρθε η εποχή που φούντωσε στα βουνά τ' αντάρτικο. Σε κάποια μάχη οι αντάρτες χτύπησαν ένα απόσπασμα Γερμανών, οι οποίοι με το σαδισμό που τους διέκρινε συνέλαβαν για αντίποινα τον αφρό της κοινωνίας της Σπάρτης, επιστήμονες και σημαίνοντα μέλη της. Τον Καρβού-



νη δεν τον συνέλαβαν επειδή ολόκληρα χρόνια είχε σπουδάσει στη χώρα τους κι ήξερε θαυμάσια τη γλώσσα τους, την οποία δε μιλούσε ποτέ, κρατώντας έτσι σε απόσταση τους κατακτητές. Φυσικά τα αντίποινα ήταν η εκτέλεσις των συλληφθέντων 117 ομήρων.

Ο Καρβούνης παρουσιάζεται στο Γερμανικό Φρουραρχείο - λένε μάλιστα ότι απηξίωσε να μιλήσει στη γλώσσα τους χρησιμοποιώντας διερμηνέα - και διαμαρτυρήθηκε έντονα διά την αποφασισμένη εκτέλεση. Κι ακόμη κάτι πρωτοφανές και πρωτάκουστο: Κάρφωσε στην καρδιά τους το Σπαρτιάτικο εγχειρίδιο.

- Κι εμένα γιατί μ' αφήσατε έξω;

- ... Εκείνοι δεν απάντησαν.

- Ή θα αφήσετε ελεύθερους όλους ή θα εκτελέσετε κι' εμένα.

- ... Πάλι δεν απάντησαν. Στάθηκαν όμως με θαυμασμό στον τρελό αυτόν Σπαρτιάτη που σίγουρα θάχε κληρονομήσει κάτι από τον πρόγονό του τον Λεωνίδα.

Πυρ. Έπεσαν οι 118 Σπαρτιάτες. Μαζί τους κι ο γιγνός Καρβούνης. Ο αντίλαλος από τις σφαίρες του εκτελεστικού αποσπάσματος διέσπασε το φράγμα του ήχου κι έγινε ο Καρβούνης υπερκόσμιος, υπεράνθρωπος, θρύλος, ιδέα, λάβαρο, παίρνοντας τις διαστάσεις ήρωος αρχαίας τραγωδίας. Σίγουρα, αν αυτό το συνταραχτικό γεγονός συνέβαινε στην αρχαία Ελλάδα, όταν ζούσαν οι μεγάλοι μας τραγικοί, κάποιος απ' αυτούς θα το έκανε τραγωδία και θα παιζόταν σήμερα στην Επίδαυρο, όπου ο κορυφαίος του χορού θα ιστορούσε τα δραματικά γεγονότα και θ' ανελύετο σε θρήνους για το χαμό του.

## Η ΒΕΡΑ

Με τα αβρά της χέρια απαλά, προσεκτικά κάτι ξεφασκίωνει η αδελφή, κάτι που μοιάζει σαν μωρό. Είναι ένα χέρι βαριά τραυματισμένο και παραφουσκωμένο από βαμβάκια κι' επιδέσμους. Η βαθεία κι' ανώμαλη πληγή ξέρασε στο θυμό της αίμα και πύον. Βλέποντάς το ο χειρουργός κατέβασε τα φρύδια του μ' απόγνωση και μ' ένα τσιμπίδι τσίμπησε το μαύρο τεζαρισμένο κρέας, χωρίς ο τραυματίας να αισθανθεί τον πόνο. Τραύμα παραμελημένο. Η γάγγραινα, ο εφιάλτης αυτός των πολέμικων τραυμάτων, με αφετηρία την πληγή δάγκωσε γερά το χέρι με διάθεση να προχωρήσει προς τον ώμο.

Μιά βαριά μυρουδιά σαπίλας πλανιέται γύρω. Ελπίδα σωτηρίας του χεριού δεν υπάρχει. Πρέπει να θυσιαστεί το χέρι. Ταχύτατα ο νοσοκόμος αραδιάζει επάνω στο γυάλινο τραπέζι τα τρομερά όπλα. Νυστέρια, ψαλίδια, λαβίδες, μεταξένιες κλωστές για τη ραφή. Ετοιμο και το βαρύ πυροβολικό το πριόνι, βιδώνεται στον αστραφτερό σκελετό του. Η μάσκα του αιθέρα αναπηδάει ρυθμικά μπροστά στο πρόσωπο του τραυματία.

Πολύς βόγκος, πολύ αίμα, πολλή αγωνία. Στα δυό χειρουργικά τραπέζια εναλλάσσονται νύχτα - μέρα οι βάρδιες των χειρουργών. Δεν άντεχα άλλο. Αναζητούσα μιά δεκάλεπτο ηρεμία. Γλίστρησα από μιά μικρή πόρτα προς τα έξω για να μη με ιδούν και μ' αναζητήσουν.

Έτσι καθώς πήρα στην τύχη ένα χλοϊσμένο μονοπάτι είδα ένα νοσοκόμο να σηκώνει στον ώμο του ένα φκιάρι κι' ένα κασμά και με τ' άλλο χέρι παραμάσχαλα μιά τετράγωνη λεκάνη εμαγέ, όπου ένα ακαθόριστο αντικείμενο ήταν τυλιγμένο με βαμβάκι γαρνιρισμένο από αίμα. Άρχισε να σκάβει.

- Τι είναι αυτό;

- Είναι ένα χέρι κομμένο. Εδώ διέταξε ο αρχινοσοκόμος να θάβουμε τα κομμένα χέρια και πόδια. Νάτο.

Καθώς το ξεσκέπασε, ύστερα από υπόδειξή μου, από το βαμβάκενιο του σάβανο είδα ένα χέρι μελανό στα νύχια των δακτύλων, ωχρο κι' αναιμικό προς τον καρπό και στον αγκώνα.

Κι' αυτό εκεί που λάμπει;

Θάνατο το δαχτυλίδι. Ποιός θάχε την έγνοια του δαχτυλιδιού. Ο χειρουργός και οι βοηθοί του που προσπαθούσαν να τελειώσουν γρήγορα για να πιαστούν μ' άλλη εγχείρηση; ή ο ίδιος ο ακρωτηριασμένος που ακόμα δεν είχε συνέλθει μεθυσμένος από τον αιθέρα; Ο νοσοκόμος έκανε μιά προσπάθεια να το αφαιρέσει. Μάταιη προσπάθεια καθώς ήταν τα δάκτυλα αγκυλωμένα από τους τελευταίους επιθανάτιους σπασμούς. Αυτά τα ρωζιασμένα τίμια, φτωχά χέρια των απλών ανθρώπων κρατούν καλά τις υποσχέσεις προς τη σύντροφο της ζωής των, που τ' όνομά της είναι χαραγμένο στο εσωτερικό της στεφάνης της βέρας.

- Αμέσως να το πας στο χειρουργείο, να κόψουν το δάχτυλο, να πάρεις τη βέρα, να την παραδώσεις στον κάτοχό της για να τη φορέσει στο γερό χέρι. Αλλά το δάχτυλο αυτό ας προσπαθήσουν να το κολλήσουν στο ίδιο μέρος με λίγο λευκοπλάστ. Να ταφή αρτιμελές. Περιμένα και παραστάθηκα στην τραγική ταφή.

Τα ματωμένα βαμβάκια κύλησαν μαζί στον μικρό τάφο να κάνουν απαλότερο τον ύπνο. Με δυό τρεις φτυαριές καλύφτηκε ο μικρός τάφος. Ταφή ξεκούραστη. Ούτε και το χώμα θα μείνει ξερό, στείρο, γυμνό. Γρήγορα η μάνα φύσις θα το καλύψει με χλόη και αγριολούλουδα. Από τώρα κι' όλας. Ένα ζευγάρι πουλιών πετώντας από κλαδί σε κλαδί στη διπλανή μυγδαλιά έκανε να πέσουν αρκετά ανθόφυλλα στο νεόσκαφτο τάφο σαν επιτάφια προσφορά.

## ΠΡΕΜΙΕΡΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ήρεμος, σοβαρός - πως τόπαθε - αυτός ο μπόμπιρας με τους καθαρούς μαύρους βοστρύχους των μαλλιών του. Προετοιμάζεται για το νηπιαγωγείο. Στο φόρτε της σήμερα η μητρική φροντίδα. Καλοχτενισμένα και παρφουμαρισμένα τα μαλλάκια. Ανέχτηκαν μάλιστα και την πολυτέλεια μιάς χωρίστρας.

Μόλις βγήκε αρωματισμένο από το μπάνιο. Μόνη παραφωνία ένα μπάλωμα από κόκκινο ιώδιο στο γόνατο από πρόσφατο τραύμα.

Και τι ωραία του πάει η μπλε σχολική ποδίτσα! Άνθος να το βάλεις στ' ανθογυάλι. Σαν καινούργια βαρκούλα, που μόλις ρίχτηκε στη θάλασσα με τα κουπιά της, με το πανάκι της να κάνει το πρώτο ταξίδι στη ζωή γιαλό - γιαλό.

Έτοιμος τώρα ο μαθητάκος να προσπεράσει το κατώφλι του σπιτιού σαν το θεατρίνο που βγαίνει για πρώτη φορά στη σκηνή να παίξει το ρόλο του. Τούτη τη στιγμή εμφανίστηκε το πρώτο τρακ. Δυό παπαρούνες άνθισαν στα μαγουλάκια του. Τα βλέφαρα αγωνίζονται να συγκρατήσουν δυό δάκρυα, για να σώσουν την αξιοπρέπεια.

Λίγο ακόμη και θάπεφτε στην αγκαλιά της μητέρας του, για ν' αναβάλει την πρεμιέρα.

Κι' η μητέρα; Με δυσκολία προσπαθεί να κρύψει τη θύελλα που δέρνει τα στήθια της.

Μόλις κατόρθωσε να ψελλίσει;

- Στο καλό αγόρι μου...

Όταν, όμως, το σχολικό αυτοκίνητο έστριψε τη γωνιά του δρόμου, όρμησε μέσα στο σπίτι κι' άφησε να ξεσπάσουν οι κρουνοί των ματιών της.

Μη κλαίς μητέρα. Όλες οι πρεμιέρες κλείνουν κάποια συγκίνηση. Θα γνωρίσεις κι' άλλες πρεμιέρες, πιό πικρές απ' αυτή.

Κι' η καρδιά σου θα χτυπάει πάλι σ' ένα έξαλλο ρυθμό μέσα στα στήθια σου. Θάρθη η πρεμιέρα του στρατού. Δεν λέω, δεν πρέπει ν' ακουστεί ποτέ, πιά η σάλπιγγα της πρεμιέρας ενός πολέμου που γνώρισαν άλλες μητέρες. Δεν την αναφέρω, για να μη σου ματώσω την καρδιά.

Θα κλάψεις, πάλι μητέρα, όταν έρθει η ποθητή κι' ευτυχισμένη ώρα, που μιά άλλη γυναίκα θ' ανεβεί να τον βρή στα σκαλοπάτια μιάς εκκλησίας σε ώρα υμεναίου. Χωρισμός κι' αυτός, αλλά γλυκός χωρισμός. Και θα νυχτοπερπατάς τη νύχτα εκείνη στο δωμάτιό του, ν' ακούσεις την ανάσα του.

Κι' η σιωπή, η απόλυτη σιωπή, θα σε πικράνει.

Τούτη η ξένοιαστη μικρή βαρκούλα που περιπλέει σήμερα γιαλό - γιαλό με χρόνια θα ξανοιχτεί στον ωκεανό της ζωής δαρμένη από θύελλες. Και θα θυμάσαι τη σημερινή μέρα, όπως ο Βάρναλης.

"...Κι' ύστερα απ' το παράθυρο με καρδιοχτύπι θα κοιτώ που θα πηγαίνεις στο σχολείο με πλάκα και κοντύλι..."

Μη κλαίς από τώρα μητέρα.

## ΠΕΝΤΕ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ

Ας γυρίσουμε σε μιά παλιότερη, όχι πολύ παλιά εποχή. Ήταν - το θυμάστε; - μιά αρρώστια που την έλεγαν φυματίωση, φθίση, χτικιό. Θρονιασμένη στους πνεύμονες αργά και σταθερά ροκάνιζε το τρυφερό πνευμονικό παρέγχυμα, δημιουργώντας στον άρρωστο τραγικά ντεκόρ. Ζωγράφιζε στα πύελα ρόζ ροδόφυλλα, στόλιζε με ψεύτικες παπαρούνες τα μάγουλα, έδινε μιά χαρακτηριστική λάμψη στα μάτια. Στο τέλος ύστερα από μιά μακρόχρονη τυραννία, άφηνε ένα κουφάρι κάτισχο, παραμορφωμένο και τόσο ανάλαφρο για τους νεκροτομπούς.

Δεν μπορεί. Όλοι οι ηλικιωμένοι, σήμερα, θα θρήνησαν τα παλιά χρόνια κάποιον στο φιλικό ή οικογενειακό περίγυρο που πέθανε από χτικιό. Τούτη την αρρώστια την έχω άχτι - συγχωρείστε την προβολή του προσωπικού μου πόνου - γιατί μου πρόσφερε δυό ξέχειλα ποτήρια από φάρμακι. Μου σκότωσε την μάνα μου, όταν ήμουν νήπιο και τη μάνα του παιδιού μου, όταν ήταν κι αυτό νήπιο. Φαρμάκια που αφήνουν σ' όλη τη ζωή του ανθρώπου μιά πικρή γεύση. Ξέρετε σήμερα πολλούς να πεθαίνουν από φυματίωση; Κι αν αραιά και που φανεί κανένα κρούσμα ταχύτατα θεραπεύεται με αποτελεσματικά φάρμακα που έχει σήμερα στη διάθεσή της η επιστήμη.

Ο Ουάσμαν, που εφεύρει τήν στρεπτομυκίνη, που είναι σήμερα το υπ' αριθ. ένα φάρμακο εναντίον της φυματίωσης, ήταν γιατρός μικροβιολόγος που αργότερα έγινε καθηγητής Πανεπιστημίου, είχε ένα χόμπυ, μιά τρέλα καλύτερα, να πασπατεύει με τα χέρια του και να εξετάζει τα μικρόβια του εδάφους. Από την τρέλα του αυτή βγήκε νικητής. Ανακάλυψε τη στρεπτομυκίνη η οποία, είναι το μόνο φάρμακο που κατόρθωσε για πρώτη φορά να σπάσει το γρανιτένιο κέλυφος του μικροβίου της φυματίωσης και να το χτυπήσει στη καρδιά.

Προ τριάντα χρονών περίπου πέρασε από την Αθήνα ο Ουάσμαν. Λίγοι γιατροί με επικεφαλής τον μακαρίτη καθηγητή της Παιδιατρικής Χαρέμη, που πρώτος τότε χρησιμοποίησε στη χώρα μας τη στρεπτομυκίνη, του έσφιξαν το χέρι στο αεροδρόμιο. Η είδηση πέρασε στα ψιλά των εφημερίδων. Δεν ήταν βλέπετε από τους ποδοσφαιριστές μιάς ποδοσφαιρικής ομάδας, που γύρισαν από το εξωτερικό νικητές που θα τους σήκωνε το έξαλλο πλήθος στους ώμους.

Προ ετών, όταν τον επισκέφθηκε ένας δημοσιογράφος - ας είναι καλά κι αυτοί οι άνθρωποι που μας θυμίζουν όσα εμείς δεν προσέχουμε - στο εξοχικό του σπίτι στην Αμερική, συνταξιούχο πιά, και τον ρώτησε:

- Ποιά είναι η ευτυχέστερη στιγμή της ζωής σας; Ασφαλώς όταν ο βασιλιάς της Σουηδίας σας πρόσφερε το βραβείο Νόμπελ;

- Λάθος, απάντησε ο Ουάσμαν, όπως έσφαλα κι εγώ, όταν μου πέρασαν την ταινία του βραβείου, νομίζοντας ότι εκείνη η στιγμή ήταν η ευτυχέστερη. Το αποκορύφωμα της ευτυχίας με άγγιξε την επομένη μέρα όταν στο ξενοδοχείο που έμενα παρουσιάστηκε ένας πατέρας με το κοριτσάκι του κρατώντας στο χέρι του τριαντάφυλλα, και μου είπε:

- Γιατρέ μου, τούτο το κοριτσάκι έπαθε προ πέντε ετών φυματιώδη μηνιγγίτιδα. (προ της ανακαλύψεως της στρεπτομυκίνης φυματιώδης μηνιγγίτις ίσον καταδίκη σε θάνατο). Η στρεπτομυκίνη το έσωσε. Δεχθείτε πέντε τριαντάφυλλα, ένα τριαντάφυλλο για κάθε χρόνο.

Αν οι άρρωστοι που σώθηκαν απο την στρεπτομυκίνη πρόσφεραν από πέντε τριαντάφυλλα στον Ουάσμαν θα έπρεπε όλη η υδρόγειος να γίνει ένας απέραντος ανθόκηπος από τριαντάφυλλα.

Στην καρδιά κάθε γιατρού ασήμου ή διασήμου υπάρχει ένα ανθογιάλι να δεχθεί τριαντάφυλλα. Μη ξεχνάτε να τα προσφέρετε.

## ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

Ακόμα ευωδιάζουν τα άνθη που καταθέσαμε στο βωμό της μητέρας. Πρωταγωνίστρια η μητέρα στη γιορτή κομπάρσος ο πατέρας - σύζυγος στη σκιά που αντικαθιστά με υπομονή και στωϊκότητα τον Ιωσήφ που σέρνει το υποζύγιο από το λουρί.

Απέναντι από τον βωμό αυτόν είναι ο άντρας ο "σκεπτόμενος" του Ροντέν επάνω σ' ένα ψηλό γρανιτώδη βράχο απ' όπου στηρίζοντας το πρόσωπό του στη στιβαρή του παλάμη σκέπτεται νηφάλιος πέρα από το χρόνο σε αποστάσεις που δεν έχουν όχθες.

Πολλοί πατεράδες - είναι αλήθεια - φέρονται με κάποια ψυχρότητα ή αν θέλετε με κακότητα στα παιδιά τους. Όπως, όμως, υπάρχουν Κρόνοι, που τρώνε τα παιδιά τους έτσι υπάρχουν και μητέρες Μήδες που τα σφάζουν. Εδώ και λίγους μήνες έγραψαν οι εφημερίδες πως ένα αντρόγυνο πήγε να διασκεδάσει στη ταβέρνα αφήνοντας στο σπίτι μόνο του ένα νήπιο. Ψάχνοντας εκείνο να βρεί τους γονείς του και ιδίως την μητέρα του έπεσε από την ταρατσα και σκοτώθηκε.

Σήμερα μ' ένα αραχνοϋφαντο μεταξωτό μαντήλι παρφουμαρισμένο με το ακριβό άρωμα ας σφουγγίσουμε τον ιδρώτα από το πρόσωπο του πατέρα που ιδροκοπάει και οι μητέρες που δουλεύουν τόσο σκληρά.

Είπαμε να σκουπίσουμε τον ιδρώτα του πατέρα κι' όχι τα δάκρυά του. Σπάνια ο άντρας θα κλάψει φανερά, γιατί τα δάκρυά του θα στραφούν προς τις στεφανιαίες, τις οποίες θα τονίσουν και μιά κάποια αναπάντεχη ώρα θα προκαλέσουν την συγκοπή ή το έμφραγμα. Η γυναίκα συχνά ερεθίζει με την παραμικρή αιτία τους δακρυγόνους αδένες κι' εκτονώνεται, ανακουφίζεται. Γι' αυτό κι' οι αρρώστιες αυτές συχνότερα προσβάλλουν τον άντρα σε αναλογία προς την γυναίκα πέντε προς ένα.

Συχνά συμβαίνει, όταν ο πατέρας εργάζεται σαν

υπάλληλος, να δεχθεί ένα ηθικό ράπισμα έναν εξευτελισμό. Θα σφίξει το χέρι του σε γροθιά. Θα μετανιώσει όμως και θα μονολογήσει.

- Τι να σου κάνω; Ας μην ήμουν πατέρας: Κι' όταν γυρνάει σπίτι του ψυχικά τραυματισμένος θα κρεμάσει στην κρεμάστρα μαζί με το καπέλο του και τον ψυχικό του πόνο και θα χαμογελάσει μπροστά στο Θείο σύμπλεγμα μητέρας και παιδιού.

Κι' όταν τυχαίνει να είναι φτωχός και άνεργος θα του επιτεθεί ο μικρός μπόμπιρας ψάχνοντας τις τσέπες του.

- Τι μου έφερεις μπαμπά; Εκείνος θα του κρατάει έστω και μιά καραμέλα. Μπορεί να την πήρε βερεσέ μπορεί να την έκλεψε καθώς ο Γιάννης Αγιάνης.

Κι' όταν ο σπαραγμός και μιά αδυσώπητη μοίρα αναγκάσει την μητέρα ν' ανεβεί στον ουρανό - όπως συνέβη με τον γράφοντα - κι' ας αφήσει ορφανό το νήπιο, που θ' αναζητάει το γνώριμο νανούρισμα, τότε ο πατέρας με βραχνή και φάλτσα φωνή βρέχοντας με καυτά δάκρυα τις μπούκλες του μισοκοιμισμένου αγγέλου θα πεί το νανούρισμα "ύπνε που παίρνεις τα μωρά έλα πάρε και τούτο...".

## ΕΝΑΣ ΑΝΕΚΠΛΗΡΩΤΟΣ ΠΟΘΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΛΑΣ

Τι να πούμε, - τι - όπως λέει το τραγούδι - εμείς, για την Κάλλα. Ο παγκόσμιος κι' ο δικός μας Τύπος φωτισαν όλες τις πτυχές της μεγάλης ντίβας.

Εμείς θα σταματήσουμε στο μεγάλο της καημό που δεν έγινε μητέρα. Τον πόνο της αυτόν τον εξωτερίκευσε σε μια αγαπητή της εξαδέλφη στην Αθήνα. Να είχα τουλάχιστον, έγραψε, ένα παιδί όταν ήμουν παντρεμένη με τον Μενεγκίни, ο οποίος την προέτρεψε στη δωδεκάχρονη συζυγική τους ζωή να μη ριψοκινδυνεύσει μιά εγκυμοσύνη που θα της ήταν εμπόδιο στην καριέρα της. Ας γνωρίσουμε τον Μενεγκίни κι' ας ακούσουμε το πρώτο και δριμύτατο κύμα των ψυχικών του σπαραγμών, όταν τον εγκατέλειψε για τον Ωνάση.

- Δύο είναι - έγραψε = οι μεγαλύτερες αγάπες της ζωής μου. Η αγάπη της μητέρας μου κι' η αγάπη της γυναίκας μου της Κάλλας. Έχασα τη δεύτερη την Κάλλα που την πρωτογνώρισα εδώ και δώδεκα χρόνια φτωχή, άσημη με μόνες αποσκευές ένα φτωχό παλαιό και μ' ένα φωνητικό μέταλλο αναξιοποίητο. Όσο κι' αν ανατρέξετε στο πολυσέλιδο αυτό βιβλίο της ζωής μου των δώδεκα χρόνων, δεν θα βρείτε μιά σελίδα, μιά παράγραφο, μιά λέξη, η οποία να μη προβάλλει τη στοργή μου, την αγάπη μου, τον έρωτά μου.

Όλα τα κατάθεσα στο βωμό της αγάπης της. Αν μπορούσα όλα τ' αστέρια να τα ξεκρεμούσα και να τα ταίριαζα σ' ένα διάδημα να στολίσω τα μαλλιά της και το φεγγάρι ακόμα να της το κρεμάσω μενταγιόν.

Τώρα εδώ στον πύργο μου κλαίω την προδομένη μου αγάπη.

Τα νιάτα της όμως πέρασαν. Το τρένο, το ταχύ της ζωής στη γυναίκα, όταν πιάσει τα σαράντα και περιφρονήσει εκείνη τη μητρότητα, τότε η φύσις γίνεται σκληρή τι-

μωρός. Πιθανότητες εγκυμοσύνης σχεδόν εκμηδενίζονται. Η λέξη σαράντα πόσο πένθιμα σαν καμπάνα χτυπάει για μιά γυναίκα που ελπίζει. Η τεκνοποίηση είναι γραμμάτιο που πρέπει να εξοφληθεί όσο μπορεί γρηγορότερα.

Καλλιέργησες, άμοιρη το λάρυγγά σου και τον έκανες να κοσμήση με τις τρύλλιες σου τους τρούλους των μεγαλύτερων μουσικών θεάτρων του κόσμου.

Με τι πόνο έπαιξες τη Μήδεια σφάζοντας στο ρόλο σου τα παιδιά σου εσύ που δεν γνώρισες παιδί. Δεν μπόρεσες, δεν θέλησες τους υψηλούς αυτούς λαρυγγισμούς να τους μεταφέρεις σε ωδίνες τοκετού σ' ένα μαιευτήριο. Κι' ύστερα - ώ χαρά και ευτυχία - θα τραγουδούσες την άρια της μητέρας χωρίς συμβόλαια χωρίς αστρονομικές αμοιβές σ' ένα απαλά, σε σότο βότσε, γλυκόηχο νανούρισμα. Αν ήταν κόρη, όπως την ήθελες θα της τραγουδούσες. Κοιμήσου και παράγγειλα στην Πόλη τα προικιά σου.

Τώρα τα προικιά της εκατοντάδες χιλιάδες δραχ. από δίσκους, βίλες και δώρα αμυθήτου αξίας από τον Ωνάση αναζητούν κληρονόμους.

Στο τέλος απόμεινε η φήμη σου και λίγη σκόνη από το κορμί σου. Αν είχες ένα παιδί, θα σκορπούσε λίγα άνθη στον τάφο σου.

## ΣΕΗΜΠΙΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ

Δεν πρόκειται για κανένα ποδοσφαιριστή του Άγιαξ. Όχι. Μιά φορά κι' έναν καιρό - δεν είναι πολύς καιρός, περίπου μιά δεκαετία - το σπίτι τούτο το είχε αγκαλιάσει η ευτυχία. Μιά ευτυχία που τη δημιούργησε ένα παιδί, ένα τετράχρονο αγόρι που ανέτρεπε τα πάντα και προκαλούσε ευθυμία με την παιδική ζωηρότητά του. Πόσο ομορφαίνουν και γεμίζουν τη ζωή αυτοί οι άγγελοι ταραξίες!

Μιά νύχτα όμως, όταν έγειρε το κεφαλάκι του στο λουλουδάτο μαξιλάρι και το πήρε ο ύπνος, ύστερα από το στερνό φιλί της μάνας και το παραμύθι της γιαγιάς που δεν πρόφτασε να ολοκληρωθεί, η αιχμή ενός αοράτου τοξότη διέγραψε μιά καμπύλη και σφηνώθηκε στο νεύρο του ποδιού. Λίγος πυρετός, λίγος ιδρώτας, λίγος βήχας συνώδευσαν το αναίμακτο τραύμα.

Θανάσιμη πλήξη βασιλεύει στο σπίτι. Κι' ο άγγελος αυτός με το σπασμένο φτερό θα σέρνει σ' όλη του την ζωή την αναπηρία του, είτε απλώς κουτσαίνοντας, είτε με δεκανίκια, αν είναι και τα δυό πόδια, είτε επάνω σε αναπηρικό καροτσάκι. Πόσο ανατριχιαστικό, πόσο απαίσιο, πόσο θλιβερό ήταν το θέαμα αυτών των αγγέλων με σπασμένα φτερά, όταν κεντούσαν με την υπόκρουση των σπαραχτικών τριγμών των ορθοπεδικών μηχανημάτων με τα σπασμωδικά ζίκ - ζάκ τις πλάκες του πεζοδρομίου!

Υπάρχει όμως και το χειρότερο (χειρότερο ή καλύτερο;) ο θάνατος σε βαριές περιπτώσεις. Αμάραντα είναι τα επιτάφια άνθη στους παιδικούς τάφους. Ποτίζονται πάντοτε από τα μητρικά δάκρυα.

Ένας απ' αυτούς τους αρρώστους που σύρθηκαν σ' όλη τους τη ζωή με αναπηρικό καροτσάκι ήταν και μιά μεγάλη φωτεινή φυσιογνωμία του αιώνας μας ο Ρούζβελτ, ο οποίος δεν έζησε να χαρεί τον ολοκληρωτικό θάνατο αυτού του αοράτου τοξότου, ο οποίος, όπως αντιλαμβά-

νεσθε, δεν είναι άλλος από την πολιομυελίτιδα.

Νικητής, ο Καθηγητής Σημηπίν. Τον χαρήκαμε στο παιδιατρικό συνέδριο αυτόν τον αρχάγγελο με τα λευκά μαλλιά, αυτόν τον προβολέα αγάπης και καλοσύνης.

Το εμβόλιό του ασφαρίζει τον παιδικό οργανισμό 100% από την πολιομυελίτιδα. Κι' είναι τόσο αθώο, τόσο εύληπτο, τόσο ειρηνικό, χωρίς βελόνες, χωρίς πυρετικές αντιδράσεις και αδιαθεσίες χωρίς πόνους. Το ασφαλέστερο απ' όλα τα εμβόλια. Με λίγα χάπια, ή λίγες σταγόνες ο μέγας Σήμηπιν διέγραψε την πολιομυελίτιδα από την σύγχρονο νοσολογία και την ενέγραψεν εις την ιστορίαν της ιατρικής.

Χίλια περίπου κρούσματα είχαμε κάθε χρόνο στη χώρα μας. Τώρα δεν υπάρχει κανένα. Το ίδιο συμβαίνει και σ' όλες τις ανεπτυγμένες χώρες.

Όταν έφθασε εδώ και λίγες μέρες στην Αθήνα σεμνά και αθόρυβα, όπως ταιριάζει στους πραγματικά μεγάλους ευεργέτες της ανθρωπότητας, δεν τον υποδέχθηκαν φανφάρες και χειροκροτήματα, ούτε σταμάτησεν η κυκλοφορία. Οι επιστημονικές κορυφές τα αγνοούν. Το ίδιο συνέβη με τον μακαρίτη Φλέμιγκ όταν ήρθε προ ετών στην Αθήνα. Τα άλκιμα εφηβικά νιάτα που τα χαιρόμαστε στις γυμναστικές επιδείξεις ρωμαλέα και αρτιμελή του ψάλλουν αγγελικούς ύμνους.

Οι μητέρες στρώνουν την αγάπη τους χαλί ακριβό να περάσει ο τροπαιούχος. Κι' όλοι οι πατεράδες κι' οι παπούδες προσφέρουμε την ευγνωμοσύνη μας.

## ΓΛΥΚΙΕ ΜΟΥ ΓΙΕ

Τραύμα διαμπερές της κοιλιάς. Έγκαιρα έφτασε στο χειρουργείο. Έγινε η επιβεβλημένη λαπαροτομή. Εγχείρηση απελπισίας. Πολύ γρήγορα εμφανίστηκαν τα περιτοναϊκά φαινόμενα. Ό,τι έπρεπε να γίνει έγινε. Οι ενδοφλέβιοι οροί που ακολούθησαν στάθηκαν τιμητικές βολές σε μιά χαμένη μάχη.

Το νυστέρι σχίζοντας τον ομφαλό, ανεζωπύρωσε τον παλιό δεσμό με τον αποκοπέντα κατά τη γέννηση ομφάλιο λώρο, ο οποίος, καθώς ξέρετε, συνδέει τη μάνα με το έμβρυο κατά την ενδομήτριο ζωή. Το οδυνηρό τούτο ερέθισμα έκανε τον μελλοθάνατο τραυματία ν' αναζητάει επίμονα τη μάνα του σε δραματικό τόνο.

- Τη μάνα μου θέλω.

Από μακριά φάνηκε μιά μαύρη σιλουέτα να πλησιάζει προς τη πύλη.

- Μου παράγγειλαν γυιέ μου νάρθω να δω το παιδί μου τον Πάνο μου, που είναι εδώ άρρωστο.

- Περίμενε κυρά μου. Τώρα γίνεται διακόμιση τραυματιών. Δεν μπορείς ν' ανεβείς τις σκάλες.

Στο φρεσκοασβεστωμένο πεζούλι έχει ακουμπήσει διπλωμένη στα δυό μια ισχνή μαύρη φιγούρα. Μια σουρωμένη μαύρη τελεία. Εκείνη τη στιγμή από την πίσω μικρή πόρτα του νοσοκομείου - όλα τα νοσοκομεία έχουν δυό πόρτες, την κανονική είσοδο της ζωής και την πίσω, όταν εξέρχεται οριζοντίως - μιά στριγκλιά βάρβαρη φωνή σκίζει τον αέρα.

- Παρουσιάστε άρμ. Δώδεκα κάνες όπλων ύψωσαν σε τιμητικό χαιρετισμό τα στόμιά τους προς τον ουρανό. Δυό φέρετρα τυλιγμένα με σημαίες οδεύουν αργά κι' επίσημα προς το εκκλησάκι του μοναστηριού. Μιά αδελφή, ένας γιατρός, δυό νοσοκόμοι ήταν η σταθερή νεκρική πομπή. Από κοντά κι' η γριά να τιμήσει με την παρουσία της τα δυό νεκρά παλικάρια.

Ένας καλόγερος με κουρασμένη βραχνή φωνή ψάλλει την νεκρώσιμη ακολουθία. Η μαγείρισσα του μοναστηριού κροταλίζει το θυμιατήρι. Ο αρχινοσοκόμος, ερασιτέχνης ιεροψάλτης μεταρσιώνει τη νεκρώσιμη ακολουθία και την προωθεί προς τους ουρανοί.

- Ανάπαυσον τους δούλους σου Σπυρίδωνα και Παναγιώτην, μουρμουρίζει ο καλόγερος.

- Αχ, γυιέ μου, έχεις και τόνομα του παιδιού μου.

Από που είναι παλικάρι μου - ρωτάει ένα νοσοκόμο η γριά - αυτά τα παλικάρια;

- Ο ένας είναι από την Πάτρα. Ο άλλος είναι από τα περίχωρα εδώ κοντά.

- Πως τον λένε;

- Παναγιώτη Κάντζο. Η μαύρη τελεία τοντώθηκε σα λάστιχο, τίναξε με μία υπεράνθρωπη ενστικτώδη δύναμη τα χέρια της ψηλά προς τον τρούλο του παντοκράτορα σε στάση ηρωίδας αρχαίας τραγωδίας, κι' έπεσε ύστερα πάνω στο φέρετρο νοτίζοντας τα πάντα με τον πικρό σπαραγμό της μητέρας, ο οποίος σέρνει μέσα της την μεγαλύτερη και ισχυρότερη συναισθηματική φόρτιση από τη φοβερή εκείνη ορμή και δύναμη του μητρικού φίλτρου.

- ΓΛΥΚΙΕ ΜΟΥ ΓΙΕ. Ήταν ο Πάνος της.

Μιά άλλη μάνα, η μάνα του Χριστού, ανέφώνησε κι' εκείνη.

"Ω ΓΛΥΚΥ ΜΟΥ ΕΑΡ, ΓΛΥΚΥΤΑΤΟΝ ΜΟΥ ΤΕΚΝΟΝ ΠΟΥ ΕΔΥ ΣΟΥ ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ".

Βράδυ. Ησυχία βασιλεύει παντού. Πέρα από το μέρος της πλαγιάς του στρατιωτικού νοσοκομείου ακούγεται καθαρά ένα μοιρολόγι. Σίγουρα είναι από τη χαροκαμένη μάνα.

Αχ σκοτωμένο μου πουλί και παραπονεμένο η μαύρη γη σε χαίρεται κι' εγώ 'χω, τον καημό σου.

Τι να σ' αφήσω γυιόκα μου τι να σου προβοδήσω,  
σ' αφήνω μήλο σέπεται κυδώνι μαραγκιάζει.

Όμως το δάκρυ είναι καυτό και καίει το μαντήλι...  
Την άλλη μέρα είδαμε πάνω στον τάφο τα λουλούδια.  
Πικρή επιτάφιο μητρική προσφορά...

Το βιβλίο θα κλείσει τις σελίδες του με τέσσερα κείμενα του Κων/νου Παπαθεοφιλόπουλου.



## ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Στη σημερινή, την άπνοη πνευματικά εποχή μας, παρατηρείται ζωηρή αδιαφορία κι' αποστασία των νέων από το κόσμο της Θρησκείας. τούτο δεν είναι συνήθως αποτέλεσμα ανήσυχης αναζητήσεως της αλήθειας διά συστηματικής μελέτης κι' ερεύνης, που θα τους οδηγούσε σε συμπεράσματα και θέσεις σωστές και τεκμηριωμένες. Όχι, η θέση κι' η στάση των νέων απέναντι της Εκκλησίας μορφώνονται συνήθως μέσα στο ιδεολογικό κλίμα του σύγχρονου υλιστικού πολιτισμού, όπου διακινείται η πνευματική και ψυχική ζωή τους.

Δεν αρνούμεθα, πως υπάρχει και μιά μερίδα νέων με πνευματικές ανησυχίες ζωηρότερες, που τους ωθούν σε μελέτες κι' έρευνες με φιλοσοφικό, κοινωνικό και μεταφυσικό περιεχόμενο, που δίνουν εκτόνωση στους προβληματισμούς τους. Όμως οι έρευνες που κάνει ο σύγχρονος νέος δεν έχουν τη σφραγίδα της απροκατάληπτου κι' αντικειμενικής αναζητήσεως της αλήθειας. Υπάρχει αναμφισβήτητα στους νέους μιά προκατάληψη κατά της Θρησκείας που παρεμποδίζει την έρευνα. Νομίζουν πως η Θεολογία αδυνατεί να ερμηνεύσει τη ζωή και το κόσμο, γιατί στηρίζεται στη πίστη κι' όχι στη λογική, στην επιστημονική έρευνα. Θεωρούν το κεφάλαιο της Θρησκείας ξεγραμμένο, ελλείπει σοβαρών απολογητών της, ανώτερης επιστημονικής κατάρτισεως. Αυτό είναι μιά πλάνη. Ο πιστός δεν αρνείται τη λογική, τη νόηση σαν όργανο έρευνας, αναζητήσεως κι' ανευρέσεως της αλήθειας. Οι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας, δεν υπεστήριξαν τις υψηλές θεολογικές αλήθειες, ούτε εθέσπισαν τα Δόγματα της Πίστεώς μας με τις δυνάμεις μόνο της πίστεως, που τις αναφτέρωνε η αγία ζωή τους. Αλλά ο Λόγος τους είχε κυρίως διαλεχτική κι' απολογητική υφή, πράγμα που εσήμαινε τρόπο σκέψεως κι' έρευνας επιστημονικό.

Θα ήθελα να συστήσω στους νέους να προσπαθήσουν να σπάσουν τα δεσμά που τους περιορίζουν την ελεύθερη έρευνα και τους προσανατολίζουν σε μελέτες αποκλειστικά μ' άβηθ κι' αντιθρησκευτική απόκλιση. Υπάρχουν και σοβαρά βιβλία, γραμμένα από περιφανείς ανθρώπους των Γραμμάτων, από διανοούμενους και σοφούς, είτε της σημερινής εποχής, είτε της παλαιότερας, βιβλία απολογητικά της πίστεως, που ικανοποιούν ακόμα και τη πιό υψηλή σκέψη και το πιό βαθύ στοχασμό και δίνουν λύση σ' όλους τους προβληματισμούς των νέων.

Οι νέοι ας μη πιστεύουν στους παραμυθάδες που κοινωνολογούν, πως η ανάγνωση θρησκευτικών βιβλίων περιορίζει τη σκέψη και μορφώνει κλειστές και φυγόκοσμες προσωπικότητες.

Επίσημες στατιστικές μας βεβαιώνουν πως τα Κατηχητικά ανέδειξαν τους καλύτερους σε βαθμό κι' ήθος μαθητές, φοιτητές και τους πιό λαμπρούς επιστήμονες κι' ότι από τους κόλπους τους εξήλθαν οι πιό σωστοί πολίτες, που με τη καλλιεργημένη κι' ανεπτυγμένη κοινωνική κι' εθνική τους συνείδηση, επρόσφεραν πολλά στο έθνος μας. Χριστιανισμός δε σημαίνει οπισθοδρόμηση, μούχλα ή περιχαράκωση της ζωής σε στενούς και κλειστούς χώρους με περιορισμένους και ζοφώδεις πνευματικούς ορίζοντες. Ο Χριστιανισμός δεν είναι ούτε άρνηση της ζωής, ούτε πνευματική αρτηριοσκλήρωση. Είναι άνθηση της ζωής σ' ανώτερες σφαίρες δημιουργίας και χαράς, είναι το άρωμα κι' η δικαίωση του ανθρώπινου πολιτισμού.

## Η ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟ ΤΗΣ

Στη σύγχρονη εποχή, η θρησκεία κι' ειδικότερα η ορθόδοξη, αμφισβητείται και βάλλεται, από παντού. Οι πολλοί, ωστόσο, περνούν στο στρατόπεδο της απιστίας, χωρίς έρευνα κι' αναζήτηση της αλήθειας. τους σπρώχνει προς τα κεί ο μιμητισμός, το πνεύμα συμμορφώσεως προς τον "νούν του κόσμου". Άλλοι πάλι, μελετούν, ερευνούν, αναζητούν, αλλά προς μιά κατεύθυνση, ακολουθώντας ένα δρόμο. Που συνήθως το τέρμα του είναι ο Μαρξ, οι αιρέσεις ή η αθεΐα. Η θρησκεία μας δεν αποκλείει την έρευνα, αλλά τη θέλει σφαιρική, ολοκληρωμένη, χωρίς παρωπίδες.

Υπάρχουν γεγονότα, συμβάντα και φαινόμενα, ζωντανές μαρτυρίες της αλήθειας της πίστεώς μας, που η κοντόφθαλμη και μονοδιάστατη έρευνα γι' αυτά δεν έχει μυρουδιά. Είναι λοιπόν ανάγκη να τα φέρομε στο φως της δημοσιότητας, μήπως κι' η έρευνα των ψευδοδιανοούμενων της σύγχρονης εποχής, πάρει το σωστό δρόμο κι' οι οπαδοί της ανανήψουν.

Λένε πολλοί λόγιοι, πως Θεός δεν υπάρχει κι' ότι όλα στον κόσμο λειτουργούν τυφλά. Πως ο κόσμος προήλθε τυχαία κι' όχι από το νούν του Θεού. Χωρίς σχέδιο και σκοπιμότητα. Δε θ' αναφερθώ στη δομή του κόσμου που βοά για την ύπαρξη δημιουργικού νού, πάνσοφου και πανάγαθου. Θ' αναφερθώ σε μια μόνο από τις απειράριθμες περιπτώσεις, που βοούν για την ύπαρξη πάνσοφου και προνοητικού νού.

Η περίπτωση είναι η νυχτερίδα, που ένα μέρος από την οργανική της κατασκευή σχετίζεται με το PANTAP. Το ραντάρ είναι μιά πολύπλοκη, θαυμάσια εφεύρεση, που μόλις τα τελευταία χρόνια ανακαλύφτηκε, έπειτα από επίμονες και μακροχρόνιες προσπάθειες επιστημόνων. Συσκευή που με το πομπό, το δέκτη της και την ανάκλαση των ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων, εντοπίζει αντι-

κείμενα που βρίσκονται πολύ μακριά. Επαναστατική εφεύρεση, πολύ χρήσιμη για τη ναυσιπλοΐα, την ακτοπλοΐα, την αεροπορία κ.λ.π. Φυσικά, κανείς εχέφρονas άνθρωπος δε θα διαλογιζόταν πως αυτή η κατασκευή μπορούσε να είναι προϊόν τύχης...

Η νυχτερίδα έχει αδύνατη όραση. Γι' αυτό ο πάνσοφος Θεός της έδωσε στο σώμα της ραντάρ, ώστε να μπορεί και τις βαθιές νύχτες, να κινείται άνετα μες στα σκοτάδια. Χωρίς να υπάρχει κίνδυνος να προσπέσει σε κλαριά, τοίχους ή να σκοντάψει κάπου αλλού στο πέταγμά της. Ακόμα και τα μάτια της αν βγάλουν (έχουν γίνει τα σχετικά πειράματα), κινείται με την ίδια άνεση μέσα στα σκοτάδια.

Η νυχτερίδα, αντί ηλεκτρομαγνητικών, εκπέμπει υπερηχητικά κύματα. Από το λάρυγγά της εκπέμπονται κάτι σήματα - κραυγές, που είναι υπερηχητικά κύματα. Αυτά βγαίνουν προς τα έξω, από τη μύτη κι' όταν προσκρούσουν σε κάποιο αντικείμενο, επιστρέφουν πίσω και συλλαμβάνονται από τους δέχτες, που είναι σαν του ραδιοφώνου κι' υπάρχουν στ' αυτιά της. Έτσι μεταδίδεται στον εγκέφαλο η πολύτιμη πληροφορία για κάποιο εμπόδιο, που της είναι απαραίτητη, για ν' αλλάξει τη πορεία της κατά τη πτήση.

Εδώ παρουσιάσαμε το σύστημα ραντάρ της νυχτερίδας, ελλείψει χώρου, στη γενικότητά του. Οι φυσιοδίφες κι' επιστήμονες που το εξέτασαν λεπτομερώς, αλλά χωρίς να εξαντλήσουν τις έρευνές τους, έμειναν κατάπληκτοι, όταν είδαν τόση τελειότητα σε τόση μικρότητα.

Γι' αυτό το φαινόμενο τι έχουν να πούν οι άθεοι;

## ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Η πίστη είναι κάτι που θα έπρεπε ο άνθρωπος να το μορφώνει μέσα του, όχι κυρίως με τις δικές του δυνάμεις, αλλά με τις δυνάμεις των θείων ενεργειών. Ο άνθρωπος δεν πρέπει να αρκείται στη πίστη που προκύπτει από τις προσπάθειες του νού να κατανοήσει αυτοδύναμα τις αλήθειες της Εκκλησίας και της θρησκείας μας, με τη προσφυγή σε διαβάσματα και θεολογικές εντυπώσεις ή σε φιλοσοφικές έρευνες. Γιατί, τότε, αυτή του η πίστη κι' αν προκύψει, δεν θα έχει συγκρότηση εδραία. Θα είναι ανθρωποειδής, χωρίς τη δύναμη και τη πνοή της θείας χάριτος. Γι' αυτό θα έχει τις ατέλειες που έγκεινται στην ανεπάρκεια των ανθρωπίνων επιτευγμάτων. Στην έκφραση κι' εκδήλωσή της δεν θα μπορεί να βεβαιώνει τον άνθρωπο φορέα της, σαν όντως άνθρωπο του Θεού.

Όμως αν ο άνθρωπος συνειδητοποιήσει την ανεπάρκεια των νοητικών του δυνάμεων για τη κατανόηση των θείων πραγμάτων κι' επιζητήσει την αύξηση της πίστεως μέσα του απ' αυτό το Θεό, με ταπεινό φρόνημα κι' επιμονή, τότε, αναμφίβολα, θα ρεύσουν από το Θεό οι χαρισματικές ενέργειες κι' η πίστη του ασφαλώς θα φουντώσει μέσα του.

Πολλοί και θεολόγοι ακόμη με πλούσια θεολογική μόρφωση, δεν μπορούν να εισφέρουν γόνιμα στο έργο της σωτηρίας των ψυχών των πιστών, γιατί τους λείπει η θερμουργός πίστη. Αρκέστηκαν στη πίστη που απορρέει από το στοίβαγμα γνώσεων, πολλών γνώσεων στη κεφαλή τους, χωρίς αντίκρουσμα την καλλιέργεια κι' ανάπτυξη εσωτερικής ζωής πάνω στ' αγιοπατερικά πρότυπα.

Είν' ανάγκη, στους δύσκολους αυτούς καιρούς, όπου η Παράδοση βάλλεται από πολλά μέτωπα, ο πιστός να προστρέξει στις πηγές της, ζητώντας αυθεντικές διδασχές για την αναζωγόνηση της πίστεως μέσα του, της τόσο αναγκαίας και για τη σωτηρία του και για την υπεράσπιση της Παραδόσεως, που οι εχθροί της επιχειρούν να την αλώσουν.

## ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΜΑΣ

Ο σύγχρονος πολιτισμός νοσεί, κατά κοινή ομολογία. Οι σοφοί του αιώνας μας εγκατέλειψαν τις αισιόδοξες παλιές αντιλήψεις τους, σχετικά με την ποιότητα του σύγχρονου πολιτισμού. Παίρνοντας κριτική θέση, καταλογίζουν σ' αυτόν υπευθυνότητα για πλείστα όσα δεινά στον άνθρωπο. Επισημαίνουν τις αιτίες της πολιτιστικής κρίσεως και κακοδαιμονίας και μας δίνουν ορισμένες απόψεις, σχετικά με το πως ο πολιτισμός θα μπορέσει να ξεπεράσει το αδιέξοδο, στο οποίο έχει οδηγηθεί.

Οι πιά πολλοί συμφωνούν πως η κρίση οφείλεται στη διασάλευση της ισορροπίας ανάμεσα στις πνευματικές κι' υλικές αξίες του πολιτισμού κι' ότι μπορεί να ξεπεραστεί αν προωθηθεί η ανάπτυξη των ανθρωπιστικών του στοιχείων.

Ο σημερινός άνθρωπος έχει εμπλακεί μέσα στα γράναζια αυτού του πολιτισμού, νιώθει την ψυχή του ν' ασφυκτιά κι' αγωνιά. Ζητά μιά διέξοδο για ν' αναπνεύσει ανθρώπινα το γνήσιο αέρα ζωής, να νιώσει και καταξιώσει τον κόσμο παραδοσιακά, όπως στους παλιούς ωραίους καιρούς, που ζούσε τη ζωή πιά φυσικά, πιά απλά κι' απέριττα, πιά ειδυλλιακά, μα δε το μπορεί. Όλα γύρω του άλλαξαν πρόσωπο. Δε προσμιλούν στην ψυχή του. Δεν αποπνέουν ζεστασιά. Δε δημιουργούν ατμόσφαιρα θαλπωρής κι' οικειότητας. Όλο το ανθρώπινο και φυσικό περίγυρο έχει παραποιηθεί. Παραμένει παγερό και ξένο, αλλότριο προς την ψυχή του ανθρώπου.

Ο σημερινός πολιτισμός απόβαλε την ανθρωπιστική του υφή. Είναι τεχνοβιομηχανικός πολιτισμός. Μιά διασάλευση σοβαρή της ιεραρχίας των αξιών του πολιτισμού, όπως η θρησκεία, η ηθική, η ανθρωπιστική μόρφωση, έπεσαν σ' ανυποληψία και τη θέση τους στη συνείδηση του πλήθους πήραν άλλες αξίες τεχνοοικονομικής υφής, που ανταποκρίνονται πιάτερο προς τις σωματικές

και βιολογικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου. Ζώντας μέσα σ' αυτό το πολιτιστικό περίγυρο, είναι φυσικό να υφίσταται καθημερινά μία συνεχή λεηλασία της ψυχικής και πνευματικής του περιουσίας. Τον άνθρωπο σήμερα δεν τον ενδιαφέρουν θέματα πνευματικής φύσεως, δεν έχει ιδεώδη κι ιδανικά. Η καταστροφή του αισθητηρίου του Ιερού, τον έχει αποξενώσει από το Θεό. Η ηθική του σκληροδερμία κι' η υλιστική θεώρηση της ζωής του έχει παραφθείρει το ωραίο περιβάλλον των ανθρωπίνων σχέσεων.

Ο άνθρωπος, όμως, ο σημερινός, παρ' ότι έχουν βελτιωθεί σημαντικά οι υλικές συνθήκες της ζωής του, επειδή έχει πλούσια αγαθά του πολιτισμού, δεν είναι ικανοποιημένος. Ζεί πάντα μ' ένα κενό μέσα του. Άρα, έχει συνειδητοποιήσει τις αιτίες αυτού του κενού; Μέσα στη δίνη της ζωής του ξέχασε ότι δεν αποτελείται μόνο από σώμα, αλλά κι' από πνεύμα και ψυχή. Καταπίεσε την ανώτερη υπόστασή του, προσπάθησε να εξαφανίσει τις ανάγκες της. Μα πως μπορούσε να γίνει αυτό, όταν ο άνθρωπος σ' αντίθεση με τα ζώα, σαν εικόνα του Δημιουργού που είναι ΠΝΕΥΜΑ, είναι περισσότερο πνεύμα και λιγότερο σώμα, σάρκα; Ο άνθρωπος, λοιπόν, απατήθηκε κι' έστω αργά, άρχισε να υποψιάζεται το σφαλερό δρόμο που πήρε. Ήδη, αναζητά σωτήρες. Τους αναζητά παντού, να του προσφέρουν με την ανθρώπινη σοφία τους μία διέξοδο από τις κακοτοπιές που ο ίδιος εδημιούργησε με την αφροσύνη του. Υπάρχουν άραγε φωτισμένοι σωτήρες; Η γνώμη μου είναι, πως, εφ' όσον υπάρχει ο Χριστός περιπτεύουν όλοι εκείνοι οι ψευτοσοφοί του κόσμου, που υπόσχονται βελτίωση της ποιότητας της ζωής, χωρίς να μπορούν να τη δώσουν.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
Ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΞΥΛΑΣ.....	7
ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ.....	29
ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ Ο ΒΡΑΧΟΣ ΚΙ Ο ΑΡΑΠΗΣ.....	37
ΠΡΟΜΑΝΤΕΜΑΤΑ.....	45
ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ - ΤΙΜΩΡΙΑ.....	48
ΤΑ ΤΣΑΡΟΥΧΙΑ.....	54
ΑΓΙΑ ΝΥΧΤΑ.....	58
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ.....	61
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ.....	62
ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.....	63
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΧΑΡΑ.....	65
ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΡΑ ΣΤΑΘΟΥΛΑ.....	70
Η ΕΥΧΗ.....	74
Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΚΑΗΜΟΣ.....	76
ΤΙ ΟΜΟΡΦΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΜΕΡΑ!.....	78
ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΤΖΑΡΟΙ.....	81
ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΠΑΓΙΑΣ.....	82
ΟΝΕΙΡΟ ΣΤΟ ΤΡΕΝΟ.....	85
ΦΘΟΡΟΠΟΙΑ - ΣΚΑΘΑΡΙΑ.....	88
ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ.....	91
Ο ΞΟΡΚΙΣΜΟΣ.....	93
Η ΝΕΡΑΪΔΟΙ ΥΝΑΙΚΑ.....	97
ΝΙΚΟΛΑΣ ΧΩΡΑΦΑΣ, ΕΧΩ Η ΔΕΝ ΕΧΩ ΔΙΚΙΟ.....	102
ΣΥΧΑΜΕΡΑ ΠΡΟΣΩΠΑ.....	112
Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ.....	114
ΜΕΤΟΧΟΙ ΖΩΗΣ ΑΘΑΝΑΤΟΥ.....	116
Ο ΙΗΣΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΡΙΟ.....	117
ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΠΙΣΤΗ - ΛΑΤΡΕΙΑ.....	119
ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	121
ΟΙ ΣΤΑΥΡΩΤΕΣ.....	123
ΣΤΑΥΡΩΘΗΤΩ.....	125
ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.....	128
ΕΥΤΥΧΙΑ.....	129
ΠΙΣΤΟΣ Η ΑΘΕΟΣ;.....	131
ΣΩΜΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΨΥΧΗ.....	132
ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ.....	133
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΑΝΘΡΩΠΟ.....	136
ΟΙ ΔΥΟ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΕΣ.....	137
ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ.....	139
ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΣΟΥ.....	142
ΣΚΟΠΟΣ ΣΟΥ Ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ.....	143
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ.....	145
Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΣΚΕΨΕΩΝ.....	147

ΚΑΛΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ .....	149
ΠΡΟΧΩΡΑ ΜΠΡΟΣΤΑ .....	150
Η ΕΛΠΙΔΑ .....	151
ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΜΑΣ .....	152
ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ .....	155
ΚΑΠΝΙΣΜΑ - ΚΑΡΚΙΝΟΣ .....	159
ΓΑΜΟΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ .....	164
ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ .....	166
6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ Η ΕΠΙΘΕΣΗ .....	167
Ο ΦΩΤΗΣ Ο ΠΡΟΔΟΤΗΣ .....	170
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ Κ. ΜΑΓΚΑΚΗ, ΟΧΙ ΑΛΛΟ ΑΙΜΑ .....	173
ΣΟΒΑΡΟ ΚΑΙ ΑΣΤΕΙΟ Μ' ΑΝΙΨΙΟ ΚΑΙ ΘΕΙΟ .....	176
ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ .....	191
Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΠΑΝΑΓΟΣ ΘΩΜΑΣ .....	193
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΘΡΥΛΟΙ .....	194
ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΨΑΡΕΜΑ .....	197
Η ΓΚΟΛΦΩ ΠΡΟ 50 ΧΡΟΝΩΝ ΣΤΟ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ .....	201
ΔΙΔΑΧΕΣ .....	206
ΑΝΟΙΞΕ ΤΗΝ ΟΜΠΡΕΛΑ ΣΟΥ .....	208
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ .....	213
ΟΤΑΝ ΛΕΙΠΕΙ Ο ΗΛΙΟΣ .....	216
ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ .....	218
ΑΜΑΡΤΩΛΕΣ .....	220
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΑ ΓΑΡΥΦΑΛΛΑ .....	222
ΑΠΟ ΔΩ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ .....	225
ΧΕΙΜΑΝΙΑΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ .....	227
ΕΝΑ ΠΟΤΗΡΙ ΝΕΡΟ .....	229
Ο ΠΑΠΠΟΥΣ .....	231
ΤΑ ΔΥΟ ΜΑΤΑΚΙΑ .....	233
ΕΧΕΙ ΚΙ ΑΥΤΑ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ .....	235
ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ .....	239
ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΣΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ .....	241
Η ΒΕΡΑ .....	243
ΠΡΕΜΙΕΡΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ .....	245
ΠΕΝΤΕ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ .....	247
ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ .....	249
ΕΝΑΣ ΑΝΕΚΠΛΗΡΩΤΟΣ ΠΟΘΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΛΛΑΣ .....	251
ΣΕΗΜΠΙΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ .....	253
ΓΛΥΚΙΕ ΜΟΥ ΓΙΕ .....	256
ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΑΙ Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ .....	258
Η ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟ ΤΗΣ .....	258
ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ .....	260
ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΜΑΣ .....	261





